

776

ה ש ם

776
מס' התיק

מס' התיק

פחוליס - מכירות מחלקת מחשבים

המשרד

המחלקה - המדור

המקום

מ.ד.נ.ר

משרד הממשלה

776
מס' התיק

776

שם: לשכת השר אהרן אוזן - פרוטוקולי

מזהה פנימי: 6604 / 11 - ג

מזהה לוגי: 374646 מס פריט: 97.2/2 - 389

כתובת: 08/09/2013 02-107-10-03-02

נוכחים :

יטעיהו פרי; מרדכי מלחי; מתתיהו שור; ח"כ יצחק גולן; יודנפרוינד; ח"כ יצחק בן אהרון;
שמעון גוטליב; ח"כ עמוס הדר; ח"כ מ. דרובלס; רבקה גרינקר; דן רביב; יהודה סעדי;
ח"כ צבי גרשוני; יעקב גדיש; עודד יפת (איגוד המושבים) דוד גלבוש; ח"כ דוד קורן;
אורה גולדברג; י. הידיקר; זאב ארנון; סבי; יגאל כהן; מ. רונן; א. בן מאיר;
ב.ע. הראל; א. ארגוב.

סדר היום : (1) מס ערך מוסף

(2) קרן נזקי סבע.

ס. יוספטל :

אני מברכת את חברי הכנסת, אשר למרות חופשם בפגרת הכנסת היו מוכנים
לבוא - ובאו - לדון יחד עמנו בנושא שהוא בהחלט בעל חשיבות חיונית לכל הציבור בישראל ובחוכו
לציבור החקלאי - ענין מס ערך מוסף.

למרות שאיננו יודעים מתי הוא יופעל, אבל אנחנו יודעים שהוא יופעל. לכן,
שומה עלינו לברר את כל הענינים המיוחדים הנוגעים לנו בקשר לכך ולנסות להגיע לתאריך הפעלתו -
כשאנחנו מוכנים, על-מנת שלא נזדקק, אחרי חקיקת החוק על מס ערך מוסף, להתחיל לדרוש להכנים
חיקונים ושיפורים בו.

אני מציעה, שמחיס, שהוא מרכז אצלנו את ועדת המסים, יפתח, ואחר כך כל
יודעי הדבר יוכלו להוסיף ולנסות להבהיר לנו היטב מה אנחנו רוצים מכס, חברי הכנסת.

מ. שור :

בעיה מס ערך מוסף כוללת, אפשר להגיד, שתי קבוצות של שאלות ושל ענינים :
קבוצה אחת נוגעת לחקלאות, ואילו הקבוצה השנייה נוגעת לחקלאים.

הקבוצה הראשונה נוגעת לחקלאות, אם נרצה לאתר את בעיה, כוללת 3 סוגי
מוצרי חקלאות באחוזים דומים כמעט: (1) מוצרי ייצוא. ידוע שזה לא מענין אותנו מבחינת מס ההכנסה,
כי מס זה הוא בטיעור של אפס לגביהם. (2) המוצרים שהם בפיקוח או בסובסידיה במחירים הקבועים כמו
חלב וביצים. הואיל והם בפיקוח, הרי שגם המחיר, שנקבע על ידי הממשלה ונשמר על ידה, הוא מחיר
שנקבע חוץ מו"מ בין מטרד החקלאות ומטרד האוצר, על-פי תחשיב, ובתחשיב הזה כוללים הכל. אם יוטל
על זה מס - יהיה גם הוא בחזק התחשיב. אפשר איפוא להגיד, שגם חלק זה של מוצרים הוא כאילו מבחינתנו
לא פרובלמטי. הוא עלול להיות פרובלמטי רק אם ירצו, נניח, לכלול בתחשיב מס נוסף. אז יצטרכו
להעלות את המחיר לצרכן או להגדיל את הסובסידיה ליצרן. מבחינה זו יש לנו מה להגיד.
(ח"כ י. בן אהרון: איפוא הספיגה?) הבעיה הזאת פרובלמטית לכולנו - כחברי כנסת, כמדינה, כממשלה.
זה דבר אחר.

כאשר אמרתי "לאחר את הבעיה", החכוונתי לכך שהיא נוגעת ולקבוצה הסליטית.

מהי הקבוצה הסליטית של המוצרים? - הכוונה היא למוצרי היצע וביקוש, שלגביהם אנו צריכים לראות
את כוונת המחוקק. מס ערך מוסף הוא מס על הצרכן. בקשר למוצרים שבקבוצה זו, שהם מהויס, אמנם,
רק 25%-30% מכלל המוצרים, ישנה סכנה שהמס הזה, חתת טיהיה מס על הצרכן - יהיה מס על היצרן. וזה
מענין את החקלאות ולא את החקלאים.

היחה לנו ועדה משותפת מטעם מטרד החקלאות והמרכז החקלאי יחד עם מטרד
האוצר, ועבדנו על הנושא הזה הרבה זמן. מטעם מטרד האוצר היה צוקרמן ומטעמנו היחה ועדה, והגענו
לידי הבנה בשני דברים, שגם מטרד האוצר ראה אותם. האחד מהם - אולי מטעם שלא ראה אפשרות של ביצוע
בצורה אחרת. ידוע שסמס ערך מוסף בא להחליף את מס הקניה. לכן, יהיה מס ערך מוסף לגבי פירות וירקות
בטיעור אפס, להבדיל מפטור (כי אלה הם שני דברים שונים). ז.א. אתה מקבל את מס ערך מוסף בעד התטומות,
אבל בטיעור אפס. ז.א. שאין סכנה שזה יתגלגל על היצרן וגם לא על הצרכן. בזה היחה הסכמה.

הדבר - והוא השני - שלא הגענו בו לידי סיכום - זה היה בקשר לבטר, כי זה לא שייך לקבוצה השניה. יש לגביו מחיר מינימלי, והוא גם קטור במחירי הסוק, שבחדשים טובים הוא טובה, וגם לגביו פועל החוק של היצע וביקוש. כאמור, לא הגענו בזה לידי הסכם, וזה אחד הדברים שאנחנו צריכים להתיעץ בינינו מה צריכות להיות דרישותינו ממסד האוצר. כי אנחנו תובעים להבטר, הפסס, ההודי והעגל הם מוצרים שהם בהיצע וביקוש. לגבי דידנו זה מתישב, לפי מיטב הבנתנו, ומתקטר בזה שעל מיצרכי אוכל ומזון בסיסיים לא נעלה את המחירים. על המוצרים האלה, שהם בקבוצה הסליטית של המוצרים, אנחנו תובעים שיעור מס ערך מוסף אפס.

ישנה קבוצה שניה של אלוות, היא נוגעת לחקלאים. סעיפי אחדים בקבוצה אלוות זו שייכים בעיקר למסק המספחתי (היידוקר בודאי יגיע עוד מעט והוא יסביר את זה ביתר הרחבה) והבעיה היא כיצד להטיל מס ערך מוסף על המסק המספחתי, שכל המערכת הלוץ בדרך כלל, בנויה על חשטיבים ועל גורמות ולא על הנהלת חשבונות. כי מס ערך מוסף בנוי על הנהלת חשבונות. אמנם, עכשיו הונהגה כבר רפורמה במיסוי, כך שגם מבחינת הרפורמה נצטרך להנהיג הנהלת חשבונות. אבל למס כך עוד חונתן תקופה-כיניים רצינית למדי. בקטר לאותה תקופה-כיניים הנדרשת כדי שהמסק המספחתי יוכל להתאים את עצמו למערכת החדשה (וזה עסק לא פשוט, אפילו מורכב מאוד גם בקטר לרפורמה וגם בקטר למס ערך מוסף) הגענו בסעתי לידי מסקנות מסוימות עם הועדה, אלא שזה לא מצא בימוי פומבי בהצעת החוק, שתייה ועדה מסופתם של אנשי מסד האוצר ושל החקלאים, היא תלוה את הדברים האלה ותקבע במסותף כיצד לייסם אותם במציאות.

כאמר אמרתי "בעיות של החקלאים", התכוונתי גם לזה שישנן בעיות הקטורות בפנים המסק, כגון: מוצרי כיניים או דברים שהמסק עושה האחד לטני - נגריה ומכנסה וכד', וזוים לזה הגדרה בחוק הזה האומרת למס ערך מוסף יראה את החקלאים (גם את המסק המספחתי וגם את הקיבוץ) כמסו מסויים, ויחאים את עצמו לנווא הזה. אמנם, זה שייך לא רק לחקלאים, אלא גם למלכ"רים. ז.א. יצטרכו לראו את המפעל האזורי כהמסק של הענף במסק.

ככניסה לנווא זה מספיק.

ח"כ צ. ברטוני : לענין המיס, שזאת האלה שלא עומדת על סדר היום, אלא שחברי הכנסת האלו אותה. אני מצטער שראובן איילנד איננו פה, אבל אני מבין שאוכל למלא את מקומו פה. אני רוצה להגיד לכם, שבענין המיס היה מצידנו טיפול רציני למדי. לאחר הסיחה שקיימנו אותה פה, ידענו כבר שצריכה להתקיי סיחה בין סר החקלאות במסדרו לבין סר האוצר. נודע לנו, אם להגיד זאת בלשון המעטה, שהרבה לא יצא מזה. ואם להגדיר זאת בלשונה של סנסה - אז לא יצא מזה ולא כלום. אי-לכך, חשבנו, שעלינו לפעול בענין זה, כחברי הכנסת, בלוחה החומים: בחחום המרכז החקלאי, כחברי כנסת ובחחום סר החקלאות ומסדרו, וכי כל אלה צריכים לפעול יחדיו. ניסינו לראות מה אנחנו יכולים לעשות.

דיווחתי על זה בנוכחות כל החברים ואמרתי אני בדעה שיש דוקא צורך לקיים דיון בקואליציה. ואכן, בדיון בקואליציה העמדנו את כל הענין. לדבר - דיברנו, וזה אף פורטט, ולא היו לנו מתנגדים. סיכמנו באותו דיון שאנחנו צריכים לדעת כמה חסר הסנה כסף לביצוע התכניות הסנה ובסנה הבאה. על הסנה הבאה מוכנים היו לדבר אחנו מעכשיו, ואילו לגבי הסנה הסוטפת אמרו לנו שאין כסף. אנחנו טענו שלא יתכן כדבר הזה! יש כמעט הבטחה שהצבעה על התקציבים לא קובעת, אלא קובע רק הצורך במיס. ברט, נימוק אחד קיבלנו והוא - שלא צריך לדרוש אם ידוע אי-אפשר לבצע את הפעולות.

בסוף הדיון נקבעה ועדה שתעסק

בזה מטעם הקואליציה.

פניתי גם למשרד החקלאות וגם לסנסה. אבל קודם כל תבעתי זאת ממשרד החקלאות לקבל חומר ואם חסר כסף השנה לביצוע, ואם חסר - כמה חסר.

ס. יוספטל : "מקורות" מכינה את זאת.

ח"כ צ. גרסוני : אני יכול להגיד לכם שאין איחור כה גדול. בקשתי את החומר ב-17.8, עד אז היה חופש מוחלט של ועדת הכספים - אני צריך להעביר את זאת לוועדת הכספים. לא קבלתי את החומר שבקשתי ב-17 לחודש ולא הפעלתי את הוועדה הזאת, שאני מחשיב אותה. אני לא יכול להגיד אם החומר יוכיח ויצביע מה הם הצרכים.

ס. יוספטל : דברתי עם שמואל קנטור, הוא אמר לי שהוא לא יכול להוציא את החומר, כי המהנדסים טובים ואינם מוכנים להוציא אותו.

ח"כ צ. גרסוני : אני מצטער שזו התשובה. אני לא מתכוון לבקש מיו"ר ועדת הכספים, החבר קרגמן, לדון בזה בלי החומר.

בענין מס ערך מוסף - אני רוצה להגיד כמה מספטים על ההתארגנות שלנו בנדון. פועלת עד עכשיו ועדה מצומצמת של ועדת הכספים, בהרכב של 7 חברים. ועדה זו התחילה לדון בהצעת החוק. בוועדה הזאת יושבים שני חברים חקלאים - ואלה הם חברינו אהרון אפרת ויצחק גולן. אהרון אפרת נחון לענין זה עוד מתקופת היותו בוועדה המרכזת של ההסתדרות וגם במרכז החקלאי. אני סיכמתי אתו - והוא קבל זאת כרצון - שהוא באופן ברור יהיה המייצג אותנו בענין זה, על מנת שנדע את כל העניינים, נקבל את כל האינפורמציה. אחר כך הגעתי למסקנה שיצחק גולן צריך להיות שותף לזה.

י. גולן : לעת עתה שחררת אותי.

ח"כ צ. גרסוני : דיברתי עם יו"ר ועדת הכספים, היות ואין כעת להץ גדול על הוועדה - היא לא צריכה לטבח דוקא בערבים. וכל חבר ועדת הכספים שירצה להסתתף בוועדה - יוכל להסתתף בה. ויש לנו עוד חברים חקלאים בוועדה, ואני לא רוצה לקרוא אותם בשם - בבביל הגוון של הנציגות החקלאית אני אפילו דורש מהם שהם יסתתפו, וכל מי שיכול להסתתף בוועדה - יסתתף, ואני אומר זאת גם לחברים שאינם כאן הערב, גם חברים ממפלגות אחרות, רצוי יסתתפו. החבר אפרת, מסיבה טכירא (בטעם זה מתקיים סימפוזיון לזכר אחיו יסקה פוקס) לא יכול להסתתף עמו הערב, הוא ענה עבודה יפה, הכין את החומר ואקרא אותו, מה שהוא קרא בוועדת הכספים, בוועדת המסכם למס ערך מוסף :

(1) ההתקדמות - לרגל הדיונים על הריפורמה - היחה מועטה. הספיקו לדון באופן טטחי על 24 סעיפים בלבד, מתוך 1454 - 150 סעיפים בהצעת החוק.

(2) הוגשו תזכירים עם הסתייגויות רבות על ידי לשכת המסחר, רואי חשבון, קבלנים, עורכי דין ואחרים.

(3) החקלאים מנהלי מו"מ באמצעות שר החקלאות ויש להניח כי כמה נושאים, כגון: טיעור המס על ירקוח ופירות, צורת ניהול חשבונות במסך המטפחתי, וטיעור המס על בשר - ינוסחו בעתיד בצורה שתסאיר למינהל הכנסות המדינה, בשיתוף עם שר החקלאות, לקבוע דברים בתקנות.

אני אגיד בקצרה מה דעתי, לחברים שלא שמעו אותה. טאל אותו החבר דרובלט: הטבוע

הרי יש הסכם! טענתי בפני המרכז החקלאי שזה לא הסכם, זו הצעה של אלה שיטבו עם האוצר, עוד לא יטבו עם שר האוצר ושר האוצר עוד לא קבע עמדתו בנדון. ואם כותב פה חברי אפרת שהוא מניח שזה יהיה בתקנות - זו הנחה שלו.

(4) מינהל הכנסות המדינה תקיף עד היום בדעתו - לקבוע טיעור אחיד על כל המוצרים והטירותיטן אבל יטלהניח כי יחול כאן ריכוך בוועדת הכספים.

- 5) למעשה נתגלו בוועדה חילוקי דעות מסויימים עד עתה בנושאים של הגדרת נושאים: עוסק, טובין, מה זה מלכ"ר (מוסד ללא כוונת ריווח) במסגרת ההגדרה של מוסדות בכלל, הגדרת ריווח לפני ואחרי קיזוז הפסדים, מחזור עסקאות וכו'.
- 6) בירורים רחבים היו על מעמד ועדת הכספים בשלבי המאוחרים של הפעלת חוק מס ערך מוסף, בהכנסת שירותים נוספים או עסקאות נוספות לתחום המס.
- 7) נדונו נושאים בתחום מכירת מקרקעין וכן קנסות כאשר אין עיתוי ברור לגבי ביצוע עסקאות.
- 8) כן נדונו נושאים הקשורים ביצוא מוצרים ושירותים, או ביבוא ציוד להשכרה כגון מכונות אי.בי.אמ, ועוד.

בשבוע הבא החקיימנה שלוש ישיבות של ועדת המסנה למס ערך מוסף. אחת מהן מוקדמת לקבלת משלוח.

נראה לי שעתה ברור לגמרי שהחוק לא יהיה מוכן ל-1.10.75. אבל אין זאת אומרת שזה יידחה ל-1.1.76. ייתכן ויספיקו לגמור עד נובמבר. זה עד עתה. כל הנ"ל יידון מחדש לרגל שינויים מסויימים הנובעים מהריפורמה וגם לפי תביעה גורמים טונים.

אני רק רוצה להוסיף לדברי הפתיחה :

ראשית, ההסכם הוא עוד לא גמור, אלא יסנה הצעה לאוצר; שנית, אני מציע לחשוב על משלוח; שליטת, אני מבקש מהחברים שכל האפשר יסתפקו בוועדה המצומצמת. אמנם לא מתקבלות מס החלטות, אבל יסנה חשיבות להסתתפות החברים בדיונים.

ס. יוספטל : תרצו לי רק להוסיף הערה אחת לדברי הפתיחה של גרסוני.

מסים ציין, לגבי פירות וירקות, שיסנה הבנה. זה בכלל היום בסוי מודרני, לא אומרים הסכם אלא יש הבנה. לגבי פירות וירקות יש הבנה צריך כנראה להטיל עליהם מס בטיעור אפס, בגלל הקוסי של היטוב וגביה.

לגבי בטר אין הבנה. אנו במרכז החקלאי הוסיבים אולי לנסות דרך אחרת, לאו דוקא בגלל מס ערך מוסף, אלא בגלל עוד כמה בעיות של סיווק בטר עוף, אנו רוצים להגיע למחיר קבוע לבטר עוף, דומה להסדר במחיר ביצים וחלב, וזה גם בגלל כל מיני סיבות. וזה גם יקל עלינו בהרכבה בבעיה זו של מס ערך מוסף, כי אז לגבי בטר עוף יהיה אותו מצב כפי שקיים לגבי ביצים וחלב, שזה יהיה חלק של החטיב.

במידה זו אלה זו תעלה לדיון - והיא בודאי תעלה, חשוב שתדעו שיש מחשבה כזו.

אנחנו עדיין לא מוכנים, כי צריך להגיש קודם תחטיב למסדר החקלאות, צריך להגיע להסדר עם מסדר החקלאות, ויחד עם מסדר החקלאות ללכת לאוצר. אני מקווה שנגיע לזה בעוד מועד, אפילו לא עם מס ערך מוסף.

דבר שני שאני רוצה להעיר לגבי הניסוח של המס כאילו דבר צדדי, אבל שיכול לגרום לעוות טאף אחר לא רוצה בו, לא המחוקק ובודאי לא החקלאים.

בהגדרות, פרק א', מגדירות מה זה טובין שעליהם מסילים מס ומה אינם טובין לצורך מס - וזה עיט, טיילים ופרחים שהם עדיין מחוברים לקרקע, כל הטובין שהם סמ"ס - אינם טובין לצרכי מס ערך מוסף. כאן מתקבל דבר מיוחד במינו, אם מוכרזים את הפרי

לפני יהודידו אותו - לא חל עליו מס ערך מוסף. ואני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך, מאחר שזה מוגדר כך בהצעת החוק, יכול מישהו לאסר הצעה זו בסגנה, בהיסח הדעת להכנס מוטג אשר יגרום לדבר המאונה ביותר, אשר בודאי אף אחד לא התכוון לכך.

אכתוב על זאת מכתב.

ח"כ ד. קורן : אם מוכרים על העץ או כשזה עדיין בשדה - מי שקוטף את הפרי או אסף את היבול ומוכר אותו - לא יוטל על זה מס ערך מוסף ?

ס. יוספטל : למשק יהיה כדאי למכור את הפרי על העץ, וזה שאנו רוצים למנוע.

ח"כ ד. קורן : ייתכן שכאן אתם טועים, אבל ללא ספק זו בעיה, ולא דרך אגב אפשר לפתור אותה. אם מוכרים לקבוצת נוער את הפרי, לקבוצת נוער עובד ולומד, האם זה אסור ?

ס. יוספטל : אין קבוצת נוער שקונה. זה קבלן שקונה, זה סוחר שקונה.

ח"כ ד. קורן : הסוחר הזה יקטוף וימכור ויצטרך לשלם על כך מס ערך מוסף.

ס. יוספטל : אבל המטק לא ישלם, ואז יהיה כדאי לו למכור את זה לסוחר וזה מה שאנו רוצים כל הזמן למנוע.

ח"כ יצחק גולן : סנסה צדקה : מס ערך מוסף יונהג. אני מציא שלא לסמוך על ספקולציות שונות כאילו לא יונהג. יכול להתחוות לחץ כבד מאוד להחייב את כל התהליך, על-מנת להפעיל את המס הזה בהקדם האפשרי. זה יכול להיות לא באוקטובר, אלא בנובמבר.

הרפורמה התחילה לפעול. בלי מס ערך מוסף הרי הרפורמה לקראת התקציב הבא איננה עמידה בפני עצמה, ואני חושש מאד שאם לא יהיה מס ערך מוסף - גם הרפורמה במס ההכנסה חיפגע, כי נצטרך להעלות את סיעורי המס, ולא זיהיה כסף. אבל אם יונהג מס ערך מוסף - זה יחזק אזי את הרפורמה במס ההכנסה. לכן, יהיו לחצים שמס ערך מוסף יונהג בהקדם האפשרי. אני מציע לכם איפוא שלא לחשוב שזה יידחה. אני אישית בעד זה ויהיה מס ערך מוסף.

אני רוצה להעיר לגרשוני הערה חריגה מאוד. אני לא כל כך בעד הסיטה הזאת שאפשר להגיד לחבר אחד "אתה אחראי למסור לו את החומר", כאשר חברים אחרים כלל לא יודעים על כך. בועדה המצומצמת אני בכלל לא ידעתי אם נחת לו חומר ומה הוא עשה בו. מטבע הדברים, אני אפעל לפי סיקול דעתי ברגע זה, ואינני בטוח אם זה יהיה בסדר. הסיטה הזאת לא נראית לי איפוא כל כך.

אם אנחנו בועדה מצומצמת שני חברים, צריך היה, ראשית כל, לאטוף את שנינו ולהגיד לנו: מהועדה המצומצמת שלכם זה יעבור לוועדה אחרת, ואז יהיה צורך להפעיל את כל החברים שבה. אישית, אולי זה יותר נוח לי. אני אוהב לא להיות משועבד לאיזו החלטות, אלא להפעיל את סיקול הדעת העצמי שלי, כפי שאני חס. אבם אם ישנה, בכל זאת, איזו התיעצות - ישנה איזו התחייבות כלפי ציבור כלשהו. לכן, אני מציע ללכת ולפעול בסיטה הועלתית. (ח"כ צ. גרשוני: אני מקבל את הערתך באופן הכי חברי. אבל אני לא מסרתי לו שום חומר!-).

ביום דבר בקרב לחוק מס ערך מוסף עוד לא מאוחר לנסות לתקן. ישנם בו 24 סעיפים. היתה רק קריאה ראשונה, שהיתה באמת שטחית בלבד. תהיה קריאה שניה. לפני ההצבעה. ז.א. שאנחנו נעבוד עוד הפעם על הסעיפים ועוד הפעם נון באופן יסודי יותר על הסעיפים האלה. כך שאפשר לחזור גם אל הסעיף שדן בהגדרת הסוביך. העניין הרב יותר עבורנו יהיה כאשר נגיע לסעיף 30 - ז.א. על מס מחילים את החוק. בנקודה זאת התעוררנה כל השאלות הללו - הן של החקלאות והן של החקלאים.

אני מציע גם לא לסמוך על הסכמים עם פקידים. נניח, שיהיה הסכם עם צוקרמן, אבל הוא יכול לבוא אחר כך ולהגיד שהוא ניסה להעביר את מה שהוא הסכים עליו, אבל ועדת הכספים לא הסכימה... ועדת הכספים היא במצב כזה, החוק יוצא מנחה לא כפי שמגישים אותו ולא באותה צורה כפי שהפקידים הסכימו עליה. אנחנו נצטרך לסכנע לא רק את החקלאים, אלא גם את "תנובה", כי הן ישנם חקלאים שהם לא כל כך מקבלים כל מה שאנחנו מציעים. צריך לסכנע אותם. אמנם, אנחנו קבוצת לחץ רצינית למדי (וזה דוקא טוב) אבל יש מישהו האומר שזאת קבוצת לחץ לא כל כך סימפטית בעיניו.

ביום ג' הקרוב החקיקים בירושלים ישיבה שתהא כולה מוקדשתי לנושא זה. לא ראיתי שמוזמנים אליה החקלאים שלנו. אני רואה את הדבר שעלינו מדברים חי דיקר ואחרים כדבר בעל חשיבות רבה, וצריך לבוא מוכנים עם תזכיר והסבר, על-מנת להניח הכל על השולחן. כי אז נצטרך לדון בועדה בהצעות שהונחו לפנינו. אם לא תהיה משלחת - אז העניין ייראה קצת אחרת. אמנם, אנחנו יכולים להעלות את העניין, אבל צריך שיהיה הסבר מקורי מאוד.

י. הידיקר : לפני הכל, התיחסות להערה של סגנה. אני רוצה לבחון יפה את ההצעות. אינני רואה בהגדרה שצוטטה, שמדובר בה על עצים. שהילים וכו', שהוא הסעיף שנותן "אור ירוק" למכירת "תמס". עצים לא מוכרים "תמס", אלא רק פרי. (ס. יוספסל: בכל אופן זה לא ברור!) לא צריך להיבהל מזה יותר מדי.

כאשר קיבלתי את ההזמנה לישיבה היום, שאלתי את עצמי: האם יכולים אנו לחדש בזה משהו ? (ס. יוספסל: זה היה על סדר היום, אבל לא הגענו לזה!) נכון. זה היה בפורום. על כל פנים, לאחר שנודע לנו בינתיים מה מתרחש בעניין זה בירושלים, כדאי שנדע על כך פרטים, על-מנת לדעת מה לעשות.

הבעיות, נדמה לי, ידועות לכל המסובים. אנחנו צריכים לעמוד, אחרי כל ההתפתחויות, על שיעור מס של אפס שיחול על לוחת סוגי התוצרת שהם היסודיים במסך המעורב ושהם מסמכים מזון בסיסי לאוכלוסיה - ירקות, פירות וכו'. לגבי ביצים ותוצרת חלב ישנם הסדרים אחרים באמצעות הסובסידיות.

אנחנו צריכים לעמוד על מציאת שיטת רישומים מותאמת למצב המסך המשפחתי כפי שהוא כיום ולא מחר או מחרתיים. אנחנו צריכים לדאוג שלא תהיינה הסתבכויות וסירבול בהפעלת המס בחוץ בחוץ המוטב ביחסים בין חבר לאגודה. אינני יודע כיצד זה בקיבוץ.

שמענו עכשיו מפי החבר גרשוני שהיו בועדה הכספיים תזכירים מכל מיני גופים וארגונים, ויהיו להיות סגור קודם לכן צריכים היינו להגיש תזכיר. אבל אנחנו היינו בועדה, שהואיל ובעניין החקלאים מונחה ועדה שמונתה של נציגי משרד האוצר והסקטור החקלאי, ובה הגיעו לכעין הסכם בין הנציגים של שני הצדדים, הרי אין צורך בתזכיר כזה. אבל שמענו שהדברים עדיין נחקרים ונבדקים. ואם ההסכם איננו טוה את הנייר שעליו הוא נכתב (וזה, כנראה, כך) הרי טוה נותן חומר למחשבה. כי היו דיונים והגענו בהם לסיכומים לא סתם עם איזו שליחים נמוכי דרג של מנהל הכנסות המדינה.

נכון שההסלצות הלו לא מצאו ביטוי ברור, בודאי לא מחייב, לגבי החוק. ישנו סעיף אחד מעורפל מאוד וחלש מאוד - סעיף 141 - המדבר על התיעצות עם סר החקלאות ביחס לסוגיה מסויימת. זה איננו יכול לתת אינטרפרטציה חיובית ביותר. על כן, אם אנחנו רוצים להבטיח את מקומנו בעניין זה, אנו צריכים לפעול, קודם כל, בטח. כי אין כל הבדל אם החוק יונהג ב-1 באוקטובר או ב-1 בדצמבר, ופעולת הסיכנוע לא תהיה קלה. אנחנו צריכים לדאוג לכך שהאלמנטים המבטיחים את הסתלכותנו בחוק - יהיו כלולים בחוק. (קריאה: סעיף 130) מעל לשולחן ולא מחת לשולחן. לא תקנות ולא הסכמים ולא טוס דבר אחר, אלא סעיפים בחוק! אחרת לא נסיג את מבוקסנו.

עם כל האמון שאני רוחס לכל סר חקלאות שיהיה, אינני רוצה לבנות את הסגה העניין שלנו על בסיס שהוא יהיה מיעץ-בלבד. כל סר רואה את המטבע משני הצדדים. לאחר שהוא מיעץ לקבל מה שאנחנו חושבים טוה הכרחי עבורנו - אפשר גם לא לקבל את הצעתו. אנחנו מבקשים לגייס אתכם לפעולה שבחוק יהיו אותם האלמנטים שלפיהם נוכל להרויץ את ציברנו שקיבלנו איזו טוהיא הסכמה מצד מנהל הכנסות המדינה.

אינני רוצה להיכנס לכל האספקטים והפרטים. נניח, שכולכם יודעים על מה

מדובר. אני מדבר על פרוצדורה. יום ג' יהיה יום קבלת המשלחות. אני רוצה לקוות שזה יהיה היום האחרון לקבלת המשלחות, כי הייתי רוצה שנבוא קצת יותר מוכנים. התכונות אמנם כבר הוגדרו, אך הן עוד לא הוגדרו מבחינת ניסוחן המשפטי. התחלנו במגעים עם בועז נהיר. אני חושב, שעדיף שנבוא כבר בדברים מוגמרים ככל האפשר. זאת הערכתי. אתם, בתור חברי ועדת הכספים, יכולים להגיד לצריך אולי כבר להופיע ולהזכיר שאנחנו קיימים.

אני חושב, צריך לרכז את כל החומר הנוגע לתביעות המינימליות שלנו,

על-מנת שהן תמצאנה את ביטויין המדוייק בחוק. יש לכם עוד היום סעיפים בפקודה מס הכנסה שבהם מדובר על אגודה סיתופית. (קריאה: ובענין חלב וביצים?) אם יתווסף על זה מס ערך מוסף, ואם הטוק לא יסלם את זה - ההגיון מחייב להניח שזה יספיק על היקף הטובסדידה. את זה "מכרו" לנו ואח זה "קנינו". כך שאנחנו צריכים לרכז את המאמצים שלנו על אותם הדברים אשר אינם כלולים בטום סעיף.

חח' טבי : יש לי כמה הסתייגויות בענין החוק למס ערך מוסף.

הנשוא הראשון שעליו צריך להיאבק - זו אחידות בכל ענפי המס. צריך לעמוד על כך שיש הבדל מסמעותי בין החקלאות לבין ענפי המס האחרים. החוק מגדיר את זה, אומר את זה גם בדברי ההסבר שלו, תהיה אפליה בין ענפי מס - ופה טמונה הסכנה הגדולה. אם מדובר כעת על 6% או 8%, זה יכול להיות גם מצב שיכולים להגיע ל-10% ו-12%, אם זה יהיה אחיד לכל המס - זה כבר חמור ביותר.

בחלק מארצות אירופה החקלאות פטורה לחלוטין ממס ערך מוסף. לנו כחקלאים הינו במדינה זה דבר קשה מאד, לא הייתי אומר שהחקלאות תצא בהכרזה שהיא איננה עומדת מאחורי הנושא, כמו שהחקלאות תורמת לבטחון כך היא צריכה לעזור לכלכלה והיא תעזור במס ערך מוסף, אבל לא בשיעור אחיד לכל ענפי המס, אלא בשיעור אחר.

דבר שני, לדעתי, למרות שבחלק מהדברים אומרים - כמו בחלב וביצים - נקבל חמורה באמצעות טובסדידות, מה שנקרא וויסות המדיניות הכלכלית או קביעת סלי מזון, אבל פה אין טפק שחלק מזה נצטרך לספוג, כי אנו לא מקבלים מלוא המחיר. עדות לכך - מחיר החלב והרטרואקטיביות סבו.

נושא ירקות ופירות - גם לי נודע שהיה מו"מ. שאלתי אחד הפקידים הבכירים באוצר אם זהו סוכס סלופית - ותשובתו היתה שלילית. היו חילופי דעות ועצות. את באיזה מקום נכנע ללחצים שלם - ניכנע גם ללחצים של אחרים, זו האחה חטובתו. אינני יודע אם הדבר הזה סופי.

משהו בנושא המס המוסבי. לדעתי, כל הנושא של ההתחטבנות יהיה אחד הדברים הקשים ביותר. לדעתי זה לא ניתן לביצוע, אי-אפשר יהיה לעמוד בו. קשה לאסוף כל פתק על כל זוג מגפים ועל כל טוריה כדי לקבל החזר תמורה ס ולמה. מאידך, קשה לנהל חטבונות לכל אחד.

וזה עלול להביא לסתי תוצאות :

האחה, כל מה שהקמנו במסך השנה, ההתארגנות, הטוק המאורגן דרך האגודות הקואופרטיביות - זה עלול להביא לכך שיהיה כדאי לחקלאים למכור את הכל לא באמצעות הטוק המאורגן. אז התוצרת לא תעבור דרך המוסב, וכל הסיווק המאורגן מתערער.

וסנית, החקלאי לא יקבל חמורה בעד הדברים שסולמו עליהם מס ערך מוסף, כמו זבל ודברים אחרים.

היו"ר ס. יוסטל : בגלל זה צריך למכור באמצעות הטוק המאורגן

הח' טבי : במשך השנים זה צריך לבוא, אבל זה יבוא בהדרגה. עד אז למעשה עלולים להגיע למספר רציני במושב. לכאורה זה צריך להביא לשיווק מאורגן, כי מקבילים החזר החוצאות, אבל זה לא נכון, החזר החשובות חמיד יהיה פחות ממה שטולם. מכאן הסכנה, כי ההתארגנות בחוץ המוטבים תהיה יותר חלטה ושיווק המאורגן ייפגע.

אחד הדברים העיקריים עליהם אנו צריכים לעמוד - שהאחידות על כל ענפי המטק לא החקבל, כדי שהחקלאות תסמור על אותו מעמד שיש לה היום, שהיא צריכה באיזה מקום להיות מועדפת, לא מועדפת במובן הטלילי אלא מועדפת במובן החיובי, כדי שתוכל לסמור על ההתארגנות שלה, בעיקר בנוסאים הנוגעים לצד המוטבים.

זאב ארנון : נדמה לי כי בקשר לפרקים של החוק אין טעם לדבר. אגיד רק דבר אחד, אהרן אפרה אשר מטפל בעניין, יעץ שעדיין לא נופיע במסלחה. אלא אם יש לנו כבר הצעות מנוסחות. לי נראה שכדאי לסמור על מהלך זה, להביא ניסוחים שיכולים להתקבל, כדי שלא נצטרך לחזור על עצמנו.

מה שנוגע לדיונים שהתנהלו - הדיונים האלה התנהלו לפי דרישה של החקלאות, אשר בזמנו כסדרנו על החוק, הביא ערעור מסדרו למסלחה, ולפי דרישתו הוקמה ועדה אשר תפקידה היה לבחון אם ניתן לייחס את החוק.

אני רוצה להעמק על פירות וירקות. דרשנו - זה לא הלך, זה עניין של כלל ישראל, והוכרע במסלחה כי ירקות, פירות ובשר זה בטיעור אפס. היה סיכום, הוסמכתי על ידי מינהל הכנסות המדינה להודיע שהוא אוסר על ידי של האוצר. אם ועדת הכספים תאמץ לעצמה סיכום זה בנוגע לפירות וירקות, אם לא יכלל סעיף נוסף - קרי בשר - מינהל הכנסות המדינה, לאחר שהעניין אוסר על ידי ועדת הכספים - יציע לכלול סעיף מתאים, בסעיף 30 בו מדובר על טיעור אפס, זה הסעיף שהי המדבר על טובין ויצוא, לכלול גם פירות וירקות.

יהודה סעדי : איך ועדת הכספים חדע מה שהאוצר חושב ?

ז. ארנון : זה לא עניין סמוי של כך, וזה הובא לידיעת הממשלה. זה לא בניגוד, זה הודגש בסיכום של מינהל הכנסות המדינה, זה לא בניגוד שזה לא יהיה טיעור אחיד של מס - זה לא מונח בכיס, וחברי ועדת הכספים צריכים להיות משוכנעים.

הנימוקים שלנו הם שנים : א) המס עלול להתקבל כפי שמוצע בהצעה; ב) יש אפליה בין ענפים.

החקלאות לא טילמה מס קנייה, לעומת יתר מגזרי המטק, לכן יהיה זה לרעת הכללי. זה דבר שעולה ביוקר, וכודאי זה לא טוב לא רק לחקלאות, אלא גם לצבור הטועלים.

נקודה נוספות שהוצעה על ידנו, דברים מסוימים אשר נוגעים לחקלאות, שלא יוכרעו בדרג כמו שהיה עד עכשיו בקשר לפירוטים על מס הכנסה, על ידי מי שמכריע, אלא כל בדיקה ראשונית לתקנות שיוצעו - אנו רצינו שהיעשה לפי המרעה שמתפתח - וזאת גם דרשנו - של של האוצר עם של החקלאות. זה מבחינת העדיפויות איננו הולך, חמיד של האוצר הוא של "סניור", אבל סוכס על נוסח זה. אולי הניסוח של הסעיף הזה איננו מספק.

ס. יוספטל : לכן צריך לשנות אותו.

ז. ארנון :

לעצם הדבר הזה יש הסכמה, ההסכם מוגן בחוק, צריך לשפר אותו. טוב שכל זה

ייקבע בצורה תחילתית.

דבר נוסף שצריך להיות - זו ועדה שתלווה את ביצוע החוק. בודאי שלא ניתן

לראות היום מראש את כל המכשולים, שתהיה ועדה אשר תלווה את הביצוע, אשר מידי פעם תטנה אף התקנות בהתאם למציאות.

והדבר האחרון - נדמה לי אסליה כזאת הסדר כזה שידחה ענין ניהול הספרים

במסך המספחתי לטנה שנתיים, שניתן להיות עם זה. במס ערך מוסף ייתכן שניתן להיות בלי ניהול ספרים במסך שנה שנתיים, אבל אם לא תהיה רפורמה, מי שיופגע מזה - זה לא יהיה האוצר, אם זה יידחה - ייפגע החקלאי, שבעונה הקרובה, בחורף הקרוב ייצא פרי הדר, ייצא פרחים ולא יכול לקבל בחזרה ניכוי התמורה שהגיעה לו עקב זה שהוצרת קבלה שיעור אפס. אם הוא לא יוכל להביא הוכחות - לא יוכל לקבל זיכוי.

לכן הדבר דורש חיקונו כבר עכשיו, כל מה שבזמנו סיכמנו שניתן, וצריך

למצוא רישומים פשוטים, זו לא חייבת להיות דוקא הנהלת חשבונות, זה יכול להתבסס על ניהול ספרים באגודות, טקס נסמרים המסמכים, בהשלמה מסוימת, על מנת שהמסך המספחתי יהיה זכאי לקבל בחזרה בדיוק כמו כל אחד אחר.

א. יודנפרוינד : אינני יכול לחדש היום, אבל דבר אחד שאנו צריכים עוד פעם לרענן ולבקש

מחברי הכנסת החקלאים, שהם ידעו לעמוד עם על המסך, בדברים שהם חיוניים לחקלאות. ועוד לא היה הדבר כל כך חשוב כפי שהוא חשוב היום בענין מס ערך מוסף, וחשוב מאוד שכל חברינו יתמכו בנו, כדי שהדבר לא יביא נזק לחקלאות. כי כל יצרן אחר המוכר את תוצרתו - הוא תפסי לקבוע את המחיר שהוא מקבל בעד תוצרתו, ואילו אצל החקלאי המצב לא כזה, בחקלאות מישהו אחר קובע לנו את מחיר התוצרת, והחקלאי לא יכול להוסיף לו את מס הערך המוסף שהוציא אותו.

הדברים הם כל כך ברורים. בהתחלה מכטיחית לנו החזר ההוצאות, אחר כך

באים ואומרים כי הבטחה כזו לא היתה. אם זה חלב - המחיר הוא קבוע ומסודר; אם יש ביצים - המחיר קבוע, וכן בדברים אחרים שאנו יכולים לקבל בהם מחירים קבועים שנקבעו על ידי הממשלה.

לא כזה הוא המס על ירקות, פירות ובשר. אפילו ההבטחה שניתנה לנו על

מחירי המינימום איננה מקוימת חכופת, ולא תמיד מוסיפים לנו את 10% האלה ותמיד זה יהיה לנו בהפסד. המצב איננו כזה שאנחנו מוכרים את התוצרת ומקבלים מיד את התמורה עבורה. לרוב, רק בסוף השנה קיבלנו את מחיר המינימום - לאחר 10 חודשים - וגם אז לא מחזירים את כל ההוצאות, אלא רק חלק מהן. אם אנחנו נוסיף לכך את מס ערך מוסף, שהוא יהיה באיזה שהוא אחוז, - הרי שזה יהיה הפסד מראש, ואנו נסגור את הדרך בפני החקלאי, ובפרט החקלאי הקטן, כך שלא יוכל להסתלב בייצור.

על כן, אנו באים אליכם, חברי הכנסת שהנפתם יושבים עמנו פה, בבקשה :

שלא תהיו ותרנים גדולים על חשבוננו. כי חברי כנסת משתכנעים תמיד מהר מאוד מדברי הכלכלנים ופקידי מסד האוצר. (מ. טור : כך אתה מעריך, יודנפרוינד, את נבחר העם !? אלה הם נבחר העם שלנו. יש צורך לעמוד על המסך, ואני בסוף בזה שאם חברי הכנסת שלנו, שהם אמנם רחוקים מלהיות רוב, יעמדו על הדברים בחוקף, - יהיה להם המסקל הדרוש והם גם יוכלו להסביר את הענין כראוי.

אשר לנושא הנהלת החשבונות. אין מצב כזה כאילו אין לו לחבר מוסב חשבונות

שהוא יכול להגישם. מוטבניקים שמוכרים את תוצרתם וגם קונים לצרכיהם - הם עושים זאת באמצעות אגודה מסודרת. אבל עד שהחקלאים הקטנים יסדרו עם הנהלת חשבונות - יהיה קשה מאוד. אם ביטובים פהוגה קניה ומכירה משוחפת וכל אחד ואחד ביטובים אלה מעביר את כל הפעולות האלו באופן מאורגן - אפשר יהיה ב-80% של יטובי ההתייטבות לסדר את הענין. צריך רק שיכירו בזה כחשבון, נוסף על החחטיבים. אחר כך, במסך טנה-שנתיים, אפשר יהיה לטנות את הדברים.

בקשתנו אליכם היום שתעמדו על המשמר בנושא זה ושלא תלכו לקראת ויתורים.

אני בטוח, שהדברים האלה ניתנים להיעשות. שאם לא כך - דעו איפוא שההתיישבות הקטנה ואולי גם הגדולה לא הוכל לעמוד בזה.

משה רונן : ברור שצריך להופיע בפני ועדת-המיסנה ואחר כך גם בפני ועדת הכספים. אך מאוד לא רצוי לנו להופיע כבר ביום ג' הקרוב. אבל אם זה צריך טיקול דעת החברים בוועדה. (י. גולן: אתם צריכים לשאול אם תהיה עוד ישיבה עם המסלחות. על כל פנים, אתם צריכים לדרוש עוד ישיבה אחת!) אחרי הבידורים או ההתייעצויות עם בוועד. נהיר נכין גם את החומר.

לדעתי, הבעיה איננה רק בשיעור המס. עם צוקרמן ועוזרו סוכס לא רק על שיעור המס. ב"בטער" מופיעה כותרת גדולה על שיעור אפס של המס וכי זה כתוצאה מהסכס סודי עם מטרד האוצר. יש המון בעיות ביצוע מיוחדות בחקלאות, בראש וראשונה - בעית "תנובה". גם בנושא זה סוכס עם מינהל הכנסות המדינה. הצעת החוק סותרת את כל מה שסוכס. (י. גולן: אתם דיברתם לפני שהודפסה החוברת הכחולה?) כן. זה סותר מה שסוכס בינואר גם בענין "תנובה". בענין "תנובה" סיכמנו צורה על גביה מס ערך מוסף על כל המסווק על ידה. הצעת החוק סותרת את כל מה שסוכס. המסק הסולח את תוצרתו לשינוק איננו יכול להוציא חשבון מראש, כי איננו יודע מה התמורה שהוא יקבל עבורה. אם הוא סולח תוצרת כמו עופות - אין הוא יודע מה המחיר יקבל עבור עופות אלה. ואילו החוק מחייב את המסק להגיש חשבון - דבר שהמסק איננו יכול לעמוד בו.

קיימת בעיה חמורה של סעיף 11 - זקיפות מס על מחיר תיאורטי. קיימת גם בעיה של סעיף 56 - לגבי אדם טיט לו מספר עסקים. ישנה בעיה של סעיף 58 - בדבר מועד הגשת הדיווח. כל אלה הם דברים שהחקלאי לא יוכל לעמוד בהם בשום אופן. אם איננו רוצים להופיע כולנו כמפירי חוק בעל כורחנו, הרי צריך להסביר את כל זאת, קודם כל, לוועדת-המיסנה ובחדרבה לגורמים הנוספים שעוסקים בזה. כי אין כוונתנו להפר חוק.

סעיף 141 הוא, נדמה לי, בבחינת מס-טפתים למישהו, אבל הוא לא מחייב שום דבר, פרט להתייעצות. אז מטרד החקלאות ייעץ...

יש להבטיח את הופעתנו בפני ועדת-המיסנה, וצריך להבטיח שחברי הכנסת החקלאים יתמכו בחיפוינו בכל הטלבים.

ח"כ מ. דרובלס: אני בדעה, שסמט ערך מוסף לא יעבור כל כך מהר, למרות שזה חלק בלתי-נפרד מהרפורמה. אך יחד עם זאת יש לפעול ולעסוק הכל כדי להגיש את כל ההסתייגויות שינגן לפורום החקלאי. למרות שהחוק לא יעבור כל כך מהר, רצוי להקדים את הגשת החומר הזה!

טוב מיסנה ועדה מטותפת עם מטרד האוצר. הייתי מציע לא לסמוך רק עליה. יש להגיש את התזכיר. ואם אפשר - טוב יהיה שיוגש לא רק מטעם המרכז החקלאי, אלא ליזום ועדה מטותפת יחד עם התאחדות האכרים והאיחוד החקלאי, שאינם יושבים במרכז החקלאי, ולנסות להגיש תזכיר כזה בטעם כל החקלאות. אם יהיו סעיפים מיוחדים אשר יהיו במחלוקת - נראה. גולן אמר שמסתכלים עלינו כקבוצת לחץ, שהיא אולי לא כל כך סימפטית. אני חושב, שזה לגטימי שחברי הכנסת החקלאים ייצגו את החקלאות. אילו לא היו עושים את זאת - היה זה עוד יותר לא סימפטי. הנה לא מזמן, כאשר הובא לדיון החוק בקשר למס רווחי הון, עשו החקלאים פעולה מסוימת - והדבר הצליח בידם. אני חושב, שהפעולה שהחקלאים עשו אותה הייתה נכונה, ופעולתם זו הסיבה את מטרחה. כנ"ל בנושא שאנו דנים בו היום.

איננו אומר שהחקלאים, כאינטרסנטים, ירצו להעביר דבר לא נכון. גם אנחנו

מדברים בשם המצב באופן כללי.

כלפי הסקטור הקיבוצי ההשלכה של מס ערך מוסף תהיה שלילית. אבל כלפי

המשק המשפחתי - הרבה יותר מזה. זה יגרום להרס מספר רב של מושבים. מס המס השיווק המאורגן כולו, שאיננו ערוך לכך.

לכן, רבותי, יש לעבוד תזכיר משותף של כל החקלאות, ואם תזכיר כזה יוגש

(ויושבנו פה חברי כנסת מכל הסיעות. והלואי והיה זה כך גם לגבי יתר השטחים!) ואם תהיה ההבנה הדרושה בין חברי כנסת היושבים כאן והם גם יטפיעו כל אחד בטיעתו הוא, - כי אז נוכל להעביר את זה. הנסיון שלנו בעבר הוכיח זאת. אז ניתן יהיה להטיג דברים. לכן, אני מציע להגיש בהקדם את התזכיר. אפשר לבקש בועדת הכספים לקבוע מועד בעוד שבוע-שבועיים שבו יקבלו את המסלוחת החקלאית. צריך לדאוג לכך שהתזכיר בין-תחיים יימצא כבר בידי חברי ועדת-המיסנה, כדי שיוכלו לעמוד על כל הסעיפים שבו. ואני תקווה שאפשר יהיה להטיג את הדבר, אשר יהיה טוב לעם היהודי וגם לחקלאות.

א. בן-מאיר: אני סבור, שלמס ערך מוסף לא תהיה השפעה על אותם המוצרים שהם במחירים

קבועים, כמו חלב וביצים. אם ישילו עליהם מס זה - תהיה זאת גביאה. כי, הידיקר, כאשר מחנהל מו"מ על שינוי מחירים, בתקופות כאשר משתנה המחיר, נלקח בחשבון לא רק שינוי ההתייקרות בין תקופה לתקופה, אלא גם מהו גודל או שיעור הסובסידיות. אתה אומר בפשטות שהתקציב יגדל. (הידיקר: כזאת היתה החטובה!) את זה אסור לקבל! מדי פעם מגלגלים את התקציב על הצרכן, כך שיש לזה השפעה מכרעת על המס.

עמוס הדר, ח"כ: אני חושב שאני אהיה כאן יוצא-דופן. אינני מקבל פה את דעתו של מורי ורבי

יודנפרוינד. אני בדעה, שהבעיה היא יותר טכנית והיא - כיצד חוכל החקלאות להסתלב בענין זה. אינני חושב, שצריך לצאת מההנחה שהחקלאות צריכה להיות פטורה ממס ערך מוסף. ישנם ענינים שהם בעלי ערך לממשלה. אני מבין שבמוצרים מסויימים כגון ירקות ופירות (ובחוק כחוב "למעט ירקות ופירות") מס זה לא יוטל (קריאה: זה כחוב לא בחוק, אלא בהסכם!) אם זה בהסכם - אז זה מחייב את השתתפותנו בדבר. כי פירות הם תוצרת, אשר בעונתם אנו חכופות איננו מקבלים אפילו מחירי מינימום.

אומרים, כי מבטיחים לנו את הפרטים לחלב, ביצים וכו'. במידה שהממשלה

חקבל את הנוסחה של סנשה האומרת, שאנו סבורים שאנו צריכים להיות מטוחררים, כי זה ייקר את התוצרת - זה מענינה של הממשלה לדאוג לזה. אם היא חושבת שהאזרה צריך לטלם יותר, כי היא זקוקה לכסף - זה מענינה, אבל הפגיעה לא יכולה להיות בחקלאות. וזה לא מענינה של החקלאות אם התקציב ינופם כתוצאה מזה. מה שנוגע לחקלאות - זה שהביקוס יוקטן והיקף הענף יוקטן, במקום מיליארד ומאתיים מיליון ביצים פה עלול להגיע למיליארד ביצים.

אנחנו רק נגרום עוול לעצמנו אם לא נתרום את חלקנו במס ערך מוסף. אני לא

מציע שנופיע בנוסחה זו שבחקלאות לא לבעת, הן לממשלה לדאוג לכסף, ואם זה יעלה את האינדקס - הממשלה תדאג לזה. אבל אסור לנו להגיד שהחקלאות מטוחררת מזה. שמעתי מה שנאמר כאן.

אני מאמץ את הנוסחה של דונן בנוגע לדברים שהם לא כרי-ביצוע.

אני מציע שנתרום את חלקנו במס ערך מוסף, גם אם ניפגע בשנה סנתיים הקרובות,

נערער אז על כך, אבל היוט נהיה שותפים לכולם, אם זה יפגע בנו - אנו צריכים להיות האחרונים להחננד לזה. וה"לובי" החקלאי הוא בעל כוח עצום. אני לא טלם עם זה שאמר דרובלס. אני חושב מה שקורה היום - זה "חלם". אני בעד לטבור את העצמות למי שיעשה דברים כפי שיעשה, אבל מה שעלינו לעשות לפני זה, שהחקלאות תאמר שהיא מוותרת על 3% כחלק ממקורות העבודה ואחר כך נתבע מיהושע פרוץ או מכל"ל. אני לא בעד להקיף מוסר לאחרים, ולא בניגוד לאחרים, אני מציע להחונן לאותו מאבק שעתיד להיות, וברגע זה - זה מס ערך מוסף.

ח"כ י. גולן : מס ערך מוסף בא להחליף מס קניה. מס קניה לא חל עד עכשיו על מוצרי מזון.
 י. בן אהרון : הון כדי כך יחליפו אותו, הוא לא בא להחליף.
 ח"כ י. גולן : המחירים הכלליים יקטצו מאד, ויהיה אינטרס לא להקפיץ אותם.
 ח"כ ע. דר : הן לאוצר לדאוג לשלו.
 יעקב גדיש : אני רוצה להעלות 3 אספקטים כלכליים של המס, ואינני מגלה כאן אמריקה, אבל כדאי להדגיש אותם.

דבר ראשון, הערך המוסף של התוצרת שלנו - זה מעט מוצרים שיש להם השפעה על גודל ערך המוסף של התוצרת. יש מעט מוצרים שמייצרים אותם שנה או שלושת-רבעי שנה, מהיום למכניסים את התסומות עד שזה מגיע לסוק. לכן אנו רגישים קצת יותר. צריך להגיד שזה לא ערך מוסף של 10% או 12% - אצלנו זה עובר על כך.

נקודה שניה שאנו רגישים לה - שאנו מייצרים כמעט בכל המוצרים קצת מעבר לביקוש בסוק. כל הנטל של המס הזה, החסר הוא טיפול עלינו, בגלל ההיצע הקטן, הכמות תרד והמכפלה של הכמות והמחיר - יפול עליה, כי הביקוש ירד, ואתה צריך להטמיד חלק מהתוצרות. ויש הגבלה מסוימת של סובסידיות. איך שלא יהיה, מבחינה כלכלית, אתה בפוטנציה עלול להיפגע. לכן הרגישות שלנו בנושא אלה חייבת להיות רבה מאוד.

ולכן אני חושב, שהנושא סבן-מאיר העלה פה, חשוב ללכת איתו עד הסוף, כנגד הטענה של האוצר מה איכפת לך אם זה נכנס בתחטיב או לא. אותו הדבר אנו יכולים להגיד להם: מה איכפת לכם, תפתרו את זאת, זה אותו הדבר.

למדתי פעם לנסח עזים, וכל אחד מוידך את המסור אליו, ברבע שאתה דווח את המסור - הוא עלול להסבר. ואנו מדברים כאן בטיחה של מחיכת מסור.

אני מסכים אתך, אם אתה חושב שזה קצת דוץ-קיסוטי.

ח"כ ד. קורן : אולי אתה מנטר את הענף שאתה יושב עליו!

י. גדיש : לכן אנו צריכים לנסות למסור על האינטרסים שלנו שלא נפגע.

ח"כ צ. גרסוני : כמה מטפטים, לפני שנסתה תסכם.

ראשית, אני חושב שהרעיון של עמוס הוא טוב, אבל לא להיוט. אם הוא מציע שהיה לנו דיון מה החקלאות מוכנה לחרום - אני חושב שזה נושא די מובד לפורום מסווח של ארגוני החקלאים כולם חברי הכנסת, ולזה אפשר להקדיש ישיבה. אני מאוד בעד זה, אבל זה לא צריך להיות קטור עם מטלה אחרת, זה ענין פנימי של מדינת ישראל, והיה טוב שהחקלאים פעם יטבו על ענין זה.

אני מציע גם לנו, גם למרכז החקלאי וארגונים חקלאיים אחרים, שנעשה את זאת. ואני רוצה להזכיר למס ערך מוסף. אני לא מכיר הרבה דברים בהם אנו מאוד

אגרסיזים, ואני מתכוון לא רק לחברי הכנסת, אלא כולנו - החקלאות, לעומת מה שקורה עם צבורים אחרים בארץ. אנו שוקלים גם בענין מס ערך מוסף לא להיקלע לאינטרסנסיות, ולעתיים אנו מוותרים אפילו יותר מדי, לדוגמה - בענין המיס, אשר במסך שנים נהגנו בענין זה כפי שנהגנו. וזה לא רק ענין של החקלאים שלנו. היינו מקופחים בזה מעל לכל צורך. ועוד אף אחד לא ניסה להגיד באופן אובייקטיבי - ותהיה זו הועדה הכי גרועה - שלא צריך לפתח את המיס - ובכל זאת לא מפתחים את המיס. ואנו לא מספיק טפלנו בזה, לא רק חברי הכנסת, כי אם כולנו, כל הצבור החקלאי.

ע. הדר :

זה ענין של המדינה ולא ענין שלנו.

ס. יוספטל :

אנו משתמשים ב-80% מכוח המים.

ע. הדר :

כאזרחים אנו צריכים להגיד בנדון אבל לא כחקלאים.

צ. גרשוני :

אין לי הרגשה שאנו דורשים דבר שלא מגיע לנו. אף פעם לא דרשנו כמו

סקטורים אחרים במסק.

בענין מס ערך מוסף אני רוצה לחת עצה לארגונים החקלאיים, לא רק למרכז

החקלאי - שיכחנו באיזו צורה רוצים להביא את הענין בפני ועדת הכספים. אין ספק שזה צריך לבוא לוועדת הכספים, זה לא מוכרח להיות ביום שלישי, הייתי מציע שזה אפילו לא יהיה ביום שלישי. ההסכם של ועדת האוצר היא על דעת הארגונים החקלאיים, חתום עליו מסינג לא פחות מהידיקר. קודם כל יש ערך אם כולם מופיעים יחד. שניה, מינואר עד אוגוסט כל ארגוני החקלאים ידעו על הועדה הזאת ודיוניה - וזה לא הודלף, ורק עכשיו זה הודלף, וחבל, כי אלה שכתבו את ההסכם באוצר לא רצו שזה יהיה לעיני כל העולם, כי אז יבואו חוגים אחרים באוצר ויטענו: עם החקלאים הסכמנו על דבר כזה וכזה - ואיפה אנחנו? ואני אומר את זאת על יסוד ידיעה, היה דיון בסיעה ואמרו לי זאת.

עכשיו אני חושב שאין להם ברירה. ואני שואל: מה אתם עשיתם פה? ארגוני

החקלאים חתמו הסכם עם חברי די נכבדים, אני מאד מעריך את צוקרמן, כזה עבודה צעיר ומוכשר - המסמך הזה הופנה אל הממונה על הכנסות המדינה - שידע שאלה חתמו על הסכם זה והגיעו להסכמה. האם הוא ענה לכם, הוא אישר לכם זאת? האם סר האוצר אישר את זאת? הועדה סיכמה דברים חשובים מאד - בטביל מי? בטבילנו, בטביל ועדת הכספים. אנחנו נפעל לפי הסכם זה, אבל הפעולה חתיה לגמרי אחרת אם זה יובא מטעם האוצר, הרבה יותר קל יהיה לנו להעביר את זאת, אם זה יובא מטעם האוצר, אם נדע שהאוצר הסכים לזה; ואחרת המצב אם אנו נלחמים על כך בלי אישור האוצר. ואני מציע לבדוק את זאת. לא הביא את יסוד לוועדת הכספים, כי אם קודם לברר אם אתם יכולים להביא את זאת, וחביאו מה שיוחלט - בהתייעצות אתנו.

י. גולן :

לו ראו את זאת כאקט מחייב - היו יכולים לכתוב את זאת בחוק.

צ. גרשוני :

הם לא יכולים לכתוב את זאת בחוק, הם יכולים לבצע את הטקטיים מאלה החקונות.

אני מציע שיהיה לכם קודם דיון עם האוצר, לאלה שחתמו על זאת, כל הארגונים החקלאיים, שיהיה דיון עם האוצר. ואין להביא את זאת לוועדת הכספים - זאת בהתייעצות אתנו. ההסכם היה עם ארגוני החקלאים כולם.

ליודנפרוינס. היום אתה אומר "אתם, חברי הכנסת". אני רוצה להגיד לך, שאנחנו

יושבים באיזה מקומות, טבת אומרים לנו כי אנחנו יותר מדי הוקפנים. אינני יודע על כל הקדנציות. אנחנו הלא הקבוצה הכי טקטה, בכל זאת, בעניני החקלאים. אינני אומר זאת בכדי לעשות קומפלימנט לעצמנו, אני חוזר על מה שאני אומר, וזה לא נקלט. ואני מוכרח להגיע לכך שזה ייקלט פעם!

ישנם שלוש גורמים שהם יכולים לפעול בסטח זה והם : משרד החקלאות, סר

החקלאות וחברי כנסת החקלאים. ואני אבקש את סנסה שחדאג לכך טנקיים בירור בינינו. אני מאמין, שאפשר לפעול ולהעביר דברים שהם צודקים, רק אם ישנו שיתוף פעולה בין שלוש הגורמים הללו. אני מעונין בכך שיהיה לנו פעם בירור בינינו. כי כל פעם מאסימים אותנו. (קריאות: להיפך! לא מאסימים!) אני מדבר על זה איך נחוץ להעביר דברים. אנחנו באמת איננו מעבירים הרבה דברים. בואו נבדוק יחדיו מדוע. - כי אין הידברות בין שלוש הגורמים שהזכרתי אותם.

ח"כ דוד קורן : אני חושב, שחקלאים אינם צריכים להופיע בחביעה שלא יהיה מס ערך מוסף על מוצרים חקלאיים. אני חושב, שצריך להגיע לכך שמש ערך מוסף על מוצרים חקלאיים יהיה אפס. אני חושב, שהחקלאים אינם צריכים לתבוע את חביעתם זו. תארו לעצמכם מצב שעל ביצים וחלב אין סובסידיה. אין סום סיבה שנדרוש שיעשו איזה דבר מיוחד בשביל החקלאים בגלל זה שהחקלאים מפסידים. אילו היו הירקות והפירות נמכרים, למשל, בשיטת של הכרזה ורמפיסטים, הגורמה על מיני תוספות למחיר, המנפחות את הוצאות הסיווג בצורה מזעזעת, אלא אילו נקבע מחיר הייצור פלוס ריווח מסויים - צריך היה אזי להסכים לכך שנטלם גם את מס ערך המוסף. במצב כזה - צריך היה לטלם אותו.

אם אנחנו אומרים שצריך להיות מס ערך מוסף אפס, הרי זה בגלל הענין שאנחנו צריכים להבטיח מזון להמוני העם. למשל, הכותנה שאנחנו מגדלים אותה, אין סום סיבה שלא יוטל עליה מס ערך מוסף. (פ. שור : אנחנו גם לא חובעים זאת!) אבל המטלה, ארגוני הצרכנים, ההסתדרות, כל מי שיטפל בענין זה - הם צריכים לתבוע את זאת. אם מסרד האוצר יבוא ויביע לנו איזו שהיא שיטה שלפיה אפשר יהיה לקבוע לטלם מס ערך מוסף - איננו צריכים לדחות את זה על הסף. אז בלי פרוטקציות! : -

אין אנחנו מבקשים את זה. כי יש דימוי בארץ שהסובסידיה ניתנת לחקלאים, בו בזמן שהאמת היא שהסובסידיה ניתנת לצרכן, (קריאה: אנחנו ראינו, שכאשר גילגלו את זה על הצרכן - אז עלתה ההוצאה לטנה!) המטלה צריכה לדאוג לכך שיהיה מזון לכל תושבי המדינה. ואם יהיה 1% מס ערך מוסף - אז יהיה 1% מס כזה.

חסרים לנו 5 מיליארד ל"י בחקציב הטנה. כל קיצוץ פה כבר לא יועיל. ז.א. צריך יהיה להשיג את הכסף ממס ערך מוסף. יכול להיות שאי אפשר להעלות את מחיר המיצרכים האחרים - אז יעלו את ההכנסות בדרך של מס הכנסה. מכל מקום, אינני חושב שיש לנו זכות לדרוש את זה לעצמנו.

אנחנו צריכים להבהיר את הענין, ומי שצריך לעמוד בראש החץ - אלה הם דוקא הצרכנים, ההסתדרות. לאו דוקא אנחנו. אנחנו איננו צריכים להתנגד לכך, כמובן, כי זה עולה בקנה אחד עם האינטרסים של החקלאים. אבל אם החקלאים יבואו ויתבעו אתזה כאינטרסנטים שלא יהיה מס ערך מוסף על מוצרים חקלאיים, - כי אז יופיעו גם אינטרסנטים אחרים, וגם הם יצרנים, ויתבעו אותה חביעה. לכן, אני חושב, שעמוס הציג פה הנחה נכונה. אני מניח, שהמדינה מעונינת שיהיו מספיק מוצרים חקלאיים ומזון לאוכלוסיה בארץ. לכן יהיה ענין לתבוע מס ערך מוסף נמוך ממוצרים אלה. אבל את המערכה הזאת אנחנו צריכים לנהל כסותמים ולא כעומדים בראש הקולני של הענין הזה.

יהודה טעדי : לא הפצתי לדבר אחרי כל כך דיבורים שהיו סביב הנושא העקרוני הזה. חשבתי שאנחנו כבר מעבר לטאלה העקרונית של מס ערך מוסף. אבל אחרי הסומעים חברים מספר, נוכחים לדעת שהטאלה הזאת עדיין עומדת בסימן-אלה. לכן, אני מוצא לנכון לחזור ולהדגיש את עמדתנו, כפי שהיא מטחפת אצלנו, לא זו בלבד שאנחנו צריכים לחייב את הנהגת מס ערך מוסף, אלא אף נדמה לי, שמתפקידנו לחמוך בהנהגת מס ערך מוסף.

חבל שלא הנהיגו אותו כבר מזמן, בשעה שחשבו להנהיגו. אם הוא יונהג באוקטובר מה טוב. להערכתי, אנחנו צריכים לתמוך בזה שינהיגו אותו.

יחד עם זאת יש לנו בעיות כיצרניים ולא כצרכנים. כצרכנים אנחנו חייבים, כפי שאמרתי, לעודד ולחמוך בהנהגת המס הזה. ברם, יש לנו בעיות מספר כיצרניים, ובעיות האלו צריך לפטל בעיו גידולי היצוא נפתרו על ידי כך שהצעת המס, שהונחה על שולחן ועדת הכספים, ישנו סעיף על גידולי-יצוא. בדיוק באותה צורה צריך להיות סעיף בענין ירקות ופירות.

היות וסעיף זה איננו כלול בהצעת החוק, הרי אני, עם כל הערכתי לועדה, סוען כי הדיון והטיפול בעצם הענין הזה לא היה בעל ערך. לכן, אני מציע שאנחנו נספל בשני דברים בלבד: בנושא הבשרים ובירקות ופירות.

אני מצטרף לדעת החברים האומרים שיש להגיש תזכיר ולהיפגש עם ועדת המישנה, מבלי להכות שמטרד האוצר יגיש איזו שהיא הצעת סידור, כי הוא לא יגיש הצעת סידור טובה לאחר שהחוק יאושר.

בנוגע לביצים וחלב אינני מקבל את הטיעון של יעקב. ההיצע שלנו הוא קטן, אבל כל מערכת המחירים העלה, והחלב והביצים גם כן ישתלבו בה. הפניית המסאבים ושאוכה מהם תהיה אז טובה מאד היום, יחד עם זה אני חושב שזה מענינה של ההסתדרות לדאוג לכך שמוצרים מסוג זה יהיו פטורים מסלול מס ערך מוסף או יחוייבו במס אפס. אבל אינני חושב, שהחקלאים צריכים לדרוש את זה. אינני מעריך שאנחנו נידוקים, גם לא מבחינת הפיקוח, אולי בטיעור קטן בלבד, בחקופת המעבר. לכן, אינני מציע שנעלה את הנושא הזה. אני מציע שנתרכז רק בבשרים ובירקות ופירות.

ס. יוספטל: חברים, אנטה לסכם, אגב, לידיעתכם: יש לנו עוד נושא. קודם כל, אני רוצה להבהיר. החקלאות איננה מתנגדת להנהגת מס ערך מוסף. אנחנו התייחסנו לאותם מוצרים שאופן המכירה שלהם הוא כזה שמפעט בטוח כמס ערך מוסף טיטל עליהם לא יסולם על ידי הצרכן, אלא על ידי היצרן. חשבנו איפוא שאיננו צריכים להיות צוהקים עד כדי כך שנגיש את הלחי הסניה...

איש לא העלה על הדעת שעל כוחנה או על עגבניות לתעויה לא נשלם מס ערך מוסף, כפי שישלם כל יצרן על כל מוצריו שהוא מוכר אותם בצורה מסודרת: הוא יגיש חשבון ויקבל חסולם, יוסיף לזה את המס, ואחר כך יגיש את הדו"ח שלו. אבל כל מי שיודע במקצה איך מוכרים פירות וירקות, בעונותיהן הרבים (ואני חושב שהגיע הזמן להכניס קצת סדר לטשח זה. לעת-עתה אין בו סדר) הוא גם יודע שאין אפשרות לגולל את המס הזה על היצרן.

ההצעה על אפס מס באה מצד פקידי מטרד האוצר. אנחנו התחלנו, בכלל, מדריסה למס מופחת, הואיל וחשבנו שמדובר על שיעור של 10% על כלל החוצרת, והצענו מצידנו שזה יהיה 4%. אז באו פקידי מטרד האוצר ואמרו לנו שאינם מסכימים בשום פנים ואופן שיהיו שני שיעורי מס. מוטב - אמרו - שעל מוצרים אלה ואלה יוטל מס ערך מוסף אפס. ההצעה, כאמור, באה מצידם ולא מצידנו.

לכן, שיהיה ברור, הצבור הזה לא מתנגד למס ערך מוסף. מה שנוגע לאותם מוצרים עם המחירים הקבועים - זה תיקונים פיסקליים של האוצר ואנו נקבל כל דין וכל מה שהאוצר יחליט. אם רצינו להכניס אותו מסלול של בטר העוף - מעוד סיבות, שזה טוק שנתון לתנוצות כל כך חריפות, שכל כך קשה להתחלם עליו, שחשבנו זה יקל להסדיר את הייצור הממוכנן ולמנוע את העודפים מצד אחד ואת המחסור מצד שני, במעברים חדים מאד, על ידי מחיר קבוע. אנו ננהל על כך קודם כל את המו"מ עם מטרד החקלאות. זה דבר ראשון.

אנחנו בהחלט נגיש תזכיר מסודר, יחד עם כל הארגונים החקלאיים, כדי להוסיף לזה את המסקל הסגולי. ואנו נכרר עם האוצר, אם הם מסכימים שאנו נסתמך במיסך הסודי, היות ובינתיים הוא יצא לאור העולם והוא איננו סודי יותר, אני מתארת לי שלא תהיה התנגדות שהוא יוגש על ידם או על ידינו לועדת הכספים.

י. בן אהרן: זו הסגולה של פרסום שנוסף לזה הוא סודי!

ס. יוספטל :

בכל זאת במשך 8 חודשים העניין לא הודלף הצבור הזה לא מאומן להדלפות!
יחד עם זאת ישנן כמה בעיות מאד ספציפיות לחקלאות, שהן ארגוניות ממדינה
ראשונה - זה סקטור מאורגן בצורות אחרות מרוב הסקטורים האחרים. רק אתן דוגמה של המפעל האיזורי -
אנו קוטפים את הפרי ושולחים אותו לבית אריזה איזורי; מבית האריזה האיזורית - לבית קירור; מבית
הקירור - לטוק. אם זה אפס - זה אפס; אם זה לא אפס - צריך להחליט אם בכל החנה צריך לעבור ענין
המס, או אפטר ליצור צורה ארגונית אחרת.

ע. הדר :

ברור שזה הולך על בית הקרור.

ס. יוספטל :

זה לא כל כך ברור.

ח"כ דרובליס :

כל יד שזה עובר.

ס. יוספטל :

זה לגמרי לא ברור.

אתן לכם דוגמה עוד יותר מסובכת: המשק מגדל דורה ושולח אותה למכון
התערובת; מכון התערובת מספק תערובת ללול; שולחים את העופות למטחמה, ורק לאחר מכן זה מגיע לטוק.
במעגל הפנימי זה עובר 4 חחנות.

אנו חושבים שיש מקום ליצור דגם ארגוני כזה שהמס ישולם רק בתחנה אחת.

ז. ארנון :

זה לא ילך.

ס. יוספטל :

אגלה לכם סוד - הטלנו על פירמות כלכליות לעבד דגם כזה. אי-אפשר להתעלם מכך

שלהתייבשה על ארגוניה יש בעיות שאינן קיימות בסקטורים אחרים. אם ישנן בעיות מיוחדות - יש מקום
לדיונים, להתאמת החוק והתקנות לאותן הבעיות המיוחדות. ואין כל סחיטה או רצון לקבל איזה שהם
יתרונות, אלא זה הרצון למנוע סכנות. אנחנו למדנו איזה לקח מהרפורמה ומה יוצא כאשר לא מבררים את
הדברים מראש, ככה נעשה במהירות סילונית - אז כל הבעיות מתעוררות אחר כך. היות ובינתיים נסינו
ללמוד את הבעיות, אנו רוצים לומר אותן מראש ולעשות הכל על מנת שיבואו על סידורן, בצורה החוקית,
המאורגנת והמסודרת. כפי צריך. ואנו עוד לא מוכנים לזה בכל 100%.

לכן אנו רוצים לדחות את הגשת התזכיר וההופעה בפני הועדה, עד שנהיה
מוכנים. לקחנו יועץ משפטי שיעזור לנו לארגן את הבעיות המיוחדות האלה, שמתאימים לרוח החוק. איננו
רוצים לחתור תחת החוק, אלא במסגרת החוק.

אנו כחקלאים גם מעוניינים לתת לטר החקלאות, באותו טעם, מעמד קצה יותר קובע.

כאן כחוב - בהתיעצות עם טר החקלאות, אנו בכל זאת חושבים שטר החקלאות קצה יותר קרוב לעניני
החקלאים מטר האוצר, עם כל הכבוד לטר האוצר.

לסיכום, כאשר אנו נגיש את התזכיר לוועדה, נשלח העתק ממנו לכל חברי הכנסת

ולגנו, על מנת שיוכלו ללמוד אותו, להתייחס אליו ואולי גם להעיר הערותיהם. אולי גם התזכיר נאנו
נגיש איננו כליל הטלמות ויכולים להכניס בו תיקונים. ואם יש צורך להפגש פעם נוספת לבירור הבעיות -
נעשה את זאת, וזאת ההכנסה לעמוד.

ע. הדר :

אני מסכים לסיכום שלך.

ס. יוספטל :

אמרתי לעמוס שאני חושבת שיש מקום לקיים דיון מיוחד על החקלאות ובעיות

המשק הישראלי, איפה אנו עומדים בכל החשבונות המסקיות הקיימות.

ד. קורן :

לא עשינו אף טביחה אחת!

ט. יוספטל : לא רק לא עשינו אף שכיחה, לא נעשה שכיחות, אנו עדיין חושבים שאנו יכולים לתרום משהו לארץ. נחאס את הזמן לדיון כזה, יש לזה חשיבות. אנו עוברים למעיף הבא בסדר היום.

צ. גרשוני : אולי רק תעלי את הסעיף, תציגי הק את הנושא ואח הדיון בו נקיים בישיבה אחרת, כי לא נוכל לשבת יותר.

ט. יוספטל : ישנה קרן לנזקי טבע, שהיא מבטוחה נגד בזקי טבע את רוב התוצרת החקלאית. עד לפני זמן קצר הייתה ערבות האוצר, על הנזקים יוצאי הדופן יש ביטוח, אבל יש לפעמים אסונות טבע - אני מזכירה לכם את הקרה שהיתה ב-1973, כאשר נגרם נזק עצום לפרדסנות, ולולא ערבות הממשלה אינני יודעת מה היה קורה.

בקטחי את דוד גלבוע, מנהל הקרן, להציג בפנינו את הבעיה.

דוד גלבוע : כולנו צריכים להכוח על חסא על מה שנעשה. אני רוצה לעדכן את חברי הכנסת בענין, שלא עלה אף פעם על סדר היום.

כשהוקמה הקרן, לפי החלטת הממשלה, דובר על חוק הקרן. היא הוקמה על פי החלטת הממשלה, והממשלה הייתה צריכה להגיש הצעה חוק לכנסת. בפועל הקרן פועלת 8 שנים. בסנה האחרונה התחילה פעילות מצד משרד החקלאות להכין הצעה חוק, לפי המחקר של הפעילות הקיימת בקרן, שהאופי שלה, צורת הביטוח החקלאי והמוסדות יהיו אותם המוסדות שפעלו בחברה מסוימת בין הממשלה וארגוני החקלאים.

עם הקמת החברה ניתנה אחריות מצד שני הסדרים - סר האוצר וסר החקלאות - במידה

סלקרן יהיו גרעונות, כחוצאה משואות טבע - הממשלה תכסה את הגרעונות האלה. הגרעונות לא נתנו בצורה של ערבות פורמלית לפי הצעה ועדת הכספים. ערבות זו הוארכה עד סוף הסנה. פעלנו כעונת הביטוח הנוכחית ללא ערבות הממשלה, לקחנו על עצמנו סיכון שלא היינו צריכים לקחת.

לפני מספר חדשים נתקיים דיון בפורום זה של המרכז החקלאי בנושא - מה יהיה

הלאה? סר האוצר הנוכחי הודיע שהוא לא מסכים לטיטה של מתן ערבות על ידי שרים. ישנה דרך פורמלית - להגיש את זה לכנסת.

זה נושא כבד. מבחינה אחת אנו לא יכולים להתנגד כחברת ביטוח לכל דבר,

כי היקף הנזקים או הערבות מוגבלת בטכום לא יכולה להיות מהמעוותית.

למרות המצב הזה בגיע משרד החקלאות להסכם עם החשב הכללי, שהחשב הכללי

יפנה לוועדת הכספים של הכנסת כדי לקבל ערבות הסכום שאנו הגדרנו אותו - 250 מיליון לירות לשנה, שהוא סכום לא גדול מבחינתנו - אני מדבר על הסנה הבאה.

ד. קורן : רק סר האוצר יכול לפנות לוועדת הכספים של הכנסת לקבל ערבות, ולא החשב הכללי.

ד. גלבוע : סר האוצר - אני מחקן את עצמי. כדי שאנו נוכל לפעול במסך הסנה הבאה, בהנחה התהליך של גמר החקיקה נצטרך מידי שנה בשנה לפנות כדי לקבל ערבות המדינה, במקום הערבות שניתנה לנו על ידי שני השרים.

הבעיה מתחלקת לשני מיטורים :

א) המצב הקונקרטי, של הגישה של שר האוצר לגבי הערכות הכספית כדי לממן גרעונות אפשריים. כי במידה שהתנאים יהיו דוגמת התנאים השנה או כל אחד מ-8 השנים שעברו - לא תידרש בכלל ערכות; אך במידה שניתקל בטווח טבע נוספה - שיהיה ביבוי הממשלה לזה.

הנושא השני, ועל כך - אני מניח - אי אפשר לקיים דיון כרגע / הוא נושא של חקיקה, מיסוד של כל הנושא שאנחנו עוסקים בו. אנחנו עומדים בפני הכללת בקר בניסוח בקרן כך שזה יכול את כל ענפי החקלאות בעתיד, למעט סבך וזיתים, שהם במסך הערבי. אנחנו מכינים עתה הכניה ביטוח של בקר, שתחלף את מה ש"החקלאית" עושה בתחום ביטוח זה ולא בתחום הרפואה. (ח"כ ד. קורן: מדוע אינכם כוללים בתכניה גם סבך וזיתים?) כי אנחנו מועלים לפי תביעות המועצות לייצור. אבל ישנה פעילות גם בתחום הזיתים, שאיננו יכול לבטל עליה גדולות ונצורות. לכן, הבקשה אליכם היא שברגע שתגיע תביעה כזאת - טאמם תהיו מודעים אליה מראש.

ההתפתחות של מתן העריבות על ידי המדינה - היא של הסבוע האחרון. לכן, אני מודיע לכם על המרחש בזה. הודענו למבוטחים שלא נוכל להמשיך בניסוחים כאשר זה לא הסתדר עדיין. (ח"כ י. גולן: כיצד קיבלתם את הטכומים מהממשלה עד עתה? ס. יוספטל: כאשר היתה בצורה - אז שר האוצר המציא, מן הגורן ומן היקב, טכומים בביל לפחות את הנפגעים. כך היה הדבר בשנת 1973. זה היה בזמנים שהענינים התנהלו בצורה יותר משפחתית. בינתיים התחילו להכניס סדר במדינה, ובעקבותיו יש צורך להסדיר את העניין. (ח"כ ד. קורן: מדוע לא יכלו להמשיך בסידור הקודם? ס. יוספטל: כי שר האוצר עתה אינו רוצה בסדר כזה. הוא רוצה שיהיה למסדר האוצר "בקינג" של ועדת הכספים, במידה שמסדר האוצר צריך יהיה להוציא אמצעים כספיים גדולים לכיסוי ההפסדים.

ח"כ צ. גרשוני: חבריה, הבה נהיה מעשיים! פה זה ענין מעשי, צריך לטפל בו, ואת זאת לא נוכל לעשות בישיבה הזאת כאן. אמרה, דוד, שזה יועבר לוועדת הכספים. אני רואה שהחברים חוששים מזה שהדבר יובא לוועדת הכספים. מדוע? - כי הם חושבים: לטעם מה לשר האוצר להתחייב על 250 מיליון ל"י? לנו, כחברי הכנסת, אין שום אפשרות להטפיע שהדבר הזה יובא לדיון לוועדת הכספים. אבל אם הוא יובא - נדאג לכך. זה לא יהיה קל. (מ. סור: אולי כדאי לצייד אתכם בחומר!?) אז בדר לא ילך אתנו. יש לנו גם חברים מסיעה המערך שהם לא ילכו אתנו.

ס. יוספטל: ישנו עוד ענין שלא גורן בו, אבל התחילו לחשוב עליו. סבוע האחרון התבטרונו שהכניס הוסיפו 3% ריבית על הון חוזר דביטורי. 3% - ז.א. שהריבית על הון דביטורי תגיע "רק" ל-25%. עייתי היום חשבון גם בהחלט בכמה חוסיף העלאת הריבית הזאת את ההוצאה בחקלאות. מחברר שזאת חוספת של כ-20 מיליון ל"י לשנה, ואני אוכל להוכיח את זאת. וזאת בחוספת של - לפחות - 15 מיליון ל"י עבור ריבית שנצטרך לשלם בגלל זה שמקצצים לנו באסוואי לדלק, לחסמל ובגלל זה ש"תנובה" מסלמת את הסוכסידיות שמסדר האוצר נותן על חוצרתנו באיחור של חוד. סידורים אלה שאירעו בשבועיים האחרונים מוסיפים איפוא כ-35 מיליון ל"י ריבית בשנה על החוצרת החקלאית.

היות ואין לנו עכשיו זמן לדון על כך, אני רוצה - לפחות - שזה ייקלט

במוחותיכם. חודה רבה!

הישיבה ננעלת.

נוכחים : סנסה יוספטל; ד. גרינקר; מ. מלחי; בן עמי הראל; ה. שפאר; א. ארגוב;
א. גולדברג; ד. רביב; י. גדיש; י. פרי; י. סעדי; א. יודנפרוינד; מאיר כספי (הסוה"ל).

- סדר היום : (1) השתתפות בחקציב הועה"פ
(2) ביסוס ד"פ

סעיף א' - השת" בחקציב הועה"פ

סנסה יוספטל : כזכור לכם, החליטה מינהלת חב" העובדים כי ההתישבות העובדת תשתתף
זו הפעם הראשונה במימון התקציב של הועד הפועל של ההסתדרות בסך של 2,08 מליון ל"י. העברתי זאת
לידיעה התנועות, בצירוף בקשה, שיגבשו עמדה לקראת הדיון הנקיים היום. קבלתי תשובות בכתב משתי
תנועות בלבד. תנועת המושבים השיבה בחתימת הח"א. נחמקין כדלקמן :

" צר לי, שאיני מבין פשר חוספת המס על ההתישבות ואינו מוטל על צבור
הפועלים הרחב בעיר. אך אני תקווה שהנושא נבדק על ידכם.

לאחר דיון קבענו, שיש לבנות את הסכום הנדרש באמצעות הלואות הניתנות
ע"י חב" העובדים".

העובד הציוני ענה לי כדלקמן :

" נתקבלו במזכירות תנועתנו המסקנות הבאות :

- 1) המזכירות מציעה למרכז החקלאי לערער על החלטת מינהלת חב" העובדים להטיל על ההתישבות העובדת
2,08 מליון ל"י, כהשתתפות בחקציב הועה"פ.
אנו מציעים לקיים את הערעור בפני ועדת הבקורת המרכזית, כי החלטת מינהלת חב" העובדים מנוגדת
לעקרון של חלום מס אחיד ע"י חברי הסתדרות הכללית. למעשה מטילה בעקיפין על חברי ההסתדרות
בהתישבות מס ^{אחיד} שני, אשר מנוגד לכל העקרונות.
- 2) במידה שהמרכז החקלאי יחליט ברוב קולות לקבל את החלטת מינהלת חב" העובדים ומוכן לסלם את ההיטל
הנדרש, יש להצמיד את ההיטל להלואות, אשר תוענקנה השנה מכספי חב" העובדים למפעלי ההתישבות
העובדת, ומקבלי ההלואות יסלמו את ההיטל באחוז הנחוץ כהיטל חד פעמי.
אם ההיטל יש להטיל על מקבלי ההלואות הבאים : מפעלים אזוריים; תעסיה
קייבוצית; תעסיה מושבית; תנובה; המטביר; ניר בע"מ ומועצות אזוריות. אין להטיל את ההיטל על
הלואות הסיכון.
- 3) מזכירות תנועתנו מתנגדת בכל התוקף להטיל את ההיטל על ההתישבות העובדת לפי יחידות מסקיות ולפי
אחריות גביה מטעם התנועה, כי דבר זה מנוגד לעקרון המס האחיד ההסתדרותי, כפי שצינו דלעיל.
לפי אמינות דעתנו, אין המרכז החקלאי ראוי להטיל על המתישבים מס אחיד נוסף,
ממ שמשלמים לפי קביעה לשכת המס המרכזית".
אלו שתי התשובות שקבלתי בכתב. היתה לי גם שיחה עם אנשי הקיבוץ הדתי ואני
חושבת שאותו דבר חל גם איגוד מושבי הפועל המזרחי. הם הסבירו לי, כי הם מקבלים את חלקם בהלואות
סיכון במסגרת ההקצבה המיוחדת של 5 מליון ל"י, הניתנת ע"י ההסתדרות לפועל המזרחי. ז.א. הם לא
כלולים במסגרת אותם הסכומים המצוינים במכתב שלנו - סיכון לקיבוצים וסיכון למושבים - וע"כ אין
לדרוש מהם חלום היטל על הלואות אלו. לעומת זאת, ההיטל על הלואות למפעלים אזוריים ומועצות
אזוריות - במידה ויחולט על כך - יחול עליהם כדין אחרים.

בהודמנות זו ברצוני לתקן טעות, שחלה במכתב שלנו, שהעברתי לתנועות. כתוב בו, שהמועצות האזוריות מקבלות 40 מליון ל"י ולמעשה, הן מקבלות רק 5 מליון ל"י. עתה אני רוצה לשמוע, מה החליטו יתר התנועות.

י. סעדי : האיחוד טרם קיים דיון בנושא זה.

א. גולדברג : כנ"ל גם אצלנו.

סנסה יוספטל : אני מתפלאת על כך, כאשר הודעתי במפורש במכתבי לתנועות שהנושא יובא לדיון ולהכרעה ב 27/8/75.

י. סעדי : אני מציע, כי המזכירות תדון וחקבל החלטה.

י. פרי : הקה"מ החליט שהוא לא מקבל עקרונות את ההסתתפות במס. הוא חושב, שיש להסיל את המס בעיקר על הארגונים המשווקים דרך תנובה. בס"ה הסכום הנדרש הוא גדול מדי, מכפי שהוא צריך להיות וע"כ הוא לא מקבל אותו.

בן עמי הראל : זה מעורפל מדי, כדי להבין מסמעות הדבר.

סנסה יוספטל : אני מבינה את זה, שהם מקבלים את זה, אבל...

החלטה תנועת המוטבים היא ברורה וחד משמעית - מי שמקבל הלואות מכספי חב' העובדים ישלם את ההיטל.

הצעת העובד הציוני היא, שיש קודם לערער, אבל אם יוחלט בכל זאת לשלם, אז יש לגבות מכל ההלואות, פרט מהלואות שיכון.

ישנו הגיון בהצעה זו. ההלואות לגורמים יצרניים, כגון: תעשיה, מפעלים אזוריים וכו', ניתנות בתנאי סיפון טובים בהרבה מהמקובל כיום וההיטל יחול, בסופו של דבר, על הצרכן. לעומת זאת, הכספים הניתנים לשיכון, הינם הלואות לאוביקט צרכני וההיטל יהווה, איפוא, מס שאסנלם על ידי המשתכנים.

אפשר להתבסס על עמדה זו ואני מציעה לסכם - כי לאחר בירורים עם כל

התנועות וסיקול דעת נוסף במזכירות המחלקה להתייבות, הגענו למסקנה; שאפשר לגבות מן ההלואות הניתנות למטרות יצרניות ואין לגבותן מהלואות שיכון.

אנו צריכים לקחת בחשבון, כי במקרה כזה, יוגדל ההיטל על ההלואות היצרניות.

ההלואות לשיכון מסתכמות ב 65 מליון ל"י ויתר ההלואות מסתכמות ב 88 מליון ל"י לפי החלוקה הבאה :

מפעלים אזוריים	-	30	מליון ל"י
איגוד התעשיה הקיבוצית	-	50	" "
תעשיה במוטבים	-	3	" "
מועצות אזוריות	-	5	" "

אם צריך לשלם 2.08 מליון ל"י, אז יוצא 2,4% מסה"כ ההלואות היצרניות.

וזאת בנוסף ל 3%, הנגביה מזמן לקרן ההשקעות.

בן עמי הראל : המימון במסך הקלאי הינה בעיה כללית, ע"כ אני לא יכול להבדיל בין הלירה

ההולכת לשיכון, לבין זו ההולכת לאוביקטים אחרים. היות ורצוי להקטין את העומס יש, איפוא, לחייב

את ההיטל על כל ההלואות, אשר ההתייבות העובדת מקבלת מכספי חב' העובדים.

י. סעדי :

אני מקבל את דעת העובד הציוני, כי ההיטל מהווה בעצם מס נוסף על המס האחיד. צריך, איפוא, לערער על החלטת לגבות מן ההתישבות השתתפות בתקציב הועה"פ. במידה הזו לא יתקבל, אזי יש להסיל את העומס על כל מקבלי ההלוואות. (סנסה יוספטל: אני חוששת, שהדיון בערעור יקח זמן רב ובינתיים לא יבצעו את ההלוואות. אני יודעת, למשל, שתנובה משלמת את ההיטל, היות וגם בשנים הקודמות גבו ממנה) הערעור שלנו עשוי להביא, אולי, להקטנת הסכום שיוטל עלינו וע"כ יש להגישו. ברור שיש למנוע עיכוב בביצוע ההלוואות. אם במלב הביניים יגבו את ההיטל, אזי יצטרכו להחזיר מה שיגבו, במידה והערעור שלנו יתקבל.

פ. מלחי :

אם נחייב היטל רק על ההלוואות היצרניות ז.א. שאנו נוהגים סובסידיה לטיכון, ישנם אזורים הזקוקים להלוואה יצרניות והם ישלמו היטל גבוה יותר וע"י כך הם מטבטים אזורים, אשר סיימו מזמן את ביצוע הסקעות כגון במפעל אזורי. (סנסה יוספטל: אתה מכיר מפעל כזה, אשר סיים את כל הסקעותיו?) ישנם מפעלים שבצעו רוב ההסקעות וישנם מפעלים שהם רק בשלב התחלתי. (סנסה יוספטל: היטל קבוע מהווה הכבדה על מקבלי ההלוואות. זהו היטל חד פעמי, בדומה לעמלה בנקאית ואפשר לחטב אותה כהוצאה).

א. גולדברג :

אם כן, אני מצטרפת להצעת הח' י. סעדי.

י. פרי :

ברצוני להוסיף למה שאמרתי קודם. ההחלטה שלנו לגבי צורת הגביה היא ברורה לגמרי. לדעתנו, צריך המרכז החקלאי לסלול באופן קטגורי ביותר את צורת הגביה הזאת ולדרוש להורידה מן סדר היום. צורה זו מפריעה לנו להחליט איך אנו צריכים לסלם.

י. פרי :

אם נודיע שאנו לא רוצים שיגבו מן ההלוואות ונסכים, למשל, שהקרנות החנועיות יעבירו את הכסף, אזי הם יקבלו זאת ברצון.

י. פרי :

יש להודיע, שאנו נעמוד בכל הסדר אשר יוטבט עליו, בסופו של דבר. אולם לא יתכן שאי ביצוע ההלוואה יהווה לחץ לקבלת החלטה.

סנסה יוספטל :

ההלוואות אינן מתבצעות בכה אחת, אלא במסך כל השנה. (י. פרי: אבל הם לא מבצעים!) זה בגלל סיבות אחרות. בין היתר, בגלל זה, טטרס הוסדר עם הממשלה ענין ביטוח ההצמדה. (י. פרי: ז.א. שבית ההיטל אינה הסיבה לעיכוב ביצוע ההלוואות?) (י. סעדי: העיכוב, עד היום, אינו נובע מסיבה זו).

סנסה יוספטל:

ועדת בפני הבקורת, או בפני מוסד אחר המוטמן לכך. עלינו לדעת, שערעור כזה עלול לעכב ביצוע ההלוואות. (י. סעדי: ע"כ אני מציע לסלם בינתיים ולחכות לתוצאות הבירור. אם הערעור שלנו יתקבל, אז יחזירו לנו את מה שנגבה). לדעתי, זאת היא דחיה בזמן, היות והערעור לא יתקבל, בסופו של דבר.

י. פרי :

צריך להיות ברור, שכל עוד אין סיכום לגבי הערעור לא יכול הח' י. לוינסון להגיד - רבותי, יש לי הוראה מחב' העובדים לא לשחרר את ההלוואות, אלא אם נסכים להיטל זה.

בן עמי הראל :

אפשר לברר נקודה זו. לפי דעתי, הסיקול צריך להיות כלכלי. אי ביצוע ההלוואות יעלה לנו יותר ביוקר מאשר ההיטל הזה. זה יחייב את המשקים לקחת כספים ממקורות אחרים וברביה גבוהה מאוד.

סנסה יוספטל : ישנן, איפוא, 3 הצעות להחלטה :

- (1) לערער. אם יעכבו את הביצוע נשלם, אבל נגיד שנדרוש החזרת הסכום, במידה והערעור שלנו יתקבל.
- (2) לשלם את ההיטל על כל ההלוואה, הניתנות במסגרת התכניה הכספית של חב' העובדים.
- (3) לשלם את הסכום הנדרש, פרס מהלוואות סיכון.

פ. מלחי : אם מקבלים את ההצעה של הח' י. סעדי, שהיא המרחיקה לכת ביותר בפניה, שהערעור שלנו לא יתקבל, אזי נוכל להחליט אחר כך איך לשלם את זה. אין צורך, איפוא, להחליט כיום על כך.

סנסה יוספטל : יש לזכור, שחלוקת הלוואה מכספי חב' העובדים נעסית על בסיס שנת החקציב ינואר - ינואר. אנו עלולים לגרום לזה שחלק גדול מן ההלוואות לא יבוצע השנה.

יש לנו 3 הצעות ואני מציעה להצביע עליהן. קודם כל, יש להצביע על הצעה ראשונה. אם יוחלט לא לערער, אז יהיה צורך להחליט על צורת הגביה. (ח. טפאר: גם אם יוחלט על הגשת ערעור, יש להצביע על יתר ההצעות, כדי למנוע עיכוב בביצוע ההלוואות). נכון.

סוכס לאחר הצבעה - להגיש את הערעור.

סנסה יוספטל : הוחלט, איפוא, להגיש ערעור. כדי לא לעכב את ביצוע ההלוואות, עלינו להצביע עתה אם לגבות 1,4% מכל ההלוואות, או 2,4% מן ההלוואות היצרניות בלבד, כהיטל חד פעמי.

סוכס לאחר הצבעה - לגבות מכל ההלוואות.

י. פרי : אני מעלה הצעה נוספת. להודיע ולפרסם שאנו לא מקבלים, בטום אופן, את ההיטל. לעומת זאת, לא לפרסם את הסיכום שלנו לגבי צורת הגביה. (סנסה יוספטל: ברור שלא "נקרא את הדב מן היער". אני אודיע רק, שאנו החלטנו לערער בפני המוסד המתאים) (בן עמי הראל: ז.א. שאנו מסלמים בינתיים על חנאיים!) (פ. מלחי: לא! במידה ולא יפעילו את ההלוואות בחור סנקציה, אז חופסת ההחלטה על צורת הגביה).

הצעה היא, שבינתיים לא מסלמים. במידה והדיון בערעור שלנו יתעכב, מסיבה כל שהיא, ובינתיים יגיע מועד שחרור ההלוואות והם לא יבצעו זאת, בגלל זה שלא הסממנו לניכוי במקור, אז נצטרך להאבק נגד זה.

סנסה יוספטל : אני מציעה, איפוא, לסכם שנודיע רק, שהחלטנו לערער בפני המוסד המתאים ותובעים במפגיע לא לעכב ביצוע ההלוואות. כן נודיע, שאנו מחייבים להיות אחראים לתשלום ס"ה ההיטל, במידה והערעור שלנו לא יתקבל בבוא הזמן, יהיה צורך להחליט מחדד איך נשלם את ההיטל, במידה ויהיה צורך בכך. הצעה זו מבטלת, איפוא, את ההצבעה לגבי צורת גביה ההיטל.

ההצעה נתקבלה

סעיף ב' - ביסוס ד'.

סנסה יוספטל : היה לנו דיון בפורום זה על ביסוס ד' ולא הגענו לידי החלטה. לאחר זאת כנסנו את מרכזי ועדות המסק ובהתייעצות זו כן הגענו לסיכום. אקרא בפניכם את הסיכום, היות ואנו צריכים לאחד אותו כדי שאפשר יהיה להפעילו :

- (1) "המרכז החקלאי יעשה מאמץ מלוכד להביא את הדיון על החקן לביסוס ד' לסיכום עד 1/4/76".
משמעות סעיף זה היא, שהיות וקרה משהו מאד שנקבע החקן לביסוס ג',
צריך איפוא לבדוק את החקן ולהחאימו לתנאים הדינים. קבענו מועד לסיכום הבדיקה, אחרת בירורים
כאלה יכולים להימשך שנים.
- (2) " כדי לא להפסיד את הכספים העומדים לרשות ביסוס ד', יוצעות רשימות המועמדים והם זכאים לקבל
מקדמה בהחיצות עם התנועות".

בינתיים קבלתי את הרשימה של יסובים המוצע ע"י התנועות לביסוס ד'.

הקיבוץ הארצי : (1) זיקים

(2) להב

(3) נחטון

(3) סאסא

הקיבוץ המאוחד: (1) יראון

(2) פרוד

(3) נוה אור

איחוד הקב" והקיבוצים : (1) מגל

(2) ניר אליהו

(3) צאליט

תנועת המושבים: (1) אחיסמך

(2) בית אלעזרי

(3) גן יאסיה

(4) יכני

(5) יגון

(6) כוכב (הרחבה)

(7) כפר זכריה

(8) כפר יובל

(9) מבדים

(10) מסילת ציון

(11) מסמר אילון

(12) טדה יצחק

(13) תאסור

(14) תדהר

העובד הציוני: (1) יד נחן

(2) שאר יטוב

(3) טדה דוד

- איגוד מוטבי הפוע"מ, הודיע, שאינו רוצה להוציא יסובים לביסוס ד'.
- (3) "באופן מקביל יתקיים דיון במסדר החקלאות, כדי להבטיח את התקציב המתאים למסקי ביסוס ב' וג'.
- בדיונים שקימנו נאמר, שאמנם יפה מאוד טיט לסוה"י כסף והיא מתחילה
לחה, אבל אם מסדר החקלאות אינו מסוגל לקלוט את מסקי הביסוס, אז הם יצאו ממסגרת הסוה"י ולא
יקלטו ע"י מסדר החקלאות. הבעיה היא תקציבית, באטר מסדר החקלאות צריך לחת להם אטראי מרוכז,
תקציבי פיתוח ולהטלים להם מה שלא נעשה ע"י תקציב הביסוס.

(4) " אם עד 1/4/76 לא יסוכם הדיון על התקן לביסוס ד', רשאית כל תנועה לשנות את רשימת המועמדים שלה, או לקצץ אותה".

הכוונה היא שאם התקן לא יתקבל על הדעת, אז היטוב שיוצא ע"י תנועתו מרשימת הביסוס יחזוק למסגרת התקציב הרגיל וימשיך לקבל מקדמות, לפי המלצת התנועה. היו בנקודה זו חילוקי דעות. היו שאמרו, שאם התקן אינו מתאים, אז יש להחזיר את המסך לתקציב הרגיל. היו תנועות שאמרו שאם התקן אינו מספיק, אז לא צריך להחזיר את המסך לתקציב הרגיל, היות והמקדמות המובטחות הן יותר מאשר התקציב הרגיל. המסך יישאר במקרה כזה עוד שנה בסטטוס טל קדם ביסוס. אלה היו 4 הסעיפים שסכמנו עליהם. כדי להפעילם אנו צריכים את הוטרונקא של השולחן הזה.

אני רוצה למסור לכם לידיעה גם את החלטות ועדת הביסוס העליונה

מ 28/7/75 לגבי ביסוס ד' כדלקמן :

- (1) " התנועות יביטו למחלקת ההתיישובות רשימת היסובים המועמדים להיכלל בביסוס ד'. הרשימה תובא לאישור בוועדת הביסוס העליונה.
- (2) הנהלת המחלקה להתיישובות תיזום תוך זמן קצר דיון עם תנועות ההתיישובות ועם משרד החקלאות לבדיקה ועידכון התקן, לפיו יקבע התקציב ליסובי ביסוס ד'.
- (3) לכל ישוב תיערך מסך כללי, לפי סיפוי מסך שונים, אחר הכלול גם פיתוח לעתיד. יקבע חלקה של המחלקה להתיישובות בתכנית המסך (ביסוס), חלקו של משרד החקלאות (פיתוח ואסרתי מרוכז) והשתתפות העצמית של המתיישב (המסך).
- (4) ביצוע התכנית ימך כ-3 שנים.
- (5) קביעת התכניות וביצוען בהתאם לנוהל שעובד ע"י המנכ"לים. (לא ברור, אם הכוונה למנכל משרד החקלאות, או של הסוה"י, או לסניהם יחד).
- (6) המחלקה להתיישובות תפעל למפרעה ב נח התקציב הנוכחית בגובה של 750 אלף ל"י לביסוס, וזאת בנוסף לתקציב הרגיל, אשר יועד לכל ישוב".

סעיף זה הינו חשוב ביותר, באשר בסנים קודמות סגרו למסך את התקציב

הרגיל, ברגע שהוא נועד לביסוס. היות וסעיף זה יופעל באמצע שנת התקציב, יקבל המסך את הסכום שנקבע. בתקציב הרגיל ובנוסף לזה יהיה זכאי לקבל גם את המפרעה עד 750 אלף ל"י ע"ח הביסוס.

(7) " ישוב שקבל מפרעה ומאיוז סיבה שהיא לא יכלל לאחר מכן בביסוס ד', יחשב סכום המפרעה כתקציב קדם ביסוס".

מהו ההבדל בין סני הסיכומים ? - כאן מדובר, בצריך לקבוע את חלקו של

משרד החקלאות, בנוסף לחלקה של המחלקה להתיישובות לגבי ביסוס ד'. מה שאנו סכמנו הוא, שיש להבטיח גם שמסקי ביסוס ב' וג' לא יקופחו, כפי שזה קורה עכשיו. דבר סני. אנו החלטנו גם על הגבלה של ארריך לסיום הדיונים על התקן. זה לא מופיע בסיכומי ועדת הביסוס.

מ. כספי : חשבנו, שנוכל להפעיל עד ראש השנה את המפרעות בסך של 350 אלף ל"י לכ"א

מ-10 הקיבוצים, הכלולים ברשימת הווגטו לנו. גזברות המחלקה להתיישובות הודיעה לנו, שזה מתעכב בגלל חקלות טכניות. כנראה, שזה קטור גם עם פטירתו של מ. ספיר ז"ל. זה יוסדר בודאי בזמן הקרוב.

כפי שידוע לי, קבע הח"י. אדמוני את ועדות הביסוס האזוריות של כל

חבל וחבל. הועדות האלו יטפלו ויביטו את תכניות המסך של היסובים וגם את התקן.

סנטה יוספטל : האם התנועות עשו מהו בקשר לתקן ?

י. סעדי :

אנו סכמנו את כל החומר, אבל טרם נחקים דיון עם הנהלת המחלקה להתיישובות.

א. גולדברג :

עלי להודות, שאני מופתעת מן המספר הקטן של ישובים המוצעים לביסוס. הוצאת סדרה קטנה עלולה להשפיע על התקציב בשנה הבאה, כאשר התקציב לביסוס אינו קבוע מראש, אלא נקבע בהתאם למספר הישובים. אני הבנתי שמדובר על סדרה של 40 ישובים לפחות. לדעתי, יש לברר נקודה זו.

סננה יוספטל :

זכורים לכולנו הויכוחים שהיו לנו בנושא זה. תנועת המושבים התנגדה להוצאת סדרה חדשה של מסקים לביסוס. היה להן גדול על התנועות מצד הסוה"י, כאשר לא יתכן להשאיר ישובים בני 25 סמוכים של טולחנה עד אגן סוף. מגיע הזמן לצריך להעמיד אותם על הרגליים. כחוצאה מן הלהץ הזה הורכבה רשימה ויש רק להצטרף, שהיא צנועה מדי.

א. גולדברג :

אביד לכם, מה מדאיג אותי. אם תצא השנה סדרה קטנה, אזי נידרש להוציא בטנה הבאה סדרה קטנה נוספת. לקיבוץ הארצי יש כיום 14 מסקים שהם במסגרת הסנה"י. מכיוון שהוצעו עתה 4 ישובים לביסוס, אז ספק, אם תהיה אפשרות להוציא בטנה הבאה רשימה נוספת.

י. סעדי :

הערה ראשונה בקשר למספר הישובים. נכון שהסדרה היא קטנה, אבל הבעיה אינה של גודלה, אלא הפרופורציה שלה. כאשר מיובר על 45 ישובים, מהם 35 מושבים ו-10 קיבוצים, אזי זאת היא פרופורציה, פחות או יותר, מתקבלת על הדעת. צריך להיות ברור ומוסכם, כי היחס בין הקיבוצים לבין המושבים, כפי שזה מתבטא ברשימה המוצעת, אינו יכול להיות כחקדים לגבי השנים הבאות, כאשר התנועה הקיבוצית לא תוכל לעמוד בזה. העקרון צריך להיות מידת בשלות הישוב ליציאה לביסוס. צריך לקחת, איפוא, בחשבון כי בטנה הבאה, או בשנתים הבאות עשוי לקרות שלא יהיו הרבה קיבוצים בטלים לביסוס למרות שתהיה סדרה נוספת.

הערה שניה. בקשר לחקן. התנועה הקיבוצית סכמה, פחות או יותר, מהם השינויים הצריכים לחול בחקן. אני מניח, שגם החנינו המוסכמת עתה זאת. נשאלת השאלה, אם נקיים את הדיונים במשותף, או בנפרד? אני מציע כי בשלב הוועדון יקויים דיון משותף עם הנהלת המחלקה להתיישובות על הבעיה העקרונית של שינוי החקן. לאחר שיוסכם על כך, אז יחקמו דיונים נפרדים על הבעיות הספציפיות של כל סקטור וסקטור.

הערה שלישית כדלחת להחלטת ועדת הביסוס העליונה לגבי חלקו של מסדר

החקלאות. ק"ה לי לקבל החלטה זו, לא מסובש שהיא גרועה, אלא בגלל המסמעות שמאחורי החלטה זו. אנו יודעים שתקציבו של מסדר החקלאות ה"ו מצומצם וקטן יחסית מזה של המחלקה להתיישובות. אם תחלטה זו לא תלויה בחוספת תקציב, אזי יפגעו נוצה הרבה ישובים. אפיר לומר, שאם חלק מהמימון של המחלקה להתיישובות להספקות בישובים צעירים, יעבור למסדר החקלאות, ז"א. המעבירים את נושא המחלקה להתיישובות למסדר החקלאות - דבר התנועה המושבים לא גדת לזה. אם אין כוונה כזו, אז אנו פשוט לא מבין איך יממנו את החלטה הנ"ל ללא חוספת תקציב. אם היא חמוטת כלטונה ללא חוספת תקציב, אזי אני מטופק אם היא תחרוט הרבה למסקי ביסוס. להיפך, אני מטוכנע שזה יסבך את הטיפול של מסדר החקלאות במסקים שהם בטיפולו. לכן אני מציע לבחון מחד: החלטה זו ולהעביר לוועדת הביסוס את הסיכום שיחקבל ע"י המזכירות.

בן עמי הראל :

כאשר בוחנינו את האלטרנטיבות, אזי המסקים צריכים להיות מעוניינים לעבור לביסוס מאשר להישאר במסגרת התקציב הריגיל של המחלקה להתיישובות. מובן לכולנו, שאם רוצים להעמיד את הישובים על הרגליים, אזי אפשר לעשות זאת רק ע"י הזרמה מסיבית של כספים. את זה ניתן להשיג אך ורק ע"י יציאה לביסוס, המאפשרת הזרמת כסף רב.

השאלה היא רק, אם הישוב מסוגל לקלוט את ההון, אשר יועמד לרשותו, כדי לקדם את היצור שלו. במסגרת הקיבוצי זה יותר קל, בגלל אופי החיים שלו. יש לו אולי בעיות של כח אדם ואחרות, אבל הוא סוגה מהמסק המושבי ביכולתו להיכנס לחיים כלכליים עצמאיים. לעומת זאת, יש להכין את המושב מבחינה פסיכולוגית חברתית, כדי שיתרגל להיות עצמאי ולא לסמוך יותר על ה"אבא" שלו - סוה"י. מסקים שלא מבינים אותם לכך, אז גם אם יתנו להם הרבה כסף, לא ידעו איך לעבוד אותו.

בגלל בעיה זו אנו מתקשים בהוצאת מושבים לביסוס ומכאן הרשימה המצומצמת של מושבים. נקוה כי בעתיד הקרוב נוכל להכין את הישובים ולהוציא קבוצות גדולות יותר לביסוס.

נסנה יוספטל : מה טהח" בן עמי טוען, זה גם הוכח במציאות. עובדה היא שקיבוצי ביסוס ב' וג' קבלו כמעט במאה אחוז את כל הכספים ואילו למושבים עדיין חייבים הרבה כסף, לא כל כך בגלל זה שלא היה כסף, אלא מפני זה שלא היה את מי לקלוט. המושב קולט קודם כל למוסדות המרכזיים וכאשר מגיעים לפיתוח המסק המספחתי, אז נתקלים בבעיות. ברור לגמרי, שהקיבוץ ערוך יותר לקבלת כספים מאשר המסק המספחתי.

מה טהח" י. סעדי אמר, מתיחס לא רק לביסוס ד', אלא גם לגורל מסקי ביסוס ב' וג' אשר צריכים לקבל תקציב ממסד החקלאות. אם מוסיפים עכשיו גם את ביסוס ד', מבלי שיגדל תקציב מסד החקלאות, אז לא ברור לאן "ימתחו את המשיכה" הזאת. או שהרגליים של ביסוס ב' וג' יצטננו, או שהרגליים של ביסוס ד' בכלל לא יתחמו. זוהי באמת הבעיה העיקרית של הביסוס כיום. אנו יודעים כי מסד החקלאות לא הוסיף אפילו פרוטה אחת לתקציב בסביל הישובים הנוספים, היוצאים מהביסוס ועוברים למסד החקלאות. כאן גם נעוצה הסיבה, למה לא ממהרים להוציא את המסקים מן הסוה"י, אשר מצויה במצב טוב יותר מבחינה פיננסית, מאשר מסד החקלאות.

אני חושבת שניתן לסכם את הדיון כדלקמן :

- 1) מאחרים את הצעות הסיכום שבבסו ע"י מרכזי ועדת המסק.
- 2) מברכים על הגשת הרשימות ומבקשים להפעיל את המקדמות.
- 3) היחס המספרי הקיים בין התנועות השונות, כפי שזה מתבטא ברשימה הנוכחית של ביסוס ד', לא יסמט תקדים לגבי הסדרות הבאות.
- 4) לקיים דיון עם סד החקלאות בקשר לכוסר הקליטה של מסד החקלאות. אנו מודאגים מזה, שמתווספים עוד ישובים - לקוחות, בעת מסדרה ב' וג' טרם מצאה את פתרונה המלא.

ר. גרינר : לא מספיק לציין שאנו מודאגים. גם מסד החקלאות הוא מודאג. לדעתי, יש לחבוע שאם לא יוגדל תקציב מסד החקלאות, אזי לא נוכל להוציא יותר מסקים לביסוס.

בן עמי הראל : על זה נחליט בעתיד. הבעיה היא, שישוב שלא יוצא לביסוס והוא קצת מסודר לפיתוח, אז הוא לא נהנה מתקציב הביסוס ולא מהתקציב של מסד החקלאות. ע"כ יש להוציא מסקים לביסוס, שיכולים להתקדם לפיתוח מסקי וכלכלי.

י. סעדי : אין ויכוח על זה, שכל קיבוץ המסוגל לקלוט כספי ביסוס, צריך לצאת לביסוס. אבל אני חושב, כפי שאמרתי, שמה שמסתחר מאחורי החלטה ועדת הביסוס העליונה. בפורום של מרכזי ועדות המסק הסביר טהח" י. זכאי, שכדי להפעיל את תקציב הביסוס צריך לקבל, אז הוא זקוק לתוספת כסף מעל ומעבר למה טועמד לרשותו במסד החקלאות. לכן צרפן מסד החקלאות להתחייב לדאוג לתוספת הכספים הדרושים לביסוס. לשם זה צריך תקציב מיוחד. אם יקחו את הכסף מהתקציב הרביל, אזי זה יהווה פגיעה במסקים אחרים. ישנה גם אפשרות של פחרון אחר. שיסנו את התקנים כך, שמסק יוכל לצאת לביסוס ולפתח את הענפים עם התקציב לביסוס טיועמד לרשותו.

סנסה יוספטל : את זה בדיוק רציתי להגיד. יחכן שיש לדרוש לשנות את היחס בין כספי הסוה"י לבין כספי משרד החקלאות שיועמדו לביסוס.

בן עמי הראל : ז.א. שאין לבנות על התקציב של משרד החקלאות וקובעים שלא מוציאים מסק לביסוס, אלא אם מקבל תקציב ביסוס, אשר יאפשר להעמיד אותו על הרגליים.

סנסה יוספטל : אני אנסח זאת כך : הנסיון של הסדרות הקודמות למד אותנו שמשרד החקלאות לא מסוגל להפעיל את הכספים הדרושים להסלמה הביסוס של אלה שעברו למשרד החקלאות.

היות ואנו חוששים שהדבר הזה יכביד עוד יותר על הסדרה החדשה של ביסוס ד', אנו חובעים, כי התקן החדש ימומן ע"י כספי הסוה"י, מבלי להותיר עודפים להסלמה ע"י משרד החקלאות.

כן נדרוש, כפי מדובר קודם, שיש להסלים את התקן עד ל-1/4/76.

הצעה נחקלה

תל-אביב, ו' באלול תשל"ה - 13.8.1975

א. כ.

סדר היום:

1. א י נ פ ו ר מ צ י ה : א) שביתת המדריכים
ב) מיכסות החלב
2. תוספת מים גמיסים.

נוכחים: ס. יוספטל - יו"ר, מ. קנטור - נציב המים, מ. אוזילבסקי,
ז. ארנון, א. בן-יעקב, י. בר-לבב, י. גביש, א. גולדברג,
ר. גרינר, ב.ע. הראל, נ. חובב, א. יודנפרוינד, צ. מגן,
י. סעדי, דב פלג, ד. רביב, מ. שור, א. שפיר, י. פרי.

היו"ר ס. יוספטל: חברים, אני פותחת את הישיבה.

אני מבקשת לקום ולכבד את זכרו של פ. נ. ח. ס.
ס. פ. י. ר. ז"ל, שכל אחד מאתנו נפגש עמו באחד השלבים של הפעולה
הציבורית הענפה שלו, ואשר חסרונו יהיה מורגש בהובנה-הרכבה פיננת של
חיינו. ודאי עוד תהיינה הזדמנויות להעלות את דמותו. אבל כאשר
אנחנו נפגשים הערב, ודאי שאי אפשר לעבור על האבידה הזאת לכולנו מכל
לצדן אותה.

אני רוצה למסור לכם -

1. א י נ פ ו ר מ צ י ה :

א. שביתת המדריכים

ישנו סיכוי סביר ששביתת המדריכים החקלאים תיגמר
מחר. היום התקיימה ישיבת הועד שלהם ולפניה הבאתי את ההצעה שסלחתי להם
אתמול בכתב, ובה נאמר שאני מציעה להם להפסיק את הסנקציות, לסמור לעצמם
את הזכות לחדשן אם הועדה שהוקמה לא תספק את תביעותיהם.

הועדה סצריכה לשפל בדבר מורכבת מנציגי ההסתדרות,
נציגי המעסיקים ונציגי מסרד האוצר, ויש לה הרשות להקציב מקדמות לאותם
העובדים שמכירים בצדקת תביעתם לפיצוי על הוצאות הרכב.

עכשיו הודיעו לי בטלפון, שהיות ותוקף המסקנות יהיה
רטרואקטיבי החל מה-1 באפריל ס.ז., הציעו למדריכים 2,000 ל"י ברוטו לכל
אחד כמקדמה, שמסכום זה ישאר לכל אחד כ-1,300 ל"י נטו (כי מנכים מזה את
המס). חבר ועד המדריכים מסר לי שהם הלכו לדון על החתימה על הנוסח
שהם ניסחו אותו. בנוסח זה אומר שהמדריכים מוכנים לחזור לעבודה כתנאי
שהועדה לפו"מ אתם תתחייב לפתור את הבעיה הכוללת. ז.א., שתכיר ברכב
ככלי-עבודה חיוני של המדריכים. מסהו כזה.

ראובן איילנד הסכים לנוסח. המדריכים תיאמו את
הנוסח עמו. לכן, גם מקוים חברי הועד שגם הועדה תקבל את הנוסח הזה.

הם גם אמרו לי שמחפשים את גדעון בן-ישראל, נציג ההסתדרות בוועדה, על-מנת שהוא יחתום, וכי אז יוכלו סחר לחזור לעבודה. כולנו בודאי נברך על כך ונקווה שהמדריכים באמת יבואו על סיפוקם. (קריאה: צריך להחייט את ביקורי המדריכים בישובים! זה כואב שהמצב בישובים הוא כפי שהינהו.) זה כואב לי כמו לך. מה שהספיע על המדריכים - זאת היתה הודעתי שאם לא יקבלו את הצעתנו, כי אז נסקול מחדש אם אנו יכולים לתסוך בהם. כי, בכל זאת, צריך לקבל הצעה כזאת שיכולה להיות מובאת לוועדה.

פ. סור: אף שביתה לא זכתה לסיור מפרי עטו של חיים חפר כמו זה שנכתב לכבודם. הספרות העברית בלי טפס התעטרה לרגל זה.

ב. פיכסות החלב

היו"ר ס. יוספסל: זכור לכם שהיפא החלטה על פיכסות החלב שתופעלנה הן מה-1 באוקטובר 1974 וכו'. כולנו תהינו: מהו הבסיס לכך? שלפנתי בטאלה זאת לבחור אחד והוא לא ידע לענות בדיוק. נכון - אמר - שיטנם חילוקי-דעות. הוא התחייב לבדוק, להגדיר ולהודיע. אך עד כה לא הודיע. אני אומרת איפוא, כי יש מקום להפעיל לחץ רציני שהבסיס יהיה אוקטובר 1974 - אוקטובר 1975. הואיל ובאמר שיטנם חילוקי-דעות, הרי שבתוך מטרד החקלאות עצמו ישנם, כנראה, אנשים שהם בדעתנו. ואם כך הרי שאנחנו בודאי צריכים להזק את ידיהם של התומכים בנו על-מנת שזה ינוסח כך. ואני מוסרת את זה לפעילותכם.

לפני חצי שנה אמרו שיטנם כללים של אחוזים: מי שהגיע לגודל כזה וכזה וכו', אבל זה לא מופיע בתכנית הזאת, כי תכנית זו היא פתוחה את כמות החלב בהיקף של 8% מכלל הכמות שיתלקו על-פי בדיקות אינדיבידואליות. בתוך זה כלולים גם מסקי הפיתוח מצריכים לקבל מנה גדולה יותר ובתוך זה גם אותם המסקים שעשו הסקעות גדולות ביותר בתמיכת מטרד החקלאות ובתקציבים ציבוריים, שצריכים לקבל מנה יותר גדולה.

נאמר לי שבכרוונה לא הכניסו אחוזים, כדי לאפשר דיון אינדיבידואלי על כל מסק ומסק. לטעם כך גם העבירו הצעות לתנועות על-מנת שהן תוכלנה להתייחס, להתנגד ולתקן ולהציע הצעות אחרות. אחר כך יכנסו את ועדת המיכסות כדי להחליט על הדבר הזה.

י. טעדי: המרכז לתיכנון איננו מתייחס להצעות שאנחנו מגישים בדבר התיקונים הטובים שאנו דורשים. הוא שוען שזה יועבר לוועדת המיכסות, ואז יתייחסו לזה. אנחנו יודעים שכאשר זה יובא לוועדת המיכסות - זה יובא מהרשימות של המרכז לתיכנון. אני חושב, שרשימות אלו צריכות להיות מסוכמות לפני שהן מועברות לוועדת המיכסות.

(ב) נראה לי, שבאופן ספונטני אי אפשר ליצור לחץ. אני מציע שבקיים פגישת מרכז ועדות המסק עם המנכ"ל בקשר לתאריך. זה, לדעתי, יהווה את הלחץ הטוב ביותר.

היו"ר ס. יוספסל: חשבתי שבענין זה טוב יותר אם כל אחד יפעל כפי שהוא מבין.

י. בר-לבב: במרכז החקלאי היה דיון בנושא זה. הסכמנו בדלית ברירה, אבל תבענו כמפורט שתיקבע רשימה של יטובי פיתוח. זה היה התנאי. כאשר הדבר פורסם בעתון, והמוסכים רצו לקבל את ההלואות, ואנחנו לא יכולנו להגיד להם דברים ברורים בענין זה, הם טאלו: איך כולים אנו להתחייב, כאשר איננו יודעים את הדברים לאשורם? - אין אנו יכולים לעכור על זה לסדר היום, כי הדבר הזה פוגע קשות, והמתייטב איננו מאמין לנו. הלא לא כל מה שאנחנו הודענו עליו מקיימים אותו. לא בגלל זה שאיננו רוצים, אלא מטום שמסנים את זה. פעם בא סינוי מטעם משרד החקלאות ופעם שניה - מטעם משרד האוצר.

הואיל ובנקודה זו היה הדבר ברור, לאחר שהודעה, הרי שאני בדעה כי המרכז החקלאי צריך לקבל הודעה ברורה נוספת, כדי שנוכל למסור אותה למסקים. אני יודע על מקרים רבים שמתייטב שצריך לקבל הלואה להקמת מיבנה, אומרים לו, כמו שזה קורה אצל שמחה סקלנוביץ, שהוא קובע, מה יהיה היקף הייצור, ואחר כך מעניסים אותו... בכל אופן, זה מנוגד להחלטה אשר קיבלנו. זה צריך להיות מוגדר. אני מדבר על מסקי פיתוח, אשר נקבעו. הדבר כרוך בהשקעות רבות מאוד. אני יודע על עשרות זוגות צעירים, שהתיטבו במוסכים, אשר הסקיעו את כל חסכונו תיהם הפרטיים כפיתוח הרפת, על סמך ההודעה שהם יכולים להתקדם בענף הזה. זה יהיה באמת זלזול באנשים האלה, אם לא נגדיר את זה במרכז לתיכנון באופן הברור ביותר. לא צריך לחכות לוועדת המיכסות. תחילה צריך לקבוע מי הם מוסבי הפיתוח. אינני מתנגד לכך שזה ייקבע סמית גם בתוך המוסב עצמו. טאם לא כן עלולים אנו לגרום לעיוותים. וזה, בדרך כלל, קורה ולא פעם קרה הן בענף הלול והן בענף הרפת. כתוצאה מזה עלולים האנשים לחסל את הרפתות ולעזוב את המוסכים.

כל הכבוד למרכז לתיכנון, אבל צריכה להיות רשימה, ואני מציע שהמרכז החקלאי ידרוש בכתב מי הם הקיבוצים, המוסכים והמוסבים השיתופיים שצריכים להיכלל במסקי הפיתוח.

היו"ר ס. יוספסל: אני בהחלט מוכנה לבקש סיכינו לנו רשימה כזאת.

2. תרופות מינו גמישים

היו"ר ס. יוספסל: חברים! אנחנו צריכים לדון עכשיו על מינו גמישים. מנחם קנטור הבטיח לבוא לישיבה, ואינני יודעת מדוע עוד לא בא. יש לנו שתי אפשרויות: להתחיל באחד הסעיפים האחרים או להתחיל לדון בלעדיו. אני מציעה שנתחיל בלעדיו. הנושא עומד על סדר יומה של מועצת המים ביום ד' הבא בבוקר, ועלינו להחליט עליו עד אז.

אני אזכיר לכם אולי מה שמסרנו לכם כבר מהחלטות פורום המים, שנתקבלו בישיבה הקודמת. אקרא לכם את הסיכום: א) מכרכים

על הקצאת המים הגמיסים. ב) במקרה הצורך בקיצוץ אחר כך, יציע המרכז החקלאי הצעה לקיצוץ כדוגמת ההצעה שהציע בזמנו למסרד החקלאות, הכוללת את כל המטקים. הצעה זו עומדת מול ההצעה של נציבות המים, אשר הציעה: נותנים תוספת של 20% מן המיכסה, ובמקרים מיוחדים, אם מסק יכול להוכיח שהוא מסוגל להחזיר בקלות כמות גדולה יותר - נותנים לו גם יותר מ-20%. כטיס שנה טובה - חוזרים שנה הבאה על אותה ההקצאה של הזמינים. אם באה אחר כך שנה גרועה - אז מבטלים את ההקצאה הזמנית, והמסק חוזר אז למיכסה הבסיסית שלו.

ג) אם קורה טיטנה שנה כל כך גרועה שלא זו בלבד שצריך לבטל את ההקצאה הזמנית, אלא גם לקצץ במיכסות המים, הרי הצעת הנציבות אומרת שקודם כל יידרשו להחזיר אותם מסקים שקיבלו את התוספת בטביט הקודמות: בסנת הקיצוץ הראשונה - עד סוף חציית הכמות המיוחדת שהם קיבלו. מסק טיס לו בטיס של 1 מיליון קוב וקיבל 200 אלף קוב הקצאה זמנית - מותר להוריד ממנו בסנת הקיצוץ 100 אלף קוב מן ה-1 מיליון קוב הבסיסיים שלו. ז.א., הוא יעמוד אז על 900 אלף קוב. פורום המים סלל את הצעתה זו של הנציבות. אם יהיה קיצוץ - אמר הפורום - אנו נוב בקבע מסי לקצץ. אין קיצוץ אוטומטי מאלה שקיבלו את התוספות!

זוהי אחת הסאלות שלגביהן אנו צריכים היום להבריע.

כי יש להביח סמה טאנחנו מביאים כעמדה מגובשת של המרכז החקלאי גם יתקבל בפועל המים.

ג) לאחר שתיבדק הסימת המסקים המבקשים את המים האלה, ייעשה כל האפשר להוסיף מים לאותם מסקים, אשר מסיבות טובות צופצמה מיכסתם בעבר.

ד) טבטה ופתס יבואו בדברים עם נציבות המים לקביעת המחיר עבור מים אלה.

לעומת סעיף זה (ד') היתה הצעת הנציבות שהמים האלה יעלו לפי מחיר ב', ספירושו - כידוע - 80% ממחיר א'. פורום המים אומר: נכון טאלה צריכים להיות מים יקרים יותר ממחיר א', אך איננו צריכים להיות עד כדי כך יקרים שמחירם יגיע למחיר ב'. הבוקר, כאשר טוחחנו בנוסא זה עם מנחם קנטור, הוא אמר: "אם תגידו "מחיר מיוחד" ולא מחיר ב' - זה יהיה מחיר גבוה יותר מאשר מחיר ב' ומוזע? - כי מסרד האוצר דורס טעל המים הנוספים האלה יגבו - לפחות - את הוצאות האנרגיה הדרוטה כדי להביאם למקומם. והואיל והנחוח כי זה יהיה בעיקר לדרום - הרי שמחיר ב' ננגב ובדרום הוא 43 אגורות הקוב, והוצאות האנרגיה להביא מים אלה לנגב הן 54 אגורות לפי מחיר הדלק הינו. איס אינו יכול להכטיח לנו שמחיר זה לא יעלה. והיה אם נהיה כפופים לא לקריטריון אחר אלא להתיקרום האנרגיה - יתכן שהמים האלה יהיו עוד יותר יקרים. לכן, הצענו לנו מנחם קנטור להסכים למחיר ב' מתוך ידיעה מראס טאז בצטרך לסלט מחיר נמוך יותר מאשר אם נגיד "מחיר מיוחד".

ה) רואים באפשרות להמרת ההקצבה הרגילה של המים בפונה ג' במי התוספת - פתרון טוב ורצוי למסקים למען ניצול יעיל של המים האלה.

א. כ.

כזכור לכט, נותנים את המיט הנוספים בעונה ג', אשר

מתחילה ב-1 בנובמבר. שאלנו: מה יהיה אם המטק רוצה להסקות באוקטובר?

ענו לנו שאז יהיה המטק רשאי לחלק את כמות המיט לפי התיכנון שלו.

הוא יכול לקחת את כל המיטה הבסיסית שלו למה שנקרא היום עונות א'

ו-ב' ולהסתמס במיט הנוספים בעונה ג'. ז.א., שהוא יוכל להגיע

לניצול רציני של תוספת המיט, מבלי להיות מוגבל בקיטוסט כחדשים האחרים.

ס. אוזילבסקי:

מה יהיה אם המטק לא יהיה זקוק אז למיט פרט למי

שתיה? הן אז מטקים אלה לא יוכלו להיכנס למסגרת

היו"ר ס. יוספטל:

המיט הנוספים הם מיט שנועדו לחורף.

ס. סור:

הסעיף הנתון במחלוקת הוא סעיף 24 (עמ' 7):

נציב המיט רשאי להתנות מתן תוספת גמיטה לחקלאות, כאמור

בתקנה 22, בין השאר, בתנאים הבאים:

(1) התוספת הגמיטה לא תעלה על 20% מכמות המיט המוקצאת לחקלאות לאותו צרכן.

(2) הצרכן יחזיר, על פי דרישתו של נציב המיט, את התוספת הגמיטה על ידי קיצוץ כמות המיט המוקצאת לחקלאות, בנוסף לכיטול התוספת הגמיטה כאמור בסעיף 22 (2), במטק תקופה סתיקבע על ידי נציב המיט, אך לא יעלו על 10% מכמות המיט המוקצאת לחקלאות בכל שנה.

(3) החזר התוספת הגמיטה כאמור בתקנת סבנה (2) יהול לפני כל קיצוץ כללי של כפיות מיט מוקצאות לחקלאות הוחלט על קיצוץ כללי של כפיות מיט מוקצאת לחקלאות, יהול הקיצוץ הכללי גם על אלה שקיבלו תוספות גמיטות כאמור ובלבד שהקיצוץ הכללי יושל רק על אותו חלק שיותר לאחר החזר התוספת הגמיטה ולא על כמות המיט המוקצאת לחקלאות במלואה.

ז.א., לפי הדוגמאה של מיליון קוב, הרי שלפני כל קיצוץ יצטרך המטק

להחזיר 100 אלף קוב; ואם יהיה אחר כך גם קיצוץ כללי בכל הארץ, הוא

יצטרך להיות שותף לקיצוץ הזה גם מ-900 אלף קוב מיט שנותרו לו. זהו

הסעיף המרכזי בהצעת התקנות שיובא למועצת המיט ביום ד' הבא.

ס. אוזילבסקי:

לדוגמא של מיליון קוב המיט. מטק מיט לו מיליון

קוב מיט, קיבל תוספת של 200 אלף קוב. מקצצים.

האם 200 אלף קוב שניתנו יורדים ראסוניים? (ס. סור: לא נותנים אותם

יותר! ס. יוספטל: כל שנה יכולים לתת או לא לתת אותם! ס. סור: אם

עסנה הראסונה לא היתה שנתנו אותם היתה שנה שחונה - אין נותנים יותר

את התוספת הזאת. אחר כך, אם תבוא שנה שחונה נוספת - מקצצים 10% מאלה

שקיבלו את התוספת.)

סוטיקס:

אני רוצה לסאול כמה שאלות:

(א) בקידה שתהיה שאיבת יתר מהמאגריט, יהיה צורך

לסלא אותם חזרה מהכנרת. אני רוצה לדעת מה ההתיחסות למילוי הכנרת לאור

העובדה שמיפילס המיט בה יורד כפי שהוא יורד?

(ב) בהנחה שפתרנו את השאלה הראסונה, שאלה שניה.

אם נספק מים גמיטיים, מדוע דוקא בחורף או רק בחורף ומדוע לא להעביר את הסידור הזה גם לאזורים אחרים בהתאם לאפשרויות אספקת מים אלה גם בקיץ? זה יאפשר להרחיב את מטגרת המסתמטיט במים וגם להחיל את הכלל, שאנחנו רוצים להחליט, שאם תהיה החזרה - אז היא תהיה מכולם! (ר. גרינברג: מדובר על ניצול אותם המים אשר בורחיים בחורף!)

(ג) אני מבקש הסבר בענין המהיר של המים.

מ. סור: פה מרחפת באויר שאלה הידרולוגיות: האם יש קשר בין לקיחת 85 מיליון קוב מים הסנה ובין הסנה השחונה הסליטית, כטבצטרך אז לקצץ? (מ. קנטור: ודאי טכן. אני אסביר את זה.)

י. טעדי: מה יהיה מכחיבה הידרולוגית, אם החקלאים לא יקבלו את ההצעה הזאת ולא יקחו את המים האלה?

שאלה: לגבי איזה חודס מהודסי החורף יוחלט שיש מים גמיטיים?

מנחם קנטור: אולי אהזור קצת על מה שברור וידוע. קודם כל, מה פתאום באנו בהצעה "מדאיגה" כזאת? אולי מסתוו פה לא בסדר? יש בטאלות אלו הרבה מן הצדק. ובכן, מה קרה? - מהניתוח על-פני 50 הסנה האחרונות (וזה התחום שבו אנחנו יכולים לנתח את הנתונים, כי יש לנו לגביו ריטומי גסט) נוכחנו לדעת (וגם על יסוד הידע ההידרולוגי כית) שהוא מדוייק למדי) נוכחנו לדעת שיש לנו מחזוריים יבסיים וכן גיסויים. נוכחנו שהתקופות הסהונונות קצרות, בדרך כלל, טהגסויות. אבל הן מורידות, במפוצע ארצי, באופן ביכר למדי את אספקת המים ופוגעות בה.

נוכחנו גם בדבר נוסף - שכלי-האגירה שלנו אינם טובים במידה מספקת על-מנת לתפוס בעונה הגסומה את כל המים, לאגור אותם ולהבטיח בעזרתם מפוצע תסידי קבוע. אין ספק, שלו היינו במצב של מאגריים יותר טובים, לא הייתי בה בהצעה הזאת בכלל. כי אז היה מקום להצעה אחרת. הואיל ולא זה המצב, הרי מה שמטבקט הוא ללכת בעקבות ריכונו של העולם (יודנפרוינד, אתה רואה: עסיתי צעד גדול קדימה). מה אנו אומרים? - עקומת הגסטמים הקיימת, שמטחקת בתלילות גבוהה למדי בין טנים גסומות וסחונות, נטטח אותה באספקה באופן שבטנים גסומות ניתן קצת יותר, על-מנת לאפשר לתת בטנים שחונות קצת פחות, ועל ידי כך כאילו הרוחנו והגדלנו את המפוצע שאנחנו נותנים באספקה.

בדקנו את עצמנו ומצאנו שהחשבון על הנייר הוא אטרקטיבי באופן בלתי-רגיל. אנחנו בעצמנו לא כל כך מאמינים במספר אשר נתקבל. יתכן מאוד שאפשר להוסיף עוד 10% מים, אם נלך בסיטה הזאת. הדבר מחייב בדיקה נוספת. אכל זה אטרקטיבי מאוד.

הואיל ובנינו את המטק שלנו בהקצאה נוקטה בלי סטיה, כסעל כל סטיה יסנן מכות מכל העברים, אנחנו מוכרחים אי-פעם לנסות ללכת עם העסק הזה.

באופן טבעי, צריך להתחיל בביצוע תכנית זו כאשר

המאגרים מלאים. ודאי תשאלו אותי: האם הם מלאים? - הם אים מלאים. אבל, לדעתי, סוכרחים לנסות. אנו צריכים לנסות את השיטה. כי אם לא ננסה אותה - תהיינה לזה מסמעות למסק המים כבר היום, מסמעות מאוד לא נוחות, כי צריך יהיה אז להתחיל כבר בקייצום מים, ולהתחיל בזה - לפחות על הנייר - מיד.

לעומת זאת, אם נפעל לפי שיטה ג' - יהיה

סיכוי טוב יותר. חסכונו הראה שאנחנו יכולים לתת לעתים במסך 6-7 שנים (בגיד בין 5 ל-7 שנים) מים בכמויות מוגדלות, כאשר בתקופות קצרות למדי, בערך כשנתיים, לאחר מכן (וזה לפעמים 3:1) יהיה הכרח בהידוק החגורה והחזרת כמויות המים המסופקות.

בכון שמצבנו הטוב איננו ספיר, ואיננו רוצה לנתח

עתה מדוע. הוא די גרוע בכנרת, כי היא ריקה למדי. ואם הגסמים בחורף יהיו כמו שהיו בחורף שעבר - ביכנס לכנרת במחצית הכמות שבה. המצב בשפלת החוף איננו מטוכן, אבל בודאי לא אופטימלי. המקום היחיד שיש בו קצת יותר הוא - בקידוחי האבן. אך גם אם נאחד אותם יחד עם הכנרת - לא יהיה עודף. ובכל זאת, החלטנו להתחיל ולנסות. כי איננו יודעים אם בטובה הכאה יהיה המצב טוב יותר. ואם כן, מתי נתחיל אזי בסידור הזה? זאת כל האמת מדוע החלטנו לנסות.

השאלה השניה שנשאלה היא: מדוע דוקא בחורף ולא על-

פני כל חדשי השנה? אם להבטיח זאת לאורך כל חדשי השנה - הכרחי שיהיו לנו לסם כך די מאגרים. ולא כך הוא המצב. היינו רוצים להגיע למצב שכאשר בא החורף יהיה לנו איזון מלא במאגרים כשהם מלאים ככל שביתן. כי ברגע שאנחנו מפזרים את זה על-פני כל השנה, - הרי זאת אספקה קבועה. אנחנו סבורים, שהננו יכולים להשקיע את כמויות המים הללו בפיקים של רמת המים, לעתים בכנרת, ובכך לחסוך מי-גלישה. כבר 4 שנים שלא גלס ליטר אחד של מים מהכנרת. ודאי שבשנתיים הקרובות, גם אם לא יקחו מי-חורף, לא יגלשו מים בכנרת. הגלישות מהכנרת אינן צורם דומיננטי. אנחנו יודעים היום, כי במסך 6 שנים, ואולי גם במסך 15-20 שנים, במסטר של היום, לא תהיה גלישה.

לעומת זאת, באקויפר של האבן, לו היו לנו כלים

טובים לסם כך, יכולנו להעביר את כל המים, שהיינו רוצים בניצולם, לשפלת החוף. אבל אין לנו כלים לסם כך בגלל הקיצוצים בביצוע התכניות שלנו. כך שאנחנו נמצאים במצב של איזון לא נוח, והזמן היחיד הנוח לקליטת המים הוא - החורף. אז ישנה התרוממות המים במאגרים הקיימים. בכנרת ישנו הפסד של מים בטל הגלישה והוא הדין בטורון. כך שיש לנו אינטרס לנצל את התקופה הזאת. מה גם שהקבר עולה בקנה אחד עם האינטרס הממלכתי לייצור גידולי-חורף כמו גרעינים, סלק סוכר, כותנה, שהוא גידול חורף מובהק בעקיפין. על כל פנים, הגדלת שטחי הסלחין. אנחנו חושבים שזה עולה בקנה אחד עם האינטרס הממלכתי, כפי שזה בא לידי ביטוי במרבית העבודות שהגיש המרכז החקלאי.

השאלה הנשאלת עכשיו היא: מהי הטיסה שאנחנו מציעים

אותה? הטיסה היא פשוטה מאוד. אנחנו אומרים שהננו פארגנים מועדון של מי ש י כ ו ל לקבל מים בגמישות. את רשימת חברי המועדון הזה נכניס לספרים מיוחדים, וננהל אותם בנפרד. מדי שנה, בחודש יוני, נודיע להם אם אנו מוסיפים לתת להם מים. יתרה מזאת. אנחנו, בדרך כלל, נודיע על כוונתנו לתת מים לחורף הקרוב, כאשר תהיה לנו הרגשת כסחון שנוכל לעשות את זאת גם בחורף הבא וגם לאחר מכן, למרות שנודיע רק על שנה אחת. אנחנו לא ברצה להציע את ההצעה הזאת כאשר המאגרים יהיו במצב כזה שלא יהיה לנו כסחון מלא בכמות מספיקה של מים. בכל אופן, לא נודיע את זה לגבי מספר שנים. אם ישאלו אותנו - אולי נאמר מהי כוונתנו, אבל ההצעה שלנו תהיה רק לשנה. יוני הוא החודש המאפשר לנו לסכם את המצב במאגרים, וזאת גם תקופת זמן מספיקה להתרעה לחקלאים בעוד מועד.

כוונתנו היא להסקות חיטה לכל אורך התקופה הטובה

לחיטה. אינני רוצה לקבוע פה איזה גידולים עוד. אנו נסתדל בעתיד להתחיל לתת מים להשקאה עוד בסוליים - לא בנובמבר בעונה ג' (או כפי שזה יהיה בשנה הבאה - בעונה ב') אלא עוד חודש אחד קודם. אולי נאפשר גם לאחר מכן למסוך את תקופת ההשקאה בחודש נוסף. זה מותנה בכמה בדיקות. הסנה איננו מוכנים לזה עדיין מבחינה אדמיניסטרטיבית. כוונתנו היא לאפשר תיסרון על-מנת להעביר את עונה ג' לחודש קודם, ועל ידי כך לאזן ולעשות את הטוב ביותר האפשרי עם תוספת המים החורפית.

זה דבר שהוא עוד לפנינו ונצטרך לעשותו. אבל אנו

צריכים, קודם כל, לדעת עם מי אנחנו עוסקים.

הכלל שלנו הוא שמסק יקבל לא יותר מ-20% תוספת מים.

אם יהיו מקרים בודדים (ואת זאת צריך יהיה לבדוק במיוחד) של מסקים מים באפשרותם לקבל כמות מים גדולה מ-20% - נצטרך לגביהם לבדוק אם הם יוכלו לעמוד בקיצוץ מעל ל-10%. החשבון שלנו (והוא טרירותי לגברי) הוא כי מי שמגדיל את שטחיו המוסקים ב-20% - הוא גם מסוגל לקיצוץ, וקיצוץ של 10% מכמות המים שלו הוא קיצוץ שיוכל לעמוד בו. אבל אם יבוא מסק ויאמר שיש לו חלקים גדולים של מידוע בגידולי סדה והוא רוצה תוספת של 50% מים, ואם הוא יצטרך לקצץ פעם גם על חשבון זה - זה לא אסון.

ננסה לתאר לנו טבנריום נכון. מסק שיקבל תוספת מים

בכמות של 20% - יקבל, לדוגמא, בשנה הראשונה 20%, וכנראה שגם בשנה השנייה יקבל 20%. נניח שתחול ירידה במנת הגסט וכתוצאה מכך יאמרו לו "השנה אין תוספת מים". במקרה כזה, אם חלה הרעה במיסקעים ועובריים לעונה יבשה, יגידו לו: "אדוני, אתה תקבל ב-10% פחות מים מכפי שקובעת המיכסה שלך!" אם לאחר מכן גם זה לא יספיק על-מנת לאזן את המצב ההידרולוגי, ויגידו שיש צורך בקיצוץ, בין אם זה באותה שנה או לאחריה, אז אותו מסק שלקחו ממנו החזרת מים ישאר עם 90% ואחר כך יחול עליו הקיצוץ הכללי של 10%, נניח, ואז הוא ישאר עם 80% ממיכסת המים שלו. 3 שנים לאחר שהוא קיבל את מנת המים - נ מ ח ק ת ה ה ת ח ס ב ב ו ת ומתחילה הספירה מחדש.

ניקח דוגמא שבה היתה טעות במתן המים (וזאת דוגמא קיצונית מאוד). נניח שאנחנו מקצים השנה מים, אבל בא חורף בורא, ועובדה זו מעמידה בפנינו ספק בדבר המשך מתן מים בחורף הבא ואף טומנת בחובה סכנה שטא נצטרך לקצץ לגמרי. ז.א., אותו מסק שקיבל 20% תוספת של מים - לא יקבל בשנה הבאה כל תוספת, ותתחיל אצלו סריה יבשה. בשנה הסניה יורידו ממיכסתו 10% וגם בשנה הסליטית 10%. במקרה הגרוע ביותר יקחו ממנו באותן 3 שנים את מה שהוא קיבל. אבל אני מדגיש שזה סצנריו שלא קיבלנו אותו בסום ניתוח של שנת גשמים. לכן נראה, שבמרבית הסליטיות של השנים (תמיד זה הולך לפי הסליטיות) מחצית השנים תהיינה כאלו שבכל הסליטיות הוא יקבל מים, ובמחצית השניה של השנים הוא בחלק מהסליטיות יקבל ובחלק לא יקבל תוספת של מים. ז.א., רק מהרכע האחרון של הסליטיות יקחו ממנו פעם אחת בחזרה. זה לאור ניתוח סטטיסטי שעסינו לעצמנו. לכן, יוצא ממוצע של תוספת מים גבוה למסק.

בין חברי הסועדון הזה יהיו כאלה שיקבלו בממוצע 10% של מים, 15% של מים ואולי גם 20% של מים. הכל - בהתאם לכוסר הגמישות של מסקם. זה מה שנוגע להצעה התיפעולית.

השאלה האחרונה היא שאלת הסחיר. ברור לגמרי, שהפקת מים נוספים במערכת עולה בכסף. איבני יודע אם ידוע לכם שמצבנו במערכת המחירים והטובסידיות גרוע מאסר על עברי-פי-פחת. כי שר האוצר נאבק בנו קשה מאוד כבר היום על תיקון מערכת המחירים, בכדי שלא להוסיף כבר השה אותם עשרות מיליונים ל"י שחטרים לנו מעל למקוצץ. ואלה הם עשרות מיליונים ל"י! הוא אומר: "אדוני, אתה רוצה להוסיף מים? בבקשה, תקן את המחירים!" הוא לא רוצה להוסיף כסף. היה בינינו ויכוח חם, ובסופו הסכמנו שכל ההוצאות הסוטפות, סכמעט כולן הן במטבע חוץ, לא נדרוש אותן מהאוצר ונעמיס אותן על המים. בדקנו מה מסמעות הדבר. הלקוחות העיקריים למים הם בנגב. מחיר המים היה קצת מעל ל-55 אגורות. זה היה מחייב אותנו לסקאלת מחירים מסווגת מאוד, שאין כיכולתנו להסתלט עליה. ביקסנו איפוא מהאוצר ללכת לפי מחיר ב', סמסמעותו תוספת טובסידיה קטנה במחיר, כדי לקיים את הסדר. האוצר נעבה לנו, ומסמעות הדבר היא שהמים בעונה ג' יסופקו, בכל המתכונת הזאת, במחיר ב'.

לשאלתו של יהודה סעדי. הוא שאל: מה יקרה אם לא יקחו את המים? טוב מאוד! האוצר יחסוך כסף, לא יצטרכו לחפור בחיפוסים אחרי מים במקום שאינם. היום, כאשר מפיקים פחות מים - חוסכים כסף. מוכסח שבטנים הקרובות לא נפסיד אף שיפת מים. זהו המצב. (י. סעדי: מי עסה את המסקר הזה? מ. אוזילבסקי: גם מסכבת האכן לא תיקחו מים?) סם קיים מצב כזה שאין אנחנו יודעים איך זה מתנהג במודל התת-קרקעי. לסם הכהרה אגיד לכם, שמוצא המים בנחל התנינים הוא בערך בין פלוס 2.5 מ' לבין פלוס ח מ' מעל פני הים. בעבר חשבנו שססח המצע עם גוטי המים הסלווחים הוא בתחום הזה. נכוינו בחיטובנו זה. כי כאשר הגענו סם לפלוס 7 מ' התכרר לנו כי איזור שלם הוסלח, כאשר רמת המים הגיעה ל-7 מ'. חשבנו שבעקבות עלית המיפלט כתוצאה מסנים גסומות והפסקת הסאיבה - המיפלט יעלה והמליחות תפחת. המיפלט עלה ה-4.5 מ' (וזאת רמה עצומה!) אך יחד

אתו עלתה כל שנה המליחות ב-100 מיליגרם נוספים, וכיום היא הגיעה ל-850-900 מיליגרם כלור. משמעות הדבר היא - שאיננו שולטים על המיכניזם הזה. ישנם הבדלי מיפלט בין מים מתוקים ומלוחים. משמע שיטת בריחה של מים מתוקים. ברם, אנו איננו יודעים כיצד להתגבר על הבריחה הזאת. ואז אין ברירה אלא לסקול אם אפשר אולי לסתום בעומק של 800-900 מטר את הבריחה הזאת. להערכתי, אין כיום צל של סיכוי שנדע בזמן הקרוב כיצד להתגבר על זה, למרות זאת שמסקיעים סכומי עתק בקידוחים, על-מנת ללמוד את המיכניזם של העסק הזה. התופעות של השנה האחרונה מצביעות על המלחה נוספת, למרות זאת שהמיפלט עלה למקסימום שלו.

איננו יכולים להרשות לעצמנו להפסיד לגמרי, תוך 15 - 20 שנה, את המים המתוקים שיטנם בישראל. זה הדבר הכי גרוע שיכול לקרות למסק הישראלי. לאחר שיטנם באיזור הזה מים מלוחים, לא ניתן כבר להחזיר את המים המתוקים. לא אני ולא אף אחד מחברי איננו יודעים להסביר תופעה זו. אנחנו יודעים, שכאשר אנחנו מגביהים את המיפלט באיזור שפלת החוף - זה מועיל. באיזור האבן - איננו מטוגלים להסיג תוצאה זו. העובדה שיטנם הסברים רבים לתופעה הזאת אומרת שאיננו יודעים לפתור את השאלה.

בענין זה יכול מישהו לשאול: האם זוהי נזילה גדולה?

- זאת נזילה קטנה מאוד, ששיעורה 4% בשנה. זה שיעור הבריחה שאי אפשר לשלוט עליה. אם המיפלט יורד במקצת - הבריחה היא בשיעור של 3.5% - 4.2%. התנודות משנה לשנה הן כאלו, שאין בהן איזו סתמטיקה אחת, שאנחנו מכירים אותה.

לו היו המים נאגרים - לא היינו מציעים את ההצעה הזאת; לו היתה לנו גם אפשרות של קיבול נוסף - לא היינו מציעים הצעה זו. כך שהשאלה היא רק זאת: מה יקרה למים מבחינה הידרולוגית? - לא יקרה להם שום דבר. הבעיה תעמוד רק אז כאשר כל המאגרים שלנו והכנרת יתמלאו. אז יברחו המים. עד בעוד 5 שנים אפשר להבטיח שזה לא יקרה.

נדמה לי, שעביתי על כל השאלות.

ס. אוזילבסקי: לפני שמנחם דיבר, חשבתי שאני מבין יותר. והנה אתה אומר, מנחם, שתוך 5 שנים אינך סומין שנגיע לסלב כזה שהמים יכרחו. ובכל זאת, יחד עם זאת, אתה מציע תוספת מיכסה!?

ס. קנטור: הכנרת תגיע השנה למינוס 212 מ'. בכדי שהכנרת תגלוש - דרושות שתי שנים גשומות מאוד ורצוף בזו אחר זו וגם תקר במוביל הארצי. הדבר הטביר ביותר שיקרה הוא - שיקרה תקר במוביל הארצי או באספקת החשמל. מה זאת פגיעה במערכת החשמל - מוכן לכל, ודבר כזה הוא אפשרי. (ס. אוזילבסקי: אני מקבל את זה, כי אני פחות מומחה בכך.) קשה לי לתאר מצב שארבע שנים תהיינה שנים הצטוות גשומות מאוד. לא קרו לנו עוד שנים כאלו. אני מניח איפוא, שבמצב שבו ישנה נפילה עמוקה בכנרת, וכאשר אתה מסתכל על עקומת הנפילה בכנרת, אתה יכול

לשאול שאלה נכונה: למה אתה מציע את זה היום? - חזרתי ואמרתי שאני מציע את זה היום, כי באופן עקרוני יש יתרון להצעה גמישה. צריך להתחיל להריץ הצעה כזאת, שעה שיש אפשרות לתת ולא כאשר צריך לקחת. וזאת ביחוד כאשר יש סיכוי של שנתיים לעמוד בזה. באביב חשבנו שיש לנו סיכוי לעמוד בזה שנתיים. היום ישנם כבר קצת המפקקים בכך, אבל בעזרת יודנפרו יבד אנחנו מקוים שנצליח.

מ. אוזילבסקי: מה שלא מסתדר אצלי (ופה אני נכנס לטכניקה ולא לעיקרון) אלה הם שני דברים: א) אתה שוען, מבואס, שאין בריחת מים. ואם אין בריחת מים, מה הפחד לתת מים נוספים גם אחרי החורף? מה הנוקשות הזאת לתת את המים דוקא בחורף? אם אין לך חשש של בריחת מים מהכנרת ואם אין לך חשש שתהיה בריחת מים רצינית מסכנת האבן, מדוע לא לתת את המים גם אחרי החורף? (מ. קנטור: מסכנת האבן יש חשש בזה!) מסכנת האבן ישנה בריחה גם בחדשי האביב. אני מסכים שהבריחה גדולה יותר בחורף, אבל אם ישנה בריחה במאי, יוני ויולי, מדוע לא לתת לסאוב גם באותם החדשים? אם אתה לוקח את הסיכון לגבי הכנרת, מדוע לא לנהוג כך גם לגבי מקורות מים אחרים? הן באותו זמן כאשר אתה מאסר את הסיכסה הנוספת של המים לעונה ג', אתה מאסר אותה כבר בחודש יוני! (מ. קנטור: פרה, שכחתי לציין פרט אחד, שראיתי אותו כדבר רציני: באיזה שהוא מקום יש לנו גורט קובע למדי והוא - כושר ההולכה!) אני יודע שישנה בעיה של כושר ההולכה. תחילה נגמור ונברר אם אפשר לתת מים מבחינה הידרולוגית בחדשים מאי-יוני. (מ. קנטור: נוכל לתת, אבל שחזת בהרכה במאי-יוני!) הבה נבדוק אם אפשר למסוך את זה מעבר לעונת החורף, ואחר כך עוד מעבר לזה.

גם אם אפשר - אתה אומר - ישנה בעיה של כושר הולכה. עד כמה שאני יודע, אין בעיה של כושר הולכה במאי-יוני. אני מבין שביוולי ואבגוסט ישנה בעיה של כושר הולכה, כי אלה הם חדשי הטיא של הכותנה וכו'. אני מציע איפוא לבדוק את הנקודה הזאת.

ב) מה זה 20%? אני מסכים שאם אפשר לתת מים למי שאיננו יכול לנצלם. אבל אם מישהו יכול לנצל מים אלה, מדוע רק 20%? אם אנחנו נמצאים במצב שיש ביקורס למים אלה, מדוע לקבוע את הקריטריון של 20%? (מ. קנטור: אמרנו: עד 20%) הבה נבדוק את האזורים, את כושר המטקים לקליטת המים, ובהתאם לזה נקבע את הדבר. אבל אל נקבע קריטריונים שלפיהם אנחנו מגבילים את עצמנו בתוספת של 20% בלבד. ועתה לנקודה נוספת - למי החרף. את מי-החורף יכולים לנצל רק 20%-30%-40% של המטקים. ברור שאם אנחנו הולכים לתכנית של ניצול מי-חורף, אנחנו נכלול בה רק חלק מסויים של המטקים, וחלק הנוסף - לא ייכלל בה. פרט זה בולט ביחוד על יסוד מה שמתקרא בפנינו - שיהיה מסק שיוכל להעביר את מי החורף לעונה רגילה. ז.א., אתה מגדיל לו על ידי כך את מיכסת המים שלו. (מ. קנטור: לפי דריסת הקהל!) ז.א., מי שהיו לו מים בעונה ג' - נתת לו 100 אלף קוב, אך מי שהיו לו אז רק מי-שתיה - לא יהיו לו מים נוספים. אם אפשר להוסיף - נוסיף את זה

נוסיף את זה בהתאם למיגבלות הולכה; ולהוסיף את זה - גם עד חדשי השיא.

אני מבין, שאם צריך יהיה לקצץ - יקצרו תחילה מאלה שנתנו להם. אשר לשיעור ההחזרה בהיקף של 10% במקרה הצורך - פה צריך לבחון את עצמנו. צריך למצוא איזו שהיא נוסחה. ואם רוצים לקצץ מעבר לזה - צריך לחשוב פעמיים. כי אם יהיו יותר מים - צריך יהיה לנסות להנהיג סדר בחלוקתם. אם היו עיוותים, הרי הם נוצרו בתוקף הסציאות: בגלל המיגבלות במים והקמת יטובים חדשים. אם יש לנו פה כבר איזה שהוא משחק במים נוספים, הבה נקבע לגביהם איזה שהוא יתרון למטקים שיש להם מיכסה קטנה של מים.

אני מציע להוריד את המיגבלה של 20% ולתת את המים לפי קריטריונים שנקבע אותם יחדיו. יכול להיות שלמסק אחד יהיו 20%, לשני - 50% ואילו לשלישי - אפס אחוזים. ולמקרה של הכרח בקיצוץ הבה נקבע גמאז איזה שהוא סדר עדיפויות, ובגמישות. כשצריך יהיה לקצץ - נקצץ אם יש למסק 150% מהמיכסה שבה אחת - יקצצו לו, גם אם לא קיבל תוספת. מה יש, זו לא גישה סוציאלית? ואת המים הנוספים ניתן למטקים שאיננו יכולים לפתור את העיוותים שהם סובלים מהם.

נדמה לי, סנטה, שאיננו בטלים במידה הראויה ללכת למועצת המים ולקבוע בה תקנות. כי כפי שהדברים מופיעים פה - קשה מאוד להסכים לזה. קשה לי להסכים למיגבלה של 20% ולזה שהמדובר הוא רק בתוספת של מי-חורף וסאיננו מנצלים את ההזדמנות הזאת שיטנם 6 שנים מתוך 9 שנים בערך, שבהן אפשר להוסיף מיכסת מים לאלה שיש להם רק מיכסות מים קטנות. בואו ננסה, במסגרת המיגבלות שישנן, לפתור את הבעיה שמעיקה עלינו וסאיננו מצליחים להתמודד עמה.

מ. סור:
הנקודה המרכזית בדברי תכוון לכך כיצד לבצע את התכנית הזאת ושלא תמות. כי אני מפחד שהיא עלולה להינזק. לכן, אני גם מברך על ההצעה שהוצעה. ואני לא סתם מברך עליה, באשר זאת לא רק שבירת מחסמה קטנה. לו באנו בהצעה זו לפני שנה-שנתיים - היו טוקלים אותנו כאבנים. צריך לברך על ההצעה הזאת ולדאוג לכך שהיא תבוצע הלכה למעשה.

אני עוזב את כל האידיאולוגיה שעומדת מאחורי תכנית זו, לפחות את האידיאולוגיה ההידרולוגית; כי בענין זה אני מכולל לחלוטין. ורדי, למשל, אומר בפה מלא שהיא הוצעה לא במעט תודות לזה שחלק גדול מהמים בורח לים. ואם מישהו הקטיב לך, מנחם, היום, הרי אמרת שאין לנו מספיק מאגרים וכי ישנן שנים גשומות שבהן המים בורחים לים, וכי אם לא יתנו את 84 מיליון קוב מים אלה - שום דבר לא יקרה למים, ומוטב שהם יהיו בכנרת. מוטב שהיכוח יתנהל בקרב ההידרולוגים, ואם אתם בכל זאת מציעים עכשיו תוספת של 84 מיליון קוב מים - תהיו מבורכים!

זאת תכנית שהיא צריכה להשקות 300 אלף ד' ולהוסיף

ב-24 מיליון דולר תבואות וערך נוסף של 16 מיליון דולר. זאת תכנית

פנסטית מבחינת יעילותה, אם רק תתגסט. לנגד עינינו צריכה לעמוד השאלה:
כ י צ ד ל ה ג ט י מ ה? כי מבחינה כלכלית, חקלאית או לאומית - זה
עידוד הייצוא, החלפת הייבוא. זה דבר גדול מאוד. ואם אנו רוצים להגשים
את זה - אז צריך לעשות הכל כדי שלא להכביד.

שמעתי שבכמות המים שמדובר בה כלולים 10 מיליון קוב
לעמק ישראל ו-4 מיליון קוב לגליל התחתון. איבני בשוח אם אזורים אלה
יוכלו לנצל את המים האלה, הואיל ובהם זה אחרת מאשר באזורים האחרים.
אני חושב שכדאי להתרכז מסביב ל ע י ק ר כיצד להגשים את התכנית,
ולתתדל להפחית את המכסולים שעל דרכה. בנקודה הזאת אני רואה את
המכסול העיקרי.

בתקנת מסנה (3) של הסעיף 24 נאמר: "החזר התוספת הגמיסה
כאמור בתקנת מסנה (2) יחול לפני כל קיצוץ כללי של כמויות מים מוקצאות
לחקלאות". אילו ניתן היה ל מס ח ו ק את חלק מהפסוק האומר "לפני כל
קיצוץ כללי", ז.א. שזה יהיה דבר יסיר בין המסק ובין הנציבות - זה עשוי
היה להקל על ביצוע התכנית כולה. צריך לחפש נוסחה גמיסה יותר. יתכן
שהיא צריכה להיות בנויה על פ ש ר ה, שתאמר שלכטבצטרך לקצץ בכמויות
המים - שזה יהיה כפי שזה היה ב-1973; שהיא תיקח בחשבון גם מה שפרה
אומר: שאם נתנו לאלה שיש להם מעל ל-80% מהמיכסה - אפשר לתבוע מהם
השתתפות גדולה יותר.

אני חושש מאוד שמא אנו עלולים לבזבז את הרצון הטוב
שלנו. אני ממליץ על נוסחה גמיסה יותר בקשר ליחסי-הגומלין בין נותן המים
והמקבל אותם. זאת בעיני הבעיה המרכזית. כי פרה צודק באמרו שאם יש
תוספת מים - אז צריך לתת ממנה לאלה ש לא הגיעו למיכסתם, על-מנת
להסלים את המיכסות האלו - לפחות - באופן זמני. אם לא יהיו למסק כזה
אחר כך המים הנוספים - ישאירו אותו ב-70% שהיו לו. אבל מדוע לקצץ מתוך
70% שלו? האם רק בגלל זה שלפני 3 שנים הוא זכה לקבל תוספת מים? אני
מציע שלא נסתבך יותר מדי, אלא נמצא נוסחה גמיסה יותר. שאם לא כן אני
חושש שלא בחלק את 84 מיליון קוב המים ותהיינה לנו רק צרות.

אשר למחיר. אני מבין שמים אלה עולים יותר כסף וכי
האוצר לא יכול להוסיף עליהם את הסובסידיה. אבל אני מתנגד לקבוע לזה
מחיר ב'. כי מחיר ב' נקבע בטכיל ח י ס כ ו ן במים. מטרתו היתה איפוא
אחרת. אני בעד שחיר מ י ו ח ד, אבל אל נקרא לו "מחיר ב'". על
גובה המחיר - נגיע לידי הסכם.

מ. קנטור: ראו, חברים, אני מקבל במלואו חלק אחד מסה שנאמר
פה: הבה אל נכסיל את העניין!

עכשיו אני רוצה להכתיר את הפרוצדורה. כי ישנה סיבה
לכך מדוע אני לוחץ כל כך ובתקופת הפגרא מכנס את מועצת המים לישיבה דכו'.
איננו יכולים לבצע את האקט הזה ללא תקנות מסודרות. החוק בעניין זה הוא
אולי לא טוב, וישנם רבים המערערים על כך שאני פועל לפי החוק, אבל חוק זה
מחייב אותנו, לאחר דיון במועצת המים, להפקיד את ההצעה ל-60 יום לתגובת

הזיכור, לפני שיועבר כחוק ויפורטט ב"רטרופות". אנחנו סיכמנו להסתכן
בביצוע כבר לאחר הקריאה הראשונה של החוק במועצה. אבל אם לא תהיה
קריאה ראשונה של המועצה, אזי פופס אחד בבית-הדין למים יאלץ אותי לתחזיר
חזרה את התקנות, מבלי שאוכל להניח אותן מחדש על הסולחן. פיתקא של יהודי
אחד, אזרח ירוסלים, בקטור לענין המים בראשון-לציון, הספיקה לי בכדי שאאלץ
לשכב את ההחלטה לסלושה חדשים... כך זה יכול גם בענין זה להיות א כ ו ד
לשנה הקרובה כולה.

60 היום הללו ניתנים להתנגדויות ולהצעות-תיקון

ולכל מה שתרצו. ואם אנחנו רוצים ללכת לכך בעיקרון, הרי שאני מסקט
סנגיע היום לכלל החלטה חיובית ושחברי המרכז החקלאי במועצת המים יתמכו
בי בענין זה בעד החלטה זו. כי נגדה יסנמ רבנים.

בסיבוב הזה של הדיון על מים גמיסים, חייב הייתי

ללכת אל מי שעלול לעמוד בראש המתנגדים ובחרישות רבה - ואלה הם מסקי
המונקולטורה, ולא חשוב אם הם בהתישבות העובדת או לא בתוכה. כי יסנמ
מוטבים רבים שמה יש להם הוא נטוע כבר. כמו כן יסנמ יסובים רבים
אחרים שהסטח שיש להם נטוע, ואין להם יותר. מסק כזה איננו מתכוון
לקחת מיט. הדבר הראשון שהותקפתי בגללו (והותקפתי בעבר גם בבית-דין)
היה "מה פתאום אתה מציע הצעה ללקיחת מים, כאשר באותו זמן הוספת?
איזה מין יעול "נכון" זה במסק המים?" הטיעון בבית הדין נגדי היה -
סנציב המים ע ל כתפקידו, המטיל עליו לנהל את מסק המים נכון.
(מ. אוזילבסקי: כי לפני 3 שנים ברחו המים האלה לים, ואתה ברתן אותם
עכשיו!) פרה, ההידרולוגיה של היום איננה מחייבת את נציב המים לתת את
המים. שום דבר לא יקרה למים מבחינה הידרולוגית. אבל הואיל ואני חוטב
סזה טוב, אני מציע להתחיל בטיסה הזאת השנה.

אם נצטרך בעוד שנה לעשות קיצוץ (ולפי התקנון, אני

צריך להודיע על כך כבר עכשיו) יטען כלפי הפרדסן אז: "אדוני, אתה רוצה
לקצץ? קודם כל, תיקח חזרה מה שנתת!" עכשיו אתה בא, פרה, ואומר כמו
מת: ל ה ג מ י ס, שאני אתן לפרה את המים, אבל כאשר נצטרך להוריד -
אז אקח גם ממטס, אם כי הוא לא קיבל מהמים האלה... (מ. אוזילבסקי:
כאשר ניסחנו בסעתו את ההצעה בענין 14 מיליון קוב מים, תבעת מאתנו -
ובצדק - שבראש וראשונה מקצצים לאלה שקיבלנו מ-14 מיליון קוב מים אלה,
ורק אחר כך לכולם. עמדת-היתה בניגוד לעמדתו של מתס.) לא, אדוני! את
14 מיליון קוב המים הכנסתי תוך הסתכנות בסיכום ות הקבועות, שהן
סיכון קבוע בטבילי. אבל פה אני מכניס שיטה לפי תקנות. אני
הולך להוסיף מים לפי תקנות. (מ. אוזילבסקי: אתה חייב לעשות את זה לפי
תקנות?) כן. אני חייב לעשות את זה לפי תקנות. קיבלתי כבר מהיועץ
המספטי הוראה, עוד לפני שבתיים, להפסיק עם ההרשאות הזמניות או סכל העסק
של תקנות הקיצוב י ב ו ט ל. יותר מדי חריגות היו מצידנו. ואני לא
רוצה לסכן את הפעילה הזאת. אם כל אחד יוריד אבן מהערימה הזאת, הרי
ברגע שיבוטל הקיצוב מאיזו שהיא סיבה לא דלבנטית, מי שיסמח לכך או
סירויה מהעסק הזה - הוא לא מישהו מטבינו...

אני פה זהיר, כי אינני רוצה להפסיד את העניין. אני רוצה לסנות תקנות ולתקנן. אילו היית בא ומציע לי שיטה מייבט שאם הוספתי לפיה לך ואחר כך הורדתי ממך וגם ממתס חצי, וטזה יתפוט מן הבחינה הסטטית - כי אז הייתי בא על סיפוקי. כי אני מדבר על כמויות גדולות.

לאחר ההודעה של קיצוץ קיבוצי בקטר ל-14 מיליון קוב המים, קיבלתי הודעה מטוסב של פרדסים (ולא אקרא בסמו) בזו הלשון: "להוי ידוע לך, שהחלטת המרכז החקלאי ותנועת המושבים אינן מהייבות אותנו!" (מ. אוזילבסקי: עכשיו אתה כבר לא צריך לקרוא בסמו!) במקרה זה היתה תביעה גם לבג"ץ, וזה היה בעתון!

אני רוצה לומר לך, פרה, שהעניין הוא רציני. אם אפשר שתהיה נוסחה ברת תוקף וקובעת את הדבר - אין לי בעיות. בסבילי זה הינו תך. הקו אצלי הוא כזה: סמי שלקח פים אלה - אני מוריד מסנו. ואם אתה בא, במקרה של קיצוץ, ועושה חסכון בתוך המספחה, סכתוצאה מסנו הכמות שתקוצץ לא תחסר, אבל תחת להוריד ממי טנתת לו מים, אתה מוריד גם מאחרים - הרי זה בסבילי לא מסנה, אם אינני עובר פה על הכללים של ניהול בכרן של העניין. מקרה כזה איננו עילה לפנות לבג"ץ. כי בבית הדין הגבוה לצדק לא יטאלו אותי "מדוע דוק הורדת פחות מפרה, אשר קודם נתת לו את התוספת?" אלא יטאלו: "אם נתת, מדוע אינך מוריד את הכמות הזאת?" אני מספק בסידור כזה. יכול להיות רק מקרה או שנים כאלה. אני אקבל במספחה כל סידור שלך, גם לאחר שתהיינה התקנות.

לסיום. עניין הלחץ המוצע פה לקחת ממי שלא קיבל את המים - הוא לא לחץ בכיוון של ביצוע הדבר. לכן, העיכוב שהוא בעיקר בטטח זה - איננו תופס, לדעתי, והוא לא לעניין. אם אתם חוסבים טמוטב סיהיה כפי שאמר לי פעם עסקן חקלאי ותיק מאוד ומקובל על כולנו "עזוב אותי, מנחם, עם סיכסות גמיסות. אנחנו רוצים בהצעה קבועה על-מנת סנדע מה עומד לפנינו!" - יכול להיות גם כך. אבל הן אנחנו רוצים לקבל יותר, וגם הערך שנפיק מזה יהיה גבוה יותר מכפי שהיה לפני שנים. הדרך עוד לא סוגה בשושנים, ודבש לא ילקק כזה אף אחד מאתנו. אבל אם יהיו איזה שהם הסדרים מקילים ברי תיקון במסך החדשיים, מבלי שנבטל אותם - נקבל אותם. אבל צריך להיות תנאי. בנ"ח, שנרצה להכניס איזה תיקונים במסך החדשיים של ההפקדה ולא נצליח לקבל את הצעתך, מתס, אז נצטרך להצביע בעדה בקריאה סניה ולומר שהתיקון עליה יכוא אחר כך, ובלבד שלא יפגע בתקנות.

ר. גרינקר: מה ביחס להגמשה לגבי החדשים מאי-יובני?

מ. קנטור: אמרתי בראשית דברי, שאנחנו מנסים לעשות הגמשה מעבר לתקופה ג'. היום שיפלנו בעיקר כדי להקדים את זה. הארכת הדבר לתקופות מאוחרות יותר מהייבת בהינה הרבה יותר מפורשת, שהיא לא נעשתה. אני יכול להבטיח שכל לקראת כל מה שטוב בעניין זה, ובלבד סיהיה אפשרי וטלא יפגע איזו שהיא פגיעה המערערת את כל העניין. להתחייב על זה, פרה, אינני יכול. (מ. אוזילבסקי: אפשר יהיה לסנות את זה גם

לאחר החלטת מועצת המים? סינוי אפשר יהיה להכניס לאתר הסבה הזאת.
אנחנו מתרוצצים עוד גם בקטר ל-14 מיליון קוב המים. מתס אומר: "מה פה
קורה? רסימה של 14 מיליון קוב מים?" - אנו יורקים דם. הוצאנו
רסיונות מחדש. כל פעם ישנם פה תקרים. הצוות הוא לא גדול. איננו
מסוגלים להתגבר על זה. מה לעשות? אם נצליח ויהיה לנו פתרון טוב - אז
לשנת הריסוי הבאה נתקן את זה. ואם לא, ואם "אלפיים שנה" לא הצלחנו -
אז לשנה שלאחר זו אולי נעשה את זאת.

היו"ר ס. יוספטל: ברור לכולכם שצריך להגיע לאיזה שהוא סיכום, כדי
שאפשר יהיה לפקיד את התכנית. (אם כבר
הסכמנו להפקדה) ושהציבור יוכל להעיר את הערותיו ולהציע תיקונים. גם
אנחנו נוכל להציע אז את הצעותינו לתיקונים.

ס. אוזילבסקי: אני מציע שבעיקרון אנו מחליטים שצריך לקבל את המים
האלה וכי במסגרת 60 היום של ההפקדה נבדוק את
התקנון. אינני מאמין שעד כינוסה של מועצת המים נגיע לכלל הסכמה לגבי
סורה של נוסאים, ואני מציע איפוא שבעיקרון אנחנו סומכים את ההצעה.

היו"ר ס. יוספטל: יש פה צורך לקבוע עקרונות: המועדון או הכלל!

ס. אוזילבסקי: אפשר לעבד את זה גם אחר כך?

היו"ר ס. יוספטל: זוהי ההכרעה העקרונית. אחר כך באים דברים קלים
יותר.

א. יודנפרו ינד: מועצת המים איננה מחליטה על המחיר?

ס. קנטור: מועצת המים איננה יכולה להחליט על המחיר.

י. בר-לבב: מבחם מסוג אותי בין אלה שמתקיפים. אבל אני רואה

שכל מה שנאמר פה ונוסח בתקנון הזה - יש בו פער
עצום. ואם מועצת המים תאשר את מה שכתוב פה - אז איש רציני לא יוכל
להסכים לפער הזה. בסך הכל, סיכומה של המועצה יהיה לגבי התקנות ולא
בקטר להסברים.

ישנם כל הסיכויים שבמועצה, שבה חברים כל מיני

אנשים ואפילו חברים שהם מטעם המרכז החקלאי, והם לא יקראו את חמסת
הסעיפים האלה ויצביעו נגד או ידרשו לדחות. אני מציע שנציב המים עם
היועץ המשפטי של בציבות המים (שהיא הפעם לא היתה מבריקה ביותר בניסוח
התקנון) יתקנו תחילה מה שצריך לתקן.

מגוים, כמה דברים שאתה מדבר עליהם - צריך לתקן אותם.
אתה מדבר, למשל, שבחודש יוני יודיעו למסקים אם יקבלו את המים או שלא
יקבלו אותם, ואילו בתקנון נאמר: "2) נציב המים רשאי לבטל את התוספת
הגמישה לחקלאות בכל-עה וכנ" (סעיף 22, עמ' 6). אז מה זה בכל-עת?
נגיד, שאתה תתמנה להיות גזבר הסוה"י, ויבוא נציב המים, שאיננו יודע
חכמות, והוא יאמר: כתוב "בכל-עת". ואז לא חשוב מה יגידו מתס, בר-לבב

וסנשה. אם אמרת הלאה באותו סעיף "לאחר מתן הודעה מתאימה", הרי שבכית-
המטפס יבינו את הדבר ככתבו וכלשונו. פה צריך איפוא לבסח, כפי שאמרת:
שעל הפסקת מתן המים צריך להודיע חצי שנה לפני כן. למה
לא לכתוב את זה כך?

(ב) פרה אמר: הכה נבדוק את הענין של מתן המים גם
בחדשים מאי-יוני-יולי. ואם לא לבדוק את הענין, אז לא צריך לכתוב באופן
אבסולוטי, אלא לכתוב שהתוספת הגמישה תינתן בחדשים נובמבר-מארס ובתקופות
אחרות, לפי החלטת המועצה או לפי ראות עיניו של נציב המים. אז לא
צריך יהיה לתקן תקנות, כי לתקן תקנות זה קשה ביותר. אפשר סיד לבסח
ניסוח כזה שהוא אמנם לא מחייב, אבל מאפשר לך לענות על השאלה הזאת.

עכשיו לסעיף 24 שמדבר על זה שאחרי 3 שנים הסידור
מתחיל מחדש. החלק הראשון סעיף זה מנוגד לחלק השני. נאמר שהצרכן לא
ייתבע להחזיר את התוספת, אך יחד עם זה נאמר שיכולים לוותר, בלי לפגוע
בסמכויות. זה כתוב כך שלא יבינו. (היו"ר ס. יוספסל: זה ברור לגמרי!)
את התוספת הצרכן לא יקבל, אבל הוא גם לא יצטרך להחזיר מהמיכסה הקבועה
סלו. זה באמת ברור לגמרי! פ. קנטור: כל ההצעה הזאת עוברת לעיון היועץ
המספטי של המטסלה, והוא מתקן בה כל תג המחייב תיקון.)

צריך לראות מה אפשר לעשות לפי התקנות. לפי תקנות

אלו אפשר לתת בסנה אחת תוספת מים ואחר כך במסך 3 שנים לקצץ מהמיכסה
האוריגינלית 10%. (היו"ר ס. יוספסל: במסך 3 שנים אפשר להחזיר רק
20% א. גולדברג: גם אני הבינתי שתוך כל השנים צריך הצרכן להחזיר,
במקרה של קיצוץ, את התוספת שהוא קיבל ולא יורד.) בנוסף לביטול
תוספת המים יצטרך הצרכן להחזיר כל שנה 10%. ז.א., סי סקיבל את תוספת
המים שנה אחת - עלולים במסך 3 שנים לקצץ ממיכסתו האוריגינלית. פירושו
של הדבר שבאופן כזה אפשר לקצץ בחקלאות באופן מסודר את מיכסות המים.

כל השנים, אפילו בסנה הנוכחית, עומד המרכז החקלאי
במלחמה במועצת המים. עכשיו אומרים: "אנחנו לא מקצצים, אלא מוסיפים".
אז אני חסדן. אני חושב שהואיל ואינם יכולים לקצץ בצורה קלה - לכן רוצים
לתת 84 מיליון קוב מים, על-מנת לקחת אחר כך בחזרה כמות גדולה יותר.
אני מציע שיהיה בתקנות ביטוי מסטי לא רק למה שכתוב, אלא גם למה שאתה
אמרת פה, מבחם. אחרת - זה לא יעבוד.

מבחם, הרי התכנית הזאת לא נולדה בין-לילה. למה

היא הגיעה כל כך מאוחר? מדוע לא לפני 3 חדשים? (פ. קנטור: האט אתה
חושב שבמסדר החקלאות הדיונים הם דכופים יותר?)

י. סעדי:

שמענו שפ. ורדי מדוע המים האלה הם זמניים ומדוע
אפשר לתת אותם. צריך לקבל את ההצעה הזאת ולהוציאה
אל הפועל. אבל לפני שמחליטים, צריך להתיחס למספר דברים בתקנון ולא למה
שסומעים. סנשה ומתם היו מסוכסכים שהמים האלה ניתנים ויילקחו בחזרה רק
כאשר יהיה הכרח בכך. כך הם הגו את הדבר וכך גם קיבלנו אותו. שמעתי
הרבה מאוד וריאציות. לכן, אני מתיחס רק למה שכתוב כאן.

השאלה איננה שהמועדון לקח ו ה כ ל ל מחזיר, כי

אם המועדון לקח - המועדון גם מחזיר. השאלה המרכזית היא של המסק הבודד, שהוא צריך להסכים לכך שיקצו ממיכסת המים הקבועה שלו. כי כאשר הוא מקבל - הוא מקבל באופן חד-פעמי. זה מחייב את המסק שקיבל מים נוספים להסכים לקיצוץ מסבת-הברזל הקבועה שלו. לזה איננו יכול להסכים, כי הסכמה זו פירושה צימצום של 40% לעומת מצב שהוא מקבל תוספת מים. (פ. קנטור: אבל זה לאחר שהוא קיבל 60% 1)

(ב) התרוסה הסולית של קובמים בקיץ גבוהה הרבה יותר מאשר בחורף. הסכמה לקיצוץ מהמיכסה הקבועה פירושה קיצוץ רב יותר. אם לראות מה אירע בקיצוצי המים שהיה בעבר, הרי על

סמך נסיוננו אנו יודעים שנציב המים, על אף היותו חבר שלנו, כאשר הוא צריך היה באחת השנים להחליט לקצץ במים - התנהלו בינינו דיונים. ויש לנו נסיון רב בטטח זה. תמיד היתה לו למרכז החקלאי אפשרות להתוכח על עצם הקיצוץ. אבל התקנות האלו קובעות שזה אפשרי. על ידי קבלת הכמות של 84 מיליון קוב מים אנחנו מסכנים כמות גדולה יותר. (פ. קנטור: איפה כתוב שנציב המים צריך להתייעץ עם המרכז החקלאי? זאת רק זכותו!) אם זה יהיה כתוב כפי שאמרת - אז המרכז החקלאי מסמיט מידיו אפשרות להתוכח. (היו"ר ס. יוספטל: רק מרצונו הטוב בא מנחם להתוכח אתנו. החוק איננו מחייב אותו לעשות כך.)

אשר ל ס ח י ר . אנחנו כל הזמן אומרים שצריך

לבטל מחיר ב'. אם נושא כזה ית ללא קי ו של מנת-הברזל - צריך להיות מחיר גבוה יותר או שונה, אבל לא מחיר ב'. כי זה יפריע בדיונים, טעה שהם יתקיימו, על מחיר המים. אם 84 מיליון קוב מים עשויים לעלות, מבחינת האוצר, כמו מחיר ב' - אין כל סיכה שהצרכנים לא יסלמו 40 אגורות עבור קובמים. צריך להגיע לפטרה שהמחיר יהיה מחיר א' פלוס. נניח, 50% מחיר א' ו-50% מחיר ב', אבל בטום פנים לא מחיר ב' ו שמעתי מה כאילו כל המים האלה יועברו לנגב. קודם

כל, לפי התיכנון של ת.ה.ל., יועברו לנגב רק 24.5 מיליון קוב. אני מאמין, שהנגב אינו יכול לנצל את כל המים. ואם מדובר על המיכסה הזאת - אז ליתר האזורים, גם אם אני מוריד את הכמות ללכיס, מתוכננים עבורם 15 מיליון קוב מים. אני מודע לכך, שאם לא יצליחו לנצל את המים האלה באותם אזורים - אז כל התכנית הזאת איננה מעשית. אז על מה אנחנו מדברים?

לכן, אני מסכם ואומר שצריך לקבל את ההצעה הזאת

בתיקון האומר שמי שמקבל - הוא מחזיר לא מהמיכסה. אם ישנה אפשרות לתת תוספת מים - תינתן היא באופן חדפעמי נגד ערכויות וכו'. אם לא תהיה אפשרות - לא תינתן.

אני חושב, שההצעה שהוצעה בפורום המים צריכה

להתקבל. ואם צריך לנסח את התקנות האחרות - צריך לעשות את זאת. אני חושב, שאפשר למחוק סעיף 24 (ב).

לא תהיה אפשרות לתת מים נוספים בחדשי הקיץ. על ידי ההצעה הזאת רוצים בסך הכל להגדיל את האוגר שהוא קטן. אילו היה האוגר גדול יותר - היו הבעיות נפתרות. מטיבת מים מהאוגר בחדשי החורף מאפשרת אגירת מים נוספים.

ב.ע. הראל:

כאשר בן-גוריון רצה להקים את חבל לכיש, והמטפלים בדבר אמרו לו שזה לא ניתן לביצוע, הורה להעביר את הטיפול לקבוצת מהנדסים אחרת. לפי דעתי, ישנם מאבק אינטרסנטים מסביב לטולחן הזה. הטאר את בציב המים מן הצד. הוא אמר את דבריו באופן גלוי. אבל אני אומר באופן גלוי שכל מי שהיה חכם יותר ממני - הם חתמו על דברים שלא חתמו עליהם. (מ. קנטור: לא כך אני מעריך אותך!) את ישנה הזהמנות לאיזור מסויים במדינת ישראל ליהנות ממים מתאימים וצריך רק למצוא את הנוסחה על-מנת לקבל אותה - הרי זה ענין של נוטה. העסק המערבי והגליל התחתון לבדם לא יוכלו לנצל את המים האלה. אם אי אפשר לפזר את המים האלה על-פני חדשי הקיץ - אין מה לעשות בזה.

יהיו קיבוצים וגם מושבים שיטענו שהמדינה היא לא רק בטאלת מחר המים, אלא גם זו כשה תהיה מזה תכנסה. אם לפתוח "תיבת פנדורה", כי אז - לפי דעתי - יהיה מרכז הארץ דפוף יותר מכל האזורים בארץ. הישובים החל מרחובות ועד חדרה - הם המקומות ביותר מכל הישובים בארץ, ביחוד הישובים החקלאיים החסטים שביניהם; אין להם אפילו מסכצת אדמה מלאה, ויש להם רק פרדסים מסותפים.

אם אפשר למצוא נוסחה מתאימה, אני בדעה של מתם סצריך לנצל את האפשרות הזאת. כי מה שניתן לנצל - צריך לנצל. אבל צריך להיות ברור שצריכה להימצא דרך שכל החקלאים ייהנו, או שתקום הנהלת מטרת החקלאות ותגיד מה נעשה. ראובן איילנד אומר שצריך לסמור מלבזבז את מטבע החוץ שיש למדינת ישראל, ולא חשוב לו כלל איזה חלק מהישובים ירויח תודות למים אלה יותר. העיקר שמדינת ישראל תחסוך במטבע חוץ. זה טוב, כמובן, בסביל מדינת ישראל. אבל אנחנו רוצים גם להגדיל את ההכנסה של החקלאים, ומטעם זה צריך גם לבחון איך יעשו זאת החקלאים. ברט, ייטום הענין הזה הוא ברוח כזאת: כולנו שויים, אבל רק ה"ג'נג'ים" מקבלים את המים...

אם רוצים שזה כאמת יצא אל הפועל - אז אי אפשר לאכול את העוגה ושהיא תישאר שליש. זה צריך לעלות משהו. ואז צריך להיות מחר למים. אם מישהו נהנה - הוא צריך להיות מוכן גם לסכן משהו, אבל לא על חשבון אחרים. כי בסך הכל הן מדובר בזה שתהא לו הכנסה. ולא ניקח הכנסה מאף ישוב קיבוצי או מושבי. צריך למצוא נוסחה איך לפזר את אפשרות ניצול המים, שאם לא כן - יתעוררו סקנדלים ציבוריים בענין זה. אגב, לא כל מי החורף יכרונו לחיטה או למה שהיה היה

מיועד פעם.

דב פלג:

אני רוצה להציע הצעה לסיכום. אחרי טכני-עמי גילה לנו שיטתם פה כל מיני אינטרסים, אני מציע הצעה ברוח הדברים שמתם אמר אותם בסוף. ואני אומר שאנחנו (ולא אני) יכולים, לפי הערכתנו, לפתור את הבעיות השונות. אגב, אם כבר מדובר בכעיה מספסית, הרי סעיף מס' 7 סותר את יתר הסעיפים, מפני שבו כתוב: "בכל מקרה לא יעלה טעור ההחזר הכללי על כלל התוספות הגמישות שקיבל הצרכן". אבל מה יהיה אם תהיינה שלושה שנים שחונות? פה יכול להתפרס שמי קיבל תוספות - אסור לקחת ממנו, אלא רק מי שלא קיבל - מותר לקחת ממנו. בסעיף 24 (3) יש גם כן על ההחזר. (מ. קנטור: פה ישנה הגדרה ברורה על החזר!)

בסעיף 22 (1) מדובר על התנאים ההידרולוגיים, שאם הם הורעו - מבטלים את תוספות המים. זה מקובל על כולנו. וזאת מתוך הנחה שהפעולה הזאת של חלוקת המים הגמישים מסכנת במידה מסויימת את כמות האגירה הכללית. כלומר, עלולה לגרום לקיצוץ כללי. מצד שני, הואיל והסימום במים גמישים הוא תוספת מעל לאפשרות הקליטה, אנחנו מציעים מראש לחלק את הנזק הצי-צי. כלומר, לאחר ביטול המים הגמישים, והיה ויידרש קיצוץ כללי, הרי המחצית מהכמות שניתנה תהיה, לפי הנוסחה, על חשבון הסועדון, והמחצית השניה - לפי הנוסחה של 1973, שהיא מערכת שהיתה מוסכמת פה. (מ. קנטור: אתי אין ויכוח על כך!) בחודש דצמבר 1973 באו טר החקלאות הקודם ונציב המים הנוכחי והודיעו: תתכוננו לקיצוץ במים! ישנו חכמים והתיעצו אתם (או לא התיעצו אתם) ונמצאה נוסחה. אם נציב המים קובע שאין מים ויש צורך בקיצוץ - אז זה קיצוץ כללי. (ס. יוספסל: מה שהוצע כאן הוא שלוקחים רק 10%!) עד 10% החזר מים יש לנציב המים זכות לפי החוזה. אני מציע הצעת פטרה: לאחר שמבטלים את הקצאת המים הגמישים וכו', הרי מקדימים את הנאמר בסעיף 24 לנאמר בסעיף 23, ואז יבוצע הקיצוץ מחציתו על חשבון הסועדון והמחצית השניה תחול על כלל עם ישראל, כולל כולם. (ב.ע. הראל: ישנם שני מסקים. אחד מהם נהנה מהמים הגמישים, השני - לא. בא ההכרח בקיצוץ. מה דין כל אחד מהמסקים האלה?) אם צריך לקצץ 80 מיליון קוב מים - אז 40 מיליון יקוצצו מהסועדון ו-40 מיליון - מיתר צרכני המים.

אני מצטרף להצעה בנוגע למחיר. יש להבחין בין גובה המחיר ולבין הכיניו יטו יוגדר המחיר. אם קבעו 43 אגורות - זה בסדר, ולא חשוב כיצד ייקרא המחיר הזה.

לאחר שמדובר פה על מאגר שנתי ורב-שנתי, אני מצטרף לשואלים: מדוע רק כחוקף? הן קסיים של הובלת המים לא יהיו. והיה אם מדובר בקסיים אדמיניסטרטיביים בלבד, אפשר להגיד. טלסנה הזאת זה יהיה כן, ואילו להכא - במסך כל השנה.

בהזדמנות זו צריך גם לתקן עיוותים, במידה שאפשר. עד כמה שאני מבין, מספיק לאשר, לצורך הדיון בטוענת המים, את הסעיפים 22 ו-23. לנציב המים ישנה תמיד הסמכות, אם המצב ההידרולוגי גרוע, לבוא ולהגיד: "אני מקצץ!" לכן, אפשר לנהל מו"מ עם

כל הקיבוצים יחדיו. אז יוכל נציב המים להוציא תקנות מוסכמות. ולא -
יוכל להוציא תקנות לא-מוסכמות בתוקף סמכונו.

י. גדיש:

שמענו כאן שיטתו מאגר מים, שאם לא בנצל את המים
הגמישים - הם יאוגרו בתוכו. כלומר, ההט כרות
שנינוק - תקטן. הכנרת יכולה להכיל את כל המים האלה. שמענו כאן, בספה
ברורה, שבמסך שבתיים לא יקרה למים אלה שום דבר. (פ. קנטור: במסך
שבתיים אלה לא תוכל הכנרת לגלוש!) ואם ניקח מים אלה הרינו מגדילים את
הסיכויים לניצולם, וכל הרוצה לקדם את הכנסתו בשנים הבאות מותר לדרוש
ממנו שיטלם עבורם. את ההנאה לא צריך ליטול ממנו, אבל את המחיר עבורה
הוא צריך לטלם. ואינני מבין מדוע צריך מי ש אינו יכול ליהנות
ממים אלה צריך לפצות את אלה שיהנו מהם.

כרגע שמדובר על פיזור תוספת מים גמישים אלה לאורך

כל חדשי השנה, הרי שהצעתו של פרה להוסיף מהם לאותם חקלאים שיש להם רק
70% מסכמת המים המגיעה להם היא חסובה מאוד. ואם מישהו יכול לעסוק
אינטנסיבית בשטחים נוספים - הרי שזה ירחיב את חוג הצרכנים על-פני
איזור רחב יותר, ואז אפשר יהיה להגיע במסך השנים לכך שנוסיף את המים
האלה אל המסכות הקיימות, שאינן מלאות, כדי להגדילן יותר.

נושא המים היר הוא מוקס דציני למדי. הסכמה

למחיר גבוה למים בעונה סולית - מסוכנת. מסקים אלה או אחרים המגדלים
גידולים "מסכנים" יכולים לטלם 43 אגורות למטר מעוקב מים, אבל אנחנו
איננו צריכים להטמין לעצמנו מוקס כזה. (פ. יוטפסל: אתה חושב שרק
אנחנו יודעים חסכון? פ. קנטור: יודעים מה שמים הדברים!)

ועוד נקודה בקשר למחיר. נהנית כאן - מלבד המסקים -

גם הסדינה. מדברים פה על תוספת של חיסכון בהיקף של 16 מיליון
דולר. המדינה, מלבד זה שהיא מגדילה על ידי כך את רזרבות מטבע החוץ
 שלה, יס לה מזה עוד הכנסה!

סוסיק:

(א) אינני מבין את ההגיון שבדבר. לא הצלחתי
לחדור לתוכו. וחשוב לי להבין אותו. אולי לא

כרגע, בי כבר מאוחר.

(ב) אני מסוכנע שבחוף ואפטר, על-מנת שנוכל לנצל

את המים האלה באזורים שונים, להרחיב את עונת אספקתם. בדקתי זאת באזורים
מסויימים. ההגבלה באספקת המים צריכה להיות על פי אפשרויות האספקה.
אם בחדשי יולי-אבגוסט אי אפשר לספק - מוכרחים להשלים עם זה.

(ג) לגבי המחיר. אנחנו חיים עם האמת המוסכמת

שהננו מקבלים מים במחיר א' על הגידולים הרווחיים ואחר כך - על הפחות
ופחות רווחיים. בהתאם לאינפורמציה, המים האלה, שיגיעו מהמטכיל הארצי
לנגב או לאזורים אחרים, ושלא מפסידים עליהם, מסום שאחרת מחדירים אותם
לקרקע וכו', מן הדין שינתנו לחקלאים במחיר זול יותר. (פ. קנטור: אתה
יודע מה? - טלם רק את מחיר האנרגיה להובלתם!) לפי מיטב הכרתי, צריך
לבדוק את הנקודה הזאת לפני שאנחנו מתיחסים לזה. הואיל וזה איננו שייך
לדיון על התקנות, יס לנו עוד זמן לטפל בזה.

אני מצדד בהפעלת הנושא בלקחי בחשבון שיטנם כאן כמה פרטים שאינם טובניים לי די צרכם ובהנחה שיש להתחשב באותם שינויים ותוספות שהחברים הציעו בדיון הערב, סביב הסולחן הזה, על-מנת שלא נימצא במצב שהענין כולו איננו עומד בבקורת ציבורית.

פ. שור: אם הבעיה היא קידום ההכנסה מול הסיכון של האוגר, למת זה טוב בסביל עם ישראל? במקרה כזה אני מציע לא לקבל את זה. כי אם מדובר בקידום ההכנסה - אז כל אחד יעסה מה שכדאי לו. (ט. יוספטל: זאת לא הצעה!) בעיני על זה - הויכוח האמיתי!

היו"ר ט. יוספטל: ההחלטה הבסיסית היתה שהמים האלה אם לא ינצלו אותם - הם בוריהים לים. לכן, ניצולם משלעצמו איננו מסכן אותנו בצורך של קיצוץ בגלל זה. (פ. שור: זה כל הויכוח עם יעקב!)

פ. קנטור: רבותי, אני יודע שאני מסביר רע מאוד; עובדה היא שטוסיק לא הבין.

(א) בעיקרון נכון סבעונות הסאיבה יש ומים בוריהים אצלנו לים. הסנה - זה לא קרה כך. זה הכל. מדוע לא הצעתי הצעה זו בסנת 1968-1969? - לא ידעתי שיהיו סספונות ולא תיכננתי את זה. חצי מיליארד קוב מים כרחו אז לים. למדתי איפוא לקח, ואני מציע את זה היום.

(ב) תקנות הקיצוב הן, לפי החוק, תקנות לטובה, ומתחייב לגביהן סינוי או הארכה כל שנה. כך שאתה לא קובע פה שום דבר לעולם ועד. חברי מועצת המים יודעים שמדי שנה יש לנו דיונים על אישור תקנות קיימות או הוספות עליהן.

(ג) כל נושא המחירים איננו שייך לתקנות הקיצוב, ואפשר לדחותו בינתיים.

(ד) אשר לתיקון בכיוון הרחבת הענין לארכו ולעמקו. בדקנו את עצמנו. מתברר שלשנת הקיצוב הקרובה איננו מסוגלים לקבוע בזה הלכה. אמרתי שאם ניוכח שבשנת הקיצוב הבאה זה אפשרי - אז נפעל בהתאם. בתקנות קובעים את המינימום הבטוח, ואחר כך מרחיבים, אם אפשר.

(ה) השאלה הבסיסית היא: לאשר או לא לאשר. עיקרון זה (וזו לא ביטול התוספת, אלא לקחת חזרה) הוא עיקרון שאם לא נכניס אותו בתקנות - אין מה לבוא למועצת המים בהצעה הזאת, ולא בגלל הנימוקים של יעקב. הענין הוא בכך - ואפשר להוכיח זאת בנקל - שאסור לעשות את זה, כי אפשר להסיג, בלי כל בעיות, צו ביטול-דין נגד הפעולה הזאת. אני לא אסתכן בזה בשום פנים ואופן! נושא הקיצוב - הוא נושא מספטי. אפשר להגיד שהחלוקה תהיה לפי הסכמים. את זאת אני אקבל.

לאחרונה, למועצת המים. רבותי, לאחר שערכתי סיכום אצל כל הסקציות של מועצת המים, אני הולך לתרגיל, שאם לא תהיה לגביו תמיכה בלתי מסוייגת של המרכז החקלאי על כל חבריו, גם כאלה שלא נוכחו פה הערב, הענין לא יעבור. יהא הדבר ברור! ואם זה לא יעבור עכשיו - הוא לא יתבצע השנה. (פ. שור: מועצת המים מיעצת. שר החקלאות יכול להחליט

כפי שימצא לנכון?) אני לא אציע לטר החקלאות להחליט בניגוד למועצת המים. בענין המחירים - אציע לו להחליט גם בניגוד, כי זה נושא אינטרסנטי, אבל על מדיניות מים - לא אציע לטר לפעול בניגוד לדעת המועצה, כי ישנם בזה מכשולים מספטיים.

אינני רוצה לטשטש סאומה. אין פה סכב שאפשר לקבל מחצית הדברים ואת מחציתם השניה לתקן על ידי ערעורים. מי שמתכוון לזה - אני רוצה להעמידו על טעותו. זה לא יהיה בסמכות ועדת הערעורים. אפשר לעשות רק תיקוני בנייה, ואת זאת אפשר לעשות בלי בעיות, אבל להפוך את התקנות - אי אפשר! אני בדעה שאף אחד לא יבזק, אפילו אם בעבר את החורף הזה בהצעות הללו, וכתוצאה מהנסיון בחורף הזה נכין ב-1 באפריל שנת 1976 תיקונים להצעות לשבת הקיבוצ הבאה. ואם הן תעבורנה - אני אהיה הראשון בעדן.

אם התקנות הן לא אמיתיות, הרי כל ההצעות שאתה תציע, מתם, יעיר לגביהן פרופ' ברק, שהוא אמן בזה, "אדונו", הורדו" כמה תקנות כבר קיבלו "הורדו"?

היור"ס. יוספטל: שתקתי כמעט כל הערב, ועתה אציע משהו לסיכום.

היות וכולנו בדעה שצריך לקדם את העניין ואנו גם חושבים כי נצא נשכרים מזה, וכל אחד מבטא זאת בדרכו הוא, אבל כל אלה שדיברו חושבים כך, הרי שעלינו, קודם כל, להעביר במועצת המים את ההצעה שהתכנית תופקד לעיון עבור הציבור.

כדי להקל על עצמנו, על אף כל ההסתייגויות שהוסמפו כאן, אני חושבת, שיותר לנו להגיד במועצת המים שאנחנו נלך לנסיון של שנה. כי אף אחד איננו יודע כיצד זה יפעל בדיוק. אנחנו גם לא בטוחים עדיין שאפשר לקלוט את המים האלה. אמנם, לא היתה לנו אפשרות לבדוק את כל הפרטים ואת כל ההשלכות של ההצעה הזאת, אבל הואיל ועצם העניין נראה לנו חשוב מאוד לנסיון, אנחנו ממליצים שהתכנית תיכנס לנסיון וכעבור שנה או במסך השנה עוד בנסה ללמוד את כל הפרטים הזאת.

(ב) על-מנת שאפשר יהיה להכניס את ההצעה למסלול של נסיון ועל-מנת שטר החקלאות יוכל ללכת לזה ועל-מנת שבציב המים יוכל ללכת לזה, אנחנו צריכים להגיד מה יקרה אם יהיה באמת צורך בקיצוץ. אנחנו מוכרחים להגיד את זאת, כי לא טר החקלאות ולא בציב המים יכולים להסתכן בזה שבשנה הבאה יצטרכו להטיל גזירות על הציבור, כאשר הציבור כולו יצק: "מה עשית לפני שנה?" לכן, אני בדעה, כפי שאמרתי גם בפורום המים, כי אותם חקלאים שמקבלים כחיוכ את ההצעה - צריכים להתחייב שאם יקרה מה שאנו לא צופים שיקרה - שהם גם יחזירו. לפי דעתי, בלעדי זה יקשה מאוד להעביר את זה.

(ג) אפשר להקל על ידי הרחבת השולים של העונה. כמה אנו מקילים כאן? - קודם כל, זה ירחיב את מסגרת ציבור הצרכנים שיכול לקלוט מים אלה, אם הציבור הצרכנים ירחיב - הרי שגם הסיכון יתחלק על שכבה רחבה יותר. כי מה מפחיד כאן? - כאשר חושבים שכל 84 מיליון קוב

מים אלה ילכו לאיזור הדרום והנגב, ופתאום צריך יהיה לקבל בחזרה מאת הצרכנים את הכמות הזאת. אנחנו צריכים לשאוף לחלק את התוספת על חוג רחב יותר ולחלק גם את הסיכון על חוג רחב יותר.

(ד) עכשיו להתראה של מחס "אם כך - לא נלך לזה בכלל". היות ואף אחד

איננו יודע כיצד פועל המיכניזם הזה ואיננו יודעים גם אם האוגר מתמלא או מתרוקן, בין אם בעומק או לא בעומק, וכמה בעומק, לכן מוכרחים ללכת לנסיון הזה. לכן זה לגמרי לא פסול אם אומרים שכל משק שיהנה סנה-שנחיים מתוספת הכנסה (ואנחנו איננו כבר במצב שהננו חיים מהיד אל הפה, אלא כל משק חושב כמה שנים קדימה בתכניות שלו) הרי אם צריך לקחת חזרה מים. צריך להיות ברור שיקחו קודם כל מאלה שקיבלו את המים.

(ה) הצרכנים שיהיו מסוגלים לקלוט את המים הללו לא יהיו מקרב המסכנים שיש להם

רק 70% מהמיכסה. כי מדוע יש להם רק 70%? - באשר אי אפשר לספק להם מים באיזור שהם חיים בו או מסוים שאין להם אדמה בטביל לקלוט את המים. רוב הצרכנים שקיבלו את התוספת - הם מקרב משקים עם הרבה קרקע, עם אפשרויות של הרחבת שטחי השלחין, סיכולים גם אחר כך, אם יהיה צורך בכך, לצמצם את עצמם. לעומתם, אלה שיש להם מעט קרקע - אין להם אפשרויות לקבל יותר מים. זה ברור לגמרי.

לכן, אינני מאמינה שהצעתו של מרה, שננסה, ובהזדמנות חגיגית זאת, לטפח גם

את המצב של חלוקת המים, היא מעשית. זה רצוי, אבל אינני חושבת שזה יהיה אפשרי בכל אופן, לא בעונה הזאת, שבה אנו צריכים ללכת לניסיון הזה. נסיון הסנה יהיה חשוב גם בטביל לראות מי הם באמת אלה שמסוגלים לקלוט את המים. (שושניץ: זה - טוב - הלוי כחדשי הסנה שבהם ינתנו המים)

זה יכול להתרחב על חודש אחד קדימה או חודש לאחור. זה יכול להיות אוקטובר-אפריל תחת נובמבר-מארס, וזה ירחיב כבר. אבל זה לא יהיה בקיץ.

כשנראה מי הם הקולטים וניוכח לדעת כי אלה גם יהיו מסוגלים לקצץ במיכסתם

ב עת הצורך (ואנחנו מקוים ששעה צורך כזאת לא תהיה תכופה) נוכל לתכנן את צעדינו הבאים.

אנחנו מודעים לעובדה שגם עכשיו הסמכויות האלו נחונות ביד נציב המים. הואיל

והוא איננו מסתגר במגדל-סן, אלא על פעם, כשמחרגט צרה הוא בא ומחוכח אתנו, הרי יש להניח שגם להבא, אם תהיה, חלילה, צרה - הוא יבוא ויתיעץ בנו. (י. מעדי: אמנם, החוק קובע שהוא לא מוכרח לבוא, אך הוא בא, בכל זאת, תמיד.)

גם בענין המחיר נאמר שלעונת החורף הסנה נקבע אותו. יש לנו סיכום עם הר

החקלאות ועם נציב המים שכל מיכלול המחירים ייבדק לקראת העונה הבאה מתוך כוונה לבטל מחיר א' ו-ב'. ואם זה יהיה זול יותר לקרוא למחיר הזה "מחיר ב'" תחת "מחיר מיוחד", שהוא יהיה מחיר האנרגיה - אני בעד זה שנקרא לזה "מחיר ב'", ולשלם פחות. אינני רוצה ללחום מלחמה דון-קיסוטית ובגלל חסס לשלם יותר. אבל היות ובענין המחיר לא צריך להחליט כבר עכשיו - נוכל עוד להתמקד עם זה.

אנחנו צריכים להחליט שתומכים באופן עקרוני בהצעה.

(2) שאנחנו מבקשים להרחיב את העונה.

(3) שאנחנו מסכימים עקרונית שבשנת קיצוץ מעבר לביטול מתן המים

הנוספים - הנלנים יהיו הראשונים שיצטרכו להחזיר, מבלל לקבוע עדיין באיזו מידה.

אני חולק על הצעתך השלישית, סנטה. אני מציע למחוק סעיף 23. פ. שור :

סנטה יוספטל: איך אפשר להעביר את החכניה, אם לא אומרים איך לקצץ? אני רוצה ללכת

בכיוון של דב'לה, מבלי להגדיר את זה.

פ. קנטור : אני מקבל את הצעה דב'לה. מה הוא אומר? - את הנתח שלך, כנציב המים,

תקבל: מחציתו תקבל על פי החוזים שחתמו הצרכנים, ומחציתו השניה - מהקופה שלנו. אבל אני יודע, כי כל מה שהוא מציע הפרופסור יגיד לי: "תיקה את זה בחזרה!" (דב טלג: מי נעשה בקיצוץ באנת 1973, ללא כל הפטנטים האלה?) טובחים דבר אחד שהוא דומיננטי (ושלא כדאי להתורח על תיאוריות) והוא: מקסימום כמות המים שאפשר להוסיף בתור מים גמישים היא 100 מיליון קוב. ז.א., שהחזר בשנה אחת יכול להיות בכמות של 50 מיליון קוב. על 50 מיליון קוב מים לא אלך לעשות קיצוץ.

אני מקבל את הצעה דב'לה האומרת: את החצי האחד אקבל מאלה אשר קיבלו את המים, ואת החצי הנותר - מהקופה של ההתייבות העובדת. קובלסקי, אשר גר ברעננה ושהוא פרדסן - הוא יצטרך להחזיר מטום שיענקלה קיבל קודם, הוא יזכה בחביעתו עוד לפני שילך לביה-המספט! את כל הכמות של 50 מיליון קוב מים אני אגבה: 25 מיליון קוב מהמועדון ו-25 מיליון קוב הנותרים אקבל במתנות מהאחרים.

סנטה יוספטל: איננו יכולים להתחייב על כמות כאלה ?

פ. קנטור : אתם צריכים להחליט עכשיו. כי אם לא תהיה ביטיבת מועצה המים הסכמה

מסופת שלכם, זה יחייב אותי לדחות את ישיבת המועצה. ואם אדחה את ישיבת המועצה הפעם - הדבר כבר לא יוכל להתבצע השנה, הואיל ואת המועצה נוכל לכנס רק כעבור חדשים, ואז לא נספיק לעשות סוס דבר.

בחייל לגשר בינינו אני מציע למחוק סעיף 24 (3). פ. שור :

פ. קנטור : אינני יכול לקבל את הצעתך, מהט !

י. בר-לבב : סעיף 24 (3) הוא הכרחי !

ב.ע. הראל : לגבי החכניה של חוספת 14 מיליון קוב מים היו גם מקרב אנשי ההתיישבות
לא נלהבו להבטיח החזרתם במקרה של קיצוץ. אז מי מסוגל פה להתקדם ? - אלה שיש להם הרבה קרקע
ומים, ואילו אתה תקצץ אחר כך מאלה אשר אין להם. היטובים יפנו אז בתביעה לבית המשפט!

סנטה יוספטל : ייהנו מזה בעובדה החזקים ולא החלשים. אי אפשר להחעלם מזה.

פ. טור : כאשר נצטרך לקצץ - ניקח את זה בחשבון.

סנטה יוספטל : מחס, אתה לא תהיה כאן ואני לא אהיה כאן, כאשר צריך יהיה לבצע את הקיצוץ
הזה.

פ. קנטור : רבותי, חודיעו לי אם תחקיים המועצה או לא תחקיים.

סנטה יוספטל : נערוך הצבעה נסיונית. סעיף 24 (3) אומר שהמועדון המקבל את המים יהיה
הראשון להחזיר.

מי לסעיף זה ? - 5.

מי נגד ? 3.

הרוב בעד סעיף 24 (3).

הישיבה נסתיימה

ק"ו באגודת חייבים
אגודת חייבים

פרטי כל מזכירות המחלקה להתישבות מ 24/11/74

נכחים : סנשה יוספטל; מ. שור; א. גולדברג; א. יודנפרוינד; י. בר לבב;
י. סעדי; בן עמי הראל; צ. מגן; נ. חובב; ד. פלג; ד. רביב; א. גלבוש;
מ. ארזי; ש. גוטליב; מ. אוזילבסקי; י. זכאי; ז. ארנון; ע. גורביץ;
א. פינקלמן; י. כוכבא; ד. מירון; ד. גל;

מוזמנים : י. לנצסמן; מ. בקל; ב. מור; ז. למדני.

סדר היום : (1) סיכומי פורום המיס.

(2) אינפורמציה

(3) מסקנות הועדה לשיווק מאורגן של בקר לבשר.

סעיף א' - סיכומי פורום המיס.

מ. שור : פורום המיס קיבל לפני הפיחות כמה סיכומים, שיש צורך לקבל עליהם אישורה של המזכירות.

(1) נושא הטלמח מכסה המיס ל 70% (1-77% למשקי טדה) הועלה בוועדה הכלכלה של הכנסה, בוועדה מטנה שלה וכו' ונוצר רושם, שכאילו מדובר על תוספת של 40-45 מליון מ³ מיס. מתברר לאחר בדיקה, שכל הכמות הדרושה מסתכמת ב 12 - 14 מליון מ³ (פרט למי החורף בנגב). החלטנו לתבוע מנציבות המיס לממש את ההטלמה ואם יהיה צורך להעלות את הנושא גם בפני סד החקלאות.

(2) נפטרה בפורום אינפורמציה על הבירורים עם נציב המיס בקשרלבעית המיס החוליים - ביוב, איגוס, הספונות וכו'. זאת היא בעיה מאוד מורכבת, היות ועיקר המיס העתידיים קטורה עם מיס אלה ועלינו לקבוע את עקרונות ההמרה. סכמנו לקיים בירור מיוחד בפורום המיס ומסקנותיו יובאו אח"כ לאישורה של מזכירות המחלקה להתישבות.

(3) נציבות המיס פרטה לא נכון החלטת הועדה בראייה א. ברום בקרר להתיקרות מחיר המיס. ההתיקרות האחרונה היחה בממוצע 2,5 אג' ואילו נציבות המיס החתסבנה בהתיקרות זו גם בקשר למחיר א".
אנו דורשים תיקון עיוות זה.

(4) נמסר על הדיונים במועצה המיס בקשר לחוק המיס החדש, שיחליף את החוק הקודם מ 1959. העלינו במועצה המיס תביעות לתיקון כמה נקודות, כאשר העיקרית שבהן, הוא הקניית מעמץ חוקי לאגודות צרכני המיס. אנו מסתחפים בוועדה, אשר צריכה לסכם דיון זה.

(5) פורום המיס החליטה דעת בקשר ליוזמתנו לחידוש הפעולות של צרכני המיס.

(6) לאחר התערבותנו טוכם בין נציבות המיס ו"מקורות" כי להבא תהיה החתסבנות אחת בקשר לאיחוד מקורות המיס מאזורי לחץ שונים. החלטה זו כבר מומשה.

(7) פורום המיס החליט לתבוע ממטרד החקלאות ביטול כל הקנסות שהמטקים חייבים עד לשנת 1973/74, עבור החריגות מהקצאות של רישוי המיס. אנו נתמוך בגביית מחיר ב' עבור החריגות מאלה המטקים, אשר כמות המיס שלהם היא מעבר למכסה של 77% - 70%.

(8) לאחר שהמציאות הוכיחה שקיום שני מחירי מיס - מחיר א' ומחיר ב' - לא הביאה לסוס חסכון במיס, החליט פורום המיס לתבוע קביעת מחיר מסוקלל אחד למיס.

סנפה יוספטל : בין הדברים שמסר הח"מ. שור ישנם 3 נושאים אופרטיביים - מחיר אחיד; ביטול קנסות והשלמת מכסות - המחייבים החלטה המזכירות. כל היתר היא אינפורמציה על סעיפים אשר יגיעו בבוא הזמן לדיון בפני המזכירות. אני מציעה, איפוא, להתייחס ל 3 הנושאים האופרטיביים.

ד. פלב : בזמנו קבלה ועדת חזני מסקנות המתייחסות לנושא המיס. יש בהן שורה של עיוותים המורים, שאמנם לא נוח להכנס אליהן, אבל אם הוחלט לעשות סדר ולדרוש השלמת מכסות ל 70% צריך פורום המיס להתייחס גם לבעיה זו.

כן יש להזכיר במפורש, כי מי חורף לנגב היא בנוסף לכמות הנדרשת של 12 - 14 מליון מ³ להשלמת מכסות המיס.

א. גלבוע : אני מציע לאמור את המלצות פורום המיס. מה ^{ההעלה} הח"ד. פלב מהווה כעין "היבה פנדורה" ואני מציע לא לדון על זה.

י. סעדי : בזמנו החליט המרכז החקלאי שיש להשלים את מכסות המיס ל 70 - 77 אחוז ולאזורי מיוחדים ל 80%, והכוונה לנגב ולתענכים. יש לציין זאת בפיסקא המדברת על ביטול הקנסות.

בזמנה העברה בוטלה ההקצבה של מי חורף לנגב. החנה עומדים לחדש אותה ויש, איפוא, להזכיר כי הקצבה זו הינה קבועה, כפי שהוחלט ע"י המרכז החקלאי.

עם הכללת שני החיקונים אין ספק, שיש להמוך בביטול חילום הקנסות עד 1973/74.

מ. אפזילבסקי : אנו תבענו לא פעם ביטול הקנסות ולאחר דיונים ממושכים הבענו להסדר עם נציבות המיס על ביטול גביה 80% מהקנסות שהוטלו על המחקים. ספק, אם ניתן יהיה לבסס את הדרושה לביטול חילום הקנסות, בעת שאנו נכנסים להסדר חדש. עלינו לדרוש את הביטול בגלל המצב הכלכלי, בו נחרנים המשקים והקוטי לגביית הקנסות. אני מוכן להסכים גם לפשרה של הקפאה גביה הקנסות עד לסיפור המצב.

אני מציע לדעה של האחדת מחיר א' וב', מתוך הנחה שהאינפורמציה שקבלנו בפורום המיס היא נכונה ויש והאומרת, שכל המשקים מנצלים את מלוא המכסה. במידה והם לא מנצלים אותה, אזי הביטול יגרום להם עוול.

אני חומך בהצעת פורום המיס בקשר להשלמת מכסות המיס ל 70%-77% ולנגב ולתענכים ל 80%. כאשר מדברים על סלב 70, הכוונה לאותו כסיס שקבע את מספר היחידות בכל משק. בינתיים חלו שינויים שמעוותים וישנם משקים שהיו רחומים, למשל, ב 60 יח" וכיום הם מאוכלסים ב 120 יח". אני מציע, איפוא, להדגיש שאנו תובעים אמנם השלמה לפי סלב 70%, אבל הקצאת המיס תיעשה לא לפי 60 יח", אלא לפי 120 יח". כוונתי לחיקונים כאלה רק באותם המשקים שחלו שינויים שמעוותים ולא שינוי של 4-5 יח". אני מציע להטיל על פורום המיס למצוא נוסחה כל היא לפתרון הבעיה.

סנסה יוספסל : הח"י. סעדי הכניס לנו מקל בגלגלים, כאשר הוא דיבר על סלב 70 וגם על סלב 80. יטנו סיכוי להסדר בקשר להחלטה לשלב 70, אולם נבזבז אותו כאשר נעלה חביעה נוספת של עשרות מליוני קוב מיט. (י. סעדי: כאשר דברתי על סלב 80 התכוונתי רק בקשר לקנסות). לא ניתן לקבוע לצורך קנסות מכסה אחרת מזו הנקובה בהרשאה. ע"כ אני מציעה להשאיר את הניסוח המוצע של סלב 70.

הנושא של מסקנות ועדת חזני מתעורר מפעם לפעם ואני חוששת להיכנס לבדיקה כללית. אני מציעה, איפוא, כי פורום המיס יתייחס לאותם המקרים הבולטים לפיהם האכלוס עולה ב 15% מעל נחוני המפקד. קודם כל נראה במה המדובר ואח"כ נחליט איך לפעול.

אני לא ידעתי שהיו כבר החלטות בקשר לחביעות ביטול של חסלום הקנסות. אם לכן, יש לתקן את תוספת שנחבל בפורום המיס, כדי שלא יצאו שאנו מחליטים כל סנה אותו דבר.

פ. חור : המרכז החקלאי הגיע, בזמנו, לסיכום מסותף עם ועדת הנגב, כי בתוך הנוסחא שלנו להחלטה המכסות ל 70% - 77%, תיכלל החביעה ה-18 מליון מ' חורף לנגב יהוו חלק מהמכסה. אפשר לחדש את החביעה וזה יענה על הבניה של 70% - 77%.

כולנו מסכימים שיהי לתבוע ביטול הקנסות. נמצא כבר את ^{הפכניקה} הטובה לביסוס החביעה.

הנושא של ועדת חזני הסעיר הרבה. את הועידה החקלאית ומכיוון שההצבעה התחלקה חצי-חצי, סוכם על פשרה של בדיקת רה תכנון. פורום המיס לא דן על זה והוא יעשה זאת אם מזכירות המחלקה תסמין אותו לכן. לעומת זאת יש מקום לקבל את הצעת הסיכום של הח"י סנסה יוספסל, לגבי המקרים המיוחדים. פורום המיס יספד בהם בצורה אינדיבידואלית, כאשר התנועות יביאו אותם בפננו. אלו הן 3 הערות ונצפה לי, שאפשר גם לקבלן כסיכום.

סנסה יוספסל : אם אתם מסכימים לסיכום זה ננסח אותו ונביא אח"כ לידיעה נציבות המיס.

ההצעה נחקבלה

ריכוז הסיכומים.

- (1) לתבוע מנציבות המיס לפעול להבטחת לפחות 70 אחוז (77% במסקי סדה) ממיכסת המיס הקבועה בכל היסובים שטרם הגיעו למיכסת-מינימום זה.
- (2) לתבוע ביטול ההפרדה בין מחיר א' ובין מחיר ב', כשמחיר א' מתייחס ל-85 אחוז של הקצאת המיס ומחיר ב', היקר ב-80 אחוז ממחיר א', מתייחס ל-15 אחוז הנוותרים. כוונת ההפרדה בזמנה, הייתה לחסוך מיים, אבל המציאות הוכיחה, שהחקלאים מנצלים את מלוא מיכסתם אפילו במחיר היקר.
- (3) אשר למחיר ג' (קנס על צריכת מיס החורגה מההרשאה), הצטברו חובות רציניים של החורגים בצריכת המיס. בהתחשב עם המצב הכספי הדחוק של רוב החקלאים הללו, טובע המרכז החקלאי לבטל את החוב שהצטבר עד 1.4.73, עם זאת, תומך המרכז החקלאי בגביית החובות בעד הקנסות שהוטלו על החורגים אחרי תאריך זה.

סעיף ב' - אינפורמציה.

סנסה יוספטל : מחירי חיטה וסלק סוכר. קראתם בוודאי בעהון, שמשרד החקלאות סיכם עם האוצר על מחיר של 1200 ל"י לטונה חיטה ועל 260 ל"י לטונה סלק סוכר שנזרע עד כה ו 360 ל"י לסלק שיזרע עכשיו. סיכום זה נחקבל ללא היאום והתיעצות עמנו, או עם ארגון עובדי הפלחה. כתבתי לר. איילנד שלא צריך היה לקבוע עתה מחיריה למוצרים אלה. ארגון עובדי הפלחה כתב מכתב חריף יותר, כאשר החוכן הוא דומה. (ד. רביב: בהודעה נאמר, כי התוספת על 100 ל"י לטונה סלק סוכר מותנית ב 5000 ד' סלק נוספים). נכון. אבל ברור לגמרי, כי בטנה הבאה יהיה צורך לקבוע מכסות בגלל רצון המגדלים להרחיב את הגידול.

מחיר פרי חדש לתעשייה. נמסר לנו, כי לפי הסיכום עם התעשייה יקבל היצרן לאחר קומבינציות שונות מחיר של 200 ל"י לטונה. בתוך הסכום הזה ישנה הסתתפות האוצר בסך 29 ל"י. ר. איילנד התחייב בזמנו להחזיר סכום זה אם הפרדס ישיג הכנסה ממקום אחר והוא חושש, שנידרש להחזירו עם גידול ההכנסה כתוצאה מהפיחות. אנו צריכים להוות נכונים, איפוא, למאבק בענין זה, כאשר לא נראה לי שהפרדס יוכל לוותר על 29 ל"י אלה גם לאחר הפיחות.

המו"ם על מחירי התוצרת החקלאית. המו"ם על מחירי החלב, ביצים, פסילים והודיים טרם נסתיים וקיים פער גדול בין עמדת משרד החקלאות, המוסכמת עמנו, לבין עמדת האוצר. הפער מתבטא ב 22 אג' לגבי חלב; 38 אג' לגבי פסילים ו 50 אג' לגבי הודיים. סגרתו מברק לשר האוצר ובקחתי פגישה וכן יזמתי פגישה עם חברי כנסת כדי לגייס את עזרתם. במברק לשר האוצר ציינתי כי אנו מבקשים החזר עבור התיקרות התסומות ולא עבור עבודת החקלאי, וכי אנו חושבים שהחקלאים צריכים לתרום את חלקם למדיניות הכלכלית כמו יתר הצרכנים, והם לא צריכים לספוג התיקרויות כיצרנים.

א. ש. ר. א. י. אושר אשכנזי נוסף לארגוני הקניונים בסך 30 מליון ל"י ולאשראי מרוכז להון חוזר דביטורי בסך של 35 מליון ל"י. כן אושרה תוספת י לאשראי מכוון לענפים השונים. ר. איילנד סוען כי הסטיפו 20% לכל הענפים, אבל כאשר בודקים את הנתונים מחברר שזה הרבה פחות. מעריכים שזה יתבטא ב 85 מליון ל"י. נדמה לי שלא כדאי לערער על הסיכום באשר כל ויכוח יגרור סחבת בביצוע וזה יעלה לנו יותר, גם אם נשיג תוספת.

העלאה הרבית. משרד החקלאות הסכים להעלאה הרבית לאשראי מכוון מ 13% ל- 15%. ההנמקה היא; כי תמיד היה פער מסוים בין הרבית בשוק לבין הרבית עבור אשראי המכוון. והיות והרבית בשוק עלתה, יש להעלות גם את הרבית לאשראי המכוון. כמובן ישנה גם סיבה מעשית. לבנקים יש חלק באשראי מכוון והם רוצים לקבל את הרבית המקובלת כיום. אם עושים ממוצע של כספי האוצר, בנק ישראל ושל הבנקים, אזי מגיעים ל 15%. אנו מנסים להשיג, כי הרבית של 15% תהיה רק לגבי תוספת האשראי ואם יטענו שלא ניתן להנהיג שני סיעורי רבית, נדרוש חישוב ממוצע אשר יגיע כנראה ל 14%.

א. פינקלמן : אני מציע לקבל החלטה של התנגדות מוחלטת לכל העלאה של רבית לאשראי המכוון ולא להסכים לכל פטרה. גם אם מוסיפים 85 מליון ל"י, אזי אחוז המימון הריאלי לחקלאות לא רק שלא יגדל, אלא אף יקטן. עד כמה שידוע לי, לא הגשנו חשבון עבור עלות ההון בחישובי התיקרויות, הנובעים מהפיחות, וע"כ אין כל הצדקה להסכים להעלאה הרבית עבור אשראי המכוון.

ז. ארנון : נדמה לי, שנעשה שירות טוב לנגיד בנק ישראל אם נחננד בשלב ראשון לכל העלאת הרביית עבור האשראי המכוון, גם אם נצטרך אח"כ להסכאם לפשרה כל שהיא.

י. זכאי : ההתנגדות שלנו עלולה לעורר את הבנקים ללחץ על בנק ישראל להקטנת חלקם באשראי המכוון. אנו נגרום להישנות התרגיל, אשר הביא להקטנת חלקם מ 45% ל - 30%.

אני מציע לא להתנגד להעלאת הרביית. ראשית, זה לא יעזור. שנית, הבעיה אינה פתיחה רק ל 100 מליון ל"י שלנו. עד כמה שידוע לי, הסכימו לתת את 100-105 מליון ל"י היום ולקחו בחשבון חסיבות חוספת 2 אחוז רביית על כלל האשראי. אם משרד החקלאות הסכים לזה, אין לעורר התנגדות, כאשר ידוע לנו, כי למחרת הודעתנו נסכים להעלאת הרביית.

ד. פלב : צריך להתנגד להעלאת הרביית ואם לא תהיה ברירה להתפשר. אולם הדגש העיקרי צריך להיות בכיוון של הגדלת הנפח. החוספת של 100 מליון ל"י אינה עונה על צרכי המימון, הנובעים מיקור התסומות של מלימד ל"י עקב הפיחות. יש לדרוש שלא תחול הרעה באשראי הריאלי, באשר זה עלול לפגוע ביכולת היצור שלנו.

סנשה יוספטל : לדעתי, יש לקבל את מה שמוכנים לתת במלב זה ולנסות להקטין את העלאת הרביית ובו בזמן, להמשיך לנהל מאבק על הגדלת נפח האשראי.

א. פינקלמן : אם ישנה אפשרות להגדלה ריאלית של נפח האשראי, אזי אני מסכים לפשרה בקשר לרביית. במידה ויתברר שאין מגוים מהעלאת הרביית, אזי אני מציע לחקן בהתאם את כל הישובי עלות הסוצרים החקלאיים.

ד. פלב : אני מציע לא ללכת בדרך זו. יעלו לנו את הרביית ויגידו לנו שהיקור הזה יבוא לידי ביסויי בעוד חצי שנה. יש להתרכז בהביעה לצמצום העלאת הרביית ובהגדלת נפח האשראי.

א. פינקלמן : אזי אני מציע להחליט שאנו מתנגדיה לכל העלאת רביית מעל 13%.

טרכס : (לאחר הצבעה) לנהל מו"מ על הקטנת העלאת הרביית ועל הגדלת נפח האשראי המכוון.

סעיף ג' - מסקנות הועדה לשיווק מאורגן של בקר לבשר.

סנשה יוספטל : בזמנו, נחמנחה ועדה בראשות הח"מ. אוזילבסקי והוא ימסור לנו עתה דו"ח על מסקנותיה.

פ. אוזילבסקי : מאז הקמה המועצה לייצור ושיווק בקר וצאן לבשר, מחלבטים העומדים בראשה כיצד להביא לכך שרוב הבקר, אם לא כולו, ישווק באמצעותה.

בניגוד למועצות אחרות, מועצה זו אינה מוגנת בחוק ולמעשה לא חלה על המגדל ועל הקונה חובה מכירה וקניית הבקר באמצעותה, או באמצעות משווק מורשה.

חלק גדול מהמגדלים במקטור הפרטי וההתייבוחי כאחד מנצלים מצב זה ומשווקים באמצעות המועצה רק כאשר צפויה החלמת מחיר ע"י הממשלה.

לאחרונה כאשר המפיר במכרזים ובחוק גבוה מהמחיר המובטח, רבים המגדלים שלא משווקים באמצעות המועצה, גם כאשר קודם נהגו ללווק באמצעותה.

מגדל בענף הלול, למשל, יודע שאם לא ישווק באמצעות מועצה הלול תיחלל ממנו הסובסידיה לביצים, או תיחלל ממנו החלמת המחיר המובטח לפטימים והודיסס. לעומת זאת קיים בענף בקר לביר זה סנה וחצי מחירי שוק גבוהים בהרבה מעל המחיר המובטח. אם קיום חוק המחייב מכירה דרך המועצה ועצם העובדה שלמגדל אין טובת הנאה מהמועצה, אזי זה מביא להחמקת המגדל לתחלום קומיסיון.

להלן הייצור הרוטף ואחוזי השיווק המאורגן:

אחוזים	אפריל אוגוסט 1974	אחוזים	73/74
43,3	6.760 ראשים	47	16.967 ראשים
12,3	" 1.916	12	" 4.220
44,4	" 6.921	41	" 14.905
100%	15.567 ראשים	100%	36.092 ראשים

סה"כ החיסה בחנה 1973/74 (בקר מבוגר בלבד) 65.055 ראשים = 87,4% מכלל החיסה
(בני בקר) 9.362 " = 12,6% " " "

סה"כ החיסה 1973/74 74.417 ראשים
אחוז השיווק המאורגן מהחיסה הכללית 48,5%
" " " מבקר מבוגר בלבד
(המשווק ע"י המועצה) 55,5%

כמובן, כחוק 48% מהבקר הניחש בארץ משווק באמצעות המועצה ורק כ-23% נמכר באמצעות המכרזים, אין המועצה יכולה להיות גורם רציני במערכת ואינה ממלאה תפקידה בויסוח הכמויות המוצעות למכירה, בקביעת המחיר, הגנה על היצרן וכו'.

מצב זה מביא לכך שהסוחרים הפרטים שולטים על השוק וקובעים את המחירים. אתן לכם דוגמא מעטית, מה שיווק מאורגן יכול לעשות. לאחר הפיחות הייצור שהסוחרים לא יקנו הרבה בקר והודענו, איפוא, לכל המזיקים שאנו לא מתכוונים למכור פחות ממחיר מסוים. כתוצאה מזה, ספר לנו הח"ז. למדני, כי באו אליו מזיקים אחד כה לא היו מגיעים למועצה. ז.א. ברגע שהמזיקים יודעים שמכירה באמצעות המועצה מקנה להם איזה שהוא יתרון, אזי הם משווקים באמצעותה.

מתוך ידיעת הקושי בארגון השיווק ולמרות ידיעת המניעים, לפחות בחלקם שבגללם אין המגדלים והקונים מעונינים למכור ולקנות באמצעות המועצה, משוכנעת הועדה כי הנזק סגורם לענף בכללו כתוצאה מהפרצות בשיווק מחייב קביעת הסדרים ונוהלים כאלה שיביאו לכך הרוב, אם לא כל הבקר, ישווק במסגרת מאורגנת באמצעות המועצה.

חברי הועדה לא מסלים את עצמם שניתן להסדיר את הבעיות בקלות. ישנם הרבה סיבות המקשות על השיווק המאורגן, אבל יחד עם זאת סבורה הועדה, כי המחקר החיסה הקימת גורם נזק לענף וע"י ארגונו נוכל להשיג מחירים טובים יותר.

המועצה ממליצה, איפוא, כדלקמן :

- (1) קביעה מחיר מובטח לבקר לבקר המבוסס על תחשיב הוצאות הייצור. הפער בין המחיר ביוק לבין המחיר המובטח הוא גדול מדי וזה הקנה למגדל הרבשה זאין כל סכנה בגידול, באחר השוק יתן חמיד מחיר גבוה יותר. זה מה שקרה בימים הקודמות.
- (2) קבלת תמורה נכונה מהלקוחות עבור הבקר, המבוססת על ההיצע והביקוש, על חחרות אמת, תשף שליטה ובקרה בעת השיווק.
- ברוב המקרים השיגו המגדלים שמכרו באופן עצמאי פחות מאשר במכרזים. אולם ישנה הרגשה אצל המגדלים והיא אינה מוצדקת בהרבה מקרים, כי הבקר ששווק ע"י המועצה נמכר בתמורה קטנה יותר. והסוחרים נצלו הרגיה זו. צריך, איפוא, למצוא שיטה של מכירה שתבטיח תמורה מלאה וגם הקנה למגדלים הרגשה שקבלו את המגיע להם.
- (3) ריכוז כל מכירות הבקר ע"י המועצה באמצעות המשווקים.
- (4) הצמדת המסכים ויצרנים אחרים לשיווק בקר באמצעות הנובה.

אנו צריכים להגיע לזה שלמועצה הבחר יהיו גם "חיניים" וע"כ מוצע, בין היתר, לתבוע ממטרד החקלאות הוצאת צו, אשר יחייב שיווק באמצעות משווק מורשה ובאמצעות המועצה. ברעו שיהיה צו כזה תוכל המועצה לנקוט באמצעים נגד מגדלים שלא ישווקו באמצעותה. אנו לא מסלים את עצמנו, כי נשיג ע"י כך פתרון שלא לבעיה השיווק המאורגן. אולם אנו חושבים שמרבית המסקים לא יפעלו בניגוד לחקנות. (6. כוכבא: זה יעמוד בכג"צ?) אנו חושבים שצריך לתת לכל הנושא של השיווק חוקף חוקי. אופן הביצוע הוא מעניינו של היועץ המשפטי.

בנוסף לזה, אנו מציעים ליצור מערכת כזו, אשר ימסוך את המגדל לשווק באמצעות המועצה ולא באופן פרטי. אנו מציעים לקבוע מחיר מובטח ריאלי, אשר יהיה מיועד למניעת קסטטרופה בטוק ובו בזמן להנהיג תמריץ לאוחו מגדל שיקיים את השיווק המאורגן. לפי המכרזים האחרונים המחיר מגיע ל 10.25 ל"י לק"ג, בו בזמן שהעלות לפי תחשיב הוצ. הייצור היא 10,5 ל"י. אנו מציעים לקבוע מחיר מובטח לא של 10,5 ל"י אלא, למשל 9,5 ל"י ול-ל"י ליצרן, למשל, 11 ל"י. התוספת מ 9,5 ל"י עד 11 ל"י תחולק ע"י קרן מסלימה מוחתפת לממסלה ולמגדלים. הממסלה תחתוף בסכום מסויים לכל ק"ג בטר ואילו אנו ניתן מצדנו סכום מקביל, אשר יגבה מכל הבקר העובר את בתי המטבחים ולא רק מהבקר המשווק דרך המועצה.

אלה הם שני הדברים המסמעותיים ביותר. בנוסף לזה מוצעים כל מיני דברים, שמטרתם לסכלל את מכירת הבקר באמצעות המועצה והכוללים גם הסדר של מכלול הבעיות הקורות עם "צפוניות" ו"מרבק" ומערכת המכרזים, אך פרטיהם כלולים בדו"ח המצאנו לכם. מקים שרצונם בכך יוכלו כמובן להפנות לשני הקואופרטיבים את בקרם, כאשר אלה האחרונים חייבים להבטיח במקביל מחיר רכייה זהה עם יתר הבקר המופנה למכרזים. יטכילו הקואופרטיבים להשיג מחירים גבוהים יותר בעת שיווק הבקר, יזכו היצרנים בהתאם. על היצרן להחליט על השיטה הרצויה לו לשיווק הבקר.

בקר של יצרנים הקיזורים עם הקואופרטיבים שהינו עודף ואין הקואופרטיבים מסוגלים
מסיבה כל שהיא לחטט, יוכנס לחיזוק במכרזים ודינו כדין בקר אחר המיווק באמצעות המכרזים. על
הקואופרטיבים במקרה זה להודיע מראש ובעוד מועד לועדת המכרזים על כמות, זן ומועדי חיזוק רצויים.
החליטה על המועצה תהיה, איפוא, מלאה על כל המ קים בארץ למעט אותו בקר הימכר
לחירות ל"מרבק" ול"צפונית".

אנו חושבים, גם לאחר הנאמץ את נושא התקנות והתמריץ לחיזוק בקר באמצעות המועצה,
יש צורך להועדה, או ועדה בהרכב אחר, שתסיך לפעול כדי להצעותיה ייושמו הלכה למעשה.

ג. מעדי : המלצות הועדה מכוונות, לדעתי, להגיע לחיזוק מאורגן ולהעלאת מחיר הבקר. ברצוני
ל'אול, מדוע תסתהף המסתלה בקרן, איר מטרחה לייקר את הבקר לצרכן ?

פ. אוזילבסקי : תוספת חצי לירה לכל ק"ג בקר למגדל, ע"מ חיזוקו באמצעות המועצה, אינה מכוונת
ליקור הבקר לצרכן, היקור העיקרי הוא בשלבי החיזוק.

פ. כקל : כחבר הועדה סמכתי על המסקנות ואני רוצה להדגיש כמה נקודות בנוסח אחר כפי שהן
הוצגו ע"י הח"מ. אוזילבסקי.

הכוונה אינה למחיר מובטח, אלא למחיר קניה קבוע למ"ק. ז.א. גוף עם עו"ף כספי
רציני יערוך חוזה עם היצרנים לחצי דינה של קניה הבקר במחיר מסוים, כאשר הוא מדורג לפי סוגי
הבקר, והוא גם יתחייב להוציא את הבקר במועדים קבועים מראש. זה יקנה ליצרן הרגעה של קונה מרצון
ומוכר מרצון.

ייצור הבקר לביר אינו מדויק את הביקוש וזה יסך עוד ימים רבות. זה יאפיר קבלת
מחיר גבוה מהמחיר המובטח. מספר הא"י הבקר הוא מונקציה יחירה של תכנון רפת חלב, שאינו ניתן
לחינויים חכופים. אם יוכנסו 40-50 אלף רא"י הבקר במסגרת חוזים, אפיר יהיה להביאם אח"כ ליולחן
המכירה של ועדת המכרזים ולהתחיל עם המחיר ההתחלתי הבסיסי ולקבל מחיר גבוה מזה. במידה ויהיה
מכרז פחות עם הכלולים מהאימיה, איר יאפירו ליצרן לבוא ולצפות במכירה, זה יתן לו תמורה נאותה
מעל המחיר המובטח וגם יקנה לו אמינות בצורת חיזוק זו. אם טיטת המכירה תהיה גלויה ותהיה ועדת
מכרזים, הרי ניתן להביא ע"י נוהלים אדמינסטרטיביים את הקונה אל הסוחר עד שהוא אומר - רוצה אנוכי.

אני טייך לאלה המאמינים כי בדרך זו לא יהיה צורך בתום התערבות מסולתית, מחיר הבקר, למרות
כל הקטנים והיטות שלא נכונות, הוא מעל ומעבר למחיר המינימום המובטח. בכוונתנו להציע, ע"י
חינוי טיטת המכירה, מחיר מסחרי ליצרן שיהיה בו חני אלימנטים - מחיר עלות פלוס רווח.

יתכן שכסחך הינה יהיו ב- 3 שבועות של הצפת בקר, בגלל לחץ של מקיים, למרות שהם
יהיו מובטחים, למשל, במחיר של 10,5 ל"י. אפיר יהיה לרוסת את החיזוק ע"י סכום יחסי קטן של
1 - 1,5 מליון ל"י במסגרת קרן פנימיה, כדי סנוכל לעמוד בהחייבויות כלפי המ"ק בהתאם לחוזי
הקניה.

"מרבק" ו"צפונית" יכולות להסלים את המעגל של חיזוק מאורגן. ישנם מקיים היולחית
גם היות בקר ל"מרבק" ול"צפונית", גם אם הם מקבלים כמה גרושים פחות, היות והם לא רוצים למכור
לסוחרים פרטיים. עלינו לדאוג רק אם מבטיחים, למשל, 10,5 ל"י, אזי זה צריך לחייב גם את המכבז,
את"מרבק" ו"צפונית". מי היולח ל"מרבק" ויקבל יותר, אז בודאי טוב. אם יקבל פחות, יוכל לאחר גמר
החוזה לעבור למיווק אחר.

אני בעד תקנון, אשר יקנה למועצה "מיניום" במידה וזה עוזר להכניס את כל הגורמים למסגרת מאורגנת. אולם אני מהנגד ל"מיניום" כאשר העניינים ימשיכו להתנהל כפי שהם כיום.

ב. מור : התכנית של הח"מ בקל נראית יפה, אבל ספק אם היא ברת ביצוע, לדעתי, יזי להתחיל בדיוק בכיוון ההפוך מכפי שהוא מציע. צריך להתחיל עם מתן "מיניום" למועצה ואח"כ לעבור למערכת האמצעים כפי שהוצעו כאן.

אנו לא יכולים להתעלם ממה יקורה לאחר הפיחות. עלות היצור של ביד עגל מגיעה ל-10,5 ל"י ועם יקור המימון היא חעלה יותר מ 11 ל"י. טוב שהמועצה היתה ערה להתפתחות בשוק וגרמה לעליה מלאכותית של המחיר ^{בהטואה} למה יהיה קיים לפני הפיחות. למרות זאת אנו מגיעים למצב של עודף בקר. במכרז הראשון לאחר הפיחות נמכר הבקר ב 10.59 ואילו במכרז השלישי קבלנו רק 10.29 ל"י.

המצב מחייב אותנו לפעול מהר, כדי לאפשר יהיה לקבל את ההסלמה הדרושה למחיר. לדעתי, צריך המרכז החקלאי להתחיל במו"מ עם מירוד החקלאות והאוצר בקיור להבטחת מחיר מינימום והסלמה הסובסידיה. (סנסה יוספכיל: הועדה לא מציעה סובסידיה, אלא קרן משהפתח!) אם עלות המוסכמת עם מירוד החקלאות לבשר של מגיעה ל 10,5 והיוק נותן רק 9.9 ל"י, אזי אין ברירה אלא לדרוש סובסידיה למרות שלא הזדקקנו לכך. למעלה מ 4 שנים.

הסלמה המחיר תסיע לחיזוק השיווק המאורגן. בו בזמן יש צורך גם בפפעלת הצו של משווקים מורשים. בסוף כהונת הח"מ. גבתי הוא עמד לחתום על צו כזה. התהליך הזה קיים ואפשר לזרז את הביצוע.

אני מאמין, כי שתת הפעולות יאפשרו לנו יצירה מסגרת שתחזק את השיווק המאורגן. לא נראה לי, שיש לקבוע היום מסמרות לגבי הסמן הפעולה של המועצה. צריך להטאיר את הדבר בידי נציגינו במועצה והם ידעו איך לממס את הרעיונות שהועלו.

י. לנדסמן : ההצעות שהועלו ע"י הועדה נראוה לי, אם כי הן אינן מגובשות במידה מספקת. יש צורך עדיין לבחון כמה מהרעיונות שהועלו, הן מבחינה יורידית והן מבחינה כספית.

בילב הנוכחי, קביעת מחיר מובטח הינה הדבר המעטי והחשוב ביותר. אני חושש שבקרוב נגיש ברוק למחיר שיהיה נמוך מהמחיר המובטח, ואזי כולם ירצו לשווק באמצעות המכרזים. קניה בקר במשקים ותלום למפרע עבור 3 חדשים מחייב מימון של 50 מליון ל"י. נניח, הנחלם רק 20%, גם אז נצטרך 10 מליון ל"י. אפשר יהיה ללכת בדרך זו רק אם המועצה תוכל לגייס כספים אלה. לתנובה אין הכסף הדרוש לכך.

ז. למדני : אני מחרטט, כי היו בוועדה חילוקי דעות וכדי לספק את רצון כולם, כללו במסקנות את הצעות כל חברי הועדה, למרות הסתירות טביניהן.

הח"מ. אוזילבסקי הציע המריץ כחוספת למחיר המובטח. אם נגייב זאת יהיה זה היסוג טוב. אולם ספק אם הממשלה חרצה להסכים לכל הפטנט הזה. לעומת זאת, מה שמציע הח"מ. בקר - מבלי להתיחס להערכת הדבר - אינו מחייב המריץ וגם לא צו. שלושת הדברים האלה מופיעים במסקנות, למרות שיש ניגוד ביניהם.

לדעתי, כל עוד לא נבדקו ההצעות הוננות יז צורך להקנות למועצה אפשרות פעולה.
הח"ח. גבתי לא התלהב מפרסום הצו וספק אם הסר הנוכחי יסכים עתה לחתום עליו. הוצאות הקנות
הוא תהליך ממויך של הדיוט רבים ואנו עלולים לאחר את המועד. כל עוד אין פטנט יותר טוב, יז
לפעול באמצעות צו.

זניה, יז להתחיל לפעול בקיד להוצאת המחיר המובטח וזה קודם לפעולה של הקמת קרן
ותמריצים. המצב בחוק הוא חמור ביותר. ישנה ירידה של 30% במכירת בר טרי וזה אחר הביא אותי
למתן הוראה לצמצם את ההיצע בחכום הבא. אני לא יכול עתה להוריד את המחיר, באשר זה עלול לפגוע
בנו בעת המו"מ על גובה המחיר המובטח. כאשר נתיב מחיר מובטח, היכסה את הוצאות היצור, נוכל
אין יהא להחזיק מעמד.

מ. טור : באחת הישיבות של הועדה, אליה הוזמנו נציגי כל האדורים, שאלתי למה 50% ומעלה
מחבר שלנו משווק בצורה כזו מאורגנת. התשובה היתה, שכל זה נובע מה"בלגן" הקיים בשיווק
הבקר. המגדלים טענו שהמכרז הקיים אינו אמיתי והוא גורם לעיוות מנגנון השוק. התרשמתי מדברי
הח"מ. בקל שיש קודם להביא לזה שהמכרז יהיה אמיתי. יש לקבל הצעה זו, באשר היא תואמת רצון
היצרנים.

אני לא מאמין שאפשר להגיע לשיווק מאורגן רק באמצעות החוק. הוא יכול לסייע,
אבל אננו צריך לסמס בכלי בלעדי. נראה לי, שע"י קניה מאורגנת של הבקר אפשר לתכנן ביצוע של
השיווק המאורגן. טווח הסיכון הוא ל 1 - 1,5 מליון ל"י והענף יכול לטאט בעומס זה.

לדעתי, אם יהיה מכרז שאינו מעוות את ההיצע התביקוסי ויהיו גם תקנות מתאימות,
נוכל להגיע לתמורה נאותה, אשר תביא להכרת המגדלים בכדאיות השיווק המאורגן.

א. פינקלמן : אני מסיל ספק בהנחת הח"מ. בקל כי לא יהיה קושי בשיווק בקר לבקר בטנים
הקרובות. אני חושש שתוך שנה, או שנה וחצי, נעמוד בפני זה שהעלות תעלה על זה מה שנקבל בחוק.
ההצעה על המריץ היא מאוד מתוחכמת, אבל ספק, אם היא ניתנת לביצוע. כדאי להקים
קרן, יז לגבות את ההיטל מכל היצרנים. היטל חובה באמצעות כתי המטבתיים מחייב חוק מיוחד וזה
ענין פרובודורלי ארוך.

איני חושב שאפשר להכניס את הענף למסגרת חוקית ע"י צו בלבד. ניתן להוציא
תקנות רק כאשר הן מעוגנות בחוק. (מ. אוזולבסקי: ניתן לפרסם תקנות במסגרת חוק הפיקוח על
מצרכים והירותים משנת 1957) אם ניתן לעשות זאת, יז לבצע זאת כדי להסדיר את השיווק המאורגן.

אם לא קיים מכרז ריאלי, יז להקדיש מירב המאמצים כדי להגיע למכרז יעיל
ומונקציונאלי, אשר יביא למחיר המירבי. איני חושב, לזי להסתפק רק בהחזר העלות. כדי לקבל
בחזרה את ההוצאות, אין צורך לייצר. צריך לשקול אפשרות של מחיר קניה, אשר יכלול בחוכו גם
אלימנט של רווח.

ד. פלג : מוצעה כאן הקמת קרן שתופת עם הממשלה. לא הוסבר עדיין, מדוע צריכה הממשלה ללכת
לענין זה.

א. יודנפרוינד : הח' מ. בקל מסוכנע, מהבקר יקבל מחיר גבוה ולא יהיה צורך בסובסידיות. אני מציע לא להיות פסקני כל כך, באשר רק לפני מספר שנים הזדקק הענף הזה לסובסידיות.

כללנו מעוניינים בשיווק מאורגן. אני חושב, שאלה המוכרים כיום שלא באמצעות המועצה מקבלים פחות מאשר במכרזים, או ע"י מכירה ל"מרבק". כדי להגיע לשיווק מאורגן, יש צורך להתחיל לספל בהוצאות התקנות הדרושות. בנוסף לזה צריך להיות גם מחיר מובטח בהתאם להוצאות הייצור הריאליות.

מ. ארזי : הועלו כאן שתי הנחות ואנו צריכים להחליט על איזו מהן אנו מחבסטים. ישנה הנחה של הח' מ. בקר, לפיה הביקום יעלה על ההיצע, לפחות, עוד 5 שנים. לעומתה ישנה הנחה פסימיסטית, לפיה אנו עומדים בפני מחיר קרוב מאוד. אם נקבל את ההנחה האופטימית, אזי נחוצה תקנה מחייב מסירת הבקר באמצעות מכרזים, או משווקים מורשים. במקרה כזה, נצטרך לדאוג לא רק איך לקבל את הוצאות הייצור, אלא את הרווח המקסימלי.

בכל המכרזות בעולם, בהן ההתארגנות היא וולנטרית ללא כל התערבות ממלכתית, כדאי ליצרנים לשווק דרך המכרזת כדי לקבל את המחיר הגבוה ביותר. בנוסף לזה ישנן קרנות המבטיחות את התקלאים נגד ירידה מחירים דרסטיות. אני לא בטוח שאנו מאורגנים עד כדי כך שנוכל להגיע לשיווק מאורגן מוסלם. גם בהולנד לא משווקים 100% במכרזות. ישנם יצרנים המעדיפים להסתדר על יד העגלה. אולם זאת היא היתה המקובלת על רוב היצרנים. במידה ואנו יכולים ללכת בדרך זו ולהגיע למחיר המירבי, אזי אנו יכולים להסתדר גם בלעדי עזרת הממללה.

במידה ותחאמת ההנחה הפסימיסטית, אזי המצב יהיה חמור ביותר. במקרה כזה, עלינו לדרוש קיום מחיר מובטח והוא יכולם אך ורק לאותם היצרנים, אשר ישווקו באמצעות משווק מורשה. ברגע שיחנה השלמה למחיר המובטח, אזי אין לדבר על מכירה במכרז.

אני יוצא מחוץ הנחה פסימית. כאשר קבענו את הועדה, המצב ביוק היה טוב. עובדה היא, שזה שנתיים וחצי לא הצטרכנו אפילו לעשות חשבון כמה עולה לנו לייצר ק"ג בשר. אני מציע, איפוא, לעמוד על מחיר מובטח ריאלי, אשר ינתן לאלה שישווקו בצורה מאורגנת. אם נדרוש מחיר מובטח נמוך עם כמה "פסנטים" אזי נקבל מחיר מובטח נמוך ללא התוספות המוצעות. אשר לתקנות של שיווק מאורגן, אני מציע לקבוע ועדה מצומצמת, אשר תגדיר אותן בצורה כזו, שיאפשרו להביא אותנו למסרה שאנו חותרים אליה.

מ. בקל : אני לא סולל קביעת מחיר מובטח ריאלי, אבל הוא צריך לחמס כבסיס החלתי למכירה. זה יצמצם את הפער הגדול הקיים כיום בין מחיר מינימום לבין מחיר השוק, וכן יבטל את הסכנה של התמוטטות הענף, שהחבריה כל כך חוששים ממנה.

מ. אוזילבסקי : אני לא אופטימי כל כך לגבי העתיד. אנו הולכים לקראת תקופה קשה, בה המחיר ביוק יהיה קרוב מאוד למחיר הוצאות הייצור. צודק הח' מ. בקל בזה, שההיצע שלנו צריך לא ידביק מעולם את הביקום, מהם שאנו מוגבלים מבחינת מספר האמהות ובחסה המרעה. אולם יש לזכור, שישנן השפעות של סוגי בשר אחרים על מחיר בקר לבשר. ברגע שעולים המחירים של סוגי בשר אחרים עולה באופן אוטומטי המחיר של הבשר המרי. זה מוחפץ, כמובן, גם מכח הקניה של השוק. בכל מקרה, אוכלים בארץ זו יותר בשר טרי ממה שאנו יכולים להציע.

אנו לא נכנסנו להערכות אלו, אלא התרכזנו בנושא הספציפי של ארגון התינוק של בקר לבשר. לאור מה שקורה במסך ובמחירי בשר קפוא, לא נוכל כנראה לקבל בעתיד הקרוב תמורה בגובה הוצאות היצור. צודק הח"א. פינקלמן בזה שלא כדאי להחזיק מליונים אך ורק כדי לקבל את הוצאות היצור. המגדלים מוענים, ולטווח ארוך לא יגדלו בקר אם המחיר יהיה 10,5 ל"ג. גם המחיר המובטח לא יתן אותה תמורה שהח"א. פינקלמן התכוון אליה. אנו י"מ ציעים, איפוא, חיטה, אשר חתך תמורה גבוהה יותר, כאשר אנו לוקחים בחשבון, כי במערכת הקימה כיום לא מציג הכל מה שניתן להשיג ביוק. ע"י תיווך מאורגן מירבי, נוכל להשיג ביוק הרבה יותר. אינו יודע אם זה יתן לנו תוספת של חצי לירה, או 25 אג"ל לק"ג, אבל ברור שזה יתן יותר ממה שזה קיים כיום. ראינו מה שקרה בהודיים לפני קיום המכרזים, כאשר היה קיים חוק של סוחרים והמטקים היו מתחרים ביניהם. זה מה שעלול לקרות בעתיד הקרוב בענף בקר לבשר.

החיטה המוצעת על ידינו מכוונת למכור מה שיותר בקר באמצעות המועצה. אני יוצא מתוך הנחה שאין חילוקי דעות ביננו בקשר להפעלת התקנות. מה שעלינו להחליט מבלי להכנס בעת לטכניקה הביצוע, אשר יש להשאירה לסיכום בידי הועדה - אם אנו הולכים ליצירת קרן, אשר תעודד מכירה בקר באמצעות המועצה. אם לא ניצור קרן כזו - אם לפי הנוסח שלי, או לפי הנוסח של הח"מ. בקל - לא נשתלט על בעית התינוק המאורגן.

אם אני יוצא מתוך הנחה שהמחירים ביוק, או במכרזים יהיו נמוכים בלירה אחת מהמחיר המובטח, אזי נזדקק ל 30 מליון ל"י סובסידיה (על בסיס של 30 אלף טון תיווך). לפי הערכתי, אנו הולכים לקראת זה. אנו מדברים על מחיר של 10,5 ל"י ביוק, אבל למעשה הוא מתקרב ל - 10 ל"י. אם זאת היא התחזית, אזי אני בא ומציע לממשלה הסכם על מחיר מובטח של 9,5 ל"י לק"ג והסתחפות של 25 אג"ל לק"ג, כאשר אנו מצדנו נחרוט סכום מקביל. זה יתן לנו קרן של 7,5 מליון ל"י ובאמצעותה נוכל לתת יצירות 250 ל"י לכל עגל זימכר ב 9,5 ל"י הק"ג (קריאות ביניים : מה התועלת בזה ?) אני יוצא מתוך הנחה שאם כל הבקר ימכר באמצעות תיווך מאורגן, נוכל לקבל מהחוק מחיר גבוה יותר. הממשלה תהיה מעוניינת בהקמת הקרן, היות והיא תסייע לפדות מהסוחרים יותר ולחסוך בסובסידיות. מאחר ומדובר בהערכות, אזי יש לבדוק את הנושא, מבחינת גובה המחיר המובטח והן מבחינת גובה הסתחפות הממשלה בקרן המשותפת.

ההצעה שלנו מתרכזת, איפוא, בניי סעיפים : (1) תקנות (2) קרן משותפת עם הממשלה לסתן המריצים לאותם המגדלים, אדר יקימו את התינוק המאורגן. במידה והמזכירות תאשר אותה, יהיה צורך למנות ועדה משותפת עם המועצה לניהול מו"מ עם הממשלה על גודל המחיר המובטח ועל היקף הקרן המשותפת וליישם בהתאם את מסקנות הועדה.

סגנית יוספמן : אין ויכוח ביננו, שיש לפנות את שר החקלאות בדרישה שיוציא בהקדם את הצו הדרוש, כדי להגיע לתינוק מאורגן.

התביעה שלנו למחיר מובטח ריאלי הינה צודקת. אולם, לאור הערכת המצב, זה יחייב תוספת גדולה בסובסידיות ואיני מאמינה שהממשלה תסכים לכך בעת שהיא נוקטת במדיניות של צמצום היקף הסובסידיות ובפרט, כאשר : כאן מדובר על ענף שלא נזקק עד כה לסובסידיות.

לדעתי, הממשלה אינה מעוניינת בחיסול הענף והיא לא תסתכן לטווח ארוך רק על יבוא בשר. מה שקרה בסלק סוכר צריך ללמד לקח גם במקרה זה.

סביר, איפוא, הנלך בדרך של מחיר קבוע כיסוד למכבד וליצור קרן משותפת
למטלה ולחקלאים, אשר תווסף את המחירים אם ירדו מחתה למינימום מיקבע. אני מציעה להטיל
על הועדה טעסקה בנושא זה לנסח הצעה ברורה ולנהל מו"מ עם הממשלה על הקמת הקרן המשותפת.

הצעה הסיכום נתקבלה

- נוכחים : סנשה יוספטל; א. ברוס; ש. גוטליב; ד. רביב; צ. פגן; ד. גל;
א. גולדברג; בן עמי הראל; א. בן יעקב; י. שפירא; א. פינקלמן;
א. גלבוש; י. זכאי; ח. פלד; מ. אוזילבסקי; מ. שור.
מוזמנים : י. טוליסמן; ד. סנדן; ש. דור; ב. קפלן; אפרים רז; ד. סדובסקי;
נעדרו : נ. חובב; י. בר לבב; י. סעדי; א. יודנארוינד; י. כוכבא; מ. ארזי.

סדר היום : (1) אינפורמציה

(2) ענף ההדריס.

טעיף א' - אינפורמציה.

סנשה יוספטל : המו"מ על מחירי התוצרת החקלאית. שר החקלאות הודיע לי היום שטרם נסתיים המו"מ עם משרד האוצר. נערכות בינתיים פגישות בין כלכלני שני המשרדים לשם תיאום הנתונים. השר הבטיח לנו, שאם המו"מ עם האוצר יסתכם שלא לפי המחירים המוסכמים אתנו, תינתן לנו האפשרות להשמיע את הטבותינו ובמידת הצורך, גם לחדש את המו"מ עם האוצר.
בינתיים צרפנו למסגרת המו"מ שני מוצרים נוספים, אשר הוטעפו ע"י הפיחות. מדובר על דבש ופרחים, בגלל היקור הגדול של סוכר ודלק.

סלק סוכר. משרד החקלאות פנה אל התאחדות מגדלי סלק סוכר בשאלה, אם ניתן להגדיל את שטח המזרע ע"י תוספת המריץ. א. ישראלי הודיע לאחר קבלת תשובה עקרונית מהתאחדות, שבמידה והשטח יוגדל ב 5000 ד" תינתן תוספת של 100 ל"י למחיר הקיים רק לכמות הנוספת, בהחשב עם היבול הקטן יותר שיתקבל עקב הזריעה המאוחרת. כידוע לכת, סוכם בזמנו על מחיר של 240 ל"י לטונה סלק סוכר. משרד החקלאות פגשה לשכנע אותנו שנטשים למחיר של 280 ל"י שיכלול בתוכו החזר התיקרות עד אוקטובר וכן זו הנובעת עקב הפיחות. אנו רוצים שהמחיר המובטח יהיה 300 ל"י ואילו עבור היבול שיושג מהשטח הנוסף של 5000 דונם ויותר יקבלו מחיר של 400 ל"י לטונה.

ב. גל : נדמה לי שהתנאי של 5000 ד" יכשיל מראש את הצלחת העניין. אם רוצים לעודד זריעה נוספת של סלק סוכר, בחדשים דצמבר - ינואר, יש לתבוע המריץ רציני, מבלי להתוות זאת בהבטחה תוספת דונמים כזו, או אחרת. מדינת ישראל משלמה כיום 600 דולר לטונה סוכר וכדאי לה לעודד את הגדלת שטח המזרע.

סנשה יוספטל : אני מקוה, כי בסופו של דבר, לא יתנו את התוספת במחיר בכמות מוגדרת של דונמים. בינתיים הודיע לי הח"א. פרלמן על נכונות מסקים מטוימים להגדלת השטח כדי 2000 ד".

היטל על המלאי. כיווצ, הוציא סדר החקלאות צו המחייב תשלום

על כלאי מספוא. מכונני החקלאות סענו סאין כל הצדקה לדבר, מאחר והם מחזיקים מלאי חירום של חודש ימים. הם מוכנים לרסום אותו ורק עם הקטנת המלאי יתולם ההיטל בהתאם. סדר החקלאות לא קיבל את טענתם, היות ובגורמים אחרים ידרשו גם הם פסור כזה. לדבריו, יקבלו החקלאים החזר ההיטל ע"י תוספת התוצרת החקלאית.

נמסר לי כי מסרד המס' והתעסיה שלח סאלונים לקיבוצים לריסום

מלאי הפרודוקסים לאספקת אדם. לדעתי, אין למהר בהיענות להביעה זו, באשר אין להתיחס לפרודוקסים במסך אחרת מכפי טעוטים זאה לגבי עקרות הבית.

הגדלת מימון. שרי החקלאות הודיע בכנסת שהוא תובע תוספת אסראי

לחקלאות בסכום של 80 מליון ל"י, עקב התיקרויות הנובעות מהפיחות. אנו חושבים שסכום זה אינו תואם את הצרכים ופס לקבל לפחות תוספת של 100 מליון ל"י. המו"מ על כך נמסך וביום ב' יתבור טופיה גודל הסכום שיאוסר.

סעיף ב' - ענף ההדרים

סנטה יוספטל : כסקבענו את המועד לדיון זה חשבנו לשמוע דו"ח המטלחת מסיורה

באירופה, על הנעשה בענף ההדרים. בינתיים קרה הפיחות וברור שיחוסף מימד נוסף לדיון זה. נשמע, איפוא, את הדו"ח ואח"כ נחליף דברים על השלכות הפיחות על המצב בענף ההדרים ועל הצעדים המתחייבים מכך.

י. טוליסמן : החוזה שנחתם השבוע עם יפן משלים את חוזהי המכירה לעונה זו.

קבלנו תמורה ממוצעת גבוהה יותר ב 15% בהשוואה לשנה שעברה. ישנם חוזים, כמו בסויץ, בהם העליה היא רק 6 - 8 אחוזים וישנם חוזים, כמו ביפן, בהם העליה מגיעה גם ל-30%.

לעומת זאת אפשר לומר כבר כיום, מבלי להתיחס להשפעה שינוי טער

המטבע בארץ, כי ההוצאות במטבע זר מנסלי הארץ עד הקונה - מה סאנו קוראים "הוצאות בלירות פו"ר - הגדלנה בצורה משמעותית ביותר. אציין רק שני צרכנים גדולים - אנגליה וגרמניה - הרוכזים כ-40% מהחוצרת שלנו. אנו מעריכים כי ההוצאה לחיבה, ללא איסום, תגיע השנה בגרמניה ל- 7,5 - 8 מרק, לעומת 6,5 מרק אשתקד. באנגליה תגיע ההוצאה לחיבת אשכוליות ל-235 דולר, במקום 2 דולר ובת"זים היא עלולה להגיע ל- 2,1 דולר. ככל שטער השטרלינג נחלש, אז ההוצאה היא גדולה יותר.

עלינו להיות מודעים למצב הכלכלי באירופה, העלול להשפיע על רמת

הצריכה בפירות ובמינחד על הדרים. בשנה שעברה היה לנו נסיגה במכירה באיטליה, כדי 700 אלף חיבות אשכוליות. יש לזכור, כי השוק השויצרי ושל הארצות הסקנדינביות לא קולטים ביחד כמות כזו. אנו מתחילים להרגיש את ההתפתחויות האחרונות בצרפת. וכן קימה דאגה בחוגי המסחר לגבי תוצאות העונה הקרובה באנגליה. לעומת זאת, ישנו מצב כלכלי טוב בנורבגיה, בגלל פיתוח תעסית הנפט, אבל זהו מקרה יוצא דופן.

המצב הכלכלי באירופה הביא גם להחמרת מצוקת האשראי. אנו דורשים מהברוקרים, המוכרים את התוצרת שלנו בקונסיגנציה, לשלם לנו את התמורה חוץ שבוע ימים. אנו חקיפים עוד יותר לגבי המכירות הקבועות. האחרים נותנים אשראי נוח יותר וכמיוחד הספרדים, המעריכים לקונים מרוח זמן של 4 - 6 שבועות. הספרדים אמרו לנו שיחמירו השנה באשראי והם גם ניסו לעשות זאת בעת פתיחת האקרדיטיבים, אבל נכנעו, בטופו של דבר, ללחץ הקונים. אין ספק, שנצטרך לשלם עבור הנאי אשראי גרועים יותר בצמצום היקף המכירות.

ישנו נושא שהוא מעודד מבחינה שלנו. ישנה ירידה דרסטית של יכולי הפוחי עץ באירופה, כדי 2 מליון טון בהשוואה לשנה שעברה. כתוצאה מזה חלה עליה גדולה במחירי הפוחי עץ וזה כמובן ^{יטפיע} יחסית על מחירי ההדריט. מוקדם עדיין לקבוע באיזו מידה יתגשמו חקות חוגי המסחר.

המצב הכלכלי באירופה עלול להטפיע במיוחד על אשכוליות, המקובלות כמוצר לוקסוס בהשוואה לת"זים. מאידך, חוסר הבטחון באספקת אשכוליות ע"י קפריסין יטפיע חיובית על המחירים. אין ספק שהיא תשלח השנה פחות פרי לאירופה המערבית. חשבנו כי הסיפון שפקד לפני כמה שבועות את הונדורס יביא להפסקת משלוחי אשכוליות. מחברר שהם מגיעים, אם כי בכמויות קטנות יותר מאשר לפני שנה. נתגלתה גם תופעה מעניינת - מספר גדול של ספקים קטנים מהונדורס, מקסיקו, קובה, ארגנטינה ומדרום אמריקה השולחים לאירופה אשכוליות וזה מטפיע על תוצאות המכירה שלנו. עם זאת הייתי מגדיר כי האפקט של הנסיגה בצריכה עקב המצב הכלכלי עשוי להתקזז ע"י האפקט של אספקה ממותנת מקפריסין. מה שמדאיג אותי במיוחד לגבי האשכוליות הוא - באיזו מידה יכבד השוק האיטלקי את החוזה מבחינה כמותית, למרות שהוא קטן יותר משנה שעברה, ובאיזו מידה נצליח לטמור באירופה על רמת מחירים, מבלי לפגוע במחירים שקבענו באיסליה, סויץ וצרפת בהתאם לחוזים (סנסה יוספפול: מהו אחוז המכירה הקבועה של אשכוליות?) משהו בסביבות טליש ואם אוסיף גם את יפן, אזי זה יגיע ל-40%.

ברצוני לציין. כי לאחרונה קיים אצלנו חשש גדול בקשר ליכולת שלנו לעמוד בביצוע החוזים. במיוחד מדאיגה אותנו בעיה האספקה של התבורים. השוק הטוב ביותר הוא הסקנדינבי ואנו מקבלים עבור התבורים 3,5 דולר פו"ב ולמעלה מזה, אבל בימים האחרונים לא היינו מסוגלים למלא את ההתחייבות שלנו. כנמל אסדוד מחכה אניה טבדית זה 4 ימים ולפי קצב הכניסה של התבורים לנמל, ספק אם היא תוכל להפליג ביום ב', או ביום ג'. לפני היטיבה קבלתי שני שלקטים - מחברת האניות והמקונים - בהם הם מתמרמרים על זה שאנו לא מקימים את ההתחייבות שלנו. (ד. סנדו: הסיבה לכך, היא הירידה כיבול). בהקשר לזה, עלי לספר לכם, כי נהלנו עם הפיניט פו"מ על הגדלת הקניה מ 44 אלף טון ל 100 אלף טון. למזלנו, לא הצלחנו לשכנע אותם.

נחקלנו בקושי ביצוע נוסף, ע"י הבעיות הארגוניות והטכניות שישנן בבתי האריזה. ישנו לחץ גדול מצדנו להגדלת האספקה של זנים שוליים בראשית העונה לצרפות מזרח אירופה. לאחר מאמץ הצלחנו למכור לצ'כים כ-200 אלף תיבות. הפרי נשלח באריזה ניטרליה, מבלי שיסומן בסמל "יפו". בגלל הקשר של הפרדת הפרי בתקופת האריזה לצ'כיה יוצא כל הפרי מבתי האריזה ללא הסימון "יפו". זה מעורר מהומה רבתי בשוק מערב אירופה, המשלמים המורה גבוהה עבור פרי לא מסומן. זה יוצר אי נעימות גדולה מאוד.

אנו גם מוסרדים מהיכולת שלנו לספק לשווקים את השמוסי והתבורים לפניי אג המולד. במידה ולא תחול התקדמות בשכוע - שבועיים הקרובים לא נצליח לשלוח את מליון החיבות. אני בטוח ש"נאכל חצץ" ע"י הבקורה מצד חברים על זה שלא בצענו את מלוא ההכנית.

כמה הערות על החוץ עם הארצות השונות. את המ"מ עם הצרפתים על האשכוליות התחלנו בארץ לפני נטיעת המשלוח והשלטנו אותו באירופה. מה שחשוב היה לנו הוא לא לרדת מהיקף החוזה שהיה לפניי שנה. הייתי אומר, שבענין זה, "אנסנו" אותם. מה שמסריד אותנו הוא איך יתנהג השוק הצרפתי בכלל ובאיזו מידה תוגבר ההתחרות של האשכוליות האמריקאיות, אשר החלה לפניי שנתיים. המכירה של האשכוליות האמריקאיות גדלה מאוד, למרות המחיר הגבוה. הן מצליחות לחדור לאותם האזורים המוכנים לשלם יותר בגלל הצבע השונה והטעם המיוחד שלה.

הצלחנו לחתום עם האיטלקים על חוזה המחייב תמורה בדולרים, לעומת חוזה בלירטות לפניי שנה, אשר גרם לנו לנסיגה גדולה בתמורה עקב ירידת שער הלירטה. אני מקוה שנצליח לספק את הכמות של האשכוליות שהתחייבנו עליה. בעת המ"מ בוטל חוק ההפקדה האיטלקי וזה שחרר אותנו ממועקה גדולה של קרדיס לקונים האיטלקיים לתקופה של חצי שנה.

המו"מ עם טיץ התנהל בשני שלבים. את החוזה על אשכוליות חתמנו בעת שהותנו בשויץ והם הסכימו להוסיף 6% על מחירי אספקה. לא לחצנו יותר מדי על המחיר, היות והוא גבוה מזה שאנו מקבלים באיטליה ובאוסטריה. ישנה הטיבות לזה שלא יהיה פער גדול במחירים בין ארץ אחת לשניה, ע"מ למנוע העברת פרי. מאידך לא הסכימו השויצרים להיענות לתביעה שלנו ביחס לשמוסי והמו"מ נסתיים רק לפניי כמה ימים עם האנזים שלנו באירופה. הם התקרבו לדרישות שלנו והסגנו, איפוא, עליה במחיר מ 12.4 ל-13.75 פרנק. ה"סירוף" המתנהל עכשיו מטביב לפרנק הוויצרי הוא, בינתיים, לטובתנו. המכירה שלפניי שבוע נתנה לנו עבור שמוסי 3.3 דולר ובאשכוליות לא הרבה פחות מזה.

החוזה עם האוסטרים הוא, פחות או יותר, במחונת שלפניי שנה, עם תוספת מחירים לגבי שמוסי של 16-17 אחוזים ופחות מזה לגבי אשכוליות.

לגבי היוגוסלבים הייתה קפיצת דרך די חשובה, גם בהיקף החוזה. וגם במחירים. החוזה גדל מנפח של 5 מליון דולר ל 6.3 מליון דולר בעונה זו, עם תמורה גבוהה יותר עבור תז"ים ולימונים. סכמנו אתם על 136.5 דולר לטונה שמוסי, לעומת 122 דולר לפניי שנה; - 146.5 דולר לטונה ולנסייה, לעומת 130 דולר, עבור לימון קיץ קבלנו 300 דולר לטונה ועבור לימון חורף 260 דולר. המאבק העיקרי עם היוגוסלבים היה על מחיר השמוסי. קנינו אצלם קרוב ל 12 מליון חיבות ברוס, במחיר של 56 סנט לתיבה, שהוא די סביר, לעומת 52.5 סנט בנובמבר שנה שעברה.

חתמנו חוזה עם רומניה ואני מניח שהח"ד, סנדו יתיחס אליו בנפרד. באותה תקופה סכרנו לצ"כים 200 אלף חיבות תז"ים. 100 אלף התיבות הראשונות עזרו לנו מאוד ואילו יתרת הכמות שהיינו צריכים לספק עד אחמול הכבידה כבר על אספקה למערב אירופה.

החוזה עם הבולגרים הוא מוגבל ביותר ומסתכם ב 1700 טון.
לפי הערכתנו, הם חתמו על החוזה אך ורק לשם שמירת קשר עמנו. לא הצלחנו למכור
דבר להונגריה, וכנ"ל לגבי מזרח גרמניה ופולין וזאת, כמובן, מסיבות פוליטיות.
חתמנו חוזה עם אירן על 300 אלף חיבות תז"ים במחיר סביר,
אשר ישאיר לנו תמורה של 3,3 דולר. לולא צוואר הבקבוק של אילת, היינו מעיזים
להציע לאירנים כמות יותר גדולה. נטינו להגביר את האספקה דרך טורקיה, אבל לפני
יומיים נודע לנו ממשרד החוץ, שהסיכויים לכך הם קלושים.

חתמנו על הסכם עם סינגפור על 500 אלף חיבות במחיר סביר, לפי
שער הדולר הסינגפורי של השבוע. אנו מעריכים, שאם לא תהיינה הנודות גדולות מדי
בשער זה, נשיג מעיסקה זו כ 3,5 דולר לחיבה.

חתמנו עם הונקונג חוזה צנוע בהיקף וצנום מבחינת המחיר.
החוזה הוא על 150 אלף חיבות והתמורה היא 5 דולר סי"ף לחיבה. הלכנו לחוזה זה
ע"מ להישאר גורם, אם כי סמלי, בשוק ההונקונגי. לו הייתי צריך היום להחליט
על כך, הייתי מציע לחברי לא לערוך חוזה זה. לצערי הרב, לא הצלחנו עד כה להתחרות
בשוק זה עם האספקה של ארצות הברית.

עם היפנים חתמנו על החוזה כאן בארץ. המחיר הוא גבוה בהרבה
ששלמנו לפני שנה - 2080 ין (7 דולר ו- 6 סנט) במקום 1613 ין לחיבה. ההוצאה של
ההובלה הימית תגיע, לפי הערכתנו, ל 3,1 דולר, כך שנישאר עם תמורה של 3,8 דולר
לחיבת אשכוליות. היקף החוזה הוא על 700 אלף חיבות. המבחן היחידי שלנו הוא בשיפור
האמינות ואם לא נוכל לספק להם את מלוא הכמות, נטכנן את המסך היצוא לארץ זו.

הגענו להסכם עם ארה"ב, אשר יתן לנו חצי דולר יותר מאשר לפני
שנה - 4 דולר במקום 3,5 - ובקנדה נקבל 4,3 דולר במקום 3,75 דולר. החוזים כוללים
סעיפי משנה רבים ולא הייתי רוצה להאזין ^{אוהבם} ע"י הסברים על כך.

המעמד שלנו בפנילנד איננו כפי שהיה. קבלנו עבור שמוסי 3.3

דולר פו"ב במקום 2.88 דולר לפני שנה; עבור תבורים 3,5 דולר במקום 3,0 ועבור
אשכוליות 3.15 דולר במקום 2.6 דולר. הבעיה העיקרית בארץ זו היא ההתחרות המצרית,
אשר אפיינית גם ביתר הארצות הסקנדינביות, אם כי היא חריפה השנה פחות ממה שחששנו.
למזלנו, נהיו המצרים יותר תובעניים מבחינת מחירים וזה עזר לנו במו"מ שלנו. במידה
ונוכל לעמוד בהתחייבויות שלנו לגבי הסקנדינבים, אני מקוה שהחוצאות תהיינה מתקבלות
על הדעה. מה שמטריד אותנו במיוחד הוא דנמרק, בגלל הסמיכות לשוק הגרמני
ולחטפעות של חדירות מסוק זה וכן בגלל המצב הכלכלי. ישנה שמה אבטלה בקנה מידה
רציני וטגירת מפעלים גדולים.

כמה מלים ביחס למחירים שלנו. ציינתי כבר קודם את הבעיה של
האשכוליות הקפריסאית והאמריקאית. אגב, האשכוליות האמריקאית צריכה להדאיג אותנו
לא רק לגבי השוק הצרפתי, אלא גם לגבי השוק הסוויצרי. אני חושב שאנו עושים טעות
גדולה בזה שסולחים מוקדם מדי את האשכוליות שלנו לאירופה. בסבועיים הראשונים אנו

הולחים בס"ה 150 אלף טון, אבל הפרי אינו סעים וזה מעורר מורת רוח גדולה מאוד אצל הקונים. הטנה היינו עדים לזה, שהאכוליות המבכירות נחלקו בטווקים בכמות גדולה של אכוליות שנשארה בטווקים - קפריסאיות, דרום אפריקאיות, דומינקניות והרבה מאוד ארגנטינאית והונדורסיות מלפני הסיפון. ערב הבוקר של אכוליות מכל סוג ומין שהיו בקצה התקופה הפפסולוגית שלהם והוצעו במחירים נמוכים מאוד, אשר הפריעו למכירת האכוליות שלנו. בחקופה המקבילה לפני שנה מכרנו באנגליה 100 אלף טון יותר וי ואני זוקף את הירידה במידה רבה מאוד לכמות הגדולה של אכוליות שהיתה עדין בטווקים. אנו לא היינו מודעים מטפיק לתופעה זו ואני מציין זאת לחובתי במרעה.

היתה לנו הזדמנות לפגוש את המרוקנים והספרדים. מצב הפרדסנים שלהם הוא חמור יותר מזה של הפרדסנות בארץ. במיוחד חריפה הבעיה בספרד, בה ישנה עקירה גדולה של פרדסנים. עם זאת הם מגיעים עדיין ליבול של 7.9 מליון טון. חוסר הארגון מונע מהם שליטה על המכירה כדי שתבטיח להם חזית אחידה במכירה על המחירים. המרוקנים הבטיחו לנו לטפס אינפורמציה על היבול ולסמור על המחירים, כדי שלא נדרוך אחד על דגל הסני.

מבין כל המחירים, עלינו להסתכל בדאגה הולכת וגוברת על המצרים. ההערכה היא, שהם יגיעו הטנה ליצור רבע מליון טון, מזה ישווקו 30-40 אלף טון למערב אירופה. אנו מחילים להרגיש את ההתחרות שלהם גם במזרח הרחוק. לשמחתנו הרבה, היתה השנה קפיצה גדולה בדרישות שלהם והם רוצים אפילו מחירים בזהים יותר, ממה שאנו דורשים. כמובן, הקונים הגדולים ביותר שלהם הוא הגוש הסובייטי.

ב. קפולן : אני רוצה להתייחס בקצרה להשפעת הפיחות על הענף.

שינוי שער המטבע יוסיף לענף 200 מליון ל"י ברוטו. לעומת זאת התיקרו חמרי האריזה ב 60 מליון ל"י; מים ב 40 מליון ל"י והובלה ב-10 מליון ל"י. בנוסף לזה יש לקחת בחשבון את ההתיקרות בהוצאות העיבוד עד ינואר, שאני מעריך אותה ב-70-75 מליון ל"י ועוד 25 מליון ל"י בהוצאות של בתי האריזה ואחרות כמו חשמל, רבית וכו'. אין ספק שההוצאות יקדזו את תוספת ההכנסה של 200 מליון ל"י. (מ. שור: מנכ"ל משרד החקלאות עטה שלטום חשבון והוא הגיע למסקנה שייתאר עודף של 60 אג' לכל תיבה). דברתי אחרול אתו ומחברר שהוא לא ידע על ההתיקרות הגדולה בחמרי אריזה והוא לקח בחשבון רק את היקור בקסיף ולא בהוצ. עיבוד.

אני יוצא, איפוא, מתוך הנחה שההכנסה הנוספת תאזן את ההוצאה הנובעת מהתיקרויות. מצבה של הפרדסנות לא יוחמר, אבל גם לא מסתפר בעונה הקרובה עקב הפיחות, כפי שזה היה במקרים דומים בעבר. כמובן, המצב יורר בעונה שלאחריה, כאשר יכנסו בחשבון כל ההתיקרויות הנובעות מהפיחות. עלינו לקחת בחשבון גם את הבעיה של העיבוד התעשייתי. מצד אחד, התיקרו חמרי הגלם הטונים ואין לי ספק, שגם המגדלים יתבעו את המגיע להם עבור הפרי ומצד שני, קיים המצב הלא סימטטי בטווקי העולם.

נוסף לזה, המחסור בהון חוזר להחזקת המלאי מהווה אחת מבעיות הקשות של התעשייה והיא תוחמר עתה עוד יותר. ברור שהעדיפות הראשונה תינתן למימון יצור ואספקת מזון. יש לדאוג שגם התעשייה לפרי הדר תקבל הגדלה בהון החוזר הדרוש לה. היא נצלה את הרזרבות הכספיות שלה ונעזרת בשוק ההון ברביית גבוהה ולא תוכל לעמוד בעומס נוסף.

ד. סדרו : הח' י. סוליסמן מסר . י. מקיפה ומחוך דבריו משתמע ובצדק, כי המחירים שנקבל בעונה הבאה יהיו גבוהים ב-15% וישנם סיכויים טובים להגדלת הכמות של פרי שתימכר בחו"ל. כן שמענו כי הפיחות לא מסיב את המצב, אבל גם לא מרע אותו. יוצא, איפוא, שמצב הענף הוא בסדר. לדעתי, למרות הפיחות והמחירים הגבוהים יותר מצוי הענף במצב קשה.

אני רוצה, איפוא, לנתח בקצרה את המצב ולהצביע על כמה פתרונות, למרות שהסעיף האחרון החשוב אצלי הוא "עזרת הממשלה", אין ספק שהיא הצטרך לסייע לענף, גם אם ננקוט את כל הפעולות שאני חושב אותן לנכון.

ראשית. עלינו להתייחס לבעיה המרכזית והיא - גודל הענף. ישנם האומרים, הבה נקטין את הענף וע"י כך נגדיל את ההכנסות ולספר את מצבו. אני מסכים שיה לעקור אותם הפרדסים שלא מגיעים ליבול מינימלי הכרחי לקיום. אולם תהיה זאת פעולה גדולה אם נלך בכיוון של צמצום הענף בכללותו. הקטנת היצוא במליון חיבות לא תביא להגדלת החמורה, באשר הצריכה על אותה ארץ תסופק ע"י פרי של גורמים אחרים. אם נלך בדרך זו נגיע לזה שנסתפק בטכבה דקה של צרכנים הצורכת רק "יפוי" ומוכנה לסלם מחיר גבוה. נדמה לי, שלא זאת המטרה שלנו. להיפך! המטרה שלנו להיות שאנו נהיה מעידן "מעצמה" בנושא ההדרים, ע"מ שנוכל להתחרות ביעילות עם יתר הארצות. בטנה שעברה שווקנו בחו"ל 50% מהיקף היצור שלנו. אם נשווק בעתיד אותו אחוז, אז לא עסינו דבר. עלינו לחזור למצב שהיה לפני כמה שנים, של יצוא 70% מכמות הפרי שלנו.

הנסיעה הזו לחו"ל שכנעה אותי עוד יותר כי קיימות סתי לייגות - לייגה א', אליה אפשר לסייך את הפרי הטוב של ספרד, מרוקו וטלנו, כאשר אנו האחרונים בדירוג מבחינת סטנדרט טיב הפרי. אל הליגה השנייה סייך הפרי האיטלקי, הפרי הפחות טוב של ספרד, וכן של אלג'יר, טוניס וכו'. מצרים אשר היתה סייכת לייגה זו, הצליחה במסך הסנתיים האחרונות להדביק פניבור של שנים ומוכרת את הפרי במחירים דומים לטלנו. עלינו, איפוא, להתחרות עם סתי הליגות ע"י שיפור הסטנדרט אשר יאפשר לנו לקבל תוכנית של חצי דולר לכל חיבת פרי טוב א' ובו בזמן להגביר את המכירה של הפרי הפחות טוב לארצות מזרח אירופה וכן לאותם השווקים במערב אירופה הצורכים לא רק פרי טוב א'. אם לא נצליח במשימה זו, אזי באמת נני וד בפני ההכרח של צמצום הענף.

הערה נוספת המתייחסת לבידול בהוצאות, וזאת ללא קשר עם ההוצאות הנובעות

מהפיחות. כל התהליך של הכנת חיבה עד למכירה - אריזה, הובלה לנמל, מטלוח

לאירופה וחשלוט עמלה - עולה 27 ל"י! היצרן מקבל בט"ה 7 ל"י עבור הנזכה, וזהו בערך הסכום שאנו משלמים עבור המיכל לאריזה הפרי. אם אנו יכולים להגיע לחסכון של 8-10% בהוצאות, אז הפרדסן יוכל לקבל חוטמת נטו של 100 ל"י לסונה פרי. דבר זה הוא בהישג ידנו, אבל צר לי לקבוע, כי כאשר מציעים אצלנו הצעות יעול, הן בדחות מיד על הסף ללא כל בדיקה. אם לא ננטה לחסוך בהוצאות או ליעל את השיווק, אז כל עזרה שתבוא מהממשלה לא תעזור לנו. אני בהחלט מחשיב עזרה הממשלה, אבל בגבולות המחבליים על הדעה, כאשר אנו גם מצינו מצדנו את כל האפשרויות.

אנו כולנו אשמים במה שקורה, ואיני רוצה להוציא מחוץ זה גוף

כל שהוא. מה שעלינו לעשות הוא לגלות גמישות והרבה מאוד נסיונות אמפיריים.

(קריאות ביניים) אולי תסביר לנו למה כוונתך! אתן לכם דוגמא פשוטה. היתה כאן הערכה וראינו שאפשר לשלוח פרי במיכל עץ של 700 ק"ג וזה היה נותן לנו חסכון של 1/3 מחמרי האריזה. הדרום האפריקאים שולחים מזמן פרי במיכל כזה ואילו אצלנו מביעים הסתיגויות וחששות ולא עושים נסיון כזה. דוגמא שניה. ראינו בחו"ל כלוב מברזל שאפשר לקפל אותו כהרמוניקה. אילו היינו שמים את הפרי בטקסון נילון בתוך כלובים כאלה, היינו יכולים לנסוך אריזה, קרטון, וכו'. וזה היה מסתכם בחסכון של 3-4 ל"י לחיבת פרי. (סנסה יוספטל: מי לא נוון לך לעשות את זה! תנובה אקספורט מיופה על ידנו למכור את הפרי בדרך הטובה והזולה ביותר!) מי שמונע את הדבר הוא השמרנות המקובלת בענף! (ב. גל: למה החכוונת, כאשר דברת על הסטנדרט?) התכוונתי לזה, שאנו חייבים לספק לסוחר את הסחורה בטיב שהוא רוצה בו, ולקבל את החמורה בהתאם לזה. אם הוא רוצה סחורה טובה יותר, אז יש לתת לו סחורה טובה ולקבל מחיר גבוה יותר. אם הוא רוצה סחורה פחות טובה, אז נקבל מחיר נמוך יותר. רומניה מהווה הדוגמא הטובה ביותר לכך. הם טלטו מוויר י שמסוגלים לטלם, אבל בתמורה לזה, מוכנים לקבל כל פרי שנשלח להם. אנו החלטנו, מצריך לבצע טוק מיוחד לרומניה, אז פעם אחת אומריה לנו לבצע זאת ולסחרה בא איסור. לאחר מאבק נוסף מוכיכים טוב ואח"כ אוטרים וחוזר חלילה. תנובה אקספורט החליטה היום לשלוח את הפרי הזה לרומניה, בין אם המועצה תרצה בזה, או לא. אולם, דברים אלה אומרים, דרנוני!

אם אנו צריכים לספק כמות גדולה של פרי עד לראשון בינואר, אנו מוגבלים בשני דברים: (1) בכמות חמרי ההבחלה (2) בתנאי הקסיף הראשיים העונה. אני טוען שאם אנו קוטפים פרי ומבחילים אותו, ניתן לשלוח למזרח אירופה פרי ירוק וגם פרי קטן, בתנאי שיש לח פחות לתעשייה. ברגע שיש קלינטים כאלה, עלינו למכור להם את הסחורה! אנו לא עושים זאת, מפני שמישהו טוען כך לאחר טוען אחרת ומתווכחים בינינו והזמן עובר ומפסידים את האפשרות לבחון כדאיות נסיון כזה.

ב. גל : ברצוני לשאול: (1) מהי הערכת היבול לעומת שנה קודמת? (2) מהי הערכת המכירה הכוללת בחו"ל לעומת אשתקד? (3) מה חושבת המועצה לפרי הדר לעשות, במקרה שהתעשייה לא תוכל, בגלל קשיי שיווק שלה, לקלוט לפחות את הכמויות שקלטת בטנה שעברה?

י. שפירא : בשנה שעברה קיימנו דיון על המצב הקשה של ענף ההדרים ואז תבעתי מהממשלה לא לראות במשבר ענין של קבע ועליה להגיש את העזרה הנחוצה עד יעבור הזעם. ביננו אמרנו שאם לא ניסע פרי ואם לא נעשה מאמצים להגדלת המשלוחים, אזי הפרי שיבוא מארצות ים התיכון יחדור לשווקים במקום הפרי שלנו. נוכח הדו"ח ששמענו מפי הח"ב. קפלן, כי 200 המליון ל"י הנוספות נבלעות ע"י ההוצאות, עד כי לא נודעו כי באו אל קרבן, ומצד שני, לא ידוע מה יהיה צורל המשברים הכלכליים בכל הארצות, אזי מתקבלת המונה עגומה ביותר.

עם זאת איני יכול להאמין שעלינו להיות פסימיים. בחור פרדסן בעל

וחק של 50 שנה אני משוכנע שניתן להגיע לשיפורים בעיבוד הפרי ולמצוא חידושים של אריזה נוחה לעקרות הבית, או לחנויות. אולם אם נתחיל לערב סוג א' וסוג ב', אנו פוחחים פחה לירידת המוניטין של הפרי שלנו. במתן כל הסגים "יפו" היתה סמל לפרי טוב ויפה ואם לא נקמור על מוניטין זה, נפגע רק בעצמנו.

לא נראית לי, איפוא, ההצעה על סני סוגי פרי. לעומת זאת אני מקבל כל מה שהח"סנדו מציע בקשר לשינויים, ע"מ לחדור יותר לשווקים ולקבל המורה גבוהה יותר. זהו בעצם חפיקדכם! כפי שנאמר כאן - מסרנו לכם אחד הענפים החשובים ביותר, אבל לעת עתה זה אינו מעוגן בפרדס וגם לא מעוגן בתשלומים. אני מנהל כיום את העניינים הכספיים של צופיה וסומע חברים הצועקים חמט על זה, מחייבים להם עשרות אלפי לירות עבור הפרי שנשלח על ידם ואילו הם לא יכולים לשלם את שכר העבודה המגיע לפועלים.

המצב מחייב שכל הגורמים יסבו ביחד, ע"מ למצוא פתרון לבעיות כדי, חלילה, שלא נצטרך להגיע לעקירת פרדסים המניבים הרבה מעל 3 טון לדונם שאותם, בכל מקרה, יש לחטל.

בן עמי הראל : אנו יושבים כאן במסגרת המרכז החקלאי ולא של מועצת פרי הדר ועלינו לדאוג לא רק לפרנסת המתייטבים, אלא גם לאופי אורח החיים שלהם. חלק גדול של הפרדסנות מורכב כיום מיחידות קטנות ולא כפי שהיה פעם בעבר, כאשר בפתח תקוה, או ברחובות היו פרדסנים עם 50-100 דונם והפיקו רווחים גדולים על בסיס עבודה ערבית זולה. כיום זה השתנה והעבודה אינה זולה כל כך. האנשים המספלים בענף מפנים בדרך כלל את התביעות כלפי הממשלה. אם לא יהיה לנו העוז להגיד למתייטבים שהם צריכים להיות שותפים בעיבוד הפרדס, כולל הקטיף ובליווי, אז רבים יאלצו לעקור את הפרדסים. לא מדובר על אלה שלא מביעים ליבול של 3 טון לדונם. אלה חייבים בכל מקרה לעקור את הפרדס ולעבור לגידולים אחרים. אבל גם מתייטבים אחרים יצטוו להם יבול גבוה לא יוכלו לקיים את הענף, אם לא יבטלו אותו על עבודה עצמית (י. זכאי: איפה טיב - ודד עבודה עצמית, אז הפרדס בסדר !?) מי סיודע לנהל את הפרדס ומעבד אותו בעצמו, יכול להחזיק ממנו בכבוד וגם להותיר רווח. אתה יודע היטב שיסגנו מתייטבים כהר שהגיעו לתמורה גבוהה ליום עבודה ומקימים י"ת עצמם בכבוד, היום ובסמו את ענפי המטק החקלאי רק על עבודה שלהם ושל בני משפחתם ואינם חייבים למסור חלק מהכנסה לפועלים שכירים.

א. גלבוע : אני לא פסימי ביחס למקומו של הפרדס במסך הישראלי. יעקרו פרדסים סוליים, אבל הפרדס בכללותו יתפוס מקום חשוב בכלכלת מדינת ישראל.

עד כה הקדטנו עיקר תיומת הלב איך להגיע ליבולים גדולים יותר, ע"י נסיונות בחמרים כימיים ואחרים. לעומת זאת הזנחנו את נושא הטעם ונסיעה זנים חדשים. הגענו לזה, כפי שהח' סנדור, אמר שאנו האחרונים בליגה א". לפני 4 שנים בקרתי באירופה ועלי להודות כי התפוז המרוקני והאשכולית האמריקאית הם טעימים יותר מהפרי שלנו.

הח' ד. סנדור צודק במחשבה היסודית המחייבת שינויים בשיטות הפעולה שלנו. לי נראה הרעיון של שני סטנדרטים, אשר יכול אולי להבטיח אחוז גבוה של פרי ליצוא. יש לעשות נסיון זה ואם הוא ישתלם להמשיך בו.

עקומת ההכנסה של הפרדסנות מראה טבעת פיתוח עולה ההכנסה בצורה דרסטית ואח"כ יורדת בהדרגה לנקודה שפל וקופצה למעלה טוב בעת פיתוח חדש. לצערי, הספעת הפיתוח היום היא שונה מזו שבשנים קודמות. זה נובע לא רק לענף ההדרים, אלא גם ליתר ענפי היצוא. אני מסוכנע כי למטלה לא תהיה ברירה ותצטרך לפתור בעיה זו וזה יתפוס, כמובן, גם לגבי הפרדסנות.

א. גולדברג : בנוסף לבעיה של זנים וסיפור טעם הפרי, אשר העלה הח' א. גלבוע, יש להעמיד בראש דאגתנו את נושא המימון ולטפל במרץ ובמהירות הדרושה לזירוז התשלומים. אצלנו ידוע פרי הדר לשמחה בגלל קצב התשלום עבור התוצרת. יתכן שרוב החברים היושבים כאן יכולים להסביר לעצמם את סיבת הפער בין הגביה בחוץ לבין מועד קבלת הכסף ע"י היצרנים. אני לא יודעת את הסיבה והייתי רוצה לטמוע מה נעשה בתחום זה ואיך חושבים לפתור את הבעיה.

שמענו כאן שכנראה לא יהיה מימון נוסף, מפני שהוא ינתן למיטהו אחר. אם הוא ינתן למיטהו אחר, או לא זה לא נובע לדיון זה. אולם השאלה היא, מה עושה ענף שהוא ענף יצוא מובהק כדי שיקבל את האסראי הדרושים לו. ישנו אמנם כעת מחדל מימון, אבל ידוע שענפי יצוא אחרים הטיגו את המימון הדרושים להם. לדעתי, אין לפגוע דווקא בענף ההדרים המצוי עתה במצב קשה.

א. בן יעקב : מדינת ישראל לא יכולה לאוחר על ענף ההדרים, כאשר הוא מהווה מקור חשוב למטבע חוץ. עליה איפוא, לחזק את הענף ולדאוג שהמטעים לא יצמצמו אותו.

לי נראה שהדרך היחידה להבאת הענף לזה שיכול לקיים את עצמו הוא ע"י צמצום ההוצאות. כיום לא מתפזרת דרך לכך ואם עושים זאת, אז לא מגיעים למסקנות מעטיות. הענף מגיע ל 50% בררה ובחוף זה ישנו פרי המתקבל מפרדסים המניבים רק 2,5 - 3 סוף לדונם. לדעתי, יש לסווק 25% מפרי זה יטירות לתעסיה ולחסוך את ההוצאות הכרוכות במסלול של קטיף מסודר ואריזה וכו'. (נסתה יוספסל: פרדס שלא יכול ליצא, אין לו זכות קיום!) עובדה היא, שאותו פרדס מגיע ל 60 - 70 אחוז בררה וממשיך להתקיים. כדאי לחשוב על זה, שאותם הפרדסים המגיעים למעלה מ 50% בררה, יתלחו את הפרי יטירות לתעסיה.

לדעתי, יש להגיע לזה שגם ענף ההדרים יכלל במסגרת הענפים בהם קיים מחיר מובטח. כמובן, זה יחייב - חשבון כולל של התמורה המתקבלת מהסוק המקומי, מהפעסיה ומהוצוא בחו"ל.

ש. גוטליב : הח' ד. סנדו העלה את השאלה של ויתור על המוניטין של הפרי הישראלי שטפחנו אותו במשך שנים רבות והוא מגיע למסקנה חד משמעונית, כי כמות הפרי שהימכר תהיה גדולה יותר (ד. סנדו : אני לא הצעתי לוותר על המוניטין, אלא אמרתי שיש למכור גם סוג ב') אם אנו סומעים על מכירת 200 אלף תיבות לצ'כיה, מבלי לסמן את הסוג ומבלי שידעו שהפרי בא מישראל, אז הבעיה אינה של מכירת סוג ב', אלא ויתור על המוניטין של הפרי שלנו. אנו צריכים להתבסס על השוק המערב אירופי, אשר היה במשך שנים הצרכן העיקרי שלנו והוא יהיה כזה עוד שנים רבות. עקב ריחוקנו מהסווקים היתרון היחסי שלנו הוא המוניטין של הפרי שלנו ועלינו לדאוג שלא נפסיד אותו.

אשר להכלולים שהוצעו כאן - ברצוני לשאול, מי מונע מקרבניטי הענף לבצע? ! אם ישנו רעיון סביר, יש לנסות אותו וליקח אותו, במידה והוא מצליח.

ד. סדובסקי : זה מספר שנים ואני מציע כל מיני סינויים, אבל הענף, כפי שהוא בנוי כיום, לא מסוגל לקלוט אותם. לפי המצב הקיים כיום מסתגלים היצרנים לארגון הקרוי מועצת פרי הדר וליכלתה לטפל בפרי שלנו, במקום שהיא תתאים את עצמה לצרכים, כדי לטפל באופן יעיל בפרי. המועצה מטפלת ביצוא של 50 מליון תיבות וזה אינו דבר קל. אבל היא מבצעת את היצוא בצורה סטנדרטית וכל הצעה של סינוי נחקל מצדה בהתנגדות בגלל חוסר גמישות. המועצה אינה מסוגלת לענות על הדרישות המשתנות של השוק. יכול להיות שהארגון טעה היה טוב, כאשר היה קיים שוק של פוכרים, אבל כיום קיים עודף היצע על הביקוש ואילו אנו לא סינינו את המבנה הארגוני שלה, אנו חושב שזאת היא בעיה קרייטנלית ועלינו לבחון ולסנות את המבנה הארגוני של המועצה ואזי היא תוכל גם לבצע חלק מהבעות של הח' ד. סנדו וכן הצעות אחרות.

אחן לכס דוגמא אחת או שתיים של סינויים להבהרת דברי. אנו יודעים, כי האוכלוסיה באירופה רגישה לנושא האקולוגי. בגלל טיסות עיבוד הפרי אנו יכולים לבדל את הפרי עם הרבה פחות סיירי רעל מאשר כל הארצות המפותחות. אם נוכל להבטיח שהפרי שלנו יטלח ללא סיירי רעל, אזי יגדל הביקוש באירופה לפרי שלנו. המועצה עם הארגון הגדול שלה, לא מסוגלת כיום להבטיח זאת לא לגבי 100 אלף תיבות ובודאי שלא לגבי כמות גדולה יותר.

דוגמא נוספת. ידוע שחוסר הארגון של ספרד הוא בעוכריהם. האם מישהו ניסה כאן לחשוב למכור פה בארץ את הפרי לסוחר, כפי שהוא בא מהפרדס, ע"מ שהוא ידאג אח"כ לשווק בחו"ל? ! אני יושע שהתשובה לכך תהיה, שפרי זה יתחרה עם הפרי הטוב שלנו. אנו לא סולטים על מה שהספרדים סולחים ואזי דינו של פרי זה יהיה כדין הפרי הספרדי ונוכל להוריד מעצמנו עומס שאנו לא יכולים לעמוד בו.

הניתוח של הח' ב. קפלן על השפעת הפיתוח הוא נכון כשלעצמו. אולם יי איני חושב שאנו צריכים להעמיד את עצמנו בראש אלה הרוצים לערער את המדיניות הכלכלית של הממשלה. לדעתי, עלינו לדאוג שיהיה לנו תחסיב בטיסי מוסכם עם הממשלה ובמידה ויחול סינוי במרכיבי החשוב נדע, לפחות, איזו תביעות להציג, חושב שהדרך שהלכנו בה עד כה - של דרישות מאולחרות של 50 מליון ל"י פה ו-50 מליון ל"י שמה - היא דרך נכונה.

הח" בן עמי הראל צדק בדבריו. אולם ישנם דברים שאנו לא יכולים, בשלב זה, לחקן. אנו לא יכולים למכך את כל עבודה הידיים. אבל אנו יכולים לחסוך בימי עבודה ע"י שינוי בשיטה. עשינו נסיונות והם מוכיחים שניתן להוריד את הפרי בתליש וזה יכול לחסוך כ-60% מי"ע בקטיף. זה מקובל באסכוליות, היות והחברים ידעו להתארגן ואמרו שלא יקטפו בכלל, אם לא יאפשרו להם להוריד את הפרי על ידי תלישה. אינני רואה כל סיבה, מדוע לא יבצעו תליש בכל הזנים של התז"ים!? אם נעשה זאת, נוכל להתקדם גם לאותו כיוון שהח" בן עמי התכוון אליו והוא - עבודה עצמית של המתיישב בפרדס שלו.

לדעתי, יש עתיד לפרדסנות שלנו. אנו מיצרים פרי הדר במחיר זול בהרבה מכל ארץ אחרת. יש לנו ולמדינת ישראל עניין לא רק לקיים את הענף, אלא גם לפתח אותו. אנו צריכים רק להגיע להרכב אופטימלי של זנים. ישנם כיום בפרדס זנים שיכולים לעמוד בהתחרות עם גידולים חקלאיים אחרים. אם נכניס למחשב הכנסה של 600 ל"י לסונה פרי, אזי נראה שזה יותר רווחי מאשר אבוקדו וגידולים אחרים שהם כאילו אלטרנטיבה לפרדס. עם זאת אין להתעלם מזה שיטנה עקירה של פרדסים גם של אלה המניבים 4 - 5 י טון פרי. עלינו להביא לידיעה כל הגורמים שאם לא תהיה נטיעה חדשה של 3% מדי שנה, אזי הענף ילך ויקטן. כיום אנו לא רק שלא מחדשים, אלא גם עוקרים.

י. טוליסמן : בתשובה לשאלות הח" ד. גל, אני יכול למסור רק נתונים המתייחסים לסוף חודש ספטמבר. אנו מעריכים את היבול של סמוטי ב 38,5 מליון תיבות. התחזית בסנה שעברה היתה סנגיע ליבול של 48 מליון תיבות. בכל אופן, אין ספק, שהיבול יהיה קטן יותר מאשר בשנה שעברה.

י. טוליסמן

היבול של ולנטיה מוערך ב 20.5 מליון תיבות והוא לא יהיה שונה בהרבה מזה שהיה אשתקד. באסכוליות מדובר על 22 מליון תיבות לעומת 19 מליון תיבות בסנה שעברה.

התכנית שלנו מכוונת להגיע הסנה ליצוא של 50 מליון תיבות.

טרם קימנו מגע עם התעשייה בנוגע לקלישת הפרי לעיבוד תעשייתי. ההסכם שלנו עם התעשייה מחייב אותה לקלוט כל כמות הנספק לה. אנו מניחים שהיא תקלוט הסנה 650-700 אלף טון, לעומת 770 אלף טון בסנה שעברה. אמנם שמעתי מפי הח" ב. קפלן, כי התעשייה לא תוכל הסנה לקלוט כמות שהמועצה מוכנה לספק, אבל עוד חזון למועד.

אשר לבעיית המימון, עלי להודיעכם שהמועצה לא מחזיקה אצלם כספים וכל מה שהיא מקבלת היא מטלמח מיד ליצרנים. הברוקרים וגם הקונים הקבועים מעבירים את הכסף תוך שבוע ימים. רומניה והתעשייה הישראלית הם היחידים המפגרים בתשלומים.

ד. גל : אנו עוסקים ביצוא בתחום החקלאי והתעשייתי כאחד. למרות מצוקת האסראי הקימה בארץ, ישנו מקום אחד בו יש סידורי מימון מחקבלים על דעת והם - ענפי היצוא. ישנו אסראי ליבוא לסט יצוא; אסראי ליצור לסט יצוא ואסראי דוקומנטרי של 76%. 3 סוגי אסראי אלה, אשר התעשייה וחלק מהגידולים החקלאיים מקבלים, מאפשרים רמת מימון מצוינת ליצוא. לעומת זאת ישנה הרגשה אצל כל הנוכחים כאן ובמסגרת יודעים זאת בפועל, כי המימון לענף ההדרים אינו עומד בסט יחס לתנאי המימון ביהר הענפים. אחת מן הסתיות - או שהכסף נכאר באיזה שהוא מקום בין הממלט לבין הפרדס (אם לא במועצה אז בחו"ל) או שמועצת ההדרים המיצרת את ענף ההדרים לא מקבלת כל מה שמגיע לה כיצואן.

י. טוליטמן: אני מוכן למסור לכל דורס דו"ח על זרימת הכסף ועל הקיבוצים המתחייבים עבור הלוואות, חמרי אריזה וכו' ואז נראה אם הפיגור הוא במועצה, או במקום אחר.

ד. סנדו: אני חושב, כי הרגשת הקיפוח היא יותר פסיכולוגית, מאשר עובדתית. בזמנו העלה הח' א. פרידמן טענה דומה והענין נבדק ע"י ועדה ומסתבר שהמועצה מקבלת יותר הלוואות ובתנאים טובים יותר מאשר התעשייה, וסוכס להמשיך בדרך זו. המועצה מעבירה את הכספים טפין טפין לידי היצרנים בצורת מפרעות ותשלומים. החשבון הסופי עבור שנה טעברה יעסה רק בעוד חודס ועד טאנו נפרק חטבונות אלה זה יקח גט כן חודס וחצי. אולם חטבון סופי זה מתיחס רק ל 8 מליון ל"י מחוץ^{ס"ה} הפדיון של 500 מליון ל"י. (ד. סדובסקי: אז למה אני מקבל היום רק 2,5 ל"י לתיבה וזאת שבועיים לאחר ששלחתי את הפרי 1?) (י. טוליטמן: המועצה משלמת מאתמול 8 ל"י לתיבה. אני לא מבין איך אחה מקבל רק 2,5 ל"י!).

ב. קפלן: אין סתירה בין שני הנתונים של 8 ל"י תשלום ע"י המועצה לטווק פרי הדר ובין 3 ל"י שמקבל הפרדסן, כי מהתשלום של 8 ל"י הנרשט במועצה, מנוכים חמרי אריזה והוצאות האריזה של הקבלן (תנובה אכספורט, יכין וכו').

דונס אחד פרדס (4 טון סמוטי) מכנים פו"ב. כמעט 3000 ל"י לפי 125 תבות x 3. - \$ 7.30 x ל"י = 2,737 ל"י כ 270 ל"י עבור 1,5 טון בורה.

הקסיף עולה בערך 60 ל"י - 70 ל"י הטונה. בכלל הוצאות העיבוד הגענו לחסכון גדול. עיקר ההוצאה פרט לקסיף היא בדטנים, חמרי הדברה ומים.

אולם יש לזכור כי בין פנ"ב לבין המחיר הסיטונאי לצרכן יש כיום למעלה מ- 2. - \$ נוספים, כלומר בס"ה מקבל הפרדסן כ 1. - \$ מחוץ כ 5. - \$ מחיר סיטונאי בטווקים. מדולר זה מקבל הפרדסן מחצית עם מסירת הפרי ואת היתרה במספר תשלומים הנמשכים בעיקרם תוך חצי שנה ובחלקם הקטן תוך שנה עם גמר החטבונות.

מציע הענין המפרעות יבדק ע"י צוות בעלי מקצוע הבקיאיים בנושא מפרעות ליצוא.

אטר למימון, היחה אפשרות לקבל את האסראי הדוקומנטרי בדולריט כמקובל בתעשייה. כאשר בדקנו את הדבר התברר הנפסיד מזה, היות ו- 70% מהמכירה היא בקונסיגנציה ואילו החוזים הקבועים הם רק 30%. קבלת אסראי בטבע זר היחה יכולה לברס לענף הפסד של 40-50 מליון ל"י עקב שינוי בערך הדולר. העדפנו, איפוא, לקבל את האסראי על בסיס הוצאות יצור. אולם בעה טבתעטיה יחנו החטיב המבוסס על תפוקה ותחומה מוגדרת עם תחום ויכוח של 2%, הרי כאשר מדברים על אסראי לחקלאות מתעורר ויכוח על גודל היכול ואז לוחצים עלינו והמימון לטס יצוא הוא יותר קטן מאטר בתעטיה. שנית, אנו צממנים גט את החוק המקומי, למרות טאנו לא מקבלים אסראי עבור זה. כל בעל הקלימנטיות מקבלים מימון ליצוא, למרות טרק אחוז קטן מטווק בחוץ. המימון ליצוא ניתן ב 6% ואילו המימון ליצור הוא ב 12%. כל הדברים האלה מקטינים במידת מה את האסראי שצריכה לקבל כל תיבת פרי המיוצאת לחו"ל. נכון הוא, טבעקות הפיחות צממנו את האסראי שלנו ב 20-25 אחוז, בגלל גידול בהוצאות ועקב זה טבנק ישראל טרט הגדיל את האסראי^{אי} טפק, שהוא יצטרך לתח חוספת חזרים יחסית לגידולי ההוצאות על 120 מליון דולר יצוא. החלטנו במועצה להסתפק ב 40-50 טנתן אלחכות טבוע טבועיים ולראות מה יהיה מצב החזרים שלנו.

סנסה יוספטל : לדעתי, טורם הבעיה **ב** ענף זה הוא, שהטיפול בו הוא מבוסס על ההערכות לא בדוקות ומבוססות, בניגוד למקובל ביהר ענפי המסך החקלאי. אנו מלוים את הגידולים בכל סלבי הגידול עד לטיווק ויש לנו עליהם תחשיבים מדויקים. כאשר אנו באים אל הממסלה לדון על מחירי הביציה או חלב, אין אנו מדברים על מליוני לירות, אלא על אגורות ופסיקי אגורות, על סמך נתונים בדוקים ומוסמכים. אתם מדברים על ענף זה תוקבים בסכומים של מאות מליוני לירות ומורידים פה 10 מליון ל"י, או מעלים שמה 10 מליון ל"י. אם אתם מתיחסים בצורה כזו לנושא, אזי לוחצים עליכם ומורידים בבת אחת מליוני לירות. אם באים בתביעות אל הממסלה, אזי הן צריכות להיות מבוססות ואמינות.

בעת שקבלתי את התפקיד מאת הח"י. פרלמוטר, הוא אמר לי שיטנו ענף אחד ההולך על כניס סורקלי. כל יתר הענפים הבינו סכדאי להצטרף אלינו, ואף אחד לא הפסיד מזה! אני חושבת שהעלינו את מעמד החקלאים לא רק מבחינה מקצועית, אלא גם מבחינה זו סכל הגורמים יודעים שאנו לא פועלים רק לפי אינסואיציה, אלא על סמך נתונים שהמדור הכלכלי בודק ועורך אותם. זה נדמה לי, שמצב הענף של פרי הדר הוא כזה, סכדאי לו להצטרף אלינו. אזי נטב יחד עם הארגון ועם מוסדות הסיווק ונדע איפה אנו עומדים בדיוק ומה יש לדרוש.

בכל אופן, מחיר מובטח לא יהיה בענף זה, כאשר הוא בעיקרו ענף יצוא ואם לא יהיה יצוא אם בודאי לא כדאי יהיה לטפל בו. אולם אם נדע בדיוק מה שאנו רוצים נוכל להעמיד בפני הממסלה את הסאלה הבסיסית, כי בתנאים אלה ואלה אנו יכולים לקיים את הענף ואם לא נקבלם, אזי יש לנו אלטרנטיבות אחרות.

אני חושבת שהממסלה מעוניינת בקיום הפרדס לא רק מפני שהוא ענף יצוא, אלא גם מפני שהוא ענף יצוא בעל ערך מוסף גבוה. במידה ונוכל להוכיח שהגענו לקו האדום ואם נרד מטה ממנו לא יהיה פרדס ולא יהיה יצוא הדרים, אזי יבינו אותנו וגם נשיג תוצאות הרצויות לענף.

הוא הדין לגבי המימון. אנו מנהלים גם מו"מ על מימון לגבי גידולים אחרים. אנו אומרים שהמימון הוא חלק מתנאי הבור ואם אתם לא יכולים לתת מימון גבוה יותר, אז אולי אתם רוצים לתת מימון זול יותר. זה מוסיף למגדל כמו מחיר גבוה יותר. ישנן הרבה אפשרויות לאזן את מצב הענף.

כשם שהממסלה יושבת אתנו ודנה על מצב ענף הרפת ומבטיחה לנו את התנאים להמשך קיומו והוא הדין לגבי רוב הענפים, כן יש לנהוג גם בענף ההדרים. אני מציעה, איפוא, לשבת ולערוך קודם תחשיב של הפרדס. איני מבינה מה הביא לכך שענף זה הוא היחיד שלא הלך עד כה בדרך זו (ד. סנדן: היו לכך סיבות היסטוריות). אז בואו נתחיל בהיסטוריה חדשה ונכניס את הענף לתלם, כאשר קיומו בסכנה ואין להמשיך בדרך בה הלכנו עד כה! אני לא אומרת בזה, שיש לקיים את כל הפרדסים במדינת ישראל. ישנם כאלה שצריך לעקור אותם ואת זה יש לעשות מהר ככל האפשר! לגבי האחרים יש ליצור תיאום כאלה, אשר יבטיחו המשך קיומם.

י. טוליטמן : כדי שלא ייווצר הרושם, שאנו לא מתיחסים לנושא הפיחות בצורה מדעית, ברצוני לאמר לכם שאנו בודקים בעת את התחשיב עם הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה (סנסה יוספטל: החשבון של הל.מ.ס. הוא על בסיס של מקרו!) אלה הנתונים אשר הל.מ.ס. ובנק ישראל מתיחסים אתם. (סנסה יוספטל: ישנו המכון לחקר הרוחיות המסך החקלאי...)) אנו עובדים עם המכון, אבל אם נמסור

אח נוסא הפיחות לבדיקה, אזי נצטרך לחכות כמה חדשים לתוצאות. (סנסה יוספטל: אחה יכול למסור את זה למדור הכלכלי של המרכז החקלאי!) נעשה את הנסיון ונראה.

בקשר להערות אחרות שהוסמעו, עלי להצהיר כאן שאין לי סוס סנטימנטים לארגון של המועצה. זה לא דבר מקודס ואפשרי לסנותו.

דובר כאן על 2-3 סוגי פרי. אנו שולחים הסבוע פרי סוג א' בתור סוג ב', בגלל העובדה שאנו לא יכולים לסמן אותו ב"יפו". הפרי נשלח לצ"כיה וע"כ הוא צריך להיות ניטרלי. אפילו בחי האריזה שנבנו לפני שנה לא מסוגלים להעביר בעת ובעונה אחת פרי מסוג ב"יפו" ופרי לא מסוגן. עם זה אני לא חולק על מה שאמר הח' ד. סנדו. יש בהחלט מקום לשלוח פרי עם מוניטין סופרא דסופרא וכן פרי מסוג אחר. לצערי הרב, הכלים המצויים כיום במועצה ובגופים שלה לא מסוגלים לענות על י בעיה זו.

הנושא של תליט מועלה ע"י הח' ד. סדובסקי בכל הזדמנות. אני מסוכנע שיסגנו גופים המסוגלים לתלוט את הפרי ולהגיע לאיכות גבוהה מאחרים העושים זאת במקטפה. אולם אם נחיר תלוט בסמוטי במערכת הקימת, אני בטוח שהמסק של אלי נדיב יספק פרי ללא רבב, אבל 30 בחי אריזה אחרים יספקו לנו פרי שלא נוכל ליצא אותו. אם נחיר תליט נקבל נייעור וזה בדיוק מה שקבלנו בשנה שעברה באסכוליות מבחי אריזה רבים.

ד. סנדו : הח' י. סוליטמן אמר שהוא מקבל מה שהצעתי ביחס לסני סוגי פרי, אבל הוסיף שהתנאים הקיימים לא מאפשרים לבצע זאת. אתן לכם דוגמא קטנה, המוכיחה זאת. אנו רוצים אז יכולים לבצע. החלטנו לשלוח פרי ליפן ועושים זאת, אם כי מדובר על סוג אחר של פרי. מדוע אנו לא יכולים לשלוח פרי כזה גם לארצות אחרות? עלינו להתנער אחת ולתמיד מכמה מוסכמות ואחת מהן הוא המוניטין. הוא מוכר במידה מסוימת ע"י עקרות הבית, אבל ע"י הסוחרים. להיפך! הסוחרים מעונינים לסחור עם סני סוגי פרי.

הערה נוספת בקשר לתליט. בגלל זה שאנו מתייירים לפי היצרן החלט, אנו צריכים לוותר על יתרונות והיסגים רבים. מדוע צריכים היצרנים שיכולים לתלוט פרי לסכול בגלל זה שאחרים לא מסוגלים ומנערים את הפרי!?

ד. גל : אני מאוד מודאג מהדו"ח שקבלנו ובפרט שהוא מהווה מעין המסך למה שקרה בעונה קודמת. הדאגה שלי מכוונת לסני דברים : (1) למצבם של היטובים שיש להם פרדסים ואנו מעודדים אותם להמשיך לקיימם. (2) לסכנה הנובעת מהקונצפציה שהובעה כאן ע"י הח' ד. סנדו על הצורך לסדר את הענף בהיקפו הנוכחי וזו של הח' ד. סדובסקי, הטוען בצורך לעשות תחלופה של 3%. אם אני מוסיף לזה דברי חברים אחרים על הסיבות הפרדס כענף יצוא למדינת ישראל, אזי אני מוצא לנכון להגיד שמחוך שמירה על דפוטי מחטבה שהיו לנו בעבר, אנו עלולים לגרום לבזבז של גורמי יצור מוגבלים. הכוונה בראש ובראשונה למים המצויים בצמצום וביוקר וכן לקרקע ולכח אדם. אני מסופק בגישה האחראית שלנו כלפי היטובים ולגבי ניצול אופטימלי של גורמי היצור, אם נמשיך לטעון שהפרדס חייב להמשיך להתקיים בתנאי הסחר בו הוא מצוי כיום. אני לא מתכוון לזה שהפרדס צריך להיעלם ממסך הארץ, אבל אני מסוכנע שאם הנאי הסחר ימשיכו להיות כפי שהם, אזי הוא צריך לקטון ביטובים ובמדינת ישראל! גורמי היצור שיתפנו יש להכניס לשימוש אפקטיבי יותר, לטעם יצור מוצרים מחליפים ובמובן. אני מסב במיוחד את תשומת לבכם לאותם 700 קוב מים, שיש להם שימושים אלטרנטיביים ורוצים להפנותם לנטיעה של 3%, כדי לשמור על היקף הענף. כאשר מדברים על הכנסה

ממוצעת של 300 דולר לדונם, אז הכוונה לפרדס שמכניס 150 דולר לדונם ולפרדס שמכניס 500 דולר לדונם. אותם הפרדסים שמכניסים רק 150 דולר, יש לחסל ובהקדם האפשרי! הפרדסים שנותנים 500 דולר, יש לפתח!

לסיכום, אני מציע כי המרכז החקלאי יחליט על הקמת ועדה של נציגי כל הזרמים, אשר תבחון את כל הנושא, בקטע של פתח הפרדס עד ללקוח. אני לא מציע לעשות זאת לגבי הפרדס עצמו, באור הוא מטופל וכל הנהוגים מצויים בידינו. אם הועדה תגיע למימצאים שהובאו כאן, אז הענף חייב לקטוף ללא כל צרות.

מנחה יוספטל : אני מציעה תיקון להצעת הסיכום של הח' ד. גל. אני מציעה להסיל על המדור הכלכלי לערוך תחסיב על ענף ההדרים עד הגיע הפרי לאוניה. כשיהיה לנו תחסיב נוכל להקים ועדה לעיבוד הצעות סיכומים. אח"כ נלך אל הממשלה ונסאל אותה אם היא מעוניינת בחיקף זה, או אחר של הענף ובהתאם לזה נדרוש את התנאים לקיומו. (ד. גל : מסמעות הצעתך טובה מזו שלי. אני הצעתי הקמת ועדה שתאסוף עובדות על מה שקורה בענף). הועדה לא יכולה לדון מבלי שיהיה לה קודם חומר מוסמך. המדור הכלכלי צריך להכין תחסיב ואז יהיה על מה לדון.

ס. שור : ההבדל בין שתי ההצעות הוא רק בשלבי הביצוע. אני מציע, איפוא, לסכם שמטילים על המדור הכלכלי להכין תחסיב ואח"כ תוקם ועדה, אשר מתפקדה יהיה לבחון את התחסיב וכן את דרכי ארגון הענף.

הצעת הסיכום נתקבלה

פרטי כל מזכירות המחלקה להתישבות מ 18/12/74.

נוכחים : סנסה יוספטל; מ. שור; ד. מירון; ר. גרינקר; ש. גוטליב; ד. רביב;
מ. אוזילבסקי; צ. מגן; א. גולדברג; ח. פלד; א. בן יעקב; י. בר לבב;
ע. גורביץ; ד. גל; י. סעדי; י. כוכבא; א. יודנפרוינד; א. פינקלמן;
ד. פלג.

מוזמנים : מ. זורע; ז. צור; מ. רייך; ב. לובטקיץ; י. גלילי.

נעדרו : א. גלבוץ; בן עמי הראל; נ. חובב.

סדר היום : 1) המו"מ על מחירי החוצרת החקלאית - אינפורמציה.

2) מינהל מקרקעי ישראל (המסך דיון).

סעיף א' - המו"מ על מחירי החוצרת החקלאית - אינפורמציה.

סנסה יוספטל : המו"מ על מחירי החוצרת החקלאית, המתנהל בין משרד החקלאות לבין
משרד האוצר, עומד לפני סיומו והחוצאות הן, לדעתי, די סבירות.

כזכור, דרשנו מחיר של 1.49 ל"י עבור ליטר חלב, בהתחשב עם ההחיקרות
עד אוקטובר וזו הנובעת מהפיחות. מה שמסתמן הוא, כי נקבל מ 1/11/74 1.37 ל"י ומ- 1/12/74
מחיר של 1.45 ל"י, תוך הבטחה שהחזר ההון ינתן מ 1/6/75. ממועד זה נקבל, איפוא, 1.49 ל"י
בערך. בהתחשב הראשון היו כלולים 2,5 אג" עבור מניות חנוכה ונאמר לנו שזה יוסדר באמצעות
חנוכה. כאשר סאלנו עכשיו כמה מקבלות המחלבות, מתברר שהחוספה מתבטאת ב-5 אג" במקום 8 אג"
הנדרשות. טרם הספקתי לברר סיבת ההפרט. נראה לי, שהיא נובעת מאי ייזון קיום ההבטחה.

חיה לנו זיכרון עם הח"ר. איילנד בקשר לחחולה. אנו דרשנו כי החחזר עבור
ההחיקרות הרגילה ינתן מ 1/10/74. נאמר לנו, שהורדה מחיר הסובין במסך 2-3 שבועות ל-90 ל"י
ואח"כ ל 60 ל"י יפצה אותנו עבור אי הפעלת המחיר של החלב מ 1/10/74.

בשר עגלים הופס, כידוע, מקום נכבד בתחסיב החלב. אם לא מקבלים את מלוא החמורה
עבור בשר עגלים, אז זה צריך להתבטא במחיר החלב. באחת היטיבות, בה הסתחף הח"ר. איילנד,
חבענו מחיר מינימום של 7 ל"י ורק אח"כ ערכנו תחסיב והתברר שהוא צריך להיות 11.25 ל"י.
נגטנו בהתאם את התביעה, אבל אמרו לנו שיהיו מוכנים לדון על תחסיב חדש רק מ 1/4. בינתיים
קרה הפיחות והגטנו תביעה על 10.25 ל"י. גם היא לא נענתה וכנראה שמחיר המינימום מ 11/11
יקבע ל-9.5 ל"י ומ 11/2/75 ל 9.7 ל"י - החזר ההון ינתן גם כאן מ 1/6/75. הח"ר. איילנד
אמר שיעסה מאמץ רציני להטיב חוספת של 15 - 20 אג" לק"ב.

לבני הפטימים דרשנו 6.86 ל"י וכפי שנמסר לנו, מסתמן הסכם על 6.65 ל"י
מ 1/12/74. ע"ה החזר הון נקבל 19 אג" מ 1/6/75.

עבור ההודיים דרשנו 8.05. נקבל מ 1/12/74 7.75 ל"י ומ- 1/6/75 חוספת של
31 אג" עבור החזר הון.

עבור ביצי מאכל דרשנו 41.5 אג" החל מ 11/11/74 נקבל 38 אג" ומ 1/12/74
40.5 אג" ועבור החזר הון 1.2 אג" מ 1/6/75.

(1) תהליך בניה על קרקע שטרם תוכננה, עד למסירת הדירה, מחייב לפחות, זמן של 5 שנים. הכנת תכנית בניה על קרקע מתוכננת ועד למסירת הדירה זהו ענין של 2-3 שנים.

אנו מקבלים, איפוא, בברכה את עצם העובדה של הגשת תכנית ארוכה טווח.

(2) מגמה של תפרוסת האוכלוסיה, עם דגש גדול על בניה בגליל, בנגב, בירושלים ורק לאחר מכן על מיטור החוף - מנהריה עד אסקלון ומזרחה עד סיפולי ההרים. אם בסנים סעברו התרכזה 60% מהבניה במיטור החוף, הרי לפי תכנית מסדר הסיכון היא תגיע עתה רק ל 50%, והיתר באזורים אחרים. אנו חושבים, כי מבחינת מגמת תפרוסת האוכלוסיה, התכנית היא טובה יותר מזו שאושרה ע"י המועצה הארצית לתכנון הבניה של מסדר הפנים. אם כי איני מאמין שמגמות התכנית יוסגו במלואן, מכיוון שיש בה כמה מוקשים שיעשו לאל תכנית תפרוסת האוכלוסיה.

למינהל מקרקעי ישראל הוקצה מעמד מלא בדיונים בחוק הממשלה. כסיכום הדיונים האלה נמסר הנוסא לועדת 7 טרים והיא יוסבת עשה כל טבוע ודנה על התכנית, יחד עם זאת הטיל עלינו ראש הממשלה לעבד תכנית סכנגד ולא להסתפק בדיון הנקודות השליליות של תכנית מסדר הסיכון. מאחר ולא ניתן, לדעתי, להכין תכנית סכנגד תוך חודשיים, ע"כ התרכזנו ב- 4 בעיות עיקריות, כדלקמן:

- (1) הפיזור הגיאוגרפי של הבניה
- (2) התפלגות הבניה לפי צבורית ופרטית
- (3) מה יעשה בסטחים שמעבר לקו הירוק
- (4) לוח הזמנים של התכנית ודרכי הביצוע.

אערוך עתה הסוואה של טחי התכניות לפי 4 קריטריונים אלה.

אתחיל בקריטריון הראשון שהוא - הפיזור הגיאוגרפי. מסדר הסיכון חלק את הארץ בצורה אחרת, מזו האדמינסטרטיבית המקובלת. ע"כ הגטנו את התכנית שלנו לפי החלוקה של מסדר הסיכון, כדי שלא נצטרך להתווכח על נחונים. מסדר הסיכון מציע לבנות 306 אלף יח" דיור. אם מדובר על תכנית ל 5 שנים נראה לנו שלא ניתן יהיה לבצע, לפי כח הבניה הקיים בארץ, 60 אלף יח" בטנה. אם מדובר על 6 שנים, אז יוצא 50 אלף יח" לסנה. אנו סבורים שהמספר הנכון הוא 274 אלף יח" דיור. אם התכנית תבצע ב 6 שנים, הרי לפי 306 אלף יח" יוצא לסנה פחות ממה שאנו סבורים, כאשר מדובר על 274 אלף יח". בכל אופן, כדי להיצמד למכנה מסותף, אנו מציעים לצרכי הדיון לקבל את הנחון של 306 אלף יח" דיור. ההבדל בין המספרים אינו מהותי, כאשר לא ברור אם התכנית מתיחסת ל-5, או 6 שנים. בכל הזדמנות שמעתי את סדר הסיכון הוא דר דיבר על 5, או 6 שנים. לדעתי, היה צריך להגדיר באופן מדויק את טווח התכנית.

התפלגות הבניה המוצעת ע"י מסדר הסיכון היא - 202 אלף יח" ע"י בניה צבורית ו-104 אלף יח" ע"י בניה פרטית. בסנים סעברו היתה הבניה הפרטית מעל 50%. ההתפלגות המוצעת לא נראית לנו, בגלל החסס של אי ביצוע הבניה באזורים רחוקים. אם הקבלן רובינסטיין, או קבלן אחר, בונים בירושלים או בת"א, אזי אני בטוח שהם יבצעו את מלוא המכסה אם יצטרכו לבנות בגליל, אזי אני יודע בדיוק איפה לא יבנו. התכנית שלנו מדברת על 192 אלף יח" בניה צבורית ו-114 אלף יח" בניה פרטית וזאת בהתאם לפרופורציות של בניה שהיו בסנים האחרונות.

חלוקת הבניה לפי האזורים ובעלות הבניה, לפי משרד השיכון וזו של המינהל,

היא כדלקמן :

מינהל מקרקעי ישראל				משרד השיכון				אזורים
בניה פרטית	בניה צבורית	% מס"ה התכנית	מס' יח' דלור	בניה פרטית	בניה צבורית	% מס"ה התכנית	מס' יח' דלור	
12.000	25.000	12%	37.000	13.000	23.000	11.8%	36.000	ירושלים
8.000	64.000	23.6%	72.000	8.000	62.000	22.9%	70.000	גליל
5.000	5.000	18.0%	55.000	8.000	46.000	17.6%	54.000	דרום ונגב
—	13.000	4.2%	13.000	—	—	—	—	שטחים
89.000	40.000	42.2%	129.000	75.000	71.000	47.7%	146.000	רצועת החוף

אין הבדלים מהותיים בין המוצע על ידי משרד השיכון לבין מה שאנו מציעים לגבי

ירושלים, גליל, דרום, והנגב, מבחינת מספר היחידות והחלוקה בין הבניה הצבורית לבין הבניה הפרטית. ההבדל המהותי בין שתי התכניות הוא בקטר לרצועת החוף, בעיקר לגבי היחס בין הבניה הצבורית לבין הבניה הפרטית. אנו חוששים, שבמקרה של חקלות בבניה, הסקטור הפרטי ימלא את המכסה במרכז הארץ ויבצע במינימום באזורים הרחוקים. אני יודע גם, שבמקרה של קיצוצים בתקציבים של משרדי הממשלה מופנה חוד החנית נגד פעולות משרד השיכון. 100% של הקיצוצים הלכו לקצוות ואפס אחוז למרכז. אני יודע בדיוק כמה ומאיפה הקטין משרד השיכון מתקציבו ואיפה אני הורדתי מתקציב של המינהל.

ברצוני לתת לכם כמה נתונים המבססים את החלטות שלנו. הבניה הצבורית בכל הארץ

מ- 1970 עד 1973 היתה 47.8% והבניה הפרטית היתה 52.2%. חלוקת 47.8% היתה כדלקמן :

ירושלים 6.1%

גליל 7.2%

רצועת החוף 24.1%

דרום והנגב 10.4%

בגליל

אם אחוז הבניה הצבורית היה עד כה 7.2%, לא נראית לי לריאלית הקפיצה ל 22,9%

כפי שהוא בא לידי ביטוי בתכנית משרד השיכון. (מ. טור : הרי הצעת המינהל אינה טובה בהרבה מזו של משרד השיכון! סניכס מציעים 8000 יח' במסגרת בניה פרטית. לעומת זאת מציע המינהל 72.000 יח' במסגרת בניה צבורית ואילו משרד השיכון מציע 70.000 יח'. זה אינו הבדל משמעותי!) נכון, אבל אחוזי החלוקה בין הבניה הצבורית לבין הפרטית הם יותר טובים וזה בא לידי ביטוי בייחוד במרכז הארץ. אנו לא יכולים להוציא בכלל את מרכז הארץ מתכנית הבניה. 40 אלף יח' בניה צבורית לעומת 89 אלף יח' בניה פרטית הוא היחס הנכון, בהסתמך על ניסיון העבר, כדי למלא את הצרכים של קליטת עליה ושל מספחות מרובות ילדים.

ההבדל בין שתי התכניות הוא בהתפלגות בין הבניה הצבורית ובין הפרטית וביחוד

במרכז הארץ. נחוץ יהיה רצון טוב והיחלצות רבה מצד של משרדי הממשלה לביצוע תכנית הבניה בגליל. ברור שכל הפרעה תפגע בבניה באזור זה, בין אם מדובר על תכנית של משרד השיכון או זו של המינהל. הכושר הארגוני, הביצוע והפיתוח הכלכלי יביא לכך שהבניה ברצועת החוף תבוצע בכל מקרה. השאלה היא רק, איך היא תבוצע, היות התכנית שלנו ניתנה לביצוע ע"י קונברסיה של 800 ד' קרקע חקלאית

לעירונית במרכז הארץ, שברובה דיונות, ואילו החכנית של משרד השיכון מחייבת קונברסיה של 12 אלף דונם! כפי שציינתי קודם הבניה הפרטית היתה 52.5%, מזה 40% ביצועת החוף. אם מגמת העבר חימשך, ברור לנו שהבניה הפרטית יכולה לבצע, לפי מספר הדונמים המתוכננים המצויים בידה, 164 אלף יח' מכלל החכנית. זה יחסל את כל מלאי הקרקע שבידה, אבל אין זה מצדיק עדיין שינוי יעד קרקע חקלאית בהיקף של 12 אלף דונם.

הבדל נוסף בין החכנית שלנו לזו של משרד השיכון הוא מבחינת הקריטריון הטליחי. אנו מציעים לבנות בסה"כ 13 אלף יח' שזה 4.2% מכלל החכנית. משרד השיכון לא מציע דבר באזורים אלה.

הקריטריון הרביעי הוא לוח הזמנים ודרכי הביצוע. כאן אני מגיע למסמך הסני בעל שני הדפים שהוגש ע"י משרד השיכון לממשלה, האומר שכדי לבצע את החכנית הוא זקוק לכל האמצעים והסמכויות. משרד השיכון חובע להעמיד לרשותו את כל האמצעים הדרושים. כן הוא חובע את הסמכות להחליט על התכנון פחוץ למסגרת חוק התכנון והבניה. לדעת סר השיכון, חוק זה הוא מסורבל מדי. אם חינתן זכות זו, אין כל ספק, שזה יהווה הפרת אימון מוחלטת, כאשר במדינת חוק וסדר לא יכולה הממשלה להיות הגורם הראשי שעוקף את החוקים. אם הממשלה תעניק סמכויות מיוחדות לסר השיכון לצורך זה, אני רואה לפני תביעות פיצויים של עשרות מליוני לירות שיוגטו ע"י גורמים סונים. זה עלול גם להכניס אנדרלמוסיה שלמה בעבודה היום יומית.

לא נראה לי, שיש ללכת בדרך זו. חוק התכנון והבניה מאפשר לסר השיכון, אם יש צורך צבורי, להסיג תוך שבוע הסכמת סר הפנים ולמנות ועדה מיוחדת, ע"מ להסיג חכנית מאושרת. מה גם, שיסגן כבר 23 ועדות מחותפות ל-3 המסדרים - פנים, שיכון והמינהל - ואפשר להפוך אותן לוועדות מיוחדות והן יכולות לאשר במהירות כל חכנית בניה, מבלי שיהיה הכרח לעקוף את חוק התכנון ובניה.

מהו מצב התכנון? יסגן כיום בכל הארץ 5 חכניות מתאר מעודכנות ומאושרות. בהכנה ובטלבי יצור מצויות 23 חכניות וכן יסגן 3 חכניות מתאר שטרם אושרו. מחוץ החכניות יש לגליל 3 חכניות מאושרות ו 13 חכניות בטלבי הכנה. זהו תכנון שהוכן ע"י האגפים הנוגעים בדבר ועתה בא סר השיכון ומציע לעקוף אותו ולהסמין לצורך זה ועדת סרים. אני מתנגד לזה.

סר השיכון מציע באותם שני הדפים דרכים איך להקצות את הקרקע לצורך הבניה. הוא מציע, שכל הקרקע הדרושה לפי החכנית תימסר למשרד השיכון, אשר יחלק אותה כמו שהיא לפי הבנתו. למינהל אסור למסור קרקע חקלאית ללא חכנית בנין ערים מאושרת, גם כאשר מדובר על משרד השיכון. אם נמסור קרקע במחיר אפס, של קרקע חקלאית וגם כאשר היא אינה מתוכננת, אזי יהיו צרות אחרי זה. אם רוצים לבנות שיכונים, אזי לא יכול להיות שמחיר הדונם יהיה 6000 ל"י. משרד השיכון הביא סיפסא של הסכם בינו לבין חברה בניה פרטית, או צבורית, לפיו הן חקבלנה את האדמה במחירי קרקע חקלאית. אנו מתנגדים לזה בכל החוקף, מפני שזה נוגד החלטת מועצה מקרקעי ישראל בענין תכנון ובענין מחירים. אנו יכולים למסור קרקע רק כשהיא מתוכננת ובמחירים לפי התכנון החדש. הצעת משרד השיכון לא מבטיחה שההפרט בין מחירי קרקע עירונית לבין קרקע חקלאית מגיע אל האוצר. כן, אין בה הבחנה חדה בין הבניה הצבורית לבין הבניה הפרטית. אנו לא יכולים להסכים למסירה כזו של קרקע למשרד השיכון, אשר יחלק אותה לגורמים סונים במחירים שאנו לא נוכל לעקוב אחריהם.

החכנית של משרד השיכון אינה כוללת מאמץ רפני של ריכוז מקסימום יח' דיור באותם הסטחים המוגדרים כאדמות עירוניות. יסגם 60 מקומות כאלה בארץ - מעברות לעבר וכו' -

בהם ניתן לבנות 3500 יח' ולא 300 יח', כפי שמוצע. אלה הם מקומות התפוסים בחלקם ע"י משכנות עוני, שיש לפנותם וגרים בהם אנשים שזכאים לדיוור. אפשר לבנות על אותה קרקע הרבה יותר דירות. המאמץ בכיוון זה הוא כמעט אפסי.

לעומת זאת הולכים בדרך הקלה - וכאן אני מגיע לנקודה המעניינת פורום זה - והוא שינוי יעוד קרקע הקלאית. כנראה, שכני קל לקחת קרקע הקלאית ולבנות עליה. קרקע מוגדרת לפי החוק כקלאית היא אם אינה מתאימה לצורך אחר, כגון: מגורים, מלונאות, תיירות ותעשייה. כל קרקע אחרת נקראת קלאית, בין אם היא ראויה לעיבוד קלאי, או לא. אני מבחין כמה טובי קרקע קלאית. יש הבדל בין ציונות וטרסטים, הכלולים בהגדרה לפי החוק כקרקע קלאית, לבין קרקע הראויה לעיבוד קלאי. אנו אומרים שרוב הבניה במרכז צריכה להיות פרטית ויש לה אדמות מתוכננות לכך. את הבניה הצבורית ניתן, לדעתנו, לבצע מבלי להסתמך באדמה קלאית ראויה לעיבוד, הן כאשר מדובר על ביצוע לפי התכנית של משרד הטיכון והן לפי התכנית שלנו. אני סבור שצריכה להיות בניה צבורית באזור החוף, אבל במקום ^{סטיכיה} רצוי להגיד איפה יש לבנות. לכן הצענו הקמת חב' ערים, אשר תבנה בעיקר בחולות ראשון לציון. מי שרוצה לנגח את המינהל, יכול להגיד - תראו, הוא מדבר על יסוב הגליל ומקים חברה לבניה במרכז הארץ! סוכחים כי המדובר על סימוס בחולות לבניה ולא באדמות פרדסים. אם אנו רוצים למנוע ירידה גדולה של עולים אקדימאים מרוסיה, עלינו לתת לחלק מהם פתרון של סיכון גם במרכז הארץ. עד שיווצרו מקורות פרנסה בגליל ובאזורי אחרים, יש הכרח לתת להם העסקה וסיכון במרכז הארץ.

משרד הטיכון מציע להפקיע בגליל 17300 ד' לצורך ביצוע התכנית ואילו אנו אומרים שמספיקות לכך רק 16150 ד'. אנו הוצאנו כמה שטחים בחוף ודאיות שניתן להמשיך לעבוד אותם וביחוד ע"י הקלאים ערבים. 73% מהשטח המוצע ע"י משרד הטיכון הם אדמות קלאיות. אולם אין לשכוח כי מדובר על אזור הגליל.

הצעה משרד הטיכון לגבי מחוז ירוסלים מסתכמת ב 380 ד' ואילו אנו מציעים רק 50 ד'. לזכותו של השר א. עופר יש להגיד שהוא הניח הכל על השולחן ואמר, כי בסלב א' יש לקחת מרמת רחל 40 ד'. במידה ותהיה נגישה נוספת של שטחים, אין ספק, שזה יוריד יסוב זה ממפת ההתיישבות. זה לגיטימי, אבל על הממשלה לדעת, שאם היא תחליט לקחת יותר מ 40-50 ד' ד.א. היסול המסך כיסוב קיבוצי.

בדורם מציע משרד הטיכון הפקעה 850 ד' ואילו אנו מציעים 5000 ד'. לעומת זאת מציע משרד הטיכון לגבי אזור החוף 11,465 ד', שרובם אדמות קלאיות ואילו אנו מציעים רק 800 ד' אדמות טרטים בראי העין ובחולות חדרה.

נושא ההפקעות הוא רגיש ביותר. ההפקעות העיקריות, לפי טעמי התכניות, מתייחסות בסקטור הערבי לאדמות טרטים. אנו נחננו את דעתנו ובמיוחד בגליל, כי הפגיעה תהיה מינימלית, מבלי לפגוע במקורות הפרנסה. מקובל בסקטור הערבי כי לבעל קרקע יש מעמד גם פרסטיג'י. בזה כן פגענו. אם הוא סוען לבעלות על שטח שאננו י מתאים לעיבוד, כולל מרעה, אבל הוא נחוץ לפיתוח הגליל, לקחנו אותו. אגב, אחוז הערבים המתפרנסים מהקלאות הולך ויורד. רובם חיים על עבודה שכירה. אולם גם אלה שעובדים בח"א נומרים על הקשר עם הכפר בגליל ע"י זה שהוא גר בו. ישנה נהירה גדולה לחלקות של דונם וחצי דונם, לשם בניה חדשה בכפרים. אנו משתדלים לתת להם קרקע למגורים בחוף הכפר מתוך אדמות נפקדים, או של המדינה, וחמורה כל דונם שהם מקבלים אנו לוקחים 10 ד' אדמות טרטים זה הולך עד כה חוף רצון טוב ואנו משתדלים שגם יתר ההפקעות תבוצענה במינימום של פגיעה. אם כי אנו מסלמים עבור זה במיטב הכספים, אנו יודעים שזאת פעולה לא סימפטית.

בגליל יש להפקיע כמעט את האדמות שמציע מסרד השיכון. שני שלישים זה הפקעה ממשית, אם כי רוב הטח אינו מוחזק ואינו מעובד. היתר אלו הן אדמות המדינה. ההפקעות בחולון, בחדרה וסינוי יעד אדמות חקלאיות במקומות אחרים הן לדעתנו, מיותרות. ניתן לבצע את התכנית לפי ההצעה שלנו כמעט ללא כל הפקעת טח וללא שינוי יעד חקלאי.

הצגתי את התכנית שלנו בפני ראש הממשלה והוא אמר לי, סטכנעתי אותו בצדקה. אמרתי לו שאני רוצה להציג אותה בקומפרימיטציה עם התכנית של מסרד השיכון. הוא לא הסכים שזה יעשה במסגרת ועדת הסרים וע"כ בחרתי לעשות זאת עם אותם הסרים המתנגדים לתכנית שלנו. היתה קומפרימיטציה כזו ואני לא מרגיש שיצאתי מסנה ברוח נכאה.

ועדת הסרים יושבת מדי שבוע ודנה על כל סעיפי התכנית. עתה דנים על נושא התפרוסת. הסר א. עופר הזמין אליה את פנחס אילון ואת פיינברג מטעם הסלטון המקומי, והם טענו שאנו מוציאים את המרכז מתכנית הבניה וזה יפגע בקליטת עולים. הוזמן גם אריה מאיר מקריית גת, המיצג את עיירות הפיתוח בסלטון המקומי והוא יצא בהחשפה נגדית. גם נציגי איחוד הקב" והקיבוצים הוזמנו, בקשר לרמת רחל, כפי שאמרתי, יש לציין כי הסר א. עופר טס הכל על הסולחן פתוח לבקורת. אולם בישיבה האחרונה הוא הביא נתונים ודפק על הסולחן וטען שצמצום הבניה במרכז מהווה פגיעה בעולים. לעומת זאת בא פ. טפיר ואמר, כי התכנית של א. עופר אינה מספיק טובה, מפני שבחיפה, בח"א ובמרכז נחוצות הרבה יותר יחידות דיור לעולים מכפי שעופר מציע. עניתי לו, כי 50 אלף היחידות המוצעות ב 5 שנים נכנסות בתחום ה 146 אלף יח" של עופר, וכן בתחום ה 129 אלף, לפי התכנית שלנו, לגבי רצועת החוף. הוא טוען שהחייטבנו על הקרקעות ולא נותנים לבנות. אפשר לדעתו, לבנות בחוף המרכז 700 אלף יח" דיור. אין ספק בזה, באשר גם על דינונו אפשר לבנות. בישיבה הקודמת ציינתי גם שלפי תכנית בנין ערים יש במרכז מקום ל 500 אלף יח" דיור. השאלה אינה, איפוא, של מקומות דיור, אלא אם יבצעו את התכנית כפי שמציע המינהל, או מסרד השיכון. מבחינת תפרוסת האוכלוסיה וישוב הגליל, התכנית של א. עופר היא גם טובה. אבל אני טוען שאפשר לבצע אותה כמעט ללא הפקעות, בלי שינוי קרקע חקלאית, בפרופורציה אחרת בין בניה צבורית לבין פרטית ופיזור יתר בנגב, בירושלים ובמיוחד בגליל. אין לדאוג למרכז, באשר הוא כבר יבנה את עצמו. הבניה הצבורית צריכה דוקא ללכת לאותם המקומות איפה שהבניה הפרטית הולכת הכי פחות.

ב. לובטקין : (בגלל תקלה במכסיר לא נקלטו הדברים).

י. גלילי : אני לא אחיחם לתכנית הבניה, באשר יש על מי לסמוך בנושא זה, אלא לבעיית ריטום מסבצות היטובים והחוזת עם המינהל.

בעיית ריטום המסבצות מתיחסת ל 95% של האדמה החקלאית ול 700-800 יטובים. יש לה חשיבות ממדרגה ראשונה, מבחינה כלכלית, ממלכתית ופוליטית ואנו הזנחנו אותה, מתוך הלהט המסיחי ומתוך הבטחון הבלתי מוגבל בהתפתחויות לעתיד. אנו עלולים להצטער רבות על זה, שלא דאגנו להחלמה פעולה זו מבעוד מועד. לא יתכן שיטובים הקיימים עשרות שנים ושהיו להם חוזים ל-99 שנים נשארו עתה ללא כל אסמכתא רשמית. מה שנרשט בזמנו בטאבו התישן ולא מתאים למציאות.

בזמנו, הייתה חכמיה של ביצוע רישום 50 מסבצות לסנה, הוך מגמה להסלים את כל הפעולה במסך 15-20 סנה. לאור ההתקדמות בפועל, אני לא רואה סזה יוסלם אפילו בסני הדורות הבאים. בסנים האחרונות החלו הח"ח מ. ריין וב. לובטקיך לדחוף את הפעולה. הם הצליחו ליצור קשרים עם המסקים, התנועות והמועצות האזוריות שהינה להם גם הספעה במחוזות. לאחרונה העלו אותם בתפקיד ואין מי שיבצע עתה את המלאכה. לדעתי, חייב מינהל מקרקעי ישראל לראות בזה אחד התפקידים המרכזיים שלו ולדאוג שפעולה זו של רישום המסבצות תבוצע כמבצע צבאי מתוכנן מאלף עד חו ! המינהל לא יכול לטעון שאינו מסוגל להתגבר על הבעיה, היות והוא מתקשה לאיים מסרה זו, או אחרת!

ברור לי, סמה שלא יעשה עתה, זהו ענין להרבה סנים, מאחר ולא ידוע זה יסתיים, יש צורך ליצור בפוסטם מוגדרים למצב הקיים. לא יתכן להמשיך עם חוזים סיס לחדסם מדי כל 3 סנים! אי לכך אני אומר העלינו לדרוש כי המינהל יערוך חוזים עם המסקים ל 49 סנים על המסבצות הקיימות ויהיה בהם סעיף האומר, שכאשר זה יבדק וזה ירסס, אזי הסוכומים שיחקבלו יחייבו את המסבצות הקיימות. (מ. זורע : קשה לקבל זאת, מפני שהפרקטיקה בארץ הראתה שאם יוטבים סני יסויבים סמוכים ולאחד יש מסבצת וחצי ולסני כלום, אזי קשה להעביר אדמה ממסק אחד לסני) אני חושב שאתה מגזים! (מ. זורע : למוטבי ההר בגליל יש 7 ד' למספחה ועל ידם יסגם מ-קים עם אדמה מוסקית טובה והם לא רוצים לוותר על מילימטר אחד. הם צודקים, היות ויש להם חוזה. האם אתה מציע לרשום את המסבצות הזמניים ל 49 סנים 12) אני לא הצעתי זאת! אני מדבר על המסבצות הקבוע ולא על אסמה זמנית. לו היו הולכים לרישום כזה, היה יותר קל לבוא למסך ולהגיד - אתה רוצה חוזה ל 49 סנים על המסבצות שלך ? - אז תפריד בין המסך הקבוע לבין המסך הזמני! למרכז החקלאי אין כל כוונה שמסק אחד יחזיק אדמה זמנית, מבלי להסלים את המסבצות למסק סני. עובדה היא, שבסנים האחרונות עשינו פעולה גדולה בקשר למסקי הגליל. רוכזו כ 30 אלף דונם אדמה זמנית להסלמת המסכה למסקי ההר בסני אזוריים עד 30 ד' ליחידה.

מהו התהליך בהכנה ובמדידת המסבצות ? המינהל עובר יחד איתנו וב"כ המועצות האזוריות ומסמנים את גבול המסבצות ומחתימים את המסקים על כך. אחר כך מחזילים הקליים עם הועדה לבנין ערים, ועדה מחוזית, מחלקת המדידות וכו'. ז.א. שאת המלב הראסון של צילום המסבצות ובדיקתה ניתן להסדיר (ב. לובטקיך: זאת היא הבעיה היסודית) אני לא מקבל זאת, באשר באותם היסויבים, בהם עסקנו ב 3-4 מועצות אזוריות, הבעיה הייתה של הבהרת בעלות על 50, או 100 ד', ולא יותר. ועדת החכנון הארצית עבדה במסך סנים וועדת הביצוע עברה ברוב המקומות והעניינים הם, פחות או יותר, מסודרים. זהו שלב הנתון בהחלט לטיפולו של המינהל, המרכז החקלאי והמועצות האזוריות וניתן לסיימו הוך 5 סנים ולהגיע לחוזים. היתר יקח יותר זמן. מה שנוגע לחלק הסני, אני מאשים לא רק את המינהל, אלא גם את עצמנו. המרכז החקלאי והמועצות האזוריות לא היו חדורי הכרה בחשיבות פעולה זו ולא הקדישו את הכוחות והמאמצים הדרושים, כדי להחליט על נושא זה.

לאור כל זה, יש לדעתי הכרה שהמרכז החקלאי יקים מחלקת רצינית למדידת המסבצות, וזאת הוך שיתוף וכפיפות למינהל מקרקעי ישראל. צריך לבדוק גם אם יש לעשות זאת בסיתוף עם התנועות והמחלקות הטכניות. נוסף לזה, כל קבוצה של מועצות אזוריות המסוגלות להתארגן ולהיערך לפעולה כזו של מדידת המסבצות, צריכות לקבל את הדרבון המתאים לביצוע הדבר. היות ומדובר על פעולה גדולה ומקיפה, לא נראה לי שניתן יהיה לבצע אותה דרך מרכז אחד וע"י חבר עובדים מצומצם ולהסתמך עליה הוך פרק זמן מוגבל. ע"כ אני מציע לחלק את העבודה בצורה הגיונית, ע"מ לבצע את החלק העיקרי והאפשרי.

אני חוזה, איפוא, לתחילת דברי ואומר, שאם לא ניתן להסלים את היסוס המטבחות בהקדם, הבה ניתן למסקים את הטעם שהוכר ע"י כל המדידות כחוזה קבע לתקופה ממושכת.

בסיס דברי, אני רוצה להתייחס לנושא החוזה ובעיקר לחוזה הקיבוץ, באשר הדיונים המפורטים על חוזה המוסב טרם התחילו. קימנו בירורים ממושכים וגם נטבטנו, בזמנו, עם סר החקלאות וסכמנו על עקרונות החוזה. נדמה לי, שלא נסארו הרבה סעיפים לגביהם יש ויכוח עקרוני. סר החקלאות קבל את דעתנו, כי למרכז החקלאי צריך להיות מעמד מוכר בחוך החוזה. ביסיבה הקודמת אמר הח"מ. זורע שלא יחכן שהמרכז החקלאי יהיה צד שליטי בחוזה. לא היתה לנו כל כוונה להיות צד שליטי בחוזה יהיו סעיפים חמורים בקטר להפקעת קרקעות, יהיו בעיות של דמי חכירה וכו'. מי כמוך יודע מה זה נקרא לגבות דמי חכירה ובפרט, כאשר כאן מדובר על גביה מרוכזת, החוסכת 30% הוצאות ודמי חיווך. ישנן, איפוא, בעיות העולות לגרום לחיכוכים ביננו לבין המינהל ואנו רוצים למנוע אותם. על יסוד הנסיון שלנו אנו יודעים שאם אנשי המינהל יושבים עם המרכז החקלאי ומבררים בעיות מגיעים גם לידי סיכום משותף לפני שהעניינים מובאים לאישור פורמלי בפני מועצה מינהל מקרקעי ישראל. זה עדיף מקבלת החלטות מראש המועצה ואם אנו מתנגדים להן, אזי מתחילים לפנות אל שרים והענין נסחב כמה שנים עד שהוא מסתדר. אני לא חושב שיש למיטהו ענין בזה. שנית, אנו לא חושבים שצריך להיות מו"מ נבדל עם כל מסק ומסק. המרכז החקלאי ^{ע"י} ~~המיצב~~ את ההתייבות העובדת, המהווה למעלה מ-90% של החקלאות בארץ, צריך ליצג את החקלאים גם כלפי המינהל. זה מעוגן בחוק ובנוהגים של מסרדי ממסלה אחרים. אנו מנהלים מו"מ על מחירים עם מסרד החקלאות ועל נוסאים אחרים עם המסרדים המתאימים. אנו רוצים, איפוא, כי למרכז החקלאי יהיה מעמד מוכר בחוך החוזה לגבי נוסאים מרכזיים ולא בעניינים שוטפים - אם לגבות דמי חכירה, או לא לגבות. זה יחייב את המינהל לנהל מו"מ עם המרכז החקלאי לטעם תיאום עמדות לגבי עניינים מרכזיים ועקרוניים, אני חושב שזה לא רק שאינו סותר איזה שהוא סדר של מינהל ממלכתי תקין, אלא זה יאפשר לטני הצדדים להטיב את המסרות המשותפות.

מ. טור : לדעתי, דברי הח"י. גלילי מבטאים, למעשה, את דעתו של המרכז החקלאי המייצג את ההתייבות העובדת. שני הנושאים הנדונים היום שלובים אחד בשני הן לחיוב והן לשלילה. ביסיבה הקודמת התרחמנו עמוקות מצורת הצגת נושא הקרקעות ע"י מר מ. זורע. אני מוכרח לציין שגם הפעה התרוממתי מן התבונה של התייחסות לנושא הראסון - כאילו אין הבדל גדול בין תכנית מסרד הסיכון לזו של המינהל, חוך הדגשת הטוני הנובע מגישה מהותית אחרת אל העניינים. לדעתי, המרכז החקלאי צריך לצרף את קולו בעד ההכרעה לקבלת המגמה הבסיסית של תכנית מינהל מקרקעי ישראל, ואם יש צורך להזמין את עצמנו בפני ועדת השרים.

לעומת זאת אני מקבל את ההסבר של המינהל לגבי החלק הטני של הדיון - ריטום המטבחות. ביסיבה הקודמת היה ח"מ. זורע יותר אופטימי והוא אמר שהענין הולך כנכאה לקראת פתרון. לפי הדברים שהמענו היום, הענין הוא בנסיגה מוחלטת. המרכז החקלאי צריך להודיע למינהל שאצנו מקבל את המציאות הקימת ושעליו להתארגן לשינוי דרסטי בתחום זה. זוהי שאלה של מחיר וניתן להטיב את האנשים הדרושים לביצוע ריטום המטבחות! אני חרד לבאות אם לא נגמור מהר ככל האפשר את הריטום. החוזה, שדבר עליו הח"י. גלילי, אינו צריך לבוא במקום הריטום הנדרש.

י. בר לבב : לקראת המסיבה "סערכו לח" א. כנעני דפדפתי ביומנו של י. ויץ ז"ל ואני מצטט בזה קטע - "והנה הופיעו אצלי הח"ח ז. צור וא. כנעני והם הביעו את דאגתם על בעיה עתיד האדמה החקלאית, על ההתפתחויות ועל היעדר חודים...". זה היה ב 1951. מתוך דברי הח"י גלילי מהיום מתברר שמאז לא התחדש דבר, פרט לזה שהרבה אדמה חקלאית "זזה".

אני מבין, שאין ביננו חילוקי דעות על זה שיש לתמוך במאבקו של המינהל נגד נגיפת אדמות חקלאיות. לעומת זאת ישנה המיהה על ההתייחסות הלא רצינית של המינהל בקשר לריסום המטבחות. אנו לא יודעים בפני איזה התפתחויות נעמוד בעתיד, העלויות לנסל אותן מכל מה שבנית. החוזה ההתייבחותי של הסוה"י היה לא מסודר הרבה שנים והמרכז החקלאי לחץ לקידומו עד שהעניין נגמר. למרות שקיים חוזה זה ניתן לתקוף אותו בגלל היעדר חוזה על הקרקע. שאלתי כמה מהמפגשים והם אחרו את הדבר. אני מניח שהמלסון הקיים בארץ לא ינצל אפשרות זו, אבל אין לדעת מה ילד יום. יש, איפוא, לבדוק באופן יסודי את העניין ואם יש הכרח גם לטנות בהחלט את החוץ ולהגיע בהקדם לחוזה על המטבחה. נראה לי שסיטת הריסום והמדידות אינה תואמת את התקופה הנוכחית (פ. זורע : יש לנו הסכם עם אגף המדידות הממשלתית, כי תצלומי אוויר יכולים לשמש מטרה זו). לזה בדיוק התכוונתי. אם אפשר לצלם את הירח, אפשר גם לצלם את המטבחות! (פ. זורע : זה אפשרי וגם חוקי, אבל לא זאת היא הבעיה המרכזית!) הצילום יכול להראות גם את יעוד הקרקע - איפה יש מטע, בית הרוחה, מגורים וכו' - ויכול לשמש כדוקומנט יורדי בידי היטובים להוכחת הבעלות אם תלכו בדרך זו, ניתן לסיים הרבה יותר מ 50 מטבחות לשנה. במידה וחסר בארץ ידע, ניתן להשיגו בחו"ל. אני לא מאמין בכוסר המועצות האזוריות, המחלקות הסכניות ושל המרכז החקלאי לבצע מלאכה זו. יש ללכת בדרך זו של צילומי אוויר גם כאשר ידוע מראש שזה אינו מדויק מאה אחוז. זה עדיף מלא כלום. ע"ח כך נוכל לסגור את המעגל ולהגיע לזה שלכל ישוב יהיה חוזה, אשר יוכל לעמוד במבחן משפטי אפילו בינלאומי.

פ. ריין : מבלי להיכנס לבעיות הטכניות, ברצוני לציין, כי כח האדם החסר לביצוע העבודה הוא בעיקר טכני. בדיונים האחרונים הגענו עם הח"י גלילי לסיכומים מסוימים, אשר יכולים, לדעתי, לקדם את הנושא. עם זאת יחנן עוד בעיות, הנובעות מתוך חוסר שיחוף פעולה, בתוך מועצות האזוריות, בוועדות בניין ערים המקומיות, בגורמות לחקלות הכי גדולות. הח"י גלילי וכן החברים העוסקים בזה הבטיחו לסייע לנו להתגבר גם על זה.

בעיה הפגור בריסום אינה נובעת רק למגזר החקלאי. 80% מהזיכונים הצבוריים טרם רשומים הכח הטכני המצוי בארץ ומוכן לעסוק בזה הוא מוגבל. נטינו לעבוד עם מסרדי חוץ, אבל לא הצלחנו, כאשר העבודה היא קשה ואינה מסתלמת. עם זאת, הח"י גלילי יודע שבהטוואה למה שהיה ב 1951, או אפילו ב 1970, התקדמנו ואנו מסוגלים להביא את העניין עד הסוף. עובדה היא, שכיום רשומים כמספר האחוזה 50 מטבחות. אני מסכים כי הקצב אינו מספיק, אבל אנו פתוחים לכל הצעה איך לחגבר את הפעולה. אם המרכז החקלאי יסייע לנו גם בצד הטכני ע"י פתיחת איזה טווא מסדר, אני מקווה לנוכל לקדם בהרבה את הנושא. ניתן גם לגייס לכך את המועצות האזוריות, בתנאי שי בידן התנאים הטכניים והמקצועיים הדרושים.

אשר לחוזה, אני בדעה דומה לזו של הח"י. גלילי שהתגברנו על מירב המכסולים. נצטרך לקיים עוד מספר שיחות עם מנהל המינהל ואולי גם עם סר החקלאות, כדי לסכם כמה נקודות נוספות. אחרי זה נוכל לערוך חוזים לאותן המסבצות-טנרשמו כבר בטאבו. (סנסה יוספטל : מהי דעתך בקשר להצעה של צילומי אויר?) זהו חלק קטן מן העבודה. יש לנו ספה מסותפת עם אגף המדידות המוסמך לעסוק בזה ואפשר לבצע את המדידות. למשל, תוך שנה נסיים את הפעולה של צילום מצב האחזקה של הקרקע בכל האזור מלכיש דרומה. נכון הוא, שזה עדיין אינו מאפשר ביצוע הריסום היות וטרם נקבעו המסבצות המדיקות.

ב. לובטקין : בדברי הקודמים ציינתי שהמצב אינו מסביע רצון. אולם לאור הדברים שהוסמעו, אני מוכרח לתקן את הרושם שעשוי להתקבל אצל החברים שאינם מלווים יום יום עבודה זו.

יחנה נקודה אחת שטרם התגברנו עליה והן - הועדות המקומיות. בתחום זה אין תדונה מאז התחלת העבודה עד היום. לעומת זאת התקדמנו יפה ביותר השלבים, ואחד החשובים שבהם הוא - מיפוי ראשוני. קיים כיום בכל הארץ מיפוי השטח, פרט באזור בית שאן, המהווה תשתית חשובה להמסך העבודה. בנגב הצפוני לא היה שום מיפוי והסדר וכיום יש לנו מפות ואנו בתוך תהליך של הסדר אשר עם קבלת חוקי יאפשר ריטום המסבצות כסלב מוקדם לחתימת החוזה עם הקיבוץ, או המוסב. אין לשכוח כי מדובר על חבל ארץ של 2,5 מליון ד".

בסתיים אחרים - יסנן מועצות שהתחלנו וגמרנו ויטנן מועצות שהן בתהליך של עבודה - חלק במדידות וחלק בדיונים בועדת בנין ערים והחלק הארי בדיונים על המסבצות עצמן. הח"י. גלילי, יודע, שזה עיקר העבודה! אם חכניה בנין ערים מתעכבת בגלל סחבת, הרי פאמר מדובר על הכנת אותה מסבצת, עיקר העיכוב הוא בגלל זה שסחרות לנו ידיעם עובדות. כל עוד לא בררנו עם היסוב, עם סכניו ועם המועצה האזורית מהן הגבול המדוייק ומה בתוך זה נמו וברוטו, אין אפשרות להתקדם הלאה לקראת חוזה זה, או אחר. הכנת המסבצות או קבלת החתימות של הנובעים בדבר, זה 80% מן העבודה! זה חלק קטן יותר מן הזמן, אבל עיקר העבודה, והעיכוב כאן הוא בעיקר בגלל היעדר אנשים סכניים וספיקים העומדים לרשותנו. הבעיה אינה בגלל מחסור בכסף, אלא בזה שאנו לא יכולים להלם עותר ממה שהתקטיר הממשלתי מרטה לנו. כאמר : יכ : י נעזרנו ע"י מסירת עבודה החוצה, אזי מגבלה זו לא קימת, אבל אין מי שירצה לקבל עבודה זו.

אני חוזר, איפוא, על פניתי הקודמת שפורום זה, או המועצות האזוריות יעזרו לנו בהסגת 10 בעלי מקצוע לעבודה במינהל, בתנאי שיחאימו מבחינת הכיסורים לחקנים שיסגט אצלנו.

א. יודנפרוינד : אם אני רוצה להיות מעסי, עלי להודות מתוך מה שמענו כי ריטום המסבצות הוא ענין להרבה שנים. הח"י. גלילי הציע לערוך בינתיים חוזה ל 49 שנים עם צמידות לסינויים שיחייבו מהמדידות שהיעסנה בעתיד. אני מציע, כי המרכז החקלאי יאמץ הצעה זו וידרוס מן המינהל להפעילה.

פ. זורע : אני יוצא מתוך הנחה, לצרכי דיון זה, כי כל מה שנאמר כאן הוא נכון חצריך עכסיו לגטח לעבודה. מה שנחוץ לי זה לא כסף. יש לי תקציב ואני יכול למסור החוצה עבודות לביצוע, אבל זה לא עזר לי עד כה. בבקשה - אני מוכן שהתנועות יקבלו עבודה זו וגט יגייסו את האנשים לעבודה במינהל, אשר יוכלו למסור ולקבל את העבודה מטעמנו. אותם 10 האנשים החסרים, לפי דברי הח"י. לובטקין, יקבלו סכר לפי המקובל בחקטיר הממשלתי. מצד שני יקימו התנועות חברה שתקבל את העבודה במחירי הטוק. אין ספק, שהיא תזכה במכרז היות והיא תהיה היחידה בטוק שתרצה להתעסק בזה.

בעית הריסות נובעת לא רק לחקלאים, אלא מתיחסת לאוכלוסיה של 2 מליון נפש בערך. כיום ישנן 400 אלף יחידות דיור שטרם נרשמות בטאבו. האוצר הקציב לנו 30 מליון ל"י לקידום הריסות של אותן יח' דיור, אבל לא הצלחנו להוציא מזה כמעט כלום. קצב הריסות הוא קטן מקצב הבניה החדשה. ז.א. שהפיגור בריסות ילך ויגדל. במקרה הטוב ביותר נרשמות 2 יח' דיור מתוך 3 יח' נבנות. יש לנו, אישוא הכסף, אבל לא מצויים בידינו הכלים לביצוע. ההבדל בין הפקטור העירוני לבין החקלאי הוא בזה שאחט יכולים להתארגן ולבצע את הדבר. מה שנחוץ, כפי שאמרתי קודם, הוא - גיוס 10 אנשים שעובדו במינהל ויצירה גוף משעמם שיוכל לקבל עבודות במכרז.

שנטה יוספטל : מהי דעתך בקשר להצעה של חוזה מסגרת ?

מ. זורע : החוזה זה דבר נדוייק. אפשר לערוך חוזה כאשר ידוע הקו של גבול המסבצת (ד).

מירון : אפשר לכלול בחוזה סעיף המחייב תיקונים כתוצאה מהמדידות! אני ברחתי נוסא זה עם האנשים שלי והצעתי שבמקום לעשות את החלוקה הפנימית עד לפרט האחרון, אני מוכן להסתפק בחתימת חוזה על הקו הגבול החיצוני. מתברר ש 80% מן העבודה מתייחס לסימון הקו הזה. אם יש צורך לעשות עבודה זו, אז למה לא לבצע אותה בסלימות!? (מ. סור : 20% אלה זה ענין ל-20 שנה!) לא נכון! הגבול החיצוני הוא הנושא העיקרי למחלוקת, ואילו החלוקה הפנימית בחוך הגבול הזה הוא ענין שביננו לבין הגוף הנרשם וניתן בקלות להסדירו. בכל אופן, אני מקבל על עצמי לחשוב על זה מחדש. (י. גלילי : אפשר להיעזר במועצות האזוריות לצורך התוויית הגבול החיצוני. אני מעריך עבודה זו לא ב 80%, אלא ב 130%) אם אתה חושב שזאת היא עבודה לא רבה, בבקשה - אני מוכן להקבל על עצמך להסיג חתימות על הגבול החיצוני של המסבצות. אני מצידו מוכן לקבל על עצמי לבצע מספר מקביל של חוזים. אם תביא 50 חתימות נחתום על 50 חוזים. אם מצליח להביא 100 נחתום חוזים בהתאם, או כל מספר אחר.

שנטה יוספטל : אנו יכולים לסכם בעקבות דיון זה, כי המרכז החקלאי טומך את ידיו על חכניה הטיכון הרב שנחית של מינהל מקרקעי ישראל, כאשר אינה מחייבת הפקעת קרקע חקלאית ראויה לעיבוד. אנו נפנה אל סר הטיכון ונבקש להזמין אותנו בפני ועדת השרים, כדי להביע את תמיכתנו בחכניה זו ולתבוע את ביצועה.

ההצעה נחקבלה

אשר לנקודה השניה, אני מסופקת אם בידי המסכים מצוי אותו כח אדם הדרוש למינהל. עם זאת אני מטכימה, כי נכנס את המחלקות הסכניות של הזרמים, ע"מ לבחון אם ניתן להסיג באמצעותן את כח האדם המתאים במסכים.

בו בזמן, אנו מבקשים מהמינהל לבדוק את ההצעה של פתרון בעית הריסות המסבצות בסלבים. יש לי הרושם, שהרצון לבצע את העבודה בסלימות מוחלטת גורם לזה שלא נעשה בינתיים דבר. (מ. זורע : אני מציע לקבוע את מנהל המרכז לתכנון של מסדר החקלאות כפוסט בלעדי במקרה של חילוקי דעות על גבולות המסכים). חפיד זה טרם אויס. המועצות האזוריות והמסכים יודעים ברוב המקרים מהם הגבולות של המסבצות. הרי לא בכל שנה ולא בכל מקום מתקוטטים על קו המסבצות! אם ישנם מקרים קשים במיוחד, אפשר להשאיר אותם בינתיים בצד. אולם באותם המקומות בהם ידוע מהו הגבול בין מסך למסך, אין כל טיבה לאי חתימת חוזה מסגרת. אני הייתי מציעה לפצל את העבודה לפי מועצות אזוריות ולהסיל על ראש המועצה לבדוק יחד עם רכז הועדה החקלאית את הגבולות של המסכים ואלה יחתמו על הסיכומים. (מ. זורע : המסך איתו אנו חותמים, צריך להסכים. לפסיקה זו!) נכון. אני מציעה לבחון אפשרות זו. (מ. זורע : מ. ריינן! - האם אפשר לתת חוזה לאותם המקרים לגביהם אין חילוקי דעות על המסבצות הקבועות?) (מ. ריינן : אני מציע לתת לנו קהות לחשוב איך לקדם את הענין). (מ. זורע : אפשר לבחון את הבעיה במסגרת הועדה המסופפת עם המרכז החקלאי).

אני מציעה לקבוע תקופה של חדשים, ע"מ לחתור לפתרון של חוזה מסגרת, המתבסס על הגבולות החיצוניים של המשק, בו יהיה כלול סעיף האומר - שהחוזה יוחאם לשינויים שיחולו כתוצאה מהמדידות הסופיות.

מהו ההבדל בין המצב כיום לבין זה, כאשר יהיה קיים חוזה מסגרת? ה"ח" פ. זורע הביא קודם את הדוגמא של רמת רחל. ברגע שיהיה למסקן זה חוזה על הגבולות החיצוניים, אזי יהיה קשר יותר להפקיע ממנו קרקע, מכפי שזה ניתן כיום. (פ. ריין: לא ניתן לעשות זאת גם כאשר קיים חוזה ל 3 שנים.) חוזה כזה תופס ל 3 שנים ואחרי זה קל יותר להפעיל לחץ ולהכניס שינויים. נכון, שהמוסדות לא מנצלים היום את האפשרות, אבל אין בסחון מה עלול לקרות במדינת ישראל בעוד מספר שנים. ע"כ יש הבדל בין חוזה ל 3 שנים לבין חוזה ל 49 שנים.

פ. זורע : אני מוכן ללכת לחוזה לתקופה ארוכה על כל מה שאננו טנוי במחלוקת. אולם יש לדעת, כי חוזה כזה סומן בחובו הרבה מוקשים. אני מבקש, איפוא, כי הנושא ידון בצורה אינטנסיבית בוועדה המטופחת ומסקנותיה יובאו למרכז החקלאי ולמינהל לקראת דיון וסיכום סופי.

ההצעה בתקבלה

סנה יוספטל : עלינו להתייחס גם לבעיה מעמדו של המרכז החקלאי בנוסח חוזה הקבע. ה"ח" פ. זורע התנגד לנוסח של צד שלישי ואילו ה"ח" י. גלילי דבר על עזר סכנגד. איני חושבת שמיטהו יכול להתנגד לזה, סגוף צבורי יהווה גורם בחוזה, אשר יגשר על חילוקי דעות שיכולים להיווצר על פירוש סעיפים שונים של החוזה.

ד. רביב : ישנה אפשרות של צירוף נספח לחוזה, אשר יבטיח את מעמדו של המרכז החקלאי. ישנה אפשרות שניה - הכללת מעמדו של המרכז החקלאי בתוך החוזה לגבי עניינים עקרוניים.

פ. זורע : אנו מקימים זה שנתיים התיעצויות עם המרכז החקלאי, ע"מ להגיע לניסוח סוסטס של החוזה. זה מבטיח את המגמות שאתם מעוניינים בהן. איני רואה, איפוא, צורך כי המרכז החקלאי יוזכר בתוך החוזה (ז. צור : אבל המרכז החקלאי צריך לייצג גם אחר כך את המסקים, במקרה של חילוקי דעות על סעיפי החוזה!) יש לנו נסיון גרוע עם צד שלישי בחוזה וע"כ אני מתנגד לזה.

י. בר לבב : בחוזה ההתייבותי של הסוה"י מוזכר במפורט שמו של המרכז החקלאי, כגוף הבלעדי המייצג את החקלאים במקרה של חילוקי דעות על פירוש סעיפי החוזה. במידה ולא מגיעים לסיכום מסותף, אזי ההכרעה הסופית נתונה בידי הר החקלאות. סידור זה פועל מצויין (פ. זורע : האם זה הכל, מה שאתם רוצים להכניס בחוזה?) (י. גלילי : זהו העיקר!).

פ. ריין : אני מבין, שהמרכז החקלאי מקבל שהוא לא יהיה צד שלישי בחוזה. יש לקבוע רק את הניסוח המדויק, אשר יבטיח כי במקרה של חילוקי דעות, או במקרה של נקיטה בפעולות קיצוניות, חייבים להתייעץ עם המרכז החקלאי. במידה ולא נגיע לסיכום מסותף תהיה ההכרעה הסופית בידי הר החקלאות. המרכז החקלאי צריך, איפוא, למקד את הנקודות שלגביהן יהיה הכרח לבוא לידי תיאום מסותף.

הצעת הסיכום בתקבלה

נוכחים : סנטה יוספסל; א. גלבווע; י. בר לבב; י. גלילי; מ. שור; ד. פלג;
א. גולדברג; בן עמי הראל; ד. מירון; צ. מגן; ש. גוסליב; מ. ארזי;
א. בן-יעקוב; י. סעדי; ד. רביב; א. פינקלמן; י. כוכבא; ע. גורביץ;
ד. גל; א. יודנפרוינד; מ. אוזילבסקי.

מוזמנים : נ. גנץ; א. ברום.

נעדרו : נ. חובב.

סדר היום : (1) מחיר הכותנה - אינפורמציה
(2) המשך פעולה ביסוס.

סעיף א' - מחיר הכותנה - אינפורמציה

סנטה יוספסל : נציגי מועצת הכותנה עמדו אתמול לחתום עם ארגון המטויות חוזה על מחיר הכותנה. לפני החתימה קבלו נציגי המטויות הודעה מטעם משרד המס' והתעטיה שלגבי מוכנה יש שתי גירסאות - (1) איוט לא להכיר במחיר המוסכם של 7,5 ל"י לק"ג, בעת שהמטויות ידרשו דיון על מחירי הסוטים. (2) לא לחתום, היות והענין נמצא עדיין בטיפול. כחוצאה מהודעה זו לא נחתם החוזה.

הנהלת מועצת הכותנה קיימה היום התייעצות ובה סוכס, טלמרות אי חתימת החוזה תוכל כל מטויה לקבל כותנה במחיר של 7,5 ל"י הק"ג, אבל בלעדי התנאים המקיליט הכלולים בחוזה שלא נחתם.

מ. ארזי : התערבות משרד המס' והתעטיה אינה מקריה. היא מהווה חלק ממדיניות. לפני כמה שבועות הוא יעץ למטויות ליבא כותנה. לזכות המטויות יש להגיד שהם לא נעחרו לעצה, פרט להזמנה של 1000 טון מזמביה, והתר לחתימת חוזה עמנו.

התערבות משרד המס' והתעטיה ברעף האחרון לפני חתימת ההסכם הינו צעד בלתי מקובל. גם אם נקבל את שתי הגירסאות לגבי ההודעה, יש לראות בה דבר חמור ועלינו להגיב עליו.

סנטה יוספסל : אני מציעה לא לקבל כאן כל החלטה בנושא זה. נמצא כרך נאותה לפרטוט התגובה שלנו נגד ההתערבות הבלתי מקובלת של משרד המס' והתעטיה. מחר מתקיימת פגישה עם השר בר לב לשיחה כללית ונמצל הזדמנות זו להעלות נושא זה לדיון.

ההצעה נחקבלה

סעיף ב' - המשך פעולה ביסוס.

סנטה יוספסל : המזכירות קיימה שני דיונים על נושא המשך הביסוס, מבלי לקבוע עמדה סופית. ה"י. פרלמוטר העביר אלי מכתב כחתימת * אדמוני שנחקבל עוד ב 17/6/74, בו מבקשת המחלקה להתייכות קבלת סיכום.

תוכן המכתב הוא כדלקמן :

" הריני מאשר קבלת מכתבך מ 9/6/75 בקשר לפעולה הביסוסם בסנים הקרובות.

חשוב מאוד, שהיטיבה הנוספה של הנהלתכם לסיכום עמדתכם בנדון החקיים בהקדם האפשרי.

המחלקה להתייכות מעונינת מאוד בקבלת סיכום עמדתכם בנדון, אבל לא

קאסי כהן
לתישבות

חוכל לדחות קבלת החלטות לזמן ממוקד.

בנושא המטח הביטוח קימת מערכת מטופפת של אינטרסים ולחצים ולא נוכל

להשאירם: זמן רב ללא החלטות.

בכבוד רב

י. אדמוני "

לאחר כניסתי לעבודה במרכז החקלאי, פנה אלי הח' י. אדמוני מספר פעמים

וביקש קבלת הטיכום. פניתי אל בריה התנועה הקיבוצית ולתנועות המושבות ובקשתי החלטות לנושא. בני מקוה שנוכל הערב להגיע לטיכום סופי.

ג. גנץ: בישיבה הקודמת שנתקיימה כאן ב 5/6/74 פרסתי אופן עבודת ועדת המשנה לעניני ביטוח - שאני מרכז אותה - בקביעה ובשחרור הקציבים, בל"וי, ובפתרון בעיות המובאות בפניה. סמוך למועד זה קיימנו ישיבה בראשות טר החקלאות ה. גבתי ובהשתתפות א. ברוב, בה סוכמו מספר עקרונות, אשר צריבים להנחות אותנו להב בקביעת הקציבים, אופן הטיפול ביוזבי הביטוח וצורת העברתם למשרד החקלאות.

לאחר הטינויים הפרטונליים בהנהלת משרד החקלאות מינו הח"ר, אילנד וי. אדמוני ועדה בהרכב ה. מולכו (מרכז); א. אבנרי; מ. פייכמן ונ. גנץ, אשר מתפקדה היה לבחון ולהביא המלצות בפני הנהלת המשרד על דרכי עבודת ועדת הביטוח בעתיד. עלי להודות, שנעשה טביאה בזה ולא צרפנו אליה, גם את נציגי המרכז החקלאי. הלחץ לגמור מהר את העבודה והחגים שהיו באמצע, מנעו מאתנו לעשות זאת. לפני טאמסור לכם מימצאי ועדה זו, ברצוני לתת לכם קודם דו"ח קצר על מצב ביטוח ג', באשר זה חשוב לקראת קבלת ההחלטה.

במטרה ביטוח ג' נמצאים 90 וכמה יטובים. התקציב האוטר לסנת 1974/75 הסתכם ב- 65 מליון ל"י, מזה תשלום חוב למעלה מ 10 מליון ל"י לביטוח ב'. התקציב הזה אינו כולל סכום כל שהוא לצרכי תחית ואף אחד אינו יודע כמה זה יעלה ומתי זה יבוצע. כידוע לכם, אנו מסתופים, לפי הסכם בין משרדי באחוז קבוע בהתקנת כבישים פנימיים וחשמל. בגלל מגבלות תקציביות של משרד השיכון נדחה ביצוע סלילת הכבישים וכן ביצוע החשמל. נצטרך לתת את חלקנו כאשר יגשו לבצע את האוביקטים האלה ובינתיים המחירים עולים ומי יודע כמה זה יעלה לנו, אתן לכם דוגמא מוחשית. כללנו בתקציב האורגינלי 80 אלף ל"י למושב עולש, כהשתתפות ב- 28.5% בהוצאות סלילת הכביש הפנימי. מתברר, לאחר התכנון, כי כביש זה צריך לעלות עתה 1 מליון ל"י!

לפי הערכתנו, אם יוקצו הטנה 45-50 מליון ל"י לביטוח ג', יהיה צורך ב - 100-120 מליון ל"י במחירי אפריל 1974, כדי להטלים את ההסקעות המאוטרות ע"י המחלקה להתישבות ליטובים אלה. לצערי, שחררנו הטנה רק 41 מליון ל"י והגזברות בחבלים השונים בצעו רק 35 מליון ל"י. ישנה כעת הוראה מטעם גזברות הטנה"י, שלא יסחררו עד סוף דצמבר אף גרוס נוסף. שאלתי את הח' י. אדמוני - מה יהיה בדצמבר? הוא ענה, כי המחלקה להתישבות תחליט אז אם יהיה קיצוץ בתקציב, או שהביצוע המלא ידחה לטנה הבאה. עלינו, איפוא, לקחת בחשבון כי בגלל התחיקריות נצטרך 130 מליון ל"י ולא 120 מליון ל"י.

בגלל ההתיקויות שחלו השנה הפסדנו 30% מהכסף לגבי אותם האוביקטים שהיינו
 והשלמנו חייבים לבצע בעבר אותם רק השנה. אתם יודעים היטב, כמה עולה כיום להקים מבנה לול, או רפת, בהקואה לשנה שעברה. בנוסף לזה מתחשפת המחלקה להתייבות באחוזים מסוימים בתכניות האשראי המרוכז. ההתיקויות הדרסטיות נוגשות, איפוא, סכומים ניכרים מהתקציב שלנו.

טרם ידוע מה יהיה גודל התקציב של המחלקה להתייבות ב 1975/76. אם היא קבל תקציב דומה כמו ב 1974/75 - 280 מליון ל"י - אזי האפקטיביות תהיה קטנה ב- 30% לפחות, כתוצאה ממה שקורה בזוק. גם אם יהיה ב 1975/76 תקציב דומה, מבחינה ריאלית, לזה שהיה ב- 1974/75, אני לא מאמין שתקציב הביטוס יהיה גדול יותר מ- 65 - 70 מליון ל"י. כדי לסיים את ביטוס ג' נצטרך, איפוא, לחתי לנות תקציב נוספות. אנו מטפלים בביטוס ג' זו השנה החמישית. לכל הדעות, יהיה זה מצב בלתי נסבל אם השלמת הביטוס תימשך 6-7 שנים.

במידה ואנו רוצים להוסיף לרשימת הביטוס עוד 50 ישובים ולא תהיה הגדלה בתקציב, הרי זה יחריף את המצב עוד יותר. אם אנו אומרים שתקציב לביטוס צריך להתבצע ב 3 שנים, כדי שהוא יהיה אפקטיבי, ואם הוא ינוע בין ב- 2,5 מליון ל"י למסק, הרי נצטרך עוד 700-800 אלף ל"י לכל מסק בשנה הראשונה. תקציב הביטוס צריך לגדול ב 35 מליון ל"י. אני מאמין שנוכל להשיג ב 1975/76 תקציב לביטוס בטו 115-120 מליון ל"י.

יש לי עוד נימוק נוסף. יקנס לחצים עצומים של ישובי ביטוס ב' להסתוות לביטוס ב'. אני לא מתיחס לישובי ביטוס א', הטוענים שזרקו אותם... כדי להסתחרר מכל הבעיות הנ"ל, יש צורך לעשות הפסקה של שנה אחת בין הסריות השונות של הביטוס.

אנו סכמנו עם משרד החקלאות, כי הצעה התקציב המסקי לישובים החדשים, תיערך ע"י ועדה משותפת של המשרד האזורי והחבל, בה יתוו תכנית פיתוח למסך 2 - 3 השנים הבאות ויקבעו מה חלקו של תקציב הביטוס, הלוואות תקציב פיתוח וכו'. עד כה הגישה הנהלת החבל לוועדת המסנה חכנית מסקית, המבוססת על התקן ועם איטורה היו מתחילים בהפעלה. מעתה תהיה בדיקה יותר מעמיקה ע"י שני המשרדים לגבי תכניות הביטוס, כאשר הביצוע בשנה הראשונה יהיה בידי המחלקה להתייבות, בשנה השניה ביצוע משותף ואילו בשנה השלישית יעבור היטוב למשרד החקלאות ויכלל במסגרת האשראי המרוכז. בעבר היו לנו הסתברויות לא מועטות לגבי ישובים שהמחלקה להתייבות הפסיקה לטפל בהם ולא בא אחרי זה ל' ליווי אחר. המגמה כעת היא, לכלול ברשימת הביטוס ישובים כאלה שיכולים להיכנס יחד לאשראי המרוכז.

מזכירות הנועת המושבים רואה צורך, איפוא, בגלל כל שסיבות הנ"ל, שיש להתחיל את הביטוס הבא - ביטוס ד' - רק בינת 1976. הכוונה שלנו היא, שבמחצית הקיץ הבא יהיה מ"מ עם התנועות על השימה כזו, אשר תופעל הלכה למעשה באפריל 1976. ע"י זה נסיג סיהיו לנו חכניות מפורטות למסקים ושנית, נגיע להפסקה בין הסריות השונות, אשר תאפשר גמר ההתחבנות עם הישובים הקימים וסילוק 80-90 אחוזים מההתייבויות לגבי ביטוס ג' פרט בנושא התשתית. (מטנה יוספיל: מה סכמה הועדה?) הועדה הגיעה לסיכום והנאחרי זה דנה מזכירות הנועת המושבים ואמצה את הסיכום.

אני אקרא בפניכם את הסיכום :

1) " בהיות הועדה מודעת לקשיים, שנגרמו בעבר בעבודה ועדת המסנה לביטוס, בגלל סיפול באותו זמן בסתי סריות ביטוס - ביטוס ב' וג' - כתוצאה מהבדלי תקן ובהתחשב עם העובדה שלמעשה, לפי חשבוננו היתרה ל 1/4/74 ולביצוע גמר ביטוס ב' יהיה בסדר גודל של 100-120 מליון ל"י - לכן ממליצה הועדה לפתוח סידרת ביטוס ד' ב 1/4/76, כאשר הכנת החומר תתחיל מיד ואילו הרשימה הסופית תיקבע ב 15/4/75. "

ד.א. אנו סבורים שלא צריך לקבוע את רשימת ביטוס ד' לפני 1/4/76, ע"מ

לא לפגוע בקביעת הקציבים לישובים אשר בטיפול הרגיל של המחלקה להתישבות.

(2) "הועדה ממליצה, כי רשימת הישובים לביטוס ד' תוצע ע"י המחלקה להתישבות, בהתאם לקריטריונים המקובלים ובסיתוף עם התנועות ההתישבותיות וחובא לאישורה של ועדת הביטוס העליונה.

(3) הועדה ממליצה שהצעת הקציב הביטוס על יסוד תקן מאוחר ותכניות פיתוח מסך לעמיד, תוכן ע"י ועדה משותפת, בראשות סמנכ"ל החבל ובהשתתפות מתכנן החבל ומתכנן המטרד האזורי של מטרד החקלאות. ההצעה תובע לטיפול ראשוני בפני מנהל המטרד האזורי ומנהל החבל ורק אחרי זה לסיקול ולאסור על ועדת המסנה לביטוס.

(4) הקריטריונים להוצאת ישובים לביטוס המקובלים, לדעתנו, הם :

למושבים : (1) אגודה מסודרת

(2) 80% מהמשקים קיים בעויל

(3) 90% מההשקעות הבסיסיות של המחלקה להתישבות

נעשו כבר.

(4) מטקי סיקוס לא יותר מ- 20% מס"ה

כל החברים.

(הכוונה היא - שאם במושב יש יותר מדי מקרי סעד, או מקרים החייבים טיפול מיוחד - הוא לא כשר ליציאה לביטוס).

הקריטריונים לקיבוצים :

(1) לפחות 100 חברים

(2) בחינת מצבו הכלכלי של המסק.

(5) הועדה ממליצה, כי ביצוע הקציב הביטוס יהיה בידי המחלקה להתישבות. בסנה הראשונה תמשיך המחלקה לטפל במסק במקובל, ע"מ שלא תהיה הפסקה מידית. בחנה השניה - טיפול משותף של החבל עם המטרד האזורי, כדי להבטיח את המעבר בצורה טובה ומסודרת. בסנה השלישית יכנס המסק למסגרת האסראי המרוכז ויעבור לטיפולו של מטרד החקלאות. "

אני מלוח את הנושא קרוב ל- 5 שנים והגעתי למסקנה, ולטובת הענין אין

לסחוב יותר הטלפת ביצוע ביטוס ג'. אנו חייבים לעמוד על כך שיוטג הקציב הדרוש לגמר

ההחייבויות הקימות למסקים. שנית, לא לחזור על המטבה שעשינו בעבר - שעם גמר הטיפול ע"י

המחלקה להתישבות לא נכנסו המושבים למסגרת האסראי המרוכז. בהתחשב עם כל האמור, צריך

המרכז החקלאי לאמץ מסקנות ועדה זו ואני משוכנע שזה יהיה לטובת המסקים.

י. גלילי : בעקבות הדו"ח של בן אהרון ניתן למרכז החקלאי מעמד כנציג ההתישבות

בוועדה הפרוטטית ^{ובכל} הדברים הקטורים לביטוס. אני מתפלא, איפוא, שהועדה, אשר הוקמה ע"י

טני המטרדים, לא התפה בדיוניה ובהסקת מסקנות את נציגי המרכז החקלאי. אמנם הח" נ. גנץ

מצהיר בכל הזדמנות שהוא מייצג את המרכז החקלאי, אבל אינו חושב שעלינו להסכים עם התקדים

שנוצר ואני מציע שהמרכז החקלאי ימחה נגדו.

תהיה זאת טעות גדולה מצדנו, אם נחליט על הקפאת מצב מסויים ולא נדרוש תוספת תקציב לביטוח יטובים נוספים. לפני שנה החלטנו לעשות הפסקה של ביטוח חדש ובמידה וגם הונה נדחה את הדבר, מי יודע כמה זמן תסוב פעולת הביטוח.

אין לעשות הפרדה הוחתה בין ביטוח לבין קדם ביטוח. אין ספק שחלק מהיטובים, הנמצאים 3 שנים בקדם ביטוח, בטלים להיכנס לביטוח. הם קבלו כבר 60-70 אחוזים מאמצע הייצור. אני חושב שאנו צריכים להחליט על הוצאת מספר מסקים - אולי 30 - מהקבוצה של טרום ביטוח ולהתחיל בסדרת ביטוח ד". לפי הניתוח של הח" נ. גנץ אני בטוח שהוא נכון - יוצא, שהשנה לא יהיו 70 מליון ל"י ומצד שני, ערך הכסף יורד ואז ברור לי, שמטעמות הקפאת המצב פירושה לעשות הפסקה של 3 שנים, ולא של שנה אחת, בין קבוצה זו של ביטוח לבין הקבוצה הבאה. לא נוכל לגמור ב 1976 את ביטוח ג', באשר ישנו גם חוב גדול.

אם נדרוש הגדלת תקציב הביטוח ונחליט על תוספת יטובים לביטוח, יש סיכוי שלא יקצו את התקציב ואולי גם יגדילו אותו. אני מתנה את החלטה סידרת ביטוח חדשה בהגדלת התקציב למטרה זו. קו זה תואם את ההחלטות שהיו במסך כל השנים והוא ידרבן את המוסדות ואת האוצר להקצבת הסכומים הדרושים. אם אפשר קבוצה מסקים לביטוח, ע"מ לבססם תוך 2-3 שנים, אזי יטארו פחות מסקים במסגרת המחלקה להתייבות וזה יאפשר לה להתרכז בפעולת הכרעה יסודית.

י. בר לבב : אני מצטרף לדברי הח" י. גלילי ולדעתי, המרכז החקלאי צריך להעיר תשומת לבו של שר החקלאות ושל ראש המחלקה להתייבות על קיומו של המסך, עליו חתמו ד"ר פינקוס ז"ל והח" ת. גבתי יבדל לחיים והקובע אין פועלים בביטוח. עם כל הכבוד לחברים שלנו היושבים במוסדות אלה, אין הם יכולים להחליט על קו מסויים ללא תיאום עם המרכז החקלאי המיוצג את ההתייבות העובדת. אפילו האחידות האכרים והאיחוד החקלאי לא מערערים על המסך ורואים במרכז החקלאי נציג ההתייבות כולה.

בהזדמנות זו, ברצוני להזכיר קיומה של ועדה, אשר צריכה לקבוע כמה המסך יסלם ע"ח התקציב שהוא מקבל. גם שמה שכתבתי. אנשי הגזברות של הסוה"י מהם ההסכמים ורצו לטנות על דעת עצמם. את תנאי חוזה הפרדס. היה צריך להתווכח ולהוכיח, שהם לא יכולים לעשות זאת בלי הסכמת המרכז החקלאי.

הופתעתי לשמוע מה היה הרכב הוועדה. בס"ה זוהי ועדה המסנה בלעדי נציגי המרכז החקלאי, פרט ליוני אחד - צירוף הח" ת. מולכו. למרות ההתרעמות על צורת הפעולה, אני מקבל את מסקנותיה כחכנית אופרטיבית לקראת השנה הקרובה ולא יותר.

לדעתי, עלינו להתחיל לחשוב איך תיראה פעולת הביטוח לקראת שנות ה-80. ישנם דברים המחייבים שינוי עם התפתחות הזמן. יש לי הרגשה כי בקביעת תקציב לקבוצה, או למוטב מסויים אנו מפלים אותו לדעה בהטואה למזקים אחרים, באשר אנו לא נוהגים להם פתרון לכביה, חסמל וכו". מקציבים סכומים גדולים, אבל אם האפקט הכלכלי הוא קטן, צריך לבדוק את העניינים. אני מסופק אם יטוב במרכז צריך לקבל את אותו תקן כמו מסך היוטב בקצה הארץ. אני אישית חושב שגם בתוך המוטב עצמו לא צריך להיות תקן אחיד. אני מכיר את הנעשה בתוך ההתייבות החדשה ולא חדשה. הגעתי למסקנה שהיטובים מעבר לקו הירוק יצאו יותר מוקדם על דרך המלך לעומת 77 יטובים הנמצאים עדיין בטיפול רגיל של המחלקה להתייבות הם יגיעו לביטוח כלכלי מהיר, היות והוטקע בהם כספים במטרות נכונות. זה מוכיח שיש לבדוק מחדש את הקריטריונים לביטוח, לתקן וכו".

אני מציע, איפוא, כי יוקראת השנה התקציבית הבאה ישבו האנשים, שיטפלו בנושא הביטוח, יחד עם התנועות ולבחון אם אין צורך בשינויים, וכל זאת, במסגרת לזרז מעשיהם את הביטוח. אם נמשיך ללכת לפי הסיסה הקיימת, אזי לעולם לא יגמר הביטוח (סנסה יוטפטל: היום אתה בעד ביטוח ד' - ב-1975?) לא! אסביר עתה מדוע אני מתנגד לכך.

לדעתי, רוב הקיבוצים בשלים ויכולים לצאת לביטוח ולמחרת הם יכולים להיכנס לטיפול המצויין של משרד החקלאות. בטיפול של המחלקה להתייבות ישנם כיום 42 קבוצים שאינם מקיי ביטוח והם קבלו במסגרת קדם ביטוח את מירב הכספים. אפשר לצרף את מרביתם לרשימה ד' וזאת בלי הכבדה תקציבית.

לעומת זאת, אני לא רואה אף מוטב אחד שאפשר לצרף אותו לביטוח ד'. אני מכיר הרבה מוטבים שלא צרפו אותם לביטוח, לא מפני שלא רצו, אלא מפני שאנשי המחלקה להתייבות פחדו להגיש לה' נ. גנץ הצעה תקציבית. למשל, ישוב הר בגליל, שהיה מועמד לביטוח, צריך היה לעבור רה-הכנון מקיי. מחברר שלא הקימו אצלו לולים לעולם וכך אוביקטים אחרים וכאשר התחילו לדבר על תקציב של 6 מליון ל"י, אמר הח' נ. גנץ - אל תלחוו אלי חוסר! הוא צודק, כאשר אין הוא יכול לאשר תקציב כזה, בעת שמדברים על 2-2,5 מליון ל"י ליוזב? ישובים כאלה לא מקבלים תקציבים ולא מפרעות ומצד שני, אומרים להם ראשי המדינה שיקדימו את ההסקעות ואח"כ יקבלו פדיון. ישנם ארגוני קניות שנחפסו לזה ואח"כ רצו לאוצר שיציל אותם, בגלל עומס הרכיב של 20% ויותר.

בנוסף לזה, כוסר הביצוע של המחלקה להתייבות אינו זה כפי שהיה לפני 5 שנים. בו בזמן אנו לא רואים טום סינוי מעיז בקטר לאפשרות צירוף מסקים כאלה למסגרת האשראי המרוכז. ישנה אמנם הנהגה חדשה של משרד חקלאות ויטונן הכרזת חדשות, אבל איני רואה טום סינוי בקטר לביצוע מסלול זה לקבלת מוטבי הביטוח.

אני לא מאמין, כי לסוה"י יהיה בסוף השנה תקציב גדול יותר. אנו יודעים שישנה גם התייבות מעבר לקו הירוק הרוצים לתגבר אותם. אם נקבל בשנה הבאה תקציב לביטוח כמו השנה, איך נוכל לגמור את הביטוח, כאשר החוב עם ההתייבות ל-3 סוגי ביטוח מגיע ל 200 מליון ל"י!? זה יקח, לפחות, עוד 3 שנים.

אני חושב שבגלל חוסר תקציבים, חוסר יכולת ביצוע, אין להוציא בשנה הבאה מוטבים לביטוח. מצד שני, כאשר נחליט על סריה ד', אני רוצה להתחיל אותם עם עקרונות ביצוע חדשים. אם התנועות הקיבוציות מעונינות להוציא ישובים ממסגרת קדם ביטוח, אפשר לצרף אותם לרשימת ביטוח ג'.

ד. מירון : מוסכם על דעה כולנו שאין עדיין מדיניות בלעדי המרכז החקלאי. ישנם הסכמים ועל הגורמים לפעול לפיהם. ישנם גופים אופרטיביים מחוץ פים - ועדת ביטוח עליונה, וועדת המשנה - ואני סומך עליהם שהם עוסקים בדברים באופן ענייני למעשה. לעומת זאת היה "מחדלצ"יק" בקר להקמת הועדה, בזה שלא שחפו את נציגי המרכז החקלאי. לצ היו עושים זאת, זה היה מחזק את הקיימות המסבנות, כאשר היו מודעים יותר לנעשה אצל ה"לקוהות".

הח"י בר לבב התייחס לצורך של בחינת מהות הביסוס לאור ההתפתחות

הטכנולוגית של השנים הבאות. יש לעשות זאת במסגרת ועדה, אשר מסקנותיה תובאנה בפני המזכירות לאשור.

קראתי בעיון רב את מסקנות הועדה ואני מסכים בהחלט לחלק ממסקנותיה.

יש לאמץ את הרעיון של הועדה על מעבר הדרגתי בטיפול בין המחלקה להתייטבות לבין מסדר החקלאות. כן יש לקבל את ההצעה ממסדר החקלאות קולט את היחידות הקיבוציות והמוטביות היוצאות לביסוס במסגרת האשראי המרוכז. מסדר החקלאות צריך להיערך ע"י שקליטה זו. תהיה יעילה ביותר.

אני מסכים גם לגבי הקריטריונים שהוצעו לקיבוצים - גודל המסק ובחינת

מצבו הכלכלי והחברתי. (א. פינקלמן : הועדה לא התייחסה לבחינה חברתית). אם זה לא כתוב, אזי צריך להוסיף את הבחינה החברתית לפי המלצת הוועדה.

את נושא התקציב אפשר להציג בשתי צורות. יכולים להגיד שכלי תקציב אין

ביסוס, אבל אפשר גם להגיד שכלי ביסוס אין תקציב. אני חמים דעים עם הח"י גלילי. שהשקפה בביסוס יכולה לשמש לאחרים נימוק לאי הקצבת תקציב נוסף. כאשר אין מטרה, אין אחראי ואין רצף של ביסוס, אזי זה עשוי להחליש את העמדה ולא לחזק אותה. היות וישנם מסקים שנכנסו למסלול של קדם ביסוס, יש להיערך בחצי השנה הקרובה ולהכין רשימות להוצאת מסקים מתאמים לביסוס.

י. סעדי : ברצוני לשאול את הח"י גנץ - מה יהיה גודל התקציב לקדם ביסוס בטנה הבאה, בהנחה שהתקציב הכללי יהיה רק 350 מליון ל"י ?

ג. גנץ : היות ואני לא מכהן כמנהל המחלקה להתייטבות ואני לא מנהל את המוס"מ עם מסדר החקלאות והאוצר, לגבי קביעת היעדים, אין ביכולתי לתת לך תשובה מדויקת. אני רק רוצה להזכיר לחברים מנהל המחלקה להתייטבות הרצה כאן על התקציב ההתייטבותי והוא ציין 4 מרכיבים :

- (1) התייטבות נוספת מעבר לקיים
- (2) המסך הטיפול הרגיל
- (3) קדם ביסוס
- (4) תקציב ביסוס.

אני מעריך שכל 4 המרכיבים יהיו גם בתקציב החדש. מאחר ולא ידוע עדיין

מהו הסכום שנצטרך להקדיש להתייטבות נוספת, אין אנו יכולים לדעת חלקם של המגזרים האחרים. בכל השנים עבדנו באותו סדר גודל ריאלי של תקציב לביסוס. קודם היה תקציב של 40 מליון והוא גדל אח"כ ל- 60 מליון ל"י, אבל מבחינת ביצוע האובייקטים, אין שוני מעשי ביניהם. אם נצטרך להקצות 100 מליון ל"י להתייטבות נוספת, לא ייאר לביסוס בטנה הבאה יותר מ 75 מליון ל"י, או 80 מליון ל"י במקרה הטוב בהשואה ל 65 מליון ל"י של השנה. זה יספיק בקושי לכסות את ההתייטבות לאותם המסקים הקיימים כיום. אין לשכוח גם, כי גודל התקציב לביסוס משפיע גם על החלקים האחרים, הכלולים בטיפול של המחלקה להתייטבות. איני חושב שמישהו מעוניין לפגוע דווקא ביטובים החלטים ביותר.

בשלב זה אני לא יכול וגם י. אדמוני לא יכול לענות על השאלה. עד כמה

שאני יודע, מחוץ הפגישה שלו עם מר גפני, הוא לא קבל כל תשובה על גודל התקציב בטנה הבאה.

המחלקה להתישכות מקיימת זה שנים רבות שיתוף פעולה מלא עם התנועות
ההתישבותיות. הועדות המשותפות לכל בעיות הביטוס קימות ופועלות ולא היה מקרה אחד של אסור תקציב
בלעדי השתתפות והסכמת ב"כ המרכז החקלאי. יותר מזה, הערעור על גובה התקציב בא דוקא ממטרד
החקלאות ולא ע"י המרכז החקלאי, או התנועות. גם תנאי התשלום נקבעים בוועדה משותפת של המחלקה
להתישבות והמרכז החקלאי. לא היתה, איפוא, כל כוונה לסטות מהמקובל עם הקמה הועדה (סנסה
דוספטל:אבל, את העקרונות קבעתם לבד!) לפני כ 3/4 שנה הייתי זה שהופיע בפני הח"י. פרלמטר
והרציתי בפניו ארוכות על כל הנושא. אחרי זה היה דיון במזכירות ולא נתקבלה כל החלטה. הועדה
שהוקמה היתה ועדה פנימית של שני המטרדיות והיא הצטרפה להציע את המלצותיה ולא להחליט אם להוציא
ישובים נוספים לביטוס, או לא. המחלקה להתישכות לא קימה-עדיין כל דיון בנושא זה והיא מחכה
להחלטה המרכז החקלאי. אם עשינו מטגה שלא הזמנו את ב"כ המרכז החקלאי, אני דוקף אותו לחובתי.

בן עמי הראל : אפשר לנצל את המחל על אי הזמנה נציגי המרכז החקלאי ולהקים ועדה שתבדוק
מחדש את הנושא באופן יסודי. אני בדעה, שאין לעשות מזה ענין ומוטב, כי נתייחס באופן ענייני
לנושא.

לדעתי, יש לסיים קודם את הביטוס של המסקים הקיימים ולא להוטרף ישובים
לביטוס. הפער בין הישובים הוא עדיין גדול ויש להביא, איפוא, את החלטים שבהם לאיזה שהוא
בטיט כלכלי, אשר יאפשר להם להתקדם הלאה. את זה לא עשו עד כה. גם בנושא האסראי המרוכז לא מיו
את האפשרויות עד הסוף, הן מבחינת הפיקוח והן מבחינת הלוגי וכו'. הניהול התקין של האגודות
וניצול הפוטנציאל שלהן הוא בעיניי חשוב יותר, מאשר הבעיה התקציבית. ישנם הרבה אנשים הרואים
את הביטוס כאמצעי לקבלת תקציב, לא כולם מסוגלים להתחמס בכסף, על מנת להתקדם מבחינה מסוימת.
מאחר והתקציב הינו מוגבל, יש להזרים את האמצעים הקיימים למקומות החלטים. זה יאפשר להגיע
לאיזה שהוא לאיזון בין המסקים החלטים והחזקים - וזה מתייחס למסק הקיבוצי והמוטבי כאחד.

א. גולדברג : לדעתי, אחת הטיבות שגרמו לזה, שכל הנושא של הביטוס צלע בעבר, וצולע
עד היום, היתה הוצאת סידרות גזולות של מסקים לביטוס. סדרה של 80-90 מסקים גרמה לכך, שהעמדנו
במכנה מסווף מסקים שלא היו ברמה שזה. הגענו, איפוא, לזה שמסקים הכלולים בסדרה ג' - ופה דברו
גם על סדרות קודמות - לא היו מסוגלים לקלוט את הכספים, או שקלטו אותם בצורה לא טובה. מצד
שני, ישנם מסקים, הנמצאים בקדם ביטוס, היכולים ומסוגלים לנצל את התקציב, במידה ויאסרו אותם
לביטוס.

כאשר מתווכחים על גודל תקציבים ועל אופן חלוקתם, אני שואלת את עצמי -
על מי רוצים פה להגן? האם ישנם כאן שני מחנות - אחד שמתקיף את מסקי ביטוס ג' ואת החלטים
שבקדם ביטוס והשני מצריך להגן עליהם? לא ברור לי כאן על מה הויכוח. האם החלוקה של ס"ה
התקציב ההתישבותי היא עד כדי כך קטוחה? בשנה שעברה היה לנו ענין עם מסק שהועבר לביטוס, ואז
העבירו אותו יחד עם התקציב.

דחית ביצוע ביטוס חדש פירושה, לעשות טוב סדרה של 80-90 מסקים ונמדוד
אותם באותם קני מידה ונקבע עבורם איזה שהוא תקציב, אשר י יתן פתרון לגבי המובילים, אבל יכה
את החלטים. ע"כ אני בדעה, שיש לקחת קבוצה קטנה של ישובים הומוגניים - ואולי קבוצה קטנה
מזו שהוצעה ע"י החבלים - ולהוציא אותם לביטוס. אני מוכנה לזה שלא יקראו לפעולה זו ביטוס
ד'. יכולים לכנות אותה בכל שם שהוא, אבל העיקר הוא, שפעולה זו תאפשר לקבוצה זו, להיכנס
לאסראי מרוכז ובסנה הבאה יגדירו אותה רשמית לאיזה סוג ביטוס היא שייכת. במקביל לזה,

אם ישנם מסקים בסדרות הקודמות שמצבם אינו מסביר רצון, יש לבדוק אותם ולמצוא פתרון לבעיותיהם.

א. גלבוע : בויכוח שהיה בזמנו, בקשר לביטוס ג' טענו כלפי האוצר - חנו לנו כך וכך

עטרו מלינוני לירות, ע"מ להוציא מקסימום מסקים מתוך סיפולה של המחלקה להתישבות. טר האוצר דאג, פ. ספיר הודיע, שהוא מוכן לגייס את הכסף מתחת לאדמה, ע"מ לגמור אחת ולהמיד את הביטוס. והנה, אנו רואים כי ביטוס ג' נכנס כבר לשנה החמישית וטרם רואים קץ לביטוס. האם רוצים עתה, ע"י הוספת רשימת ביטוס חדשה, לגרום לזה שביטוס ג' יגמר בעוד 3-4 שנים ?

אני יודע מה קרה בביטוס ג' - חלק קיבל את התקציב וחלק לא (י. גלילי :

ישנם כאלה שלא רוצים לקבל 1) מי שלא רוצה שלא יקבל. לי נראה, שיש לקבל את ההצעה, שהובאה ע"י הח' ג. גנץ בטט הועדה, על מנת לגמור סוף סוף את ביטוס ג'. ברור לכולנו, שלא ניתן לחלק תקציב של 65-70 מליון ל"י על מספר רב יותר של מסקים. עם זאת, עלינו להתחיל בחצי השנה הקרובה למיין את היטובים ולקבוע את הקריטריונים ואולי גם לנסות לקבל איזו שהיא מקדמה, ע"מ לקדם אותם היטובים העומדים על סף ביטוס מעשי.

א. יודנפרוינד : ביטוס ג' נמקך יותר מדי זמן. הדומה איטית של 200 אלף ל"י למסק בטנה

אחת גורמת, בתנאי ההתיקרות הקיימים, לזה שהחוב למסקים גדל מבלי שנסיים את הביטוס. צריך, איפוא, לסיים קודם את סריה זו וגם את ביטוס ב' בצורה מסודרת ורק ב- 1976 להתחיל עם סריה חדשה של ביטוס.

היו עקרונות לביטוס מוסכמים עם התנועות. יש לי הרושם שבגומרים

עניינו תוך התעלמות מעקרונות אלה. הוחלט לגבי ביטוס ג' שפועלים לפי התקן. העובדות בטט הן, כי המחלקה להתישבות פועלת לפי איפה ואיפה.

סנית, נאמר כאן שהמחלקה להתישבות והמסדר האזורי צריכים להכין את הביטוס.

איני חושב שזה יצליח, אם זה לא יהיה בחיאוט עם התנועות. צריך לקיים מה שהוסכם בזמנו ולשתף בפעולת הביטוס את התנועות.

שלישית, אסראי מרוכז זה בודאי דבר טוב. אולם כאשר מוציאים כיום מושב

לביטוס, הוא צריך לקבל חטובה מלאה לאוביקטים המסקיים. אני יודע, כי המתישב לא יכול לקבל

לפי התקן הקיים את אותו אוביקט המתחייב כיום לפי ההתפתחות הכלכלית. אם הוא מקבל 15 אלף ל"י

וזקוק לתוספת של 15 אלף ל"י ובא אל מסדר החקלאות, דוחים אותו בלך וטוב ובינתיים כל הדבר מתבזבז.

צריך להיות, איפוא, תיאום מלא בין המחלקה להתישבות לבין מסדר החקלאות, על מנת להבטיח שהמסק

היוצא לביטוס יקבל את הענין בגודל כזה שיאפשר לו להיות ענף רנטבילי.

פ. אוזילבסקי : הערה אחת בעקבות דברי הח' י. בר לבב. הבעיה אינה, טאין את מי להוציא

לביטוס. לו היו יושבים ובודקים היינו מוצאים מסקים כאלה. הבעיה היא, לפי הערכתי, גודל הסכום

שמעמידים כיום לאלה. לביטוס. עדיף לא לתת כסף בכלל, מאשר לתת אותו טיפין טיפין. אם

בזנים הקודמות אפשר היה לקבל מימון ביניים, הרי תקופה זו נגמרה! איני חושב שמותר לנו כיום

לאפשר למסקים לבצע הסקעות חדשות ולהגיד להם שיקבלו את המימון הדרוש במסך 6 שנים. אם מוציאים

כיום מסק לביטוס, אנו צריכים להיות בטוחים שהוא יקבל את התקציב בקצב המנוח את הדעת. על אחת

וכמה, לאלה שאנו חייבים את הכסף!

כאשר טואלים אותי - האם עדיף לתת למוסב להימצא במצב הכלכלי הירוד,

עם עבודת חוץ ועם עזרה מכל מיני מקורות, או לעודד אותו לבצע הסקעות ללא מימון מתאים - אזי אני אומר, שעדיף המצב הקיים מאד לתת לו להסתכן ללא מוצא.

במצב שלנו ^{כיום} בחקלאות, אינני יודע באיזה כיוון יה לפתח את המסקים. האם ללכת עוד פעם בכיוון של פיתוח הרפת? מי כמוני רוצה לפתח את הענף הזה במוסקים, אבל יודע שהרפת נכשלה כיום, מסום שאנו לא מזרימים את המימון בקצב הדרוש, אוחזת אותי צמרמורת לתוצאה שעלולה לקרות, אם נוציא עוד מסקים לביסוס ונחחיל להזרים לאס לאס כסף לפיתוח הרפת.

הייתי מסכים להוצאת יסובים נוספים לביסוס, לו הייתי מטובנע, שאנו יכולים לסיים את ביסוס ג' וגם להקציב כסף לביסוס החדש. אם הערכת האנשים העוסקים בנושא היא נכונה וראין סיכוי להגדלת התקציב בהיקף הדרוש, אזי נדמה לי שאסור לנו לרוץ עם הוצאת מסקים נוספים לביסוס.

ד. פלב : אני מקבלי מה שאמר הח" נ. גנץ, שאי הזמנת נציגי התנועות היתה בגלל חוסר זמן. את זה ניתן לתקן. אני מציע כי הוולחן הזה יפנה אל אלה שמינו את הועדה ולדרוש דיון חוזר, בהסתחפות נציגי המרכז החקלאי והתנועות.

אני מקבל את ההנמקה של הח" מ. אוזילבטקי וכך של האחרים. אבל לא ברור לי, מדוע הוולחן הזה צריך לקבל את ההנחה שאין תקציב! אנו צריכים לתבוע את גמר ביסוס ג' במהירות המקטימלית ולהדדיע, שיש לנו מספר מסויים של מסקים שיכולים לצאת לביסוס ושאנו דורשים עבורם תקציב מתאים.

לטנה קבוצה חדשה של מסקים שהיא אחרי קדם ביסוס. מצד שני, אנו חיים בתקופה טכנולוגית אחרת וישנם תנאי מימון טובים מהמקובל בעבר. צריך לדון על תקן חדש. אינני יודע אם יוסיפו, או יורידו ואם יהיה מזה כסף נוסף. אולם אנו צריכים לצאת מתוך הנחה, שיהיה כסף וסיי להתחיל מיד בדיון על החומר. אם יתברר שאין כסף, נתקן בליה ברירה כעבור כמה חדשים את החומר. כאשר ידונו על הנושא, צריך להעלות גם את בעיה התסתית. במיוחד יש להתחט לנושא הסוכון. עשו לנו סינויים בטוכון באיזו שיטות מסוגות, אשר הביאו לכך שקיבוץ בן 8 יונים צריך להתחיל לחפש מימון לחם הקמה ויכוון.

מאחר ונוצר מצב, לפיו התנועות מחלקות לסני גוטיים ואני מבין שלא נוכל להגיע כעת לדבר מוסכם ומחייב - אני מציע להקים ועדה, אשר תנסה להביא בפננו הצעת סיכום מוחמפת, לאור ההצעות שהועלו, כולל אלו שהוצעו על ידי.

נ. גנץ : ברצוני להעיר תשומת לב החברים, כי איטור רשימת ביסוס נוספת מוציאה את היסוב, הנכלל בה, ממסגרת התקציב הרגיל וזאת מידית מ- 1/4/75. זה אינו מוגנה אם יהיה תקציב לביסוס חדש, או לא.

סנית, ביסוס ג' האורגינלי נערך בתיאום מלא עם הח" י. גלילי זי. בר לבב והוא כלל בתחילה כ-60 מסקים. לאחר זאת צרפנו לרשימה כ-30 יסובים נוספים, מבלי שקבלנו לכך תקציב מוגדל. בטופו של דבר, חולק תקציב של 55-60 מליון ל"י ל-83 מסקים, במקום 60 מסקים. הח" י. אדמוני ניסה לתקן זאת, אבל לא הצליח בכך, היות והתקציב בא ממקורות טובים.

סליטית, וזינוי חיטוב הקציב הביסוס שלא על בסיס של חקן, אינו בר ביצוע לגבי המוטב. אין כח אדם מתאים לביצוע הדבר ומצד זני, אנו עלולים לעמוד בפני לחצים שיבואו מצד מסקים אחרים.

רביעית, פעלנו עד כה על בסיס של חקן, אולם בנוסף לכך התחמטנו גם קצת בטבל. אני מסכים עם הח"א. יודגסרונד שלא תמיד מיצינו את מלוא החקן. לדוגמא, אם בא מוטב קדט נפתלי ולפי החקן מגיע לו 3,8 מליון ל"י ולא 2,5 מליון ל"י, אמרנו לו, כי מסק מסוגו יכול לקבל הלוואות פיתוח לגבי חלק מהאובייקטים. ז.א. רצינו להישאר באותה מסגרת הקציבית, כדי לא לסכן את פעולת הביסוס לגבי מסקים אחרים.

סנטה יוספטל : ברית התנועה הקיבוצית סכמה שיש להוציא מסקים לביסוס ב 1975 ומצד זני, החליטה תנועת המושבים שיש לדחות את הפעולה ל 1976. אנו צריכים, איפוא, לנסות לבטל בין שתי העמדות, על מנת להגיע לסיכום מסוים. לא הוסבר לי מהו ההבדל המהותי בין קדט ביסוס לבין ביסוס. אולם אני מבינה שאין הבדל גדול מבחינה כספית. לפי החשבון שערכתי יוצא, שבממוצע הקציבו ל-132 מסקי קדט ביסוס כ-500 אלף ל"י לשנה. אם נוציא 30 מסקים, או חצי מזה, מהוך רשימת קדט ביסוס ונגדיל להם את הסכום ל 700 אלף ל"י ע"ח קדט ביסוס אחר, אזי זה יכול להיות פתרון מעשי לאותם המסקים הבטלים לצאת לביסוס. אני מכירה כמה מסקים הנמצאים עדיין בספולה של המחלקה להתייטבות, שהם בני 20 ובעלי יכולת כלכלית וחברתית. זה לא נאה להם וגם לא לתנועה שלהם, אם הם עדיין סמוכים על סולחנה של הסוה"י.

אני מציעה, איפוא, לסכם שאנו מוציאים 15 קבוצים, מבלי להגדיר כעת את סוג הביסוס, וניתן להם סכום יחסי גדול יותר מזה המוקצב לקדט ביסוס. זה יטמט כנדוניה לכניסה למועצתן של ביסוס ג". זה הוא גם את סיכומי התנועות ואת הצרכים האמיתיים של המסקים. יתכן גם שזה עשוי להטפיע על הגדלת הקציב בכללותו ע"י הסוה"י.

מאחר והצעה זו טרם עוקלה ע"י החברים, אני מציעה שהיא תיבחן ע"י הועדה הקימת של המחלקה להתייטבות וכל משרד החקלאות בצירוף נציגי התנועות, ע"מ להגיע לסיכום שיכול להקבל במשותף ע"י סולחן זה.

י. גלילי : אני לא חושב שאנו צריכים לבוא להגיד קייטנס רק קבוצה שיכולים לצאת לביסוס יש להטיל על הועדה לבדוק את הרשימה של הקיבוצים ושל המושבים ולהוציא מתוכה מספר מסקים - אולי לא באותה פרופורציה שהיינו רגילים אליה בעבר - ולברר עם הנהלת המחלקה להתייטבות מהן האפשרויות הכספיות להרחבת מסגרת הביסוס.

א. גלבוע : אני מציע לקבל את ההצעה בדבר הקמת ועדה, אשר תבחן מעטית הצעת הח"ח סנטה יוספטל וי. גלילי. לאחר המ"מ שהיא תנהל עם המחלקה להתייטבות והתנועה, תביא לנו הצעה ואם היא תהיה מקובלת על דעת כולם, באשר אותה.

סנטה יוספטל : אני מציעה לצרף לוועדה ה-4 את נציגי התנועות ועליה להביא בפנינו בהקדם הצעת סיכום מוטכמת על דעת כולם.

ההצעה נחקבלה

פרטי כל מזכירות המחלקה להתיישבות מ 17/7/74

נא להתיישב
במסגרת

נוכחים : י. פרלמוטר; נ. חובב; ד. מירון; א. נחמקין; מ. שור; ח. פלד;
א. גולדברג; י. בר לבב; ר. גרינקר; י. כוכבא; מ. ארזי; ד. פלג;
י. שפירא; י. סעדי; א. פינקלמן; ע. גורביץ; א. כנעני; ד. גל;
א. גלבוץ; א. יודנפרוינד; בן עמי הראל; מ. אוזילבסקי.

מוזמנים : ב. שני; מ. הרץ; ש. גל; ש. דורי; א. יוסבת; סרץ בן יהושע;
יהושע בר; יגאל מרגלית; יוסף בוני; עמי ניצן.

נעדרו : י. גלילי; ש. גומליב.

סדר היום : מחיר החלב.

י. פרלמוטר : בעקבות הישיבה האחרונה של מזכירות המחלקה קיים פורום החלב
כמה פגישות בהן הוחלט, בין היתר, לשלוח לטרי האוצר, החקלאות והתעשייה מברק, אשר
העתקו הועבר גם לחברי המזכירות כדלקמן :

- 1) טר האוצר י. רבינוביץ ירוסלים
- 2) טר החקלאות אוזן ירוסלים
- 3) טר מסחר ותעשייה בר לב ירוסלים

ר
פ
ט
נ

- 1) קרוב לשנה אנו מנהלים מ"מ על עליית מחיר החלב ליצרן עקב הרווחיות הירודה
של הענף.
- 2) זה חודשיים, אחר דיונים ממושכים, הגענו לידי סיכום מסוּתף עם משרד החקלאות
על 1.10 מחיר לליטר חלב ליצרן (בלי התיקרויות במחלבות) כהיענות חלקית
לתביעותינו המבוטסות.
- 3) לצערנו הרב, סיכום זה סצריך היה להפעילו ב-1.4.74 לא כובד עד היום הזה.
- 4) הועידה החקלאית שהתכנסה לפני שבועיים סערה בנוסא זה, הביעה אח מורה-רוחה
מאי-ביצוע הסיכום הנ"ל והטילה עלינו לנקוט בכל האמצעים העומדים לרשותנו
כדי להביא למימושו.
- 5) מתוך תחושת הסכנה הצפויה לענף החלב, אחד הענפים החיוניים והמרכזיים במסק
החקלאי ובמסק המדינה, במצב אשר מביא לחיסול עדרים, טחיטת פרות הרות מדי יום
ביומו, הננו מוצאים לנחוץ להזהיר בפני החוצאות החמורות הנובעות מכך.
- 6) אי לכס הננו מוצאים לנכון להודיע לכבוד הטר, ספורום החלב שהוסמך מטעם הועידה
לרון בנוסא החליט להודיע, שבמידה ולא יכובד מידיה הסיכום שנחקבל בזמנו
בינינו ובין משרד החקלאות, ניאלץ לנקוט בכל האמצעים העומדים לרשותנו.
- 7) הננו מאמינים שציבור החקלאים שהוכיח אחריותו הכוללת למדינה ולא אמון על
סנקציות ופעולות קטות, יזכה לתשומת-הלב הראויה לו ולא יביאו אותו לפעולות
הזרות לרוחו.

יוסף פרלמוטר
המרכז החקלאי

כן נשלח למזכיר ההסתדרות הח"י. משל המברק הבא :

זה קרוב לשנה אנו מנהלים מו"מ על עליית מחיר החלב ליצרן עקב הרווחיות
הירודה של הענף.

זה חודש⁵⁵ליט, לאחר דיונים ממושכים, הגענו לידי סיכום מסוּתף עם
משרד החקלאות. סיכום זה לא בוצע.

הננו שולחים לך את המברקים ששלחנו לסרית אוזן, רבינוביץ ובר-לב
בנידון.

חובעים את עזרתך המיידית כדי למנוע סבל מיותר לצרכנים, העלול
להיגרם עקב הפעולות שניאלץ לבצע כדי להגן על קיום הענף.

יוסף פרלמוטר

המרכז החקלאי

כתשובה למברק זה הוזמנו להופיע ביום א' הקרוב בפני הועדה המרכזת

של ההסתדרות. לא קבלנו תשובה ישירה משר האוצר, אבל נמסר לנו ע"י חברי כנסת
ומזכירי תנועות, אשר נפגשו עמו, שאין בדעתו להחריף את המצב והוא יזמין אותנו
לדיון מסוּתף עם משרד החקלאות, ברגע ששר האוצר האמריקאי יסיים את ביקורו בארץ.

הדיונים בפורום החלב התפלצו לשתי ועדות מטנה והחברים העוסקים
בכך ידווחו על עבודתם. בשלב זה ברצוני דק למסור לכם כי סכמתי עם הח"י. שפירא
לזמן את מליאת המרכז החקלאי ליום ה' הבא. זהו הפורום המוסמך לאשר פעולות מסמעותיות
החורגות מהטיפול המקובל עד כה. שנית, אחמול קימנו שיטיבה ארוכה עם מנכ"ל משרד
החקלאות, אשר הוזמן לדוח על המגעים שלו עם משרד האוצר, אנו תבענו 20 אג' פלוס
2 אג' עבור המחלבות ומשרד החקלאות צרף תביעה של 2,5 אג' עבור יקור המספוא ל
טיפול עם הטגת הסדר על מחיר החלב. התביעה מסתכמת, איפוא, ב 24,5 אג'. משרד
האוצר מוכן לתת 20 אג'. בפגישה זו עם מנכ"ל משרד החקלאות החלפנו דעות על וריאנטים
שונים, מבלי שהיו בפננו הצעות המחייבות תשובה מסמעותית. כמוכן, ברגע שהיינה
הצעות נוספות הן תובאנה בפני המזכירות לדיון ולא יסור.

הח"ה י. לנדסמן וי. סור ידווחו עתה על החלק של הכנת דרכי תגובה,

במקרה של אי הטגת הסכם על מחיר החלב.

י. לנדסמן : הערה לגבי המחלבות. התוספת הנדרשת של 2 אג' אינה עונה על התיקרויות
שחלו ממאי עד יולי ואנו מבינים תביעה ל 2 אג' נוספות. הבאנו את הנוסא בפני הנהלת
מרכז תנובה והיא החליטה לסלם החודש את המחיר המלא ליצרנים, למרות הגרעון הכספי
והקטיים בהטגת אטראי. במידה ויעשה הסדר צריך לקחת בחשבון את מלוא ההתיקרות במחלבות.
במידה ולא נקבל את המגיע לנו, לא נוכל לסלם בחודש אוגוסט את המחיר המלא ליצרנים.

הועדה הגיעה למסקנה, ואין להסיל בבת אחת סנקציות על הצבור ויט, איפוא, לעשות זאת, בהדרגה. החלטנו לבצע ביום א' הקרוב מעין הצגה "זוטא" באחד האזורים. כן יש לערוך פעולת הסברה בצבור, היות ואין לטמון רק על מה שהעונאים ירצו לפרסם. הנובה קבלה על עצמה, מבחינה טכנית וכספית, לבצע מערכת זו של הסברה. התכנית המורחבת של סנקציות תופעל רק לאחר שהיא תובא בפני מליאת המרכז החקלאי ותאושר על ידה.

פ. טור : בנוסף למברקים שנשלחו לטרים החליטה הועדה המקבילה, בהסתתפות הח"ח ט. דורי; ב. טני ואנוכי, לארגן גם מחלוחים מברקים לטרים ע"י המגדלים. זה הועבר לידיעת הזרמים והמברקים הראשונים כבר החלו להגיע. כן החלטנו לפרסם גילוי דעה, אשר יופיע מחר בכל העתונות. בעתון "ידיעות אחרונות" יופיע היום כתבה טובה על כך מה שעומד להתרחש. מועצה החלב תקיים ישיבה עם כיסוי עהונאי מחאים. כן נקיים ביום ב' מסיבת עהונאים ואם נחליט גם לבצע משהו ביום א', יתכן שיופיעו בעתונות גם צילומים.

גאל מרגלית : מאחר והאוצר לא מסכים לדרישה המינימלית של 1,1 ל"י, ברצוני לסאול - מדוע שלא נחזור לתביעה המקורית שלנו על מחיר של 1,2 ל"י ?

א. יוסבת : אם הכוונה היא לעבור לפעולות מסיביות ומצד טני, אנו אומרים שיש לחכות למליאת המרכז החקלאי, אז פירוש הדבר, שאנו דוחים את הפעולות לעוד שבוע ימים לפחות.

י. לנדסמן : אפשר לבצע פעולת אזהרה של צמצום אספקת חלב לאזור מסויים. זאת היא פעולה חמורה וע"כ צריכה המזכירות לאשר אותה.

י. פרלמוטר : כדי למנוע אי הבנות, עלינו לדעת שניתן להפעיל סנקציות מסיביות אך ורק לאחר המליאה הסמיך אותנו לכך.

ט. דורי : לדעתי, אין להסתפק במברקים ובמסיבת עהונאים, אלא יש לנקוט בהתרחע ממסית לפני המליאה. הפרטנר שלנו בויכוח התרגל למחטבה שהצבור החקלאי לא יתחמט בצעדים דרסטיים ואני חושש, שהוא סומך על זה שגם הפעם לא נעטה דבר. ע"כ אני מציע להחליט, כי ביום ב' נפעיל צמצום אספקת החלב לאזור מסויים.

ב. שני : יש לחלק את הפעולות לשני חלקים : פעולות הפגנתיות ופעולות ממסיות. אנו הצענו לוועדה השניה לארגן ביום ב' בקריה שביחה שבת של משפחה עם הפרות שלהן ואנו נדאג לפרטוט הפעולה בכל כלי התקשורת. בהמשך לאותו יום, נקיים מסיבת עהונאים בה יופיעו כמה רפחנים, נציגי המרכז החקלאי והתאחדות מגדלי בקר ויסבירו את מהות המצב והסכנות הקיימות. זאת היא פעולה הפגנתית ולא ממסית.

אפשר גם לארגן פעולה ממסית, שמטעוטה צמצום אספקת חלב. אני היחי מציע לארגן אותה ביום ד' וליחס אותה רק לירושלים. ביום ה' מחכנסת המליאה ואזשי נחליט על פעולות מסיביות, במידה ויהיה הכרח בכך.

פרץ בן יהושע : הועידה החקלאית הטילה על המרכז החקלאי לפעול להסגת המחיר המתאים עבור חלב. ע"כ אני חושב שאנו זקוקים לאסורים נוספים לפעולות. אנו צריכים לנקוט בקצב מהיר של פעולות, כדי שהאנשים יבינו שאנו מתכוונים לזה ברצינות. אני מציע, איפוא, להחליט על צמצום האספקה של חלב לאזור מסויים, כדי שתהווה התרעה לטריים. (מ. טור : זה בדיוק מה שהועדה החליטה!) אנו סכמנו שעורכים מחר כנס של מגדלים ובו יוחלט שטולחים 7 מיכליות חלב לירושלים, אבל מגיעו רק 3 והיחר יטפן. (י. לנדסמן : בטלב זה, אנו לא רוצים לטפון חלב!) מה יט? - אתם מפחדים!? כאשר חלק מהחלב לא יגיע לירושלים, אז יבינו שאנו מתכוונים לזה ברצינות!

הערה שניה לגבי המחיר. אני חושש מפטרות שיוטגו בטלב הביניים. ע"כ אני מציע לקבל החלטה שאין אנו נסוגים מהתביעה של 1,1 ל"י ליצרן וטאין לאף אחד בסמכות לגמור על מחיר נמוך מזה.

א. בלכוע : אני מציע לנקוט בכל צעדי הפרסומים שהוצעו וכן בצמצום מסלוח חלב לירושלים ביום ג' הקרוב. אני מסכים בהחלט עם דברי הח' פרץ בן יהושע בקטר למחיר של 1,1 ל"י, באטר אסור להעלות על דעתנו אפשרות נוספת של פטרה. כן צריך להיות ברור, שהחלטה המחיר החדש היא מ 1/4/74. אני מציע לא לעסוק כרגע בהתיקרות מ 1/4 עד הלום. זה לא מתיחס ליקור המספוא, אטר יוחזר לנו לאלתר עם הפעלתו.

ע. ניצן : לדעתי, הסרים לא יתיחסו בהציונות להחלטות שהבואנה מפורט זה. אבי. נ. חשוב שהתביעות תועלנה בכינוסי חירום של הרפתנים, ומה שיוחלט להפעיל לאלתר. שנית, ועדי הפעולה הסכימו, בזמנו, לתחשיב של המרכז החקלאי על 1,2 ל"י, אם כי הכענו הרבה יותר. מאחר והאוצר לא הסכים לפטרה המוסכמת עם משרד החקלאות על 1,1 ל"י, יש מקום להזדר לתביעה המקורית של 1,2 ל"י. שליטת, עלינו לתבוע הצמדת מחיר החלב לאינדקס יוקר התטומות. ברגע שחלה התיקרות מהותית במחירי התטומות יש להעלות בהתאם את מחיר החלב, מבלי שיהיה צורך לנהל על כך דיונים וויכוחים מיותרים.

מ. הרץ : יש להפעיל את הסנקציות באופן הדרגתי. יש להתחיל קודם בפעולת הסברה ולעבור להפגנה קלה של צמצום חלב ואח"כ לפעולות דרסטיות יותר, כגון שפיכת חלב וכו'. אם נתחיל ביום ג' לטפון חלב בירושלים, לא יסארו בידינו אמצעי לחימה נוספים, פרט להפסקה מוחלטת של מסלוחי חלב - דבר שלא מוצע כאן, באטר זה יהיה לרעת המגדלים. חנוכה מתארגנת ומעמידה את כל סירותיה לכיצוע המאבק בצורה הדרגתית, אטר ימצא ביסויו הקיצוני ביהם ג' לקראת ישיבת מליאה המרכז החקלאי.

א. פינקלמן : אני מציע להתנגד להצעה, כי ההחלטות חצאנה מכינוסי חירום. הן צריכות להתקבל אך ורק על דעת ואחריות מזכירות המחלקה להתישבות.

שנית, אני מתנגד להצעה לחזור לחביעה של 1,2 ל"י. יש לנגן סוכום משותף עם מסרד החקלאות על 1,1 ל"י ויש לחבוע את מימושו המלא.

שלישית, מציע לאשר את לוח הפעולות שהובא ע"י ועדות המסנה של פורום החלב, כולל ההצעה על הפחתה מסוימת של אספקת חלב לאזור מסויים. על צעדים דרסטיים יותר יש לדון ולהחליט במסגרת מליאת המרכז החקלאי.

ד. דורי : אני מציע לעמי ניצן ולחבריו להוריד את ההצעה על כינוסי חירום. זאת היא פעולה שחוקה שלא תעשה כל רוטט על אותם הגורמים שאנו צריכים לנהל אתם מאבק. השתמשנו בעבר בפעולות כאלו למכביר וללא תוצאות (ע. ניצן) : אני מקבל זאת !

בן עמי הראל : אני חושש מאוד מפעולות של הפגנות סרק ומספיכת חלב. בנוסף להפסד הכספי שיגרם ישירות למגדלים קימת סכנה של חוסר השתלטות על המצב. לצערי הרב, המוטבניקים הם עם כזה שניתן להוציא אותם בקלות להפגנות, אבל אני לא יודע איך הם יחזרו. הם מאמינים בכל מה שאומרים להם ומוציאים מהר מאוד מסקנות. אני בא ממוטב המיצר הרבה חלב והוא יאבק על המחיר, אבל ימשיך ליצר חלב. לעומת זאת, יחסם מוטבים רבים אשר יוציאו מסקנה אחת מכל המצב והוא - חיסול הרפתחות! כשה אני מפחד יש להמשיך במאבק, אבל עלינו להיזהר מאוד ולא להסיף את המתייטבים האלה, באשר אנו עלולים לגרום לזה שהם יסיקו מסקנות מוטעות, מבלי שהתכוונו לכך.

ב. גל : לפי הנחונים שקבלתי מהח"ח. פלד מתברר כי ההתיקרויות ממרץ - מועד קביעה מחיר של 1,2 ל"י לפי התחטיב החדש - עד יולי הסתכמו ב 3,2 אג' לליטר חלב, מלבד 2 אג' הנוספות במחלבות, אשר הח"י. לנדסמן גילה לנו עליהן היום. יש לציין עובדות אלו בכל פעולות ההסברה שהיעשנה.

שנית, נסגה אם ניהס את הדבור רק על חלב. אנו אמרנו שיש לתקן את המחירים בחלב, בביצי מאכל ובקרפיונים וע"כ אין להתעלם מסני המוצרים האחרים בכל הפעילות הצבורית ובטקטיקה שלנו עם הסרים.

שלישית, לא הוכחנו עד כה שאנו רציניים בהפגנות, פרט בדיבורים. כדי שיתחסו אלינו ברצינות אני מציע, איפוא, כי היצרנים יתנו הוראה לתנובה להעלות החל מ 1/8 את מחיר חלב טהיה. יש קודם לבדוק את ההסלכות המטפטיות, כדי למנוע אחריות בלעדית של תנובה. (י. לנדסמן : הממסלה תפסיק לטלם את הטובסידיה) הממסלה יכולה לעשות הכל. אולם אני חושב שזה יכול להיות צעד לתנובה מהירה יותר לדרישות שלנו מכל פעולה הפגנתית אחרת.

א. כנעני : לדעתי, פעולות של ספיכת חלב והפגנות של פרות אינן מהוות אמצעים יעילים. אני בעד צמצום אספקת חלב, או בעד העלאת מחירים ע"י תנובה, אבל נגד פעולות הנוגדות את האופי הצבורי שלנו.

י. פרלמוטר : לאור הדברים שנאמרו מתברר לי, שישנה הסכמה עקרונית לפעולות דרסטיות. אולם בגלל חוסר הנסיון שלנו בתחום זה, ישנו תמיד מישהו המתנגד לפעולה זו, או אחרת. ע"כ אני מציע לחברים לא להיכנס לפרטים ולטכס, כי המזכירות מאשרת את דד"ח הביניים של פורום החלב.

שנית, אני מציע כי המזכירות תחליט על התנגדותה המוחלטת ליקור המספוא כל עוד לא קיים סיכום סופי על מחיר החלב.

שלישית, העמדת נושא החלב במרכז הויכוח אינה מבטלת את עצמאיותה של המזכירות, שהועברה למטרד החקלאות והמתייחסת גם לביצי מאכל ולקרפיונים.

רביעית, אני מציע לא לעטוף בהתיקרויות שחלו ביצור החקלאי מאפדיל ס.ז. ולא בהתיקרויות במחלבות, אלא להתרכז בתביעה היסודית המוסכמת עם מטרד החקלאות על העלאת מחיר החלב ליצרן כדי 1,1 ל"י על בסיס התיקרויות שחלו עד 1/4/74. מחיר זה אינו כולל את ההתיקרות המוסכמת של 2 אג' למחלבות, מבלי להיכנס כעת לויכוח אם הוא מספק את תנובה, או לא.

בהודמנות זו עלי להעיר לה" יהושע בן פרץ כי סולחן זה אינו מוסמן להסכים למחיר נמוך מ 1,1 ל"י לליטר חלב. אין זה אומר שאם יקבע מחיר של 1.09 ל"י נעלה על בריקדות באופן אטומטי. זה יהיה נחוץ להחלטה נוספת של המזכירות.

הצעת הסיכום נתקבלה

פרטי כל מזכירות המחלקה להתישבות מ 17/10/74

נוכחים : סנטה יוספטל; י. פרלמוטר; ר. גרינקר; בן עמי הראל; ד. מירון;
י. טעדי; י. שפירא; א. כנעני; מ. שור; י. כוכבא; ד. גל; א. גולדברג;
צ. מגן; ת. פלד; י. בר לבב; ז. ארנון; א. גלבוש; מ. אוזילבסקי;
א. יודנפרוינד; א. בן יעקב.

מוזמנים : ח. גבחי; ד. מס; חיים לוי (מפקד משמר הגבול); אברהם לויין (תח ניצב
משמר הגבול); אריה סגל (סגן ניצב משמר הגבול); מולה כהן; י. שייך; ש. גל;
ז. למדני; א. בן ישראל; א. ברום; ד. כהנא; מ. הררי; ד. שטנברג;
א. פרלמן; א. הלר; א. יוסבת; א. ניב; סמי (התאחדות מגדלי בקר לחלב);
אריה אריאל (אף מגדלי ירקוח) יחיאל צבי (ארגון המשתלות).

נעדרו : נ. חובב; ש. גוטליב.

סדר היום : (1) התנחלות

(2) דו"ח על סיור המשלחת החקלאית בארה"ב

(3) שילוב ההתישבות במשמר האזרחי.

סעיף א - התנחלות

סנטה יוספטל : העברתי לחברי המזכירות סיוטא של הצעת החלטות בנושא ההתנחלות,
באשר סבורה הייתי, כי המרכז החקלאי צריך להביע את דעתו לגבי שאלה זו, המסעירה
כיום את הצבור.

אקרא עתה את ההחלטות המוצעות, לאחר השמטת הסיפא בסעיף 3, לפי בקשת

הח"י. בר לבב. אני מציעה לא להיכנס לדיון רחב, אלא להחיש רק להסתייגויות הח"ח
י. כוכבא וא. יודנפרוינד.

(1) מחלקת ההתישבות של המרכז החקלאי, המאחדת בתוכה את כל תנועות ההתישבות החלוציות
מזהירה על דבקותה בערכי התנחלות והתישבות קבע בכל אזורי הארץ לפי החלטת ממשלת
ישראל.

(2) מזכירות המחלקה מתנגדת לכל נסיון של התנחלות הנוגד את מדיניות הממשלה וקוראת
לנוער החלוצי ולמטפחות צעירות להצטרף ליטובים צעירים הזקוקים לתגבורת ולהקים
יטובים חדשים באזורי אוכלוסיה יהודית דלילה.

(3) מזכירות המחלקה מגנה כל הפרת חוק, אפילו כשהיא נעשית תחת **סיסמה** התנחלות.

(4) מחלקת ההתישבות של המרכז החקלאי קוראת לממשלה לתגבר את הפעילות ההתישבותית
באזורים המיועדים להתישבות חדשה, פו ך הכרתה בכוחה של ההתישבות לתרום לבנין
העם והארץ ולביצור גבולותיה.

אני מציעה שהח"י. כוכבא יסביר את מהות ההסתייגויות.

2. כוכבא : אינני סבור, שמזכירות המחלקה להתיישובות צריכה לפרטט הכרזות בנושא שהוא, לכל הדעות, בעל אספקט פוליטי. אם המזכירות עומדת על פרסום זה, אז אני מציע למחוק את סעיף 3 ולשנות את סעיף 2 ולכתוב אותו דלקמן :

" מזכירות המחלקה קוראת לנוער החלוצי ולמספחות צעירות לתגבר את היישובים הצעירים, ע"י הצטרפות אליהם, ולקבל על עצמם את המשימה של הקמת יישובים חדשים בכל מקום אשר ידרשו לכך, ובפרט באזורי אוכלוסייה יהודית דלילה."

נדמה לי, אני לא צריך לנמק את החיזונים המוצעים. כל החברים מעוררים ומעודכנים בנושא המדובר, וכל הסבר רק יגרע ולא יוסיף.

סנסה יוספטל : סעיף ג' המקורי היה מנוסח כדלקמן :

" מזכירות המחלקה מגנה כל הפרת חוק, אפילו כשהיא נעשית תחת סיסמת התנחלות, ע"י אנשים המיטיב לב ועל אחת וכמה כשהיא נעשית לטע הפגנה פוליטית."

הסכמתי להסמיט את הסיפא, כדי להוריד את פסתיגות של י. בר לבב וגם של י. כוכבא. אני חושבת שהח"י. כוכבא יכול להצטרף לנוסח של גינאי הפרת חוק.

י. כוכבא : אני חייב להסתייג מסעיף זה, באשר כרגע לא קיים חוק בפנין זה. אין צורך שהמרכז החקלאי יגנה אנשים הרוצים להתנחל.

ההסתייגות של הח"א. יודנפרוינד הועברה בכתב אל הח" סנסה ותוכנה דומה להסתייגות שלי. אני מציע, טבעת פרסום ההחלטה יצויין גם קיום ההסתייגות שלנו.

י. בר לבב : כגמחנו אינה גינאי, אלא רצון להכיע דעה לגבי התיישובות מהוככנת. כדי לחזק רוטם זה, אני מציע להעמיד את סעיף 4 מיד אחרי סעיף 1.

סנסה יוספטל : כדי שיהיה ברור מה אנו מפרסמים, אקרא בפניכם טוב את ההחלטות :

(1) מחלקת התיישובות של המרכז החקלאי, המאחדת בתוכה את כל הנוצות התיישובות החלוציות, מזהירה על דבקותה בערכי התנחלות והתיישובות קבע בכל אזורי הארץ, לפי החלטת ממשלת ישראל.

(2) מחלקת התיישובות קוראת למי שלה לתגבר את הפעולות התיישובותיות באזורים המיועדים להתיישובות חדשה, מתוך הכרתה בכוחה של התיישובות לחיזום לכנין העם והארץ ולביצור גבולותיה.

(3) המחלקה מהגדרת לכל נסיון של התנחלות הנוגד את מדעניות הממשלה וקוראת לנוער החלוצי ולמספחות צעירות להצטרף ליישובים צעירים הזקוקים לתגבורת ולהקים יישובים חדשים באזורי אוכלוסייה יהודית דלילה.

(4) המחלקה מגנה כל הפרת חוק, אפילו כשהיא נעשית תחת סיסמת התנחלות.

סעיף ב' - דו"ח על סיור המשלחת החקלאית בארה"ב.

סנסה יוספטל : הח"ח. גבתי ימסור עתה דו"ח על סיור המשלחת החקלאית בארה"ב

והאה. י. יטלימו לפי הצורך. נשמע מהם, איזה דברים חשובים ומעניינים ראו, ובודאי גם על המסקנות שלהם לגבי אפשרות לימוד ויטום בארץ.

ח. גבתי : אגיד לכם את האמת, "לא גיליתי הפעם את אמריקה". אם מישהו ירצה לעשות הקבלה בין המשלחת החקלאית שסיירה ב 1946 בארה"ב לבין משלחת זו, לא ימצא ביניהם דמיון רב. אז גילינו הרבה דברים חדשים וחלק מהם הובא ארצה ותרמו רבות לקידומה של החקלאות הישראלית. עכשיו קשה מאוד "לגלות את אמריקה". בכל מקום אליו הגענו, ספרו לנו, שהנה לא מזמן בקרו חברים שלכם וראו כל מיני דברים אישי סבור, איפוא, שאוכל לספר לכם על דברים חדשים. השאלה אינה, אם ראינו גידול פלוני, או מכונה חדשה, אלא לבחון באיזו מידה הדברים מתאימים למציאות שלנו ומהן האפשרויות לטילובם בתוך המערכת של היצור החקלאי. מבחינה זו, אני חושב שהנטיעה הסתלמה, כאשר הבאנו משהו באמתחחנו.

הרעיון על שיגור המשלחת הועלה על ידי בחודש מרץ, וזאת בגלל ההרגשה שקצב הפיתוח הנמרץ, שהיה לנו בשנים האחרונות ובעיקר בגידולי יצוא, הולך ונחלש מסיבות טובות. הגעתי למסקנה שיש צורך לבדוק אפשרויות גיוון היצוא שלנו וכן מציאת דרכים וסיטות להגדלת הייצוא הקיים בענפים שונים. התכנית המקורית היתה, שנמצא בסוף יולי ובנוסף לצדן מס; ס. מצקיץ שנלוו אלי, יצטרפו אלינו גם ד"ר ג'וזף ועדיה ודני בנאור, אשר שהו כבר בארה"ב. יחד עם הנספח החקלאי שלנו בוויטינגטון הח"בדעון כהן, היתה יכולה להיות משלחת טובה מאוד. לצערי, התכנית הסתבכה בגלל מחלתי והסיוור נדחה בחודש וחצי. בינתיים חזר ארצה ד"ר י. ועדיה ודני בנאור יצא לארצות אחרות. במקום שני אלה "תרם" לנו המרכז החקלאי את הח"א. כנעני.

תכנית הסיוור נערכה ע"י גדעון כהן. עלי לציין בהזדמנות זו, שהוא עשה עבודה מצויינת. הוא עוקב אחרי הנעשה בחקלאות האמריקאית, קושר קשרים ומדוח לנו כל חודש על דברים שהוא חושב שהם בעלי ערך וחשיבות עבורנו.

התחלנו את הסיוור בוויטינגטון. בקרנו בתחנת הנסיונות של דורפטוויל, אך היתה פעם תחנת נסיונות ארצית ואילו עתה היא מטמטת כתחנה אזורית. איני חושב שראינו שמה דברים שאנו יכולים ללמוד מהם. בהזדמנות שהותנו בוויטינגטון, ערך לנו גדעון כהן קבלת פנים נכונה. התחנפו בה אורחים חשובים וכיניהם טר החקלאות האמריקאית עם חבר עוזריו הבכירים. השר נאם וספר על רשמי ביקורו בארץ לפני שנה, כאשר יצג את ממשלת ארה"ב בהלויה בן גוריון ז"ל. אז נפגשתי עמו וסדינו לו סיוור בהליקופטר. קשה להאמין באיזו התפעלות הוא דבר על מה שראה בארץ. הוא מנה כל פרט ופרט וסיים עם נאום ציוני, אשר הפתיע רבים ממקורביו.

אח"כ יצאנו לדרך. הביקור הראשון היה בפנסילבניה באזור של גידול פטריות. כידוע לכם, יש לנו רומן הנמשך כבר שנים, על הצורך לנסות לפתח אצלנו ענף זה, כאשר הוא יכול לענות על צרכים של אזורים מסוימים, ובעיקר באזור ההר - קודם כל, במושבים ואולי גם בקיבוצים. לפני שנה הזמנו ארצה את המזכיר של ארגון מגדלי פטריות שבאר"ב. איש זה הינו בחור ישראלי, אשר עבד במקוה ישראל ובשנה"מ וירד לארה"ב לפני כמה שנים. הנא בעל מקצוע טוב ורכש את אמונם של מגדלי הפטריות והוא אצלם ה"אורים ותומים". הוא מטמט לא רק כמזכיר ארגוני, אלא גם כמדריך מקצועי. כאשר בקר אצלנו לפני שנה, הקצבנו סכום כסף במטרה להתחיל בפעולה, אבל מלחמת יום הכפורים טבחה מהלכים אלה.

נפגשנו עמו והוא טייר אתנו בכמה חוות. הוא התרעם על זה שלא עשינו דבר בתחום זה ובעיקר לקח שאנו לא מנצלים את הידע שלו. הוא מוכן לבוא ארצה מתי שנזמין אותו ואינו מבקש השלום, מרט לכיסוי הוצאות נטיעה הלוך וחזור. השגת ידע לענף זה היא קשה וגם עולה בכסף רב. לפני שנחיים - שלוט פנינו אל כמה סירמות וקבלנו הצעות טובות, אבל הן יקרות מאוד. הו"ך כדי ביקור זה גבשנו לעצמנו הצעות והעברתי אותן לסדר החקלאות. אני חושב שצריך להתחיל בזה.

הגורם העיקרי הקובע בהצלחת ענף זה הוא הכנת הקומפוסט. את זה אי אפשר להשאיר ליוזמה כל מגול. הצענו להקים מפעל להכנת קומפוסט בגליל המערבי במסגרת מפעל אזורי. אנו סבורים שצריך להתחיל בנסיונות במטקי ההר שבגליל. המפעל יכין את הקומפוסט לפי שיטה שלא ראינו אותה בארה"ב, אבל היא מקובלת עכשיו באירופה, היות והיא מקילה על מחיילים ועל מטקים בעלי היקף קטן. זורעים את הפטריות על שקים ממולאים בקומפוסט (מנטה יוספטל: עושים זאת בנוה אסיב). לא ראינו זאת. ההצעה שלנו היא כי המפעל יכין את הקומפוסט וגם יזרע את הפטריות והשקים ימסרו לידי המתושבים, אשר ימשיכו בטיפול עד לקטיף. מוצע להתחיל זאת בסני מושבים ובקיבוץ אחד וללמוד מתוך הנסיון סירכס במטק זה שנחיים. כאשר ניגש להקמת מפעל הקומפוסט יוזמן ארצה מזכ"ר הארגון שבארה"ב, כדי להתייעץ על דרכי הביצוע. אגב, יש לנו עוד אדם, אשר נסלה לפני שנה ע"י מסרד החקלאות להכשרה בהולנד, והוא יוכל בכל הראשון להודיע בתחום זה.

הצריכה של פטריות בעולם היא גדולה מאוד ויש סיכוי טוב כל להגיע ליצוא של עוצר זה. ברעננה קיים מפעל לפטריות העובט עם ידע אנגלי ומטק, למעשה, את הפטריות הסריות אשר הארץ מסוגלת לקלוט. טכני, האפשר להגדיל את הצריכה המקומית עם הוזלת המחיר. בכל אופן, ברור שהמפעל החדש יעבד את רוב הפטריות בצורת סימורים. לא נערך עדיין מחשוב מדויק, אבל יש סיכוי שזה יהיה ענף טוב. הצענו למסרד החקלאות לנהוג בו, כמו עם כל ענף חדש, ולתת לו את מלוא החמיכה הנדרשת.

התחנה הסנייה שלנו הייתה במיטיגין ובסביבה. זאת היא מדינה המגדלת חלק גדול מהיצור האפריקאי של מלפפונים כיבוסיים. קבלנו אינפורמציה על הזנים ועל המכונות לאיסוף מלפפונים. ישנם כמה סוגי מכונות המיוצרים בבחי חרוטה סונים ואנו יורעים כיום איזו מכונה מתאימה ביותר עבורנו. אם יתברר שהזנים שלנו מתאימים למכונה זו, נוכל לפתור את הבעיה של איסוף מכני וזה יגרוי לפיתוח יצוא בקנה מידה גדול של מלפפונים כבוסיים. ישנו ביקוש לכיבוסיים שלנו, בגלל הסגנון המיוחד, האהוד לא רק על יהודים אלא גם על אוכלוסיה אחרת. המטלוחים לחו"ל היו עד כה קטנים, היות ואין לנו מלפפונים רבים עדיין. בתי היצוא ממכנים ייקרו התוצרת מהערבים. כאשר נכנים את המכונה החדשה נוכל להחזיר בחזרה את גידולי המלפפונים למטק היהודי על שטחים גדולים.

מכונה זו עושה אותה מלאכה כמו הקומביין שלנו בעגבניות. היא מורידה את הכל. מסחר שבארה"ב הולכים גם המלפפונים הגדולים לכיבוסיים. ידוע לי שהוזמנה כבר מכונה כזו ויהיה צורך לבחון אותה בתנאים שלנו. בבחי החרוטה יצטרכו לבדוק בסריות הטיינג בחו"ל, ואם הן גדולות - אני מניח, שכן - זה פותח פתח לגידול שיוכל לתפוס שטחים גדולים, למרות המגבלה של כח אדם. מה גם, שהתנאים לגידול הם טובים יותר

מאשר במישיגן. כשבקרנו שמה - וזה היה בראשית ספטמבר - היו שתי לילות כפור וראינו שדות שדחו את האסיף מפני שהעלים הסתירו. אצלנו אפטר גם לבדל את המלפפונים בסתי תקופות גידול. צריך רק להתלב. על הנוטא ולראות מה אפטר להשיג.

ראינו במישיגן גם מכונה לאסיף סלרי. מכונה שנבנתה ע"י בעל החוה. היא מורכבת על סרקטור; פשוטה; לא יקרה ועושה עבודה מצויינת. התפלאנו מההספק ומהעבודה הנקיה שלה. הצענו למ רד החקלאות לבדוק את הענין ואם יש צורך להתקטר על יצרן זה.

בדרך כלל לא התענינו בבעלי חיים, באשר לא רצינו להתפזר על נושאים רבים. במישיגן ראינו כל מיני נסיונות בכעלי חיים, אולם דבר אחד מן אה חסומה לבנו - סיפה של סימוס במי גבינה. ע"י החססה של מי הגבינה, הגיעו למזון ^{המכיל} 55-60 אחוז חלבון, אשר מוסיפים אותו לתערובת. הם עברו את שלב הנסיונות וכעת בנו מכונה חצטה. המלצנו למסור את זה לתנובה לבדיקה.

במישיגן סטנו לאורייגון. זהו אזור של גידולי ירקות ופירות לסימורים ולהקטאה. לא ראינו חידושים רבים. אולם הפתיעה אותנו מכונה לאסיף פסל. היא אינה רליבנטית עבורנו, אבל מענין היה לראות עד לאן הגיעו מאמצי הסיכון של האסיף. בקרנו באזור המגול פסל וראינו איך המכונה אוספת את הפרי העדין הזה והיא מורידה רק את הפסל הבטל. עוברים את השטח לא פעם אחת, אלא 6-7 פעמים בהתאם להבטלה. קשה להאמין, עד שלא רואים זאת, איך המכונה הזו מורידה ארבעים עם פסל שלם, נקי ויפה. אני סאלתי את אנשי ההדרכה - אם יש מכונה לפסל, אז בודאי אפטר להגיע לאסיף מיכני של חות סדה, שהוא פרי יותר מוצק מפסל? על זה ענו לי, שיש להם כבר מכונה, אבל אין להם עדיין את הזמן המתאים. אני מספר זאת, כדי להראות עד היכן מגיעה היכולת לפחור בעיות קטין, כדי לחסוך בעבודות ידיים. אין להם עדיין פחרון לקטיף, תפוחי עץ, פרט להשושים ההולכים לחעסיה. ראינו במישיגן שמנערים טדיפים במכונה, דושה לזו שהבאנו עבור האטכוליות והשתמשנו הטנה למימיים. אבל הם מסתמסים במכונה זו רק לטדיפים ההולכים למסורים ולא למאכל אדם.

אחרי זה נסענו לקליפורניה, בה עברה החקלאות שנויים מרחיקי לכת. במישיגן ובאורייגון ראינו בעלי חוות של 50 - 100 אקר. בקליפורניה זה הולך ונעלם. בשנים האחרונות הסתלסו חברות גדולות, ובראש ובראשונה חברות הנפט (לא ערביות) על רוב החוות. הן קונות את החוות לא כדי להיהנות מהרווחים, אלא בעיקר לשם השקעה. אולם הן מעבדות את האדמה בצורה מאורגנת ומסודרת, לפי כל כללי חקלאות מודרנית. ראינו השקעות עצומות בניקוד ובישור. עברנו שטח והמדריכים ספרו לנו, כי החברה הורידה קודם את השכבה העליונה ושמה אותה הצדה ואח"כ החזירו אותה לאחר שיטרו את השטח. זה עולה, כמובן, הון תועפות, אתה רואה שמה חווה גדולה של ירקות ופירות. כן נוטעים הרבה כרמים של ענבי יין וכן זיתים, אפ על פי שטרם מצויה בידם מכונה למסיק זיתים.

ראינו את כל המיכון לגידולים השונים. ברוב הדברים אין חידושים, אני רק רוצה לספר לכם על אטיף שקדים ונציר של ענבים. בקרנו בחנה של המבורג וכן בחנה של חברה גדולה. ישנה שמה מערכת מסוכללת מאוד ל סיף שקדים, המורכבת מ- 3 מכונות, העובדות בחוף המטע ומכונה רביעיה העובדת בחוף המחסן. המנער שראינו, עושה 4 עצים ברגע! המכונה השניה אוספת את השקדים בסורה והמכונה השלישית מלקטת אותם ומעמיסה על עגלה. המכונה במחסן מנקה את הפרי ומורידה את הקליפות. זוהי מערכת העולה כ 100 אלף דולר ויכולה לבצע עבודה על טטה גדול מאוד.

ראינו את המכונות המבצעות את הנציר של ענבי יין סכל הזנים. למענו סיקב אחד, לפחות, מסרב לקבל ענבים אלה בסענה וזה לא נקיים וזה גורם לקלקול בטעם היין. בעלי החוות רואים בזה מלחמה פסיכולוגית, היות והם נמצאים עתה בתהליך של מ"מ על המחיר. התרומנו מאוד מעבודת מכונות אלו. הן בוצרות את הענבים למיכל במהירות גדולה והפחת אינו עולה על 5%. ההתייבשות העובדת לא נטעה הרבה כרמים לענבי יין. בקבוצים מעט מאוד ובמוטבים החדשים קצת יותר. לא נסעו, בעיקר, בגלל בעיה הנציר. כאשר ניתן לפתור אותה פירוט הדבר, אפשר להגדיל את טטה הענבים. צריך לבדוק היטב, באיזו מידה מסוגלים הקקבים ליצר יין כזה ^{שיאפשר} להם הרחבת היצוא. בניגוד האחרונות של כח"ל גידול בכיקוס ליין וצריך לבחון את היצוא המוגדל מאפוד קבלת מחירים יכסו את הוצאות היציר ויותרו גם קצת רווח.

נסינו לברר מהן האפשרויות של קטיף תפוחים, תפוזים ואשכוליות. במיש"גן יושב י. שביא מהמכון להנדסה חקלאית, העושה שמה את הדוקטורט על קטיף מיכני של תפוחים. יתכן שתוך שנתיים-שלוש הוא יגיע למסחר. בארה"ב טרם ידוע על מכונה שיכולה לקטוף תפוחים למאכל. הוא הדין בהדרים. ראינו בשקופיות את כל השלבים שעברו בפיתוח מכונות. מלבד המנער שאנו הבאנו ומנער דומה, שמסתמשים בו בפלורידה לפרי לתעשית, טרם נמצא המתרוך לפרי למאכל.

בקרנו בעיירה אחת בקליפורניה שמה "פרדייס", כדי לראות פרי הקרוי "קיווי" שפותח בניו-זילנד. פרט זה מיוצא ע"י הניו-זילנדים לאירופה וגם לארצות הברית והם מקבלים עבורו מחירים יפים. זהו פרי בגודל ביצה עם קליפה הגדל על שיחים דומים לגפן ועל קורדונסים. הוא נותן יכול של 2/2 - 3 טון לדונם. לא סעמנו אותו באשר הוא לא היה בול. אני סומך על האנשים שמעמו אותו ואמרו שאין לו טעם רב. יחד עם זאת משוקת ניו-זילנד כמויות גדולות לאירופה. מחברר שבקולקציה שלנו של זנים מצוי גם "קיווי". שמום מה, החליט מישהו שלא יהיה ביקום לפרי זה. אנו סבורים שכדאי להוציא אותו מהמקרה ולנסות לגדל אותו על 2-3 חלקות במקומות שונים.

מקליפורניה ססנו יום אחד למוסון טבאריזונה. חברת נפט הקימה שמה מלק לגידולים חסויים - חממה לעגבניות ולמלפונים המצוידות במיטב הטכניקה האלקטרונית עם ממפרטורה קבועה. זה באמצע המדבר. הורידו מהקרע סכבה של 35 ס"מ ושמו חול ים טטרילי ומגדלים על זה עגבניות. בין החול לבין הקרע כמו יריעות פלסטיק. מקבלים יבולים גדולים - 16 - 18 טון לדונם. מסקים את הטטה בטפטוף ומכניסים את החמרים המזינים בדומה להידרופוניקס. הם מגדלים את העגבניות טעמים בשנה ובין יכול ליבול מחמאים את הקרע.

לא יכולנו להבין איך אפשר לגדל כל השנה עגבניות ולהחרות עם העגבניות הגדלות בשטח חפשי. מחברר שהם שולחים את העגבניות לניו-יורק ומקבלים מחירים גבוהים, אבל ישנן עונות שהמחירים הם ירודים מאוד. התחלנו לבדוק את חשבון הרווחיות ומחברר שהם משקיעים 200 אלף דולר לאקר (4 דונס)! וזה כולל לא רק את החממה, אלא גם את בית האריזה. ז.א. 200 אלף ל"י לדונס. המנהל טוען שזה משתלם. יש להם חממות על שטח של 44 דונס, בהן מגדלים גם מלפפונים.

לא רחוק ממסק זה מצויה מעבדה הסייכת לאוניברסיטה של אריזונה. יש להם חממות נסיוניות וטמה שמענו את הסיפור במלואו. הנסיונות נעשים לא לשם אספקת הצריכה האמריקאית בלבד, אלא כדי לבדוק אפשרות גידול מזון באזורים מדבריים. הם בנו את החממות באבו-דאבי, שבמפרץ הפרסי וטמה מגדלים עגבניות ומסקים במיזם. באבו-דאבי זה משתלם, היות והאלטרנטיבה היא הבאת עגבניות באוירון. אנשי המעבדה יושבים שמה ומדריכים ומקבלים, כנראה, מענקי מחקר גדולים. לפני הביקור נפגסנו עם יהודי המנהל חברה לסיווג ירקות ופירות, הסייכת גם היא לחברת נפט. הוא ספר לנו דבר חשוב - כאשר באים הטייכים ממדינות הנפט מראה להם החברה מה היא יכולה לעשות. החברה רוצה גם את החקלאות - של העתיד וכדי להיות בין הראשונים כדאי לה להקיע הון רב. זה אמנם מענין, אבל בשכילנו זה אינו מעסיק בשלב זה.

לחברה יש גם במקסיקו טניף של המעבדה. ישנה כאן החלה מעניינת של גידול סרטנים בחממות על בסיס של מי ים. הם חוטבים לתוך מספר שנים יוכלו להגיע לגידול מלאכותי של סרטנים.

בסיום דברי אני רוצה לציין שני דברים. הופתעתי לראות באיזו מהירות התפשטה שיטה הספסוף. המומחים יודעים שזהו פטנט שלנו, אבל הם טערו אותו. שטח הספסוף מגיע קרוב למליון דונס, הכוללים גידולי ירקות פירות, מטעים וגם גידולי סדה. אפשר לראות שטחי מטעים נטועי על מדרון תלול והודות לשיטה הספסוף אין צורך להתחשב עם קווי גובה והטיפוע. אני זוכר כי 1946 הייתה שנת שיא של שימור הקרקע ועתה זה יצא מן המודעה.

דבר שני מהיחס לתודעת העבודה. אמרתי לחברי לנסיעה, אחרי שהסתובבנו בארץ גדולה ועטירה זו הנחנקת משפע גם היום, שלמרות הכל אינו מקנא בהם. אולם קנאתי בהם בדבר אחד. כאשר נכנסנו לבית הרוסת להקפאת מזון באורינוגון דאינו לאורך המסלול כ-300 נשים לבנות שרובן בגיל 40-60, מסופחות ואפסר להכיר שהן לא מדלת העם. אלו הן עקרות בית מערי הסביבה הכאות לעבודה בעונות שבת החרושת זקוק להן. זה אינו מקרה בודד וזה קיים בהרבה בתי חרושת לשימורים. העבודה אינה קלה וגם לא נעימה ביותר. אני חושב שלו היינו מציעים לאישה ינדאלית מסוג זה ללכת לעבוד בבית הרוסת, אין לי ספק שהיא הייתה נעלבת מזה. כאשר נסענו עם המדריך ועברנו על יד מסע של פסל הוא ספר לנו שאשתו עבדה שמה באסיף. המדריך הזה מקבל מסכורת טובה מאוד.

אביא לכם גם דוגמא נוספת. כאשר נסענו לראות את המכונה לאסיף שלרי מצאור בבית האריזה לא גדול ביותר וכ-20 נערים ונערות תלמידי בתי ספר היכון. אמרו לנו שהם עבדו בתקופת החופשה יום שלם ועם התחלת שנת הלימודים הם באים לעבודה של 3-4 שעות ומקבלים כמה דולרים. אין מדובר כאן על נוער הזקוק לכסף זה להוצאות קיום. חשבתי לעצמי שאמריקה ה"דלפניה" זקוקה לה ואילו אנו לא יכולים להרשות לעצמנו לנצל את הנשים והנוער לעבודה. זה מעורר הרכה מחשבות וזה היה הדבר שקנאתי בו. גרעון ספר לי דבר המצלצל כאניקדטה. כווינגטון ראו רופא מפורסם מוכר עתונים. כששאלו אותו לסיבת הדבר, הוא הטיב שזהו מקום המכירה של הבן שלו אשר חלה והוא לא רצה שיפסיד את המקום לבסוף כמה מלים על סט המבורג. בקרנו אצלו ואני נסאתי גם ללינת לילה אחת. למחרת היום בקוטי בחוה שהייתה שלו ונמכרה לחברה נפט, אבל הוא נסאר כמה כיועץ, לפי חוזה המכירה, הוא גר לבדו בחוה יחד עם כמה עשרות משפחות מקסיקניים. אלה הם אנשים העובדים כבר דור שני בחוה שלו. לפני מכירת החוה לחברה הוא העביר אותה לבנו, אבל הוא הביא אותה חוץ שנה וחצי לפיסת רגל. בקוטי הוא נחלץ מזה ועכשיו הוא יוסב שמה וחוק לכסא גלגלים ומתגעגע מאוד ארצה. למרות מצבו הפיזי הוא נסאר מבחינה סכלית כפי שהיה, קורא המון ויודע הכל על הנעיה בארץ ובארה"ב.

סנמה יוספטל : חודה רכה לה. גבתי. שמענו הרבה ברחם מענינים ואולי נוכל להפיק מהט גם תועלת מעשית.

א. כנעני : אני רוצה להתייחס לגידול אחד, אשר הח"ה. גבתי דלג עליו. בקרנו בטקסט בכית חרושה לעיבוד גרעיני כותנה. מקבלים 350 אלף טון גרעינים מ 2,200 מליון כריכות כותנה. לפני 4 שנים החלו להפיק מגרעיני כותנה קמח למאכל אדם, המכיל 65-70 אחוז חלבון. הם עושים זאת באמצעות מתקן חצי תעשיתי ואפשר ליצר מאקר כ-80 ק"ג חלבון. הם מציינים גם דרך לשימוש בקמח חלבוני זה, ע"י הוספתו ללחם, לסוגי מאפה שונים, לטוקולד ולמיצים שונים. להערכתם, יסנו בעולם מחסור כדי 2/3 מכמות החלבונים הדרוה. אם יש בעולם 24 מליון טון גרעיני כותנה, אז זה יכול להוות חרומה גדולה ביותר. סכמנו להציע לאחד מהמפעלים האזוריים להתקשר עם המפעל, כמגמה לבצע את הנסיון להוצאת חלבון מגרעיני כותנה היינו, בדרך כלל, אורחי האוניברסיטאות בארה"ב ובשיחות עם ראשיהן התבררה לנו המדיניות החקלאית הנקוטה כיום בארה"ב. עד כה נתנו סובסידיות, כדי לא לעבד חסחים ולמנוע עודפים. כיום המדיניות היא, שיש לפתח את המקסימום. לסם כך הם רוחמים את כל האמצעים הקונבנציונליים כמו קרקע ומים וכן את כל האמצעים הכימיים, צבילוגיים והמכניים. עד לפני שנה היו כ-60 מליון דונם לא מעובדים ועתה רוצים להגיע לעיבוד כל הספה הזו, במגמה להגדיל את היבול ב-10% לשנה ובמסך 5 שנים ל-50%. זה יחך, לדעתם, חשובה ב-100% למחסור במזון הקיים בעולם. כדי להגיע למטרה זו, הם הגיעו למסקנה שאין להסתפק בהיסגים הקיימים, אלא יש לחזור לפיתוח נוסף.

רשימו נסיון העניין בשטח העיבוד של תפוז"א. כידוע לכם יש לנו מפעל אזורי "תפוזגן" העושה ל"כס מתפוז"א טרי ומוצק. הם עושים צ'יפס מתפוז"א מבושלים והוא מתקבל טעים מאוד. אולם העיקר הוא שזה מאפשר הגדלת התפוקה ב 20%. נצולת החומר הגלם מגיעה במקום 40 אחוז ל 60 אחוז.

אם ארכז מה שח"ח. גבתי מסר זאת מה שהוספתי, ההמלצות עליהן סכמה

המסלחה הן :

- לעודד גידול פטריות, ע"י כך שמפעל אזורי מסוים יכין את הקומפוסט ונסיון לגדלן בחמשה יטובים, קיבוצים ומוטבים.
  - לעודד את השימוש במכונה לאסיף מלפפונים, ולקנות את המכונה למלרי (לטורה אחת), המבצעת עבודה מושלמת.
  - על אנשי הנובה לעמוד בקשר עם אוניברסיטת מיסיגן, כדי לעקוב אחר הנסיונות הנעשים עם ההעשרת הלב רזה.
  - להמליץ על המכונות לקסיף התירס המתוק, שזיפים מיטמיס ועוד.
  - ליטוח גידול "קיווי" בסטחיה קטנים בכמה מקומות.
  - להפנות תשומת הלב המפעל בסעיף הנגב "תפוזגן" לאפשרות של עשייה צ'יפס מתפוז"א מבושלים, המעלה נצולת חומר הגלם מ-40% ל-60%.
  - לעודד נסיעה שקדים שנחבטת על הטיכון הקיים בארה"ב.
  - לבדוק מצב קסחי הכרמים על קוורונים ויכולת הקיבוץ של היקבים, ובהתאם לכך להתאים גודל קסחי כרמי היין, כשהביצור יבוצע ע"י מיכון.
  - לעקוב אחר נסיון ההממות ההידרופוניות בטוטון
  - ממליצים שמפעל אזורי יבצע, הולכה למעשה, את הנסיון להוצאת חלבון מגרעיני הכותנה.
- אני גם התעניינתי קצת בענייני התעשייה. נפגשתי עם איש איגוד התעשייה , צבי שמאלי (עין חרוד איחוד), העובד במסגרת "כור", לשם קידום היצוא במפעלים הקיבוציים. לפי שהוא מסר לי, ישנה אפשרות להגיע ליצוא רנטבילי במרבית המוצרים שלנו, אבל זה מחייב לימוד דרכי השיווק והתאמת היצור לביקוש המסך האמריקאי. לאחרונה הוא בא כנגד עם יהודי ממיאמי, המוכן להעמיד עצמו כפטרון ולהפעיל יצוא של המפעלים הקיבוציים. הוא יגייס יהודים שכ"א מהם יהיה פטרון למפעל מסויים, יבקר בארץ וידריך את המפעל בהפעלת קטרי היצוא.

גם בארה"ב מתאוננים על בעיות המיט ומודעים לחיפוש פתרונות. כפי שמסר כבר הח"ח. גבתי, השימוש בספטוף מהווה אחד האמצעים כדי להגיע לחסכון במים. כפי ששמעתי, הם הגיעו לטטה של מליון דונם בספטוף. הם גם משתמשים בצנור ספטוף מיוחד, צנור דקיק חד פעמי, מזיע מים ושימושו בגידולי סדה. אחד הכלכלנים אמר לנו שישראל עלתה לארה"ב בכספים רבים, אבל ע"י המצאת הספטוף שהועמד לרשותם, החזירו את כל ההשקעות האמריקאיות בישראל...

אנו נפגשנו יחד ולחוד עם אהודים. היה לנו נעים להיזכר, שבין מקבלי הפנים בסדה התעופה, היו גם כמה מספחות יהודיות. חלק מהיהודים נפגשנו אתם מדברים עברית, אבל מה שמאפיין את כולם היא ההתרפקות על ישראל.

הוזמנו בליל שבת אחת לביתו של אחד היהודים. בית יהודי חם וכולט דברו על עליה לארץ. אולם ישנן מספחות שלא מדברות על הגשמה ועליה ארצה, אבל ילדיהם כבר נמצאים בארץ וגם בקיבוצים. הבת שלא עלתה ארצה ולומדת עדיין באוניברסיטה הצהירה בפני שחיה רואה את עצמה כיהודיה ולא כאמריקאית. היא מספרת שלא מוצאת חברה בין הצעירים היהודיים. המעתי זאת גם מאחרות וגם מאלו שהיו כבר בארץ כסתנדבות, כי הנוער מחפש, בדרך כלל, דרך להתבולל. אולם לדעתן, גם הנוער הזה יגיע במהרה להכרה שרצונו להתבולל לא יענה מצד הגויים.

נוכחתי גם לדעת כי היהודים זקוקים מאוד לישראל לגאונותם העצמית. האפשרות של התרפקות על ההיסטגים של ישראל, מוסיפה להם כוח ויוקרה, בלי לפגוע ביוקרה האמריקאית. זה גם אופיני יותר הלאומים האמריקאים. הם התקבצו מארצות שונות, אבל עודם מתרפקים על מוצאם ההולנדי, גרמני וכו'. היהודים המעורים בכלכלה האמריקאית זקוקים גם הם לאפשרות כזו להתרפק על מולדת ובפרט, כאשר מדובר על מולדת כמו ישראל.

נחלקנו עם עוד עובדה. הנועה השמאל החוציאליסטי התבססה ברובה על נוער יהודי. הנועה זו דועכת והנוער מחפש לו איזה שהוא מוצא. ישנם כאלה המחפשים דרך לישראל לא בגלל הציונות, אלא מחיפוש אחרי ערכים אחרים. באחת הפגישות עם משפחה אחת, טענו הצעירים, כי ישראל התימרה לבנות לעצמה חברה חדשה ומתברר שקימה בה אותה הכורגנות ואורח הרגלי החיים הקפיטליסטים כמו באמריקה, פרט בקיבוצים. נפגשנו גם עם השליחים שלנו העוברים עם הנוער ומתברר גם מדבריהם, שהנוער היה נאחז יותר בישראל, לו היא הייתה באמת "אור לגויים", כפי שאמר פעם בן גוריון ז"ל.

התרשמנו קשות מן ההאשמות על הפעולה הבלתי מספקת של מחלקת הנוער והחלוץ של הסוכנות היהודית. הם הצביעו על כך, שאין להם כלים לעבודת הדרכה, אין מועדונים לתנועות הנוער והסדרה מסגרות להכשרת מדריכים מקומיים. מצד שני התרשמנו עמוקות מהשליחים שלנו. הם בחורים מצויינים, העוזרים את מלאכתם עם יכולת ומסירות בלתי רגילה. בסיום דברי עלי לציין, שאם הח"ח. גבתי לא "גילה את אמריקה", הרי ביקור זה שהוא הראשון בארה"ב אפשר לי "לגלות את אמריקה". התרשמתי עמוקות מן העונר, העוצמה, השמשים העצומים, השפע וביחוד מן היכולת שלהם לגביר, זאת ארץ אשר ביכולתה לבצע את המלתי אפשרי. קבלתי רושם שכל אמריקה היא אוניברסיטה אחת גדולה. הפקולטות לחקלאות באוניברסיטאות צמודות לבעיות המועוררות ביצור החקלאי ומחפשות דרך לשחרונן. אם החליטו שאין אסוף ידיים, אז מחפשים פתרונות ואם לא מוצאים אותם במאה אחוז, אז כ-80-90 אחוז! אם חסר חלבונים, אז עושים גידולים חדשים! ד.א. הם לא מסתפקים במחקר עיוני, אלא עושים מחקר המוסיף וזאת בתנופה וביכולת רבה ובאמצעים כספיים עצומים. אני לא בקי בנעשה בארץ, אבל נראה לי שהמחקר אצלנו הוא יותר עיוני והיה רצוי שהוא יבחון גם את המחקרים הסימוליים הנעשים באוניברסיטאות אלו, במגמה ליישם את היטיביהם למציאות שלנו.

בסיכום עלי לציין גם שהתכנון וההדרכה של גדעון כהן היו למופת. החמישייה שלנו שנטלה חלק בסיור היתה חברה כלל לא רעה והרוח החברית ששררה בה אפשר לנו לעטות עבודה מטהפת. אני מקווה, כי נוכל גם ליישם בארץ חלק מהלקחים של סיור זה.

סעיף ג' - שילוב ההתייבות העובדת במסמך האזרחי.

סנסה יוספסל : לפני שנחיל בדיון על הנושא, אליו הוזמנו אזרחים חטובים ממסמר הגבול, ברצוני לברך בסם כולנו את הח' מולה כהן לרגל הפקידו החדש. אנו מכירים אותו בהרבה תפקידים ואין לנו הפך של ספק שהוא יצליח גם בתפקיד החדש.

מולה כהן : כידוע לכם, קבלה מסרת ישראל את האחריות על הבטחון הטוסף והיא מתארגנת לזה. היא תהווה גוף דו תכליתי - מצד אחד, תעסוק ביעדים הרגילים שכל מסורה בעולם מבצעת ומצד שני, תקבל עליה בצורה הדרגתית את הספול בבטחון טוסף, אשר היה עד כה בידי גורמים יוניים. מסרת ישראל תקבל עליה את האחריות לבטחון הטוסף לפי ספה מוטכמה עם צה"ל ותדאג להבטחת 90% - ובמסך הזמן זה יגיע ל 100% - של כל התקנים החייבים הבטחה בארץ. טעא מתארגנת, במגמה שכל הכמות הפועלים - מסמר הגבול, המסורה הרגילה; חיבה; כחות הג"א במקצים למסורה והכת החדש של המסמר האזרחי - יפעלו יחד בצורה מתואמת.

הקמת הפורמציות החדשות של המסמר האזרחי בערים מעוררת בעיות לא מעטות. ההתייבות העובדת מאורגנת מסנים בנושא הבטחון ולא יהיה צורך בסינויים ארגוניים ותחוקתיים רבים. ית לה גם מסורת ארוכה של יחסים טובים עם המסמר הגבול. לכן סכמנו שהסגע עם ההתייבות בנושא זה של מסמר אזרחי יהיה יסיר דרך מסמר הגבול. על דרכי התארגנות של מסמר הגבול לביצוע משימה זו, ידווח אח"כ ספקד מסמר הגבול הח' חיים לוי.

למסמר האזרחי יש עתה תפקיד אחד - לעסוק בבטחון, ואנו רוצים לשלבו בערים ובשכונות על התאים העירוניים הכי קטנים. האנשים מצטרפים אלי על בסיס של התנדבות והם יסמרו 4 שעות במסך שבוע, או שבועיים וזה מותנה בהיקף ההתנדבות. מתברר שלעבודה שלנו פרי וההתנדבות הולכת וגדלה. אולם אין אנו יכולים עדיין להסביר את מידת הצלחתה, או אי הצלחתה, במקום זה, או אחר. למשל, היקף ההתנדבות בנתניה הוא משביע רצון, מה שלא פן בחדרה. אי אפשר גם לעשות הערכה לפי אזורי הארץ. ישנם בצפון מקומות בהם אנו מצליחים וכן בדרום ובו בזמן, ישובים סמוכים באותם האזורים לא מגלים היענות רבה. אנו חוקרים את הכעיה, כדי להגביר את ההתנדבות.

מצויים ברשותנו כיום 25 אלף רובים אמריקאים ורוצים לקנות עוד כמות כזו. מסורה ישראל לא היתה רגילה עד כה לממדים כאלה. הנשק מטמט אמנם אמצעי להגנה, אבל הוא מהווה גם גורם מחנך כשלעצמו. אנו רוצים להחזיר ליהודים - מבוגרים ונוער כאחד - את הבטחון שהם יכולים לבצע את מלאכת ההגנה. אירועי נהריה ומעלות הוכיחו שהיהודים אבדו במסך הזמן את הרצון הפנימי להתבוננות. בנהריה הצלחנו אמנם לגלות את

המחבלים ושני יהודים עם רובים צ'כיים ירו בהם 20 יריות ושכשו להט את כל התכנית, אולם בו בזמן, הסתפרו עשרות יהודים בארונות ומתחה למיטות, מבלי לנסות לעשות משהו! אני חקרתי מקרה זה וכן מה שקרה במעלות. פה התגלתה עובדה מזעזעת - עשרות נערים - זה היו בתוך חדר אחד, בו היו מצויים כסאות ושולחנות וכאשר מחבל בודד פצוץ ירה בהם, לא ניסה אף אחד מהם לזרוק עליו כסא! עובדות אלו מוכיחות שיש צורך להגביר את תודעת ההגנה והיכולת לעמוד במבחני. הפצב בהתישבות מבחינה זו הוא שונה לגמרי. ראינו את מקרה שמיר ואני בטוח שיטובים אחרים היו מגיבים גם כן בצורה כזו.

הטיפול המסורתי של מסמר הגבול בהתישבות לא רק שהוא ימסך, אלא גם יורחב. עם זאת אנו חושבים כי ההתישבות העובדת צריכה להיות חלק מהנועת ההתנדבות למסמר האזרחי. היא במילא עושה את עבודת הסמירה יום יום, מבלי שיכנו זאת כהתנדבות. מכיוון שמדובר על הנועת התנדבות כללית ואנו נזרים אליה, אמצעים, אין כל סיבה שההתישבות לא תקבל את חלקה דרך הנועה זו. זה לא מחייב אותה לסום שינויים חוקיים, אבל האפשר לה לקבל לא רק נשק, אלא גם אמצעים נוספים הקטורים במסחון סופף.

המסקים קבלו בשלב זה 4000 רובים מתוך ה-12 אלף שחלקנו למסמר הגבול. כאשר נחלק את כל ה-25 אלף יקבלו היטובים קרוב ל 8000 רובים. ז.א. כל מטק יקבל 25-20 רובים, וזה דבר רציני. אם נקבל עוד נשק ^{נוטיף} גם ליטובים. רובה זה מהאיש מאוד לתפקידי סמירה. הוא על ונוח וגם נשים יכולות להשתמש בו ללא קל קשה.

אנו עובדים עם קבוצה של נציגים של המסמר האזרחי במחוזות ובמרחבים של המסרה. בחוכה ישנה קבוצה לא קטנה של אנשי ההתישבות העובדת, העובדים בזה עבודה מלאה.

אני רוצה להמחיש תשיבות פעולה זו של המסמר האזרחי. אתם יודעים שחוליה של מחבלים חדרה ארצה ולא ידוע עד כה איפה היא נמצאת. נתבקשנו לגייס את המסמר האזרחי ככח נוסף ושלחנו שמה את הנציגים שלנו. יטובי הצפון מגינים על עצמם לבד. בנהריה, לעומת זאת, הסדרנו שמירה של 175 איש למסמרת והם עובדים ממוצאי טבת. וישנן 3 מסמרות ליממה. כצפת וסומרים 100 איש במסמרת. אמר לי רפול וכן המפקד המחוזי בצפון, האחראי על הטסה, שדבר כזה עוד לא היה. אנו אמנם לא יודעים מאיפה תבוא המכה ואיך נעמוד בזה, אבל עצם העובדה שמספר כזה של יהודים ערים וסומרים בעירות אלו, יש לזה תשיבות רבה מבחינה עיבוי ההתגוננות.

היום לוי : מפקדת מסמר הגבול תהווה מפקדה דו תכליתית : (1) פיקוד על הכחות הסדירים של מסמר הגבול (2) אגף במסחון במטה הארצי.

בכור מפקדה של הכחות הסדירים, אין שינוי בהסוואה לעבר. אנו ממשיכים לפעול באותן הגזרות ובאותם האזורים - כגדה, בכקעה, בגליל - והן בהתישבות הסוכנת בקוי העימות.

כאגף בסחון, ישנו סינוי מהותי. עד לפני זמן מה, היה צה"ל אחראי
אחריות כוללת לכל מה שקורה על הגבולות ובפנים המדינה. לפי החלטת המ. שלה ישנה כיום
חלוקה, לפיה משטרת ישראל אחראית לבטחון פנים בתחום סמוכם עם צה"ל. מפקדי מסמר הגבול
כפופים מבצעים למפקד המחוז המשטרתי האחראי על שטח המחוז.

המרחב המג"בי, יהיה אותו גוף, אשר ינחה מטעם מפקד המחוז ויפעיל
את כל כוחות הבטחון השועלים במרחב המחוז. אותה מפקדה תהיה אחראית גם על הכחות
הסדירים שיהיו באותה גזרה.

על יד המרחב המשטרתי תהיה מפקדה - לסכת בסחון - שתמנה מ 15 עד 30
איש. סדר הגודל מותנה בהיקף המרחב האזורי. - בעירוני פחות ובכפר יותר. לשכה זו תהיה
מורכבת מאנשי מסמר הגבול והם יתכננו ויפעילו את כל הכחות הבטחוניים דעוסקים באותה
גזרה בבטחון פנים.

זה נעשה מטני טעמים. ראשית, המסורה המסויך בחפקידה המשטרתי הרגיל
של סמירה על הסדר. שנית, מסמר הגבול יקבל בנוסף לתפקיד של אבטחה בפנים מדינת ישראל
גם חריות מטה של הבטחת המתקנים, עליהם אחראי כיום החב"ג.

מסמר הגבול פעל עד כה ביסובים העורפיים בדלילות רבה. לעומת זאת, היה לנו
ביסובי קוי העימות רבס"ים, וסומרים סדירים מאנשי מסמר הגבול וגם תגבורת של צה"ל,
עם כל ענפי עזר הבטחוניים - תאורה, גדר, כביש, כלבים, מגדלים ג'יפים וכו'. הוכנס
עתה סינוי מהותי. במקום הקשר הרופף עם היסובים העורפיים ומתן עצה בלבד, אנו ניכנס
עתה בשתי רגליים ליסובים אלה. אין הכוונה להכניס בהם אמצעים דומים לאלה הקיימים כבר
יראון, אביבים וכו'. אולם אנו חושבים להקצות ליסובים אלה רכזי בסחון וסומרים מבוים
וכן סמירה מתנדבת מאנשי היסוב, בהתאם לגודלם ומיקומם.

ההחישבות העובדת היתה עד קום המדינה החלוץ בנושא הבטחון. אני חושב,
שההחישבות וביחוד זו המצויה בשטח העורפי, רדומה כיום בכל הנושא הזה של בסחון פנימי
בחוף היסובים, לדעתי, היא אריכה לשטח חלוץ גם בנושא זה של סמירה בהתנדבות במסגרת
המסמר האזרחי. כניסתה למסגרת זו תאפשר ליסובים העורפיים להגיע לאותה רמה הקימת
במעוז חיים, גשר ואפילו באביבים בה יש סמירה מסודרת. שילובה במסמר האזרחי ישמש גם
חמריץ להגברת ההתנדבות באזור העירוני.

בהזדמנות זו, עלי לציין, כי ישנם מוטבניקים רבים במסמר הגבול.
לעומת זאת ישנם רק אחד וחצי קיבוצניקים. אחד מעין גב, המסמך מפקד גדרת סאסא. השני
הוא ממסך טער, אשר נשלח אלינו במסגרת הסדר עם צה"ל, בקטר לקבלת קציני חובה למסמר
הגבול. מאחר והוא נשלח אלינו וגם לא מתכוון להישאר אצלנו, אני מגדיר אותו כ"חצי".
(אצ בן יעקב: אם תצריך את הקצינים של מולה, אזי תקבל מספר רציני) זה לא יספיק. אנו
זקוקים ל 50 קצינים ויש לנו כעת רק 25. אין נצליח לגייס את היחר איני יודע. פנינו
לכל מיני גורמים לסייע לנו, אבל נדמה לי, שהמרכז החקלאי יכול הרבה לעשות בתחום זה.
סכמנו עם התנועות הקיבוציות שמצדן לא יהיה כל עיכוב לגבי אותם הבחורים שירצו להצטרף
אלינו. אולם הן לא נותנות לנו שעות, אלא אומרות לנו שנתחדר בעצמנו. וזה חבל! אנו

זקוקים לבחורים צעירים שיש להם כישורים לקצינות ומוכנים להתגייס למשמר הגבול לצנה - שנתיים. אנו מוכנים גם לקלוט קצינים בגיל מבוגר יותר, כאשר תנאי הגיוס הם מונים מאלה של אנשי משמר הגבול מן המניין. מפקד חבל באזור כפרי, או קצין יטובים, לא חייב להיות איש צעיר. בתחום זה אחס הייבים לעזור לנו.

אנו פועלים לקבלת הקצינים לבניית התשתית הדרושה לסמירה - תאורה, גידור, או כל אמצעי אחר כהתאם למיקום היטוב ותנאי הבטחון. אנו פועלים במסדר הפנים, ובזה נוחפים לנו הח"ח א. בן יעקב וד. מירון, בקשר לסינוי חוק הסמירה. לחוק הקיים אין "סלונים". אנו זקוקים לחוק סמירה כזה שיאפשר לנו להיעזר בו במידה ויהיה הכרח בכך.

סנה יוספסל : אני מטביטה לכל מה דאמרת, פרט לזה שההתייבות היא רדומה ולא דואגת לבטחונה. אלה היוטבים על יד קולחן זה יודעים מה נעשה במסקיהם וכמה אנשים טומרים. לא הייתי אומרת שזה מספיק, אולם אין כל ספק, שזה מהווה נמל די רציני על היטובים. עם זאת אני מקבלת שאנו צריכים להיענות לתביעה ולהתגייס גם לעזרת כלל ישראל ולא להסתפק בסמירה על עצמנו. כך נהגנו במשך כל השנים ואני מקוה שנמשיך בזה גם בעתיד.

ס. טור : ברצוני להביא בפניכם דוגמא, המאפיינת הצלחה העימות של הח"ח מולה עם הבעיה. הוא הסתתף בסיחה קיבוץ בכפר מנחם, בקשר לגיוס חבר, אשר המסק התקטה מאוד להוציא אותו. זאת הייתה הכרעה קשה ובכל זאת שכנעו מולה וחברו חבורת את המסק, באשר הצליחו לעורר בלב החברים נימה רדומה. הפניה שלהם לחידוש הודעה ההתנדבות והודעה הבטחון וחובתנו למעורבות יתר, נבעה לליבם והספיעה על ההכרעה החיובית. אני מציין זאת, באשר עלינו לדעת איך להסתמם במטח זהב זה, כדי להניק את הצבור. בנוסף להחלטה של המרכז החקלאי על סילוב ההתייבות במשמר האזרחי, יש צורך כי צמרת משמר הגבול היפנה עם החברים ובמיוחד עם הנוער. זו א זה של המשמר האזרחי יכול לסמם הודמנות להדליק את רצון הנוער שלנו למעורבות יתר בכל הנעשה בארץ.

א. בן יעקב : מה טחח"מ. טור אמר היה, למעשה, אחד המניעים להבאת הנושא בפני ועדת הבטחון ולמזכירות. ההתייבות הייתה תמיד עריסה לכל דבר טוב וזה כולל את היחס למשמר האזרחי. אנו נמצאים, למעשה, במשמר האזרחי מחקופת "חומה ומגדל" עד היום הזה. ההודעה הזו והנכונות קיימת מבפנים אצל החברים, אם זה בדרג של סדין עבודה או של ראש הכפר. זה קיים! מה שחשוב הוא כיום, שגם העיר תתגייס במלוא ההיקף הדרוש. ההתנדבות במגזר העירוני מקיפה, כולל זה, את אותם האנשים שתמיד נענו לאתגרים. הגברים והנוער היוטבים בבתי הקפה עדיין לא מתגייסים. אולם עצם העובדה של התנדבות אלפי אנשים הוא דבר גדול למעצמו. היא תורמה לא רק להגברת הבטחון היטוב נגד מסתננים, אלא תורמה בעקיפין גם לסמירה על הסדר היום יומי, לצמצום גניבות והתפרעויות.

אחת הסיבות / שההתייבות לא יכולה להיענות בקלות לצרכים אחרים במימדים הדרושים, היא הדרישה להגברת ההתגייסות לצה"ל. ההתנדבות מסייעות בזה, כמיטב יכלתן, גם אם זה עומד בניגוד לאינטרס היטיר של המסק. אשר לגיוס למשמר הגבול אמרנו - הציעו לנו שמות של אנשים הדרושים ונסייע לכם בגיוסם.

מסמך הגבול צמוד להחייבות ועובד אהה בהרמוניה מלאה. ישנם החוששים, שע"י הקמת המשמר האזרחי, אנו עלולים לנתק את מסמך הגבול. מן היטובים. יכולים לבוא להגיד לנו, שהיות וישנה מסגרת הדסה העוזרת לנו, ניתן להוציא את מסמך הגבול לתפקידים אחרים מחוזה להחייבות. ההסדר של שיחוף פעולה מעשי בין מסמך הגבול לבין המשמר האזרחי, הן בפיקוד והן במהלך היום יומי, מבטל לדעתי, סכנה זו. להיפך, צה"ל רוצה להטיל כיום תפקידים נוספים על מסמך הגבול, כולל הטיפול ביטובי העימות. זה עוד לא קיים, אבל ישנה מגמה כזו. אני לא חוש, איפוא, שמסמך הגבול לא יספג בנושא זה בהחייבות. עם זאת יש לעמוד על המשמר.

אנו לוחמים שנים רבות להשגת נטק עבור ההחייבות. עובדה היא, שלא רק שלא קיבלנו את הנטק, אלא הוציאו מאתנו נטק. אני מוכרח לציין כאן לטבח ה"ח" מולה, אשר תוך מעטה פלא קבל עשרות אלפי רובים. ועדת הבטחון החליטה, כי הזרמים ההחייבותיים צריכים להצטרף למשמר האזרחי במקסימום כח אדם. אנו רואים גם את הצד המעשי שבדבר. בנוסף לנטק זה נקבל גם דברים אחרים הקשורים בבטחון הסוסף. כידוע לכם, הנטק המצוי כיום במטקים אינו איטי וזה מעורר בעיות של רישום בעת הוצאתו לצרכי שמירה, עבודה וכו'. הנטק הניתן לאדם המצטרף למשמר האזרחי הוא איטי והוא רטאי להתזקק בו ולקחת אחרו לכל אשר ישנה.

אנו ממליצים, איפוא, לקבל החלטה ולהביא אותה לידיעה המשקים והציבור, כי ההחייבות העובדת נכנסת למסגרת המשמר האזרחי. שנית, לערוך רישום מקסימלי של אנשים בכל ישוב וישוב למסמך הגבול.

ד. גל : הערה אחת לגבי יטובי העורף. גדמה לי, שהפעולה הנעשית כיום אינה מספקת וזאת משתי סיבות: (1) לא קימום הוראות ברורות לגבי מה צריך להיעשות בחחומי השמירה, גידור קטר וכו'. (2) לא קיים סיוע מספיק בנושא של אמונים לסוגי אוכלוסיה שונים, מבוגרים, נוער, תלמידים וכו'.

ההוראות בענין השמירה מופנות תמיד לאותם היטובים המזניחים את הענין. באזור העורפי יכולים להיות יטובים שהתארגנו יפה לשמירה ולאבטחה ומקיים כאלה שלא עשו זאת. כאשר לא קימת מתיחות במטק תקופה מסוימת, טבעי שהיטובים שהתארגנו יורדים בהדרגה לרמה של אותם המשקים שלא התארגנו.

אני מעורר תשומת לב אנשי מסמך הגבול לענין זה, כאשר הם יכולים להשפיע על היטובים. ישנה כיום מודעות ונכונות של הענות לצרכי השעה. כל חביעה למזכירות, או לאסיפה נענית, בדרך כלל, חיובית.

הערה שניה לגבי יטובי הספר. עומס השמירה ביטובי העימות בצפון הוא כבד מאוד, אם כי אפשר לעמוד בו. אין כאן ביטוי לחלוקה שוה של העומס בין יטובי בית שאן לבין יטובי העורף או לזה של הערים בארץ. ישנה כיום הטבה בכיוון אחד ומצד שני הרעה בכיוון אחר. הוסב בזה, היטנם כיום ביטובים יותר אנשי מילואים מגויסים, מכפי שהיו קודם. ההרעה היא בזה, שתנועת ההתנדבות של ותיקי ההגנה, חברי "רוטרי" וארגונים

אחרים לעזרת הישובים פסקה כיום לחלוטין. בעת מחיכות בצפון אנו מקבלים מהמשקים הוועדה על הוצאת אנשי המילואים. אם ישנה ביראון קבוצה של אנשי מילואים, הרי עקב המחיצות הקימה הוצאו שלושת רבני מפנה מתוך המשק. ז.א. מטק זה סיט לו 100 חברים חייב עתה להוסיף עוד 6 חברים לסמירה. לו היו מפעילים התנדבות של אנשים, שאינם הולכים למילואים, לעזרה בשמירה בישובי העימות, אפשר היה להקל בהרבה על העומס של הישובים ואולי, במידה מסוימת, גם על המעורר של צה"ל המגוייס בישובים. אני מציע לקחת זאת בחשבון, באשר מדי פעם נוצרת הרגשה לא טובה של חוסר שוויון בגטל.

ג. סיני : מאחר והאורחים המוזמנים הם אנשי הבית הזה איני רוצה להצטמצם במילים ואומר, איפוא, מה שאני חושב ומקווה שרברי יעוררו את החברים למחשבה.

לא אתחם לחשיבות ההתנדבות, להתעוררות ולהרעה הנימות החבריות בלב. אני רק אציין, כי הדריכות המיוחדת בהתייחסות, למרות שידרה פה וסמה בשנים האחרונות, היא הרכה יותר גדולה מזו הקימה בעורף. המסמר האזרחי יכול להיות כלי לעטיה מסוימת בכיוון זה ובעיקר בעריט.

עם התחלת המפעל הזה הייתה מחשבה שהוא אינו מתאים להתייחסות. גם ידידי מולה אמר בעזרות מסוים לפני כחודש שקונצפציה זו צודקת. אני מבין בהחלט שאפשר לחשוב מחשבות ולהגיע למסקנה, שמבחינה האזרחית, הצפיות, רובם חיובי, השפעה ואפשרות הגדלת מצבת כח אדם - וזה אינו דבר של מה בכך - מחייב את מילובה של ההתייחסות. במה הסבירו לנו בוועדת הבטחון את השינוי בעמדה? ראשית, החשיבות בהצטרפות ההתייחסות ושנית, הוטפה נטק. אני מטיל ספק אם להכרזה כזו תהיה השפעה גדולה. עד כמה שידוע לי, אפשר לפתור את ענין הנטק גם כלי זה. (מולה כהן: זה לא נכון!) אתה יודע בדיוק כמוני שאפשר לפתור זאת אחרת! הצורה אינה קובעת. אם צריך לתת, אז יתנו! ולא צריך גם להביא דוגמאות מן העבר - שיקונו והוציאו ... היו אז סיבות לכך!

מסמר הגבול היה לפני מלחמת ששת הימים בהתייחסות ומלא תפקידים רבים מעבר לתפקיד המבצעי. אח"כ העבירו חלק גדול ממנו לגדה ואח"כ לת"א ולירושלים והתווספו לו תפקידים חדשים. אמנם מסודר על הניר שיהיה תיאום בתוך המסגרת בין מסמר הגבול לבין המסמר האזרחי. אולם ישנם חברים, החוששים שמסמר הגבול בתפקידו החדש, שאינו לגמרי ברור, יקדוב בהדרגה את ההתייחסות! זה לגיטימי מאוד לחשוש מזה, ולא רק בנושא זה.

מצד שני, מצהיריט שפורמציה זו, הקרויה מסמר האזרחי, צוצלה מסמכויותיה למסמר הגבול בקטר להתייחסות. כאיש מינהל וכבעל נסיון אני יודע - ולא רק אני - שעלולות להתעורר בעיות רבות.

ע"כ נשאלת השאלה - האם זה טוב להתייחסות? לפי עניות דעתי, זה לא טוב עבור ההתייחסות. שני הנימוקים דייט, לדעתי, כדי לסמור אמונים לקונצפציה הראשונית וההגיונית, לפיה אין טעם ואין צורך שההתייחסות תהיה במסגרת המסמר האזרחי. זה לא רק ענין של אקט פורמלי. ישנו חוק שמירה שאולי אינו מספיק טוב, אבל אל נעשה מה קרן איזון למתרון כל הבעיות שהח' בורים ואחרים רמזו עליהן.

להעתי, העזרה של ההתיישבות לענין החדש יכולה להיות במתן אנשים בעלי ידע ונסיון בטחוני אשר מלאו בעבר תפקידים בצה"ל ועומדים עתה לסיים, או שגמרו כבר את המילואים.

נסחה יוספטל : איני יודעת יוסקה בטס מי אתה מדבר. בכל אופן, ברור לי שמחשבותיך אינן מבטאות את רצונה של ההתיישבות.

בן עמי הראל : עלינו לזכור אין היתה ההתפתחות בנוגע לחוק השמירה. למעשה, ההתיישבות התנגדה לחוק זה, לא כל כך בגלל העומס הכרוך בו, אלא מפני שהמושבאים היו בדעה שיש לעשות זאת מתוך התנדבות ולא מתוך חובה.

בדיון האחרון שקימנו הגענו למסקנה שאנו מחייבים שילובה של ההתיישבות במסמר האזרחי עם זאת אמרנו שאין לוותר על חוק השמירה. אמרו לנו להתעלם מזה שבמושבים ישנו גוף גדול של אנשים שחלק מהם יקלט מחדש בצה"ל עקב הניפוץ שבערך ואילו מצד שני, ישארו לא מעט אנשים אחר לא יסתגפו רשמית בכל מאמץ בעת מצב חירום. אני סבור, כי במושבאים וגם בקבוצים שעל גבול הלכנון ישנו מאמץ בטחוני קטן יותר מאשר בהרבה ישובים שבמרכז הארץ. אני לא מתכוון לנכונות ולמאמץ הנפשי, אלא לנשיאה בעול בטחוני בפועל.

יש צורך, איפוא, לברך על ההצעה של שילוב ההתיישבות במסמר האזרחי. זאת יכולה להיות מסגרת לקבלת משימות נוספות בשעת חירום. אני חושב שיש לטלב במסגרת זו גם את הנשים בתפקידים שהן יכולות למלא. אנו שוכחים כי בשעת חירום מקימות הנשים, למעשה, את הישוב. ע"כ יש לאפשר לאלו שיכולות לעשות זאת, או שיכולות למלא תפקידים אחרים, לבצע אותם אבל בצורה של התנדבות ולא באמצעות החוק. עם הפעלת מסגרת זו, אולי יתחילו האנשים לחשוב שגם עליהם לעשות משהו. לצערי הרב, סופכים יותר מדי על ממשלת ישראל ועל מדינת ישראל.

מולה כהן : אני רוצה להגיד לי. שיהן, כי ההתנדבות למסמר האזרחי היא גדולה ותוספת אנשים מההתיישבות אינה הבעיה המרכזית. תוציא לך את זה מן הראש, אם אתה חושב שבגלל מצבת כח האדם אנו מעוניינים בהצטרפות ההתיישבות. כן אתה טועה בקשר לפעולות מסמר הגבול בהתיישבות. הוא יעסוק בנושא זה באינטנסיביות גדולה יותר מכפי שזה נעשה עד כה. אם הוא עסק בהתיישבות בהיותו שומר על הגבולות, הרי עתה הוא יעסוק בכל ישובי הארץ ובצורה אינטנסיבית יותר.

זה מחייב גם את ההתיישבות. חברי חיים לוי ^{לא} הדגיש מספיק נקודה זו.

אני חושב שאם ההתיישבות תצליח לגייס חברים מבוגרים מהקיבוצים והמושבים, זה יבטיח את הענין יותר מכל דבר אחר. מדובר על אנשים שצריכים להיות מפקדי חבלים של אותו אזור בו הם חיים. אני הייתי ממליץ למקיים להירחם לענין זה, כדי שהם יתנו את הסוּן וכן ידאגו לקבלת האמצעים הדרושים למקיים. אני הודעתה לחיים לוי שאני מוכן ללכת להתיישבות ולעזור בגיוס אנשים אלה. אין זה קסור בכלל לנושא גיוס לצה"ל, היות ומדובר על סוג אחר של אנשים.

אנו כעד שמירה על חוק השמירה, כדי לחת לו "שיניים". אולם הוא יוחזק בכספה, כאשר אין לנו ענין להפעילו במידה ואפשר לבצע את הפעולה בהתנדבות, אני חושך בהצעה של שלוב הנשים במסמר האזרחי. לאחר שנארגן את החשתית נפעל בכיוון זה לא רק בהתייחסות, אלא גם בערים. הנשק הוא קל ונוח לטיפול גם ע"י נשים.

בסוף חודש זה יערך כנס קל כל ראשי הערים עם הפיקוד של המשטרה. אנו רוצים למסמר הגבול יארגן יחד עמנו יום עיון, בעוד 2-3 שבועות, עם ראשי המועצות האזוריות, בו ניתן הדרכה לשימוש בנישק ויוסבר ארגון הנושא במקטור הכפרי. השתתפתי היום בכנס של קצינים במחוז הדרומי והצעתי שאנו צריכים לו רק להסיף יפה, אלא גם לצאת באופן אישי לשמירה. הדבר הראשון שעשה ספקד המחוז היה - הוא הודיע, שהחל מן השבוע הבא יתחיל לטמור 4 סעות כל שבוע במקום מגוריו. אני מאמין גם יתר הקצינים ילכו בעקבותיו.

יש לנו רעיון על הוצאת כל עובדי המדינה, הרשויות המקומיות ואולי גם כל מוסדות צבוריים אחרים, ליום אחד בחודש לשמירה בצורה מאורגנת כבתי ספר, בני ילדים וכו'. החום זה הוא בנפסנו והוא הרגיש מכל דבר אחר. אם נצליח במשימה, אני משוכנע שנעלה את המוראל בארץ ואולי גם את יוקרת הממסד כולו.

היום לוי : כהחלמה לדברי הקורמים, אני רוצה למסור לכם, שיש לנו מחשבות גדולות בנו א הקטר ליטובים. כטלב זה יש לנו דרישה תקיפה לחת קטר אלחוטי ליטובים מרום ומבודדים, כדוגמה מי עמי וצור נתן.

ברצוני לציין את ההשעיה הגדולה שהיתה עם בואם של חברים, כמו מולה, גידי, גרמן, מאיר דוידזון וכו'. אלה באו לא לסמ קריירה ובדאי לא בכלל המטכונות. מורגס המטהו הסתנה ואני אומר זאת עם כל החיוב שבדבר.

אני כהחלט מקבל את האתגר של הח' מ. טור, בקטר לפגישות וזומות עם הנוער הקיבוצי.

הערה לח' י. סייק. לו חשבתי כמון, הייתי נלחם על זה בכל כוחי והייתי אומר לח' מולה כהן - בבקשה! אתה, או אני! אני לא חושב שהמסמר האזרחי "יכנס לעצמות", כפי דאתה ההבטאית, אלא הוא בא כאן לעזרת מג"ב. הנושא הזה הוא בלעדי של מסמר הגבול בעזרת המסמר האזרחי, ללא קטר עם דברים אחרים. ישנו חש, אבל מסוג אחר. כמושבניק בא אלי ועד הבטחון של הכמר שלי וסאל מה יקרה, כאשר לא כל חברי המוסב יתגייסו? זאת בעיה שנצטרך למצוא לה פתרון. בכל מקרה נוכל להפעיל את חוק השמירה לגבי אותם היטובים כחם לא יהיו מספיק מתנדבים.

אני לא יודע שצה"ל רוצה למסור לנו. להיפך! הוא רוצה לקחת מאתנו עוד 250 איש וזאת בנוסף ל 300 שכבר קבל (א. בן יעקב: הכוונה לא לאנשים, אלא לחובות!) משימה אפשר לבצע רק כאשר ישנם בני אדם, אם צה"ל ימיל עלינו חובות ובו בזמן יקח לעצמו את כל ה"שמנת" של כה אדם - אינו יודע איך נוכל לעשות זאת.

הח' ב. גל אמר שאין מספיק הוראות ותחומת לב ליסובים העורפיים
בנושא הסמירה וכן חסרים אמצעים. זה נכון! ביסובים אלה פעלנו עד כה באופן שטחי.
אנו מתכוונים להיכנס עכשיו עם שתי הרגליים ואז יהיה אצלם כל מה שצריך.

ננסה יוטפטל : מסכמת :

אני חושבת שניתן לסכם על דעה המזכירות ועל דעה
ההתייבות כולה, כי אנו משחלבים במסגרת המספר האזרחי.
נשתף פעולה ונעריך מסירת נסק נוסף להתייבות. כאשר מקבלים
צריך גם לתת. לא נוכל לתת הכל מה שאחס מביקשים, אבל בוודאי
לא נעמוד מן הצד. ננסה לעשות יחד אתכם את המלאכה, שצריך
לבצע אותה, גם כאשר לא אופכים אותה.

נוכחים : י. פרלמוטר; י. גלילי; ר. גרינקר; א. בן יעקב; א. כנעני;
ע. גורביץ; מ. שור; א. מגן; י. שפירא; בן עמי הראל; י. כוכבא;
ד. פלג; ז. ארנון; נ. חובב; מ. אוזילבסקי; י. בר לבב; מ. ארזי;
א. נחמקין; א. גולדברג.

מוזמנים : י. וינר; א. נדיב; מ. פטביג; ר. איילנד; ד. סנדו; א. בר חיים;
ב. קפלן; ד. סובבסקי; עמרם אגמון (התאחדות).

נעדרו : א. גלבוץ; ש. גוסליב; א. יודנפרוינד.

סדר היום : מחירי פרי הדר לתעשייה.

י. פרלמוטר : הנושא מובא הנה, לפי פניית חברים, וביניהם הח' ד. סנדו
כיו"ר הנהלת חנוכה אקספורט. הוא יציג את הבעיה ולאחר זאת נחליף דברים,
במגמה לנסות להגיע גם לאיזו שהיא דרך, שחמנע התנגשות בין המגדלים לבין התעשייה.
אנו מעוניינים בכך, בגלל היותנו חלק של שתי המערכות הללו. יתכן שלא נצליח בכך,
כפי שזה קרה בעודסנויות קודמות, אבל נדע לפחות שהתייחסנו בצורה מסודרת לענין
והחברים, כולל התנועות, לא יוכלו להאשים אותנו שלא העמדנו אותם על ההפתחות
ושלא עשינו נסיון למנוע אותה.

ד. סנדו : לפני ימים מספר נחקימה ועידת חנוכה אקספורט והנושא היחיד,
אך הפס מרבית הזמן של הדיונים ושעורר את ההתמרמרות הגדולה ביותר, היה -
מחירי הפרי לתעשייה. אני לא בטוח, שזהו הנושא הראשון בסדר העדיפויות להבראת
ענף ההדרים. אבל עובדה היא, שהוא המעניין כעת את רוב המגדלים ולדעתי, זה נובע
בגלל העוול הגדול והחמור ביותר שנגרם להם בענין זה. לאחר הרבה שנים התגבשה
אצל מגדלי ההדרים קונצפציה - ולדעתי, היא צודקת - האומרת, שאין הם יכולים, במצב
בו נתון עתה ענף ההדרים, להמשיך ולסכסך את התעשייה. הם רוצים לקבל עבור
הפרי המורה שחכסא את הוצאות הייצור בלבד, מבלי לקחת בחשבון אפילו את ההפתחות,
רביה ולא כל סכך רוח שהוא. נעשה תחטיב כפה, האומר: סכדי לקבל החזר הוצאות הייצור
ללא הפחתות, רביה וכו', המחיר לטונה פרי המסופק לתעשייה צריך להיות 216 ל"י.

התחטיב הזה נערך על בסיס נתונים של הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה.
בטנה שעברה קבלנו 117 ל"י לטונה פרי וז.א. קיים פער של 100 ל"י בערך. כאן אני
רוצה להגיד לכם כבר, ראולי יפתיע אותכם. לפני 6 - 7 שנים כאשר הפרדסנים קבלו
70 ל"י לטונה פרי (63 ל"י + 7 ל"י ע"י הממטלה) קבלו המגדלים עבור הפרי המסופק
לתעשייה מחיר שביסה את הוצאות הייצור פלוס 5 ל"י - לטונה. אחוזי הבררה הגיעו אז
ל 30 - 35 אחוז ואילו בטנה שעברה הגענו ל 50%. בו בזמן גילו מאז הוצאות הייצור
פי 3, או 4, מאן הפער הקיים.

אני לא רוצה להיכנס עתה לחשבון התעשייה. אני מוכן להסכים עם אוחם החבריים האומרים, שבנתונים הקיימים היא לא מסוגלת לסלם יותר. אולם עלי להזכיר, כאשר התעשייה עורכת את המחוייב שלה, היא לוקחת בחשבון את כל מרכיבי ההתיקרויות, פרט לחומר הגלם עצמו. היא מוובעת העלאה מהירי המוצרים בגלל יקור הפח. קרטון, סוכר וכו'. אבל לא כוללת בתחשיב שלה את התוספת הנדרשת ע"י המגדלים עבור יקור הבררה. היא סומכת על זה שיטנו איבוד שיכול להילחם על המגיע לו. לדעתי, לו התעשייה הייתה כוללת את היקור הנדרש עבור הפרי, מ"ר המס' והתעשייה היא נאלץ להכיר בהדרגה בזה ומצבנו כיום היה טוב מכפי שהוא בפועל.

לאור כל זה אני חושב שעלינו לפעול כדי להשיג את המטרה שלנו. אחרת חלף מועצת פרי הדר לקבל ב 1/9 החלטה, ואם לא יסלמו מחיר כזה וכזה יקבלו הפרדסנים בחזרה את הבררה. פדי למנוע זאת יש להפגש עם התעשייה ולברר מה היא מסוגלת ומה היא רוצה לסלם. אני מניח שהיא תקבע סכום גדול יותר, אבל גם הוא יהיה רחוק מלספק את מחאלות המגדלים. עם זאת יהיה עלינו לסכם אתה שעליה לפנות בענין אל מסד המס' והתעשייה ואנו נפנה אל מסד החקלאות. בו בזמן יצטרך המרכז החקלאי לדאוג להפגיש את סדי החקלאות והתעשייה עם סר האוצר, כדי למצוא דרך שהמגדלים יקבלו את ההוצאות היצור, היינו 216 ל"י למונה פרי המספיק לתעשייה.

לדעתי, פתרון חיובי בנושא המחיר יביא גם לייתוף פעולה בין המועצה למוצרי הדר לבין המועצה לפרי הדר. אחד יוכל להבין יותר את השני וכ"א יעביר למסד המיצג אותו את מחאלות הצד השני. כאשר סר המס' והתעשייה יבין שאנו לא יכולים למכור את הפרי בהפסד, הוא גם יהיה השליח שלנו כלפי סר האוצר. עם היווצרות ההבנה המשותפת, נוכל לטחף פעולה גם בפתרון בעיות אחרות, כולל נוסח המכסות. אם יביאו אותנו לידי יאוש, עלולות התוצאות להיות סרוה לסני הצדדים גם יחד.

א. נדיב : נדמה לי, שאנו עוסקים בנושא חרזי חומר הבערה ועלינו לראות את הצפוי, כדי למנוע אפשרות של דליקה. אני חושק מן הנושא של תעריף קובע, היות וישנם גורמים בחוץ הענף העלולים להפוך אותו לענין של יוקרה עוליסית. אין הכוונה רק למכר השני של המחרט, אלא גם לאפשרות של היווצרות קואליציות די מוזרות. ההתמודדות אינה רק בין החקלאות לבין התעשייה. אלא קיימים ניגודי אינטרסים גם בחוץ הסקסור החקלאי המקיים גם תעשייה.

לדעתי, יש להכיר בעובדה של קיום תהום בין שני גורמים כלכליים ופעל הממסלה לסמס גורט מגשר בין שניהם. יש קודם לקבוע מהו רוחב התהום הזה וכדי שנוכל לוודא אותו, חייבת להיות הידברות בין התעשייה לבין החקלאות.

התאריך של 1/9 שנקבע לטיוס המו"מ מחייב את המועצה, אבל לא גובשו המסקנות המחייבות במקרה שהמו"מ לא יסא פרי. הח' ד. סנדו אומר שהמועצה תפסיק לפל בפרי זה ותעביר אותה בחזרה לפרדסנים. זה דבר מאוד מעורפל!

לדעתי, עלינו להגיע להסכמה ב 3 נקודות :

- (א) הערדסנים צריכים להבין שהתעשייה לא יכולה לשלם את המחיר הנדרש.
- (ב) התעשייה צריכה להבין כי החקלאים לא יוכלו לספק את הפרי במחיר נמוך מההוצאות המשתנות.
- (ג) לאחר הבהרת שתי הנקודות הנ"ל יש לבוא לממשלה ולהתריע בפניה על הצעדים הנואשים של צבור המגדלים. עליה להבין, כי מדובר על ענף בעל שתי מערכות, המייצאות ביחד כ 250 מיליון דולר. הפתרון המתחייב מן המצב הקיים הוא - חוספת של 15 אג"ע עבור כל דולר יצוא. זה יעלה לממשלה בס"ה 40 מיליון ל"י.

ענף ההדרים לא היה עד כה בסיפולו של המרכז החקלאי. יכול להיות ויכוח, אם זה נובע מתוך בטחונו של הבית הזה שהענף יסתדר לבד, או מתוך זה שצבור המגדלים לא חשב שפורום זה יוכל לסייע לו. עתה נוצרת קונסטילציה שיכולה להפוך את המרכז החקלאי לגורם קובע בענף ההדרים, כפי שהוא קובע ביתר הענפים החקלאיים. הדבר מותנה באיזו מידה הוא יכנס לעניין זה. מתוך הנסיון הצבורי הקצר שלי, אני יודע שאם המוסדות הצבוריים מגיעים להכרה שהנושא הוא חשוב ומתלבשים עליו, אז מגיעים גם להיטבים.

ג. חובב : יש לקדם בברכה את הפנייה של הח"א. נדיב והמרכז החקלאי צריך להירתם לפעולה בענף זה. באשר הבעיות הן מסובכות והן קובעות את מידת הרווחיות הכללית. הועלתה תביעה של הכפלה מהיר הבררה. במקרה מסוג זה מתעוררת השאלה, כלפי מי יש להפנות את התביעות? אני חושב שחלק מהתביעות יסלהפנות כלפי עצמנו.

הסקטור ההסתדרותי מהווה כ 65% מהענף ובלי חב"י כין מגיע הסקטור ההתיטבותי ל 42%. אנו סולטים, אפוא, על מחצית הבררה. נראה לי שאפשר להסתדר אם הבעיה במסגרת התעשייה שלנו. יש לטמוע, איפוא, שהו גבול היכולת שלהם לשלם למגדלים סחם, למעשה, גם הבעלים של תעשייה זו. המחיר שיקבע על ידה יחמם גם כמוצר עבור התעשייה הפרטית. ברור לי שהתעשייה לא תוכל לשלם מחיר כדי כיסוי מלוא הוצאות הייצור. ע"כ יש לדרוש מן הממשלה שתטלים את החסר ע"י הגדלת התמורה עבור כל דולר יצוא.

י. וינר : אני מודאג קצת מדברי הפתיחה של הח"י. פרלמוטר, הוא אמר שהחכנסנו להחליף דעות ואולי נמצא גם מוצא. חוסהגי החסרה לכם אינפורמציה על הנעשה בסחם לאחר ועידת תנובה אקספורט. אני יודע כי שני אזורים הודיעו סחם רוצים להיות הסנה הבעלים של הפרי בבחי האריזה. הם מאיימים שייעשו רעם, סקנדלים ואם יהיה צורך גם ישפכו פרי בקריה, בכנסת ועל הכבישים. הם מוכנים להפסיד יבול של סנה, באשר רואים מזאת השקעה לטוח ארוך. זה עלול לקרות ואני לא הייתי רוצה שתתווכח אח"כ מי אסם בכך. ע"כ חייב המרכז החקלאי להיכנס לעובי הקורה של הבעיה.

אני לא רוצה לעשות מלאכה קלה ולהגיד, שהכל תלוי איך התעשייה תעמוד בענין זה, ומה היא תדרוש מן הממשלה. אני בטוח, שלו זה היה מותנה רק ברצונה, לא היה קשה לפתור את הענין. הבעיה היא, שהממשלה נענתה לגבי החוליה החלטה של הענף - הבררה - פחות מאשר לדבריה אחרים. כל ענף אחר המסיג חומר גלם במחיר נמוך יחסי כזה.

עם זאת אני בדעה, שהתעשייה יכולה ללמוד יותר, אבל לא את המחיר הנקבץ כאן. הסענה שלי כלפי התעשייה היא בזה שהמחיר לבררה נקבע כיום לפי התעשייה החלטה ובו בזמן יסגם מפעלים, כמו מילוד, פרי העמק המלאכים ליצרנים שלהם רוחני די גדולים. לדעתי, שלושת הגורמים - התעשייה, היצרנים והממשלה - הם הגורמים הבלעדיים לפתרון הבעיה, כדי למנוע סקנדלים ותופעות בלתי רצויות. עלינו להיפגש באופן הדחוף ביותר עם התעשייה ולקבוע, מה היא יכולה להוסיף בתנאים הקיימים. לאחר זאת, יש לדרוש מן הממשלה את תרומתה לנושא, אם לפי הנוסחה של הח"א. נדיב - העלאת התמורה לדולר - או ע"י התחפזת במחיר הבררה, או יצירה קרן גדולה יותר וכו'. בכל מקרה, יש להגיע לסיכום מהיר, באשר החקלאים לא יספיקו פרי במחיר הקיים.

מ. פסביג : ענף ההדרים מייצא כ - 90 - 95 אחוזים מהמוצרים שלו, אם זה בצורת פרי טרי, או ע"י שימורים טונים. לו יכולנו ליצא כ 70 - 75 אחוז בצורת פרי, או אחוז דומה בצורת שימורים, ולקבל ע"י כך הכנסה גדולה יותר לכלל הענף, היינו עושים זאת. לא במקרה קיימים מפעלים בסדר גודל, ובכוח יצור כזה, כפי שזה קיים כיום. התפתחות זו נובעת מחוטר אלטרנטיבה אחת לפרי הדר.

הרעיון

האסימו כאן את הדורות הקודמים בזה שלא עלה על דעתם של הוצאות יצור. רבותי, זה אינו פתרון חדש של שנת 1974! הטאלה היא, אם התעשייה מסוגלת לסלק את אותן הוצאות יצור הנדרשות. הובאה כאן דוגמה של מילוד ופרי העמק. אני מסכן להסכים לעיבוד מסווג של כל הבררה ובמקרה של ויכוח יפסוק המרכז החקלאי מה צריך להיות הרוח של כל מפעל לאחר כיסוי ההוצאות ומה ייסאר יחולק למגדלים. בכל ארץ אחרת, לא יעלה אף אחד על דעתו, לייצר חוצרת אך ורק בגלל שהתעשייה לא רוצה ללמד יותר, או בגלל זה סערך המטבע הזה נותן פדיון קטן יותר. אי חד לא יעלה גם על דעתו להכריח את הצבור הישראלי לאכול יותר פרי במחיר הטוב שאנו מוכרים. לעומת זה, קימה אצלנו כתובת אנונימית שמה תעשייה ומפגיש נגדה תביעות לקבלת חוצרת בכל מחיר, מבלי לבדוק אם היא יכולה ללמד, או לא.

ליווק הפרי באמצעות התעשייה הינו אחד הצנורות הקיימים, למגדלים יש סענות גם נגד המועצה ליינוק פרי הדר שהוא הציבור השני. האם הפרדסן שלנו לא טוען נגדה, למה יש לה לשלם לכל גורם יצור - עבודה, אניות, ניר וכו' - ואילו הוא לא מקבל את התמורה הנאותה? אותה סענה קימה, למעשה, כלפי התעשייה ושוכחים שהיא חייבת לקנות תסומות העולות בכסף. ממרד המט' והתעשייה בקט לבדוק את הרווחיות בכמה מפעלים. החומר הזה ישנו וניתן להעבירו גם למשרד החקלאות. כאשר אנו מופיעים בפני המכון ליצוא והתאחדות התעשייה, אנו תובעים לגבי עגבניות, תירס ומוצרים אחרים

אותה עזרה המקובלת בתעשייה אחרת. לעומת זאת דרשנו סיפול מיוחד רק לגבי מוצרי פרי הדר. הם ראו את מאזני המפעלים ל 1973 ומכירים את ההתפתחות 1974 ויודעים שהרווחיות היא נמוכה ביותר.

מצוי בידי מכתב של מרקס אנד ספנסר ולמרות היותו חומר מסחרי סודי, העברתי העתק ממנו לשר בר לב, ולמנדלבוים, ר. איילנד ולי. סוליסמן. ניתן לראות ממנו מצב השיווק של הדרים בחודש אוגוסט. בהתחשב עם מצב זה קבענו דבר שלא עשינו אותו אף פעם בעבר. התעשייה קבעה לא להודיע עד מחצית אוקטובר על מחירי מינימום למוצרי הדר, למרות הלחץ של מרקס אנד ספנסר המעוניין לדעת אותם כדי לחפש אלטרנטיבות אחרות. אם נעשה זאת נאלץ לצאת מן השוק. אמרנו שנחכה לתוצאות הסיפול עם הממשלה ואולי נוכל באוקטובר להציע מחירים שיאפשרו לנו להישאר בשוק.

הוא הדין לגבי אסכוליות. אלה יכולים לבדוק אצלנו מכירות של מרקס אנד ספנסר ותראו את הירידה החלולה במחירים בכל הסניפים. זו הפעם הראשונה מזה 10 שנים שנחשבה מחברה אנגלית שהיא הלקוח הטוב ביותר, הוראות ביטול מסלוחים, היות והמחשב. הראה שיש להם מלאי עד מרץ.

לאור כל זה אנו לא יודעים מה ליצר. אם נעבור למוצרים ^{חצי} מוגמרים (רכז) נעמוד בהתחרות קשה מצד ברזיל. ישנם הטוענים שהתעשייה צריכה לעבור למוצרים מתחכמים. אין לסכוח, כי למוצרים כאלה יש באופן טבעי שוק מצומצם ומצד שני, מוצר מתחכם פירוט הדבר, שימוש יחסי מוקטן בתרי.

במועצה יטבה כבר עם התעשייה והמטק הדיון נדחה בגלל יציאת י. סוליסמן לחופשה. היו חברי תעשייה שהתנגדו לסיפול מהוון במחירי הממשלה בנו א הבררה, בגלל חשש שזה יפגע במוצרים אחרים. אמרנו להם שהשנה אנו חייבים לעשות זאת עקב אחוזי הבררה הגדולים ורצינות הבעיה. אני מניח, כי התעשייה תביא לפגישה השניה הצעה מצומצמת על מחיר גבוה יותר, היות ואנו חייבים שיש צורך להתחשב עם מצב הפרדסנות. אולי אני מסופק, אם האנשים המכירים היטב את העניין חשבו ברצינות, כאשר העלו את התביעה של העריף קובע. אני מקווה שהמגדלים יביאו הצעה יותר סבירה. גם אז יהיה צורך לפנות ^{יחקרבו} הממשלה שתסייע לפתרון הבעיה. במידה והצדדים אחד אל השני, זה כתי על הגורמים השונים ובראשם, על מסדר החקלאות, לבוא לעזרת שני הענפים.

בן עמי הראל : נושא פרי הדר מועלה לדיון לעתים מזומנות ובצורות שונות ולדעתי, זה נובע מן העובדה שהאנשים העוסקים יום יום במלאכה זו לא מבחינים בסינויים המתחוללים בטוח.

ענף הדרים מורכב משני סקטורים. בעבר היו ההכנסות של הסקטור ההתייבותי מבוססות, בדרך כלל, על עבודה עצמית. הסקטור הפרטי קיים את הענף על ידי עבודה עצמית או שכירה, אך הוחזר לו רווח קטן. ס"ה ההכנסות שלו היו גדולות, בגלל זה שהוא נסס את הענף על יחידות גדולות. ההתפתחות הביאה לזה שהסקטור הפרטי

ברובו מקיים עדיין את הענף לא בגלל הרוח מהפרדסט אלא בגלל גידול ערך ההשקעה. לעומת זאת, מקיימים המושבים את הענף בגלל חוסר אלטרנטיבה של שימוש במים לגידולים אחרים. לקיבוצים יש אלטרנטיבות וישנה סכנה שהם יעברו בהדרגה לגידולים אחרים.

ירידת הרווחיות אינה נובעת רק בגלל גידול ההוצאות. האינסטרגרציה של החוצרת מגידול עד לעיבוד יצרה מגוון אינסטרסים בין השלוות השונות של הענף. כ"א עולה את החשבון לעצמו ובסופו של דבר, יוצאים כולם מופסדים מזה.

לפני חדשים מספר קימנו כאן דיון והח"ר. אילנד אמר בחום מנכל תנובה אקספורט; הנו לנו 50 מליון ל"י ופתרנו את הבעיה לטוח קצר, ובלך הלאה... אנו שוכחים כי חקלאות רצינית לא יכולה להתקדם ללא מדיניות לטוח ארוך ולא נציבות יטודית. המרכז החקלאי לא טפל בענף עד כה, היות ומצבו היה טוב. התגבשה מעין קונצפציה מוסכמת על דעת כולם, שפונים אלינו רק כאשר מתעוררות בעיות, או כאשר קימות יעדי פעולה! המרכז החקלאי צריך לקחת את הענינים בידיים ולטפל בענף על בסיס של מדיניות לטוח ארוך.

השאלה היא - איך מתייחסים לענף. ישנם כאלה, שיט להם תעסיה ומחוך האינסטרט שלהם אומרים לחנובה אקספורט לא צריכה לטפל בחחום התעסיתי. אולם ישנם גם אחרים האומרים זאת מחוך קוצר ראות, למרות שאין להם תעסיה, לדעתם, הטיפול בענף זה צריך להיות, לפי שיטת המעגל הסגור, כפי שזה קיים במחשבות. יש לעשות חשבון של כדאיו לכלל הענף הן מבחינת המגדלים והן מבחינת התעסיה, ולבסס אותו לא על רווחים, אלא על הכנסה מעבודה. אם מפעלים מסוימים מגיעים להכנסה גבוהה ומתחלקים ליצרנים, אז הם יכולים לעשות זאת על חשבון מסקים אחרים שקבלו חמורה קטנה יותר עבור הפרי שלהם. אני לא מאמין שאפשר לחייב את התעסיה לטלם מה המחיר, אשר נקב הח"ר. סנדרו. אולם אין ספק, שהיא יכולה וצריכה לטלם מחיר גבוה יותר מזה הקיים כיום.

י. ספירא : מכילי להיכנס להיסטוריה של התפתחות ענף ההדרים, אני רוצה להסביר, למה המרכז החקלאי לא מטפל בענף זה, כמו שהוא עושה זאת בענפי חקלאות אחרים. הסיבה האכרית הייתה בעלת הפסנט הזה, היות והיא חיתה מענף זה כעוד שאצלנו הוג היה שילי עד קום המדינה. גם בשנים שלאחר זה הלמנו עם עובדה זו, כל עוד הטוק היה טוב ונתקבלו מחירים טובים.

גם בנושא הבררה היה עד כה מצב נטבל. נכון, טח"ר. סנדרו היה מחריע מדי פעם, שאין למכור את הבררה במחירים שהיו. אולם מה שקרה בשנתיים האחרונות ובעיקר כשנה האחרונה, חייב לזעזע את כולנו. הממשלה לא יכולה להגיד לנו, כפי שהיא אומרת לתעסיה - תיצאו מה שיותר! המצב בטוק הוא כיום, שכדי שנוכל למכור את מוצרי פרי הדר ולקבל חמורה גדולה בדולרים, עלינו לשלוח פחות חוצרת! זה מחייב אותנו לפסול יותר פרי, אשר יי להפנות אותו לטוק המקומי המוגבל, או לתעסיה. זה הביא לכך, שהשנה יש לנו 50% בררה. אחוזי הבררה אינם טובים אצל כל המגדלים וע"כ הבעיה מחייבת התיחסות מיוחדת, כדי לא לפגוע באותם המגדלים אשר הגיעו רק ל 30% יצוא.

אני נשכחם שאנו יכולים וצריכים לשבת עם התעשייה של המפעלים האזוריים וגם עם התעשייה של המפעלים האזוריים. גם עם יכון חקל ולראות מהו הרוח המתאים למוצרי ההדרים. יותר מזה! במשך שנים שמענו ממנהיגי פרדס סינדיקט על ארגון היצרנים. הם חדלו לדבר על כך כאשר הקימו תעשייה משלהם, אבל גם כיום אנו יכולים לשמוע את הפרדסנים של התאחדות האכרים, המיוצגים בחוף מועצות השיווק והפיקוח של פרי הדר, הצועקים מתוך כאב אמיתי על המצב הקיים. אני מתכוון לאותם המגדלים, שיש להם חלקה של 10 או 20 דונם פרדס, ושלא מקבלים תמורה הוגנת עבור העבודה שלהם, למרות שהם מעבדים בעצמם את הפרדס. אם מגיעים לאחוז קטן של פרי מתאים ליצוא, אז התמורה ליוני עבודה לא מאפשרת אותה רמת חיים שאנו רוצים לקימה בתנועה הקיבוצית והמושבית, או בתנועת הפועלים הישראלית בכללותה. לו ידעתי שזה נובע ממצב סטרוקטורלי של הענף היתי מגיע למסקנה פסימית, שיש לברוח מן הענף הזה. לדעתי, קרה משהו בעולם והמוצר לא נקלט בכמויות שהיינו רוצים וע"כ קימה בארץ בעיה של אחוזי בורה גדולים. לולא המסבר הכלכלי היינו מגיעים למחיריהם טובים, למרות הגידול של רבבות דונמים בארצות אגן ים התיכון.

מבלי להיכנס לויכוח בקשר ליכולת התעשייה נראה לי, שהיא צריכה השנה לשלם יותר, כדי שיכאב לה וחצטרף אלינו בתביעה. הממשלה מעונינת ביצוא ההדרים ובדולרים ובהמשך קיום פרנסת המגדלים והיא חייבת להגיע למסקנה, שאין מנוס מהעלאת התמורה ע"י תוספת לשער הדולר. המרכז החקלאי צריך להתייבב מאחורי תביעה זו. גם משרד החקלאות צריך להיות פרטנר לפעולה זו. כהם שהוא הכיר בצדקת תביעתנו בנושא החלב ונאבק נגד משרד האוצר, כן הוא חייב לעמוד לצדנו בנושא זה.

ב. קפלן : אני חושב מאוד מן הדברים של הח" בן עמי הראל. המרכז החקלאי וכל גורם אחר עלולים להגיע בקלות למעוות יסודית על מעמדו של ענף ההדרים במשק הישראלי. כדי לדעת את מעמדו, יש קודם כל להעמיד את כל ענפי היצוא על מכה משותף אחד. מכה כזו לא קיים כיום. עובדה היא, שאם ענף מיצר יותר ליצוא, אז מצבו גרוע יותר. למשל, התעשייה הצבאית מתגאה בזה שגם בשער דולר גבוה היא מרויחה יפה. אם נבדוק מי משלם עבור מחקר פיתוח, או מי משלם את הרבייה עבור המליונים הרבים שהושקעו במחקר זה, יתברר שכל זה נכלל בתקציב הממשלתי. נכון שגם ענף ההדרים מקבל מן הממשלה הקצבה למחקר פיתוח, אבל המגדלים מתחשפים בסכום מקביל. זהו הענף היחידי בארץ שהממשלה מתחננת בלירה מול כל לירה של המגדלים עבור מחקר פיתוח.

כן יש לזכור כי ענף הפרדסנות הוחזר גם השנה רוח והפחתות כדי 20%

לעומת 30% כאשתקד. אני לא מכיר ענפים רבים שהוחזרו יותר מ-20%. שנית, כל החישובים של רווחיות ענף ההדרים נעשים על בסיס של טערוך, אם כי צנוע. התעשייה לעומת זאת מתייחסת לערך ההיסטורי של ההשקעה. (בן עמי הראל: בכמה מוערך דונם פרדס בחישובים אלה?) 2300 ל"י. זהו סכום צנוע, אבל בהחלט לא ערך היסטורי. זה לא טייך אטנם למחיר הבורסה. אבל הח" בן עמי דבר על מדיניות לטוח ארוך וע"כ אני אומר שאסור לנו לאבד את העסקאות בגלל מצב מקרי הקיים 2-3 שנים ולהסיק מסקנות פזיזות לגבי ענף יסודי כמו ההדרים. אין לנו בארץ הרבה ענפים כאלה!

כל הבעיה מסתכמת ב 15 או 20 אג"ל לכל דולר יצוא. תראו לי ענף אלטרנטיבי שיכול ליצא ב 200 מליון דולר כל שנה ב 6/4 ל"י לדולר? שמעתי בשנה שעברה התפארות על האפשרויות הגדולות של יצוא יהלומים, וידוע מה נעשה בענף זה כאשר קרה הזעזוע הכי קל במשק העולמי. תשוו את ההדרים ליתר ענפי היצוא בארץ, פרט לאלה המייצאים על בסיס של קרנות השואה, סובסידיות וכו', ונראה אם יוכלו ליצא ב 6/4 ל"י הדולר, להתקיים בכבוד ללא סובסידיות ומבלי לבוא למרכז החקלאי? אם יוצרים עוות מלאכותי לרעת היצוא, אז בודאי שכל היצור הזה כורע על הכרעיים ואוכל מן היש הקובעה את סער הדולר.

הבה ננסה לראות מהי הבעיה הקונקרטית. בשנה שעברה קבלו הפרדסנים עבור הבררה לפי הפירוט בלקמן :

שמוסי	ולנסיה	אסכוליות	
98.9 ל"י	112.0 ל"י	122.0 ל"י	הכלום מהתעסיה
9.0 "	9.0	7.0	הסח"מ מסלתי יחידה לבררה
8.5	8.5	6.5	חלקה של המסללה בקרן המסחרית
20.0	25.0	30.0	סבולת (תוספת ממוצעת מהשוק המקומי)
<u>136.4 ל"י</u>	<u>154.5 ל"י</u>	<u>165.5 ל"י</u>	

אם נצא מהן הנחה שהרווח וההפסדות יכוסו ע"י היצוא, אז יש צורך ב 216 ל"י לכיסוי הוצאות היצור. הוצאות עבור טרדס ב 1974/75 יגיעו ל 900-1000 ל"י. באסכוליות זה יהיה פחות ב 100 ל"י, בגלל הוצאות קטיף קטנות יותר. העבודה של פועל חקלאי מוערכת ב 60 ל"י. חיטתו מכל הגדות המספרות שפועל חקלאי זה עסק זול! הוא מרויח יותר מן הפועל (לא פועלת) המזון ועובד פחות זעות. אם הוא נוכח איוון השעות כמו פועל מזון הוא יכול להרויח, ללא שעות נוספות, נורמה וחצי ליום עבודה בעננת החורף.

אם נראה לעצמנו כמסיימה להגיע ל 90% מן הוצאות היצור - אז יהיה צורך לשלם עבור הבררה 195 ל"י לסונה. כדי לגשר על הפער זה בין מה שהתעסיה חסלת לבין החסר ל 195 ל"י יהיה צורך ב 25 - 27 מליון ל"י.

בשנה שעברה היו לנו אחוזי בררה גדולים בגלל הברד והגסמים הרבים בחדשי הקטיף. אם אני מוריד את הפרי מעזה ו 3 הדגים - ביכורי אסכוליות, לימונים ופליחים - אשר קבלו תמורה יפה בשוק, אז יסארו לנו כ 750 אלף טון בררה לפי הפירוט דלקמן :

שמוסי	400 אלף טון
אסכוליות רגילות	175
ולנסיה	175
	<u>750 אלף טון.</u>

אם התעסיה חסלת עבור השמוסי 152 ל"י במקום 135 ל"י
 " ולנסיה 170 " 155
 " אסכוליות 165 כמו קודם
 יהיה צורך בתוספת של 25 מליון ל"י, כדי להגיע בממוצע ל 195 ל"י לסונה בררה. ז.א. תוספת של 20 אג"ל לכל דולר יצוא.

הממשלה והסתדרות עובדי הממשלה ב 7 ל"י לכל סוגה בררה, כולל אסכוליות

ופזים. אני מציע שמסדר החקלאות יטב עם האוצר ויברר מה היה הסינוי בערך הלידה מאז. לפי הערכתי, על בסיס היטוב כזה צריכה הממשלה לתת למטרה זו כ 22 ל"י, מבלי לקחת בחשבון את הפרמיה. נכון שהממשלה יכולה לסעון סבינתיים היא נכנסה להתחממות בקרן המסחרית. אבל אם העטה זאת בכל ענף וענף ולא תסנה את סעה הדולר לפי הערך הריאלי ולא תתחשב עם הגידול בהוצאות העיבוד בארץ ובחו"ל, אז ברור שבכל העתיה המיצרת עבור היצוא יוצר פער של 10-12 אחוזים מדי שנה. בעיקר חמור הדבר לגבי ענף ההרדים במבוסס בעיקר על יצוא.

לאחר הצגה כזו של דברים אני יכול להודיע לכם, שאם הממשלה לא תתחשב עם המצב, עלולה התעשייה להגיד שהיא נחלקת מעיבוד הבררה גם אם המחיר יסאר כמו בסנה לעברה. אני מעריך כי כמות הבררה בסנה הבאה תהיה רק 600 אלף טון ולא 750 אלף טון. גם אם התעשייה תסכים לעבד את הבררה, יתכן שלא תוכל לקלוט את כל הכמות, היות וזה יחייב אותה להחזיק מלאי ולטלם עבורו רבית גבוהה. אני פונה, איטוא, אל הח"ר. אילנד כמנכ"ל מסדר החקלאות, סיעת בחשבון אפשרות שתאמר כמות של 100 אלף טון, שלגביה תודיע התעשייה שתוכל לעבדה אך ורק ע"ח ממלכת ישראל.

ד. סדובסקי : מתוך דברי הח"ר מ. פסביג וב. קפלן ששמע שהם יסמחו לזה שהסנה יהיה פחות פרי. יתכן שהם צודקים מבחינתם הם. אני חושב שהבעיה היא הרבה יותר רצינית למגדלים ולתעשייה גם יחד. מדובר כאן על קיום הענף ולא על תוספת למחיר. אני מעריך שהיות ולא חדשנו מסעים ב 3 - 4 השנים האחרונות ואם תהליף זה ימשיך, נגיע תוך זמן קצר לצמצום הסטה כדי 20%. על התעשייה לדעת עובדה זו, כשם שאנו יודעים שהיא הגדילה את כושר הקליטה שלה, למרות הסענות של חוסר רוחיות. אני מודה שאני מצפה לאותו יום שהתעשייה תהיה רעבה למרי! במקרה כזה, לא יעצו לנו לפנות אל הממשלה! היא תתייחס לתביעה שלנו לכיסוי הוצאות היצור בצורה אחרת לגמרי.

הח"ר ב. קפלן מסר כאן נתונים על מחירי בררה סוגים. אני יודע מתוך החשבון שלי שקבלתי רק 100 ל"י עבור סוגה בררה ולא 135 ל"י! אני עדיין רחוק, איטוא, מלהגיע ל 216 ל"י.

בעבר הבאנו בפני שולחן זה את הבעיות, אבל לא הצלחנו לסכנע אותו בצדקת תביעותינו. המגדלים בטטה לא מסכימים כיום לטיפול כזה והם דורשים בתוקף החדר הוצאות יצור פלוס רווח סביר. הועדה המתמדת של ועידת תנובה אקספורט הורידה תביעה זו והתייחסה רק להוצאות היצור. אני יודע שהמגדלים עומדים על תביעתם.

נאמרו כאן דברים בקשר להתערבות המרכז החקלאי. לפני שנתיים יסבנו אצל הח"ר י. פרלמוטר בסוף עונת האסכוליות והגענו לסיכום, שהיווה פשרה גדולה מצדנו, על מחיר העודפים שהתעשייה צריכה לטלם. נציגי התעשייה שלנו לא הופיעו אח"כ ליישובת מועצה התאחדות יצרני המיצים והיא קבלה החלטה הנוגדת החלטת המרכז החקלאי! היה מקרה נוסף בתקופת עבודתו של הח"ר ד. כהנא. נתקיים אצלו בירור והגענו לסיכום על מחיר, אבל נציגי התעשייה שלנו הודיעו במפורש ^{שהיא} לא תטלם מחיר זה!

לדעתי, אין אנו צריכים לפעול במשותף עם התעשייה אצל הממשלה. על התעשייה לשלם את מלוא ערך הפרי (ב. קפלן : לפי מה יקבע ערך הפרי ?) יש דרכים שונות לכך. אחת מהן, הוא החישוב של הוצאות הייצור. התעשייה צריכה לדרוש מן הממשלה סובסידיה, או תוספת לדולר יצוא. אני לא מציע שאנו נבקש מן הממשלה תוספת לדולר יצוא, היות וזה יסתום בפנינו את הדרך להעלאת החמורה, במקרה שנצטרך לדרוש יותר עבור הפרי הטרי ההולך ליצוא.

מ. טור : לדעתי, המרכז החקלאי צריך להיערך לסווח ארוך וקצר כאחד. אני בטוח שלסווח ארוך אין כל פתרון אחד, אלא אינטגרציה מלאה של הענף. זה נחון בידנו ואם לא נעשה זאת שום עזרה ממשלתית לא תוציא את הענף מהסכך.

אחד לסווח קצר, יש לדרוש מן הממשלה תוספת של 15 אג' לכל דולר יצוא.

א. נחמקין : יצור מזון בארץ ובעולם הוא ענין של כלים שלובים. ע"כ אני מניח שהמסבר בענף הוא זמני. כיום מהווה הכותנה ענף טוב, אבל איני יודע מה יהיה המצב בעוד שנתיים - שלוש. יש להיזהר מאוד כאשר מדברים על עקירה, או על צמצום סמך ההדרים. הסקה מסקנה, כתוצאה ממצב ביניים, שאין עתיד לפרדסנות במדינת ישראל, הינה טענה פזיז.

אני לא מקבל את הגירסא שיש ללחוץ רג' על התעשייה. זוהי מערכת סבוכה מדי לאסור לשפל בה תוך גישה פסטנית. עלינו לבדוק היטב כמה התעשייה יכולה להוסיף על המחיר ואם נהיה מטובנעים שזה הסכום המקסימלי, יש ללחוץ ששלם בהתאם. בכל אופן, אין לפגוע בכומר הייצור שלה. לאחר זאת יש לפנות אל הממשלה ואני כעת לא נכנס לפרטים ומצטרף לכל סיכום שיתקבל בקשר לגודל התחנפותה.

ד. איילנד : כל מי שרוצה להסיק מסקנה לגבי הענף מחוץ הנסיון של שתי העונות האחרונות, עומה שביאה כלפי המסק שלו, וכלפי הענף כחלק מהמסק החקלאי והמסק הלאומי. זה נכון בתנאי אחד, שאין מתכוונים לפרדס המניב פחת מ- 3/2 טון לדונם. פרדס כזה אינו רוحي ולא ניתן לקימו, כפי שפרה המניבה רק 5000 ליטר חלב אינה יכולה להיות רווחית.

ישנם אמנם מספר ענפים קוניוקטורליים, אבל אין להטות את ההדרים לענף הכותנה. מגדלי הכותנה תבעו מן הממשלה הטואה למחיר היצוא. אני הזהרתי אותם לא ללכת בדרך זו, כאשר לא ידוע מה יהיה המצב בעוד שנה, או בעוד שנתיים. עלינו להיות, איפוא, שקולים וזהירים מאוד ואני מצטרף בענין זה אל דברי הח"ח א. נחמקין וב. קפלן ואחרים. כמה שנים נורמליות עם קצת מדל יכולים לסגות את המצב בצורה דרסטית ביותר.

הערה שניה בקשר לאינטגרציה. ידידי מ. טור זוכר בודאי כמה דם טפכנו בחדר זה בקשר למפעל מסויים. הלוואי שלא נצטרע על חוסר העקביות. אני עוד לא יודע בכמה סמך זה יעלה לנו. לא מפני זה שבעוד שבועיים לא יהיו לנו מפעל

שיוכל לקלוט פרי. אלא איני יודע איך נוכל לעמוד בהתחרות עם מפעלים אחרים היכולים לסגם דבידנדה. אין הכוונה למילוז, או ליכין, אלא למפעלים אחרים. אחרי ועידת חנוכה אקספורט בא אלי חבר חבר הס ומראה לי שקבל מהנובה אקספורט 40 ל"י יותר עבור סונה חפוזים בן חסלום גדול יותר עבור אשכוליות וכו'... אני מקוה שזה לא יתאזן חלילה ע"י הערה במאזן אחר, המחייבת אותו להסתתף בהפסדי תעשיה מסוימה עליה ממונים הח"ד. סנדו וי. וינר. זהו מקרה ספציפי אבוד. אולם כדי למנוע בעתיד מחדלים כאלה, עלינו להפסיק לדבר על אינטרנציה, אלא לדאוג שהיא גם תבוצע בפועל!

הערה אליטיית בקשר לחשבון. אני אמרתי במועצה, כפי הטענתי זאת גם בזמנו כאשר יטבחי בחנוכה אקספורט, שאני לא מקבל את התביעה בקשר להוצאות הייצור. אבל אם המגדלים עומדים על כך, בבקשה! בחנאי, שנהיה עקבינים לכל אורך הקו! כאשר עורכים תחשיב של הלב לוקחים בחשבון בתוך ההכנסה את חרומה העגל שמוכרים לבשר ומנכים אותה מן העלות. אם התמורה עבור יצוא של פרי הדר גבוהה ב 150-170 ל"י מן הוצאות הייצור של 216 ל"י, אז המגדלים לא יכולים לטעון שזה שייך להם ועל הממשלה לדאוג להטלפת החסר עבור הבררה! בכל אופן, בודאי שיש לנכות את החרומה הבאה מן השוק המקומי עבור פרי למאכל. אמרתי, איפוא, שאני מוכן להתיצב מאחורי 175 ל"י לסונה בררה. 90% מ - 216 ל"י ז.א. 195 ל"י ומזה אני מנכה את החלק ההולך למאכל ומגיע לחשבון זה של 175 ל"י.

לדעתי, התעשיה יכולה לטלם כיום 130 ל"י עבור סונה בררה. האוצר טוען שזה 140 ל"י. ז.א. חסרות 45 ל"י לפי הגירסה שלי, או 35 ל"י לפי האוצר, כדי להגיע ל 175 ל"י. אני מציע, איפוא, לסיים עוד השבוע את המו"מ עם התעשיה על בסיס זה.

י. פרלמוטר : המרכז החקלאי הצליח להתארגן לגבי מספר ענפים ולהטיל את מסקלו הצבורי במקרה הצורך. הצלחנו בכך, היות והגענו להכרה שכולנו נמצאים בתוך הסירה ואם היא תתפרק נסבע כולנו בים הגדול הזה. זה לא קיים עדיין לגבי ענף ההדרים. אני מקבל את האספה שלא רצינו לכפות את הסמכות שלנו, כדי לבחון אם העניין פועל גם בתחום זה. כמלים פשוטות יותר - איני סבור שתנובה אקספורט והארגון מצד אחד והתעשיה הקיבוצית והאזורית וכן של יכין חקלאי מצד שני, השכילו לראות את הנושא כשייך למערכת אחת, המחייבת חיפוש פתרונות משותף. אני מודה שהבית הזה עשה נסיון כזה. לגבי קטע מסויים של התעשיה ונכוויתי מזה קשות. ע"כ הגעתי למסקנה, שאסור לנו לשחק ב"נדמה לי".

אני מרשה לעצמי להגיד, שאני מבטא את רצון כל חברי המזכירות בזה, שהם נכונים לראות בבית זה כחובת מרכזית לליבוץ כל הבעיות המחיימות לגידול ולעיבוד פרי הדר. אולם לא אמליץ בפניה לטפל משמעותית בענף זה, אם כי זה מחייב מן הבעיות שישנן, כל עוד הגורמים השונים בענף לא יגיעו בעצמם למסקנה כזו. החלטה חד צדדית מצדנו לא תהיה משמעותית. היא לא תפעל, כל עוד התעשיה מוצאה עוגן במשרד המס' והתעשיה והמגדלים מוצאים עוגן במשרד החקלאות וכולם יחד מחפשים עוגן במשרד האוצר. נוכל להגיע לכך רק לאחר בירורים בחנוכה אקספורט, ביכין חק"ל, בהתאחדות יצרני המיצים,

במפעלים האזוריים ובחוקר התנועות שיבואו למסקנה שהם רוצים לראות את כל הקומפלקט הזה כמערכת אחת והמסופלת ע"י הבית הזה.

אשר לדיון עצמו, עלי להודות שהופעתי לטובה. ישנה בעיה רצינית של רוחיות הפרדס, אבל היא אינה חמורה כל כך כפי שסמנתי להציג אותה. מצד שני, אני יודע, כי מצבה של התעסיה אינו כל כך טוב כפי שהיה בשנים שעברו. עם זאת הפער בין הצדדים אינו מהמעותי, למרות שכל תוספת לירה לכחיר פירושה חסלום של 3/4 מליון ל"י.

אם רוצים לקיים דיון על רוחיות ענף ההדרים יש להתיחס לכל המרכיבים כחלק של מערכת אחת. אנו לא יכולים לעשות הפרדה מלאכותית - כשם שאנו לא עושים זאת לגבי ענפים אחרים, - בין המגדלים לבין התעסיה, וכן בין הפרי ההולך ליצוא לבין זה ההולך למאכל, או לבריה. כאשר יבואו אל משרד האוצר נצטרך להגיד מפורשות מהו החשבון הכללי של הענף ולהתיחס להוצאות היצור של הפרדס כולו.

לדעתי, יש קודם צורך לברר מהו המחיר המקסימלי שהתעסיה יכולה ומוכנה לשלם. אם משרד האוצר שוען שזה מסתכם ב 140 ל"י, אז בודאי הוא מסתמך על נתונים מסוימים. אפשר לבחון אותם ואולי אפשר יהיה להגיע לסכום שבין 130 ל"י ל- 140 ל"י. בכל אופן, אין כל הצדקה שהתעסיה חסלם מחיר עבור הבריה לפי המפעל הסולי הבלתי יעיל. כשם שאנו שוענים, הפרדס המניב רק 3 טון לא נותן קיום ויש לעקור אותו, כן צריכה להיסגר התעסיה הסולית שלא יכולה לעמוד במחיר החדש. לאחר שהצדדים יגיעו למחיר מסוים, ישנה הצדקה לבוא אל הממשלה ולתבוע את השלמת אותן 30-40 ל"י החסרות לכל טונה ברירה, מבלי להתייחס כרגע אם זה יבוא ע"י הגדלת השתתפות בקרן, או ע"י דולר יצוא. אני לא מקבל את דעתו של הח"ד. מדובסקי שעל התעסיה לתבוע לבדה את ההשלמה וכי חביעה כזו מצדנו עלולה לפגוע במקרה שנצטרך לתבוע מהו עבור הפרי הטרי. יש לראות יחד את הנושא ולסכם במסותף על דרכי הפעולה.

לישיבה זו הוזמנו שני הגורמים. הגורם התעסיתי בא לידי ביטוי גלוי ומאוזן ע"י יכין חק"ל. מטוס מה לא באה לידי ביטוי התעסיה המיוצגת ע"י ההתאחדות וע"י המפעלים האזוריים. אני מקוה להתייחס מהווה הסכמה.

אני מציע, איפוא, לסכם, כי המרכז החקלאי יגיש את מיטב שירותיו והספול הדרוש אצל הממשלה, במידה והצדדים יגיעו להסכמה על המחיר שיסולט ע"י התעסיה ועל דרכי הפעולה. יש להגיע לסיכום זה עד ל 1/9, כדי שהענף ידע בפני מה הוא עומד. יש לעשות הפעם את המלאכה תוך הבנה הדדית ולא תוך מלחמה בין התעסיה לבין המגדלים. אם נלך בדרך זו יהיה זה, בסופו של דבר, לטובת שני הצדדים ולטובת ארוך גם לטובת הענף כולו.

במידה וסיכום זה מתקבל על דעה כולם אני מציע שמפעלי תנובה אקספורט יפגשו עם ב"כ התעסיה ולדעתי, זה צריך להיות בראשותו של ר. איילנד, לבדיקה של הנושא, במגמה להגיע לסיכום מסותף.

הצעת הסיכום נתקבלה

פרטי כל מזכירות המחלקה להתישבות מ 18/7/74

נוכחים : י. פרלמוטר; א. גלבוע; י. גלילי; ד. מירון; ד. גל; ח. פלד;
י. ספירא; מ. ארזי; י. כוכבא; מ. אוזילבסקי; י. בר לבב;
א. כנעני; א. פינקלמן; מ. שור; בן עמי הראל; א. נחמקין;

מוזמנים : ש. גל; א. יוטבת; פרץ בן יהושע; י. לנדסמן; מ. הרץ; ד. שני;
ר. איילנד.

נעדרו : נ. חובב; ש. גוטליב; י. סערי; ד. פלג; א. יודנפרוינד

סדר היום : מחיר החלב.

י. פרלמוטר : אתמול קימנו ישיבה של מזכירות המחלקה ובה נקבלו טורה של החלטות. הבוקר נתקבלה ממסרד החקלאות הודעה שאנו מוזמנים לפגישה מסותפת עם שר האוצר. המסלחת שלנו שטחה בפני שר האוצר את הטענות שלנו ולאחר זאת התקיים המטך הדיון בין שני הסרים ועוזריהם בהיעדרנו. נשמע עתה מפי הח' ר. איילנד על תוצאות דיון זה.

ר. איילנד : סוכס, כי התוספת למחיר החלב החל מ 1/4/74 תהיה 20 אג' הכוללת גם התיקרות המחלבות. החל מ 20/7/74 תועלה התוספת ל- 21 אג' פלוס 2 אג' עבור יקור המספוא אשר יכנס לחוקף ביום א' הקרוב.

באותה הזדמנות סוכס על חוספת של 2 אג' לביצח מאכל מ 1/4/74 ועם יקור המספוא ב 20/7/74 הגיע התוספת ל 3 אג'. המחיר המובטח לפסימים יועלה מ 4,5 ל"י ל 4,8 ל"י החל מ 20/7/74. התוספת של 30 אג' כוללת 14 אג' עבור יקור המספוא ו- 16 אג' עבור התיקרות עד ל 1/4/74. המחיר המובטח להודיים הועלה מ 5,4 ל"י ל 5,75 ל"י. התוספת של 35 אג' כוללת 16 אג' עבור יקור המספוא. כן סוכס, כי בתחילה אוקטובר 74. יבחן מחדש המחיר המובטח לפסימים ולהודיים. הקרפיונים יקבלו תוספת של 65 אג' מ 1/4 ועם יקור המספוא יקבלו 85 אג'. יקור המספוא יסתכס בממוצע 7%. היקור לפי הסוגים הסונים יהיה כדלקמן : 50 ל"י לחירס; 40 ל"י לסורגום; 50 ל"י לשעורה; 30 ל"י לכוספה ו 100 ל"י לקמח דגים.

י. פרלמוטר : האם סוכס לגבי מועד הבדיקה החדשה של מחיר החלב ? (ר. איילנד : לא !)

מבלי להיכנס להערכת הסיכוס, אזי האינפורמציה לגבי החלב ברורה וחואמה את הנחונים שעסקנו בהם לא מעט. לגבי ביצים הגטנו תביעה חחשיבית המסתכמת ב 3,5 אג' ובישיבה האחרונה עם מסרד החקלאות לא הגענו לסיכוס, היות והמרכז לתכנון לא היה ערוך לדיון. אשר לקרפיונים סוכס בישיבה זו על חוספת של 71 אג' אבל בסוף הישיבה הודיע המרכז לתכנון, כי ישנה סעוה חטבונית של 4 אג' והתוספת צריכה להיות, איפוא, 67 אג'.

לא הגבנו אז חביעה לגבי מהירי פטימים והודיים, היות והם עלו על מחירי המינימום באופן מסמעותי. זאת היתה טעות מצדנו, באשר לא חזינו ירידה מהירה במחירים הן חקופה קצרה כזו. ההתיקרות המחוסבת לגבי פטימים מגיעה ב 31/3/74 ל 29 אג' ב 31/5/74 ל - 45 אג'. ההתיקרות לגבי הודיים היא 36 אג' ב 31/3/74 ו - 53 אג' ב 31/5/74. לפי המוסכם יש להוריד את ההתיקרות הנובעת מחיסובי הון ב 8,4 אג' ע"ח פטימים ו - 13,5 אג' ע"ח הודיים. לפי הנתונים שמסר לי"ח פלד, מסתכם יקור המספוא בפטימים ב 14,4 אג' וב 16,9 אג' בהודיים. יוצא, אפוא, כי התיקרות ב 31/3/74 בפטימים מגיעה ל - 6,2 אג' וב 4,4 אג' בהודיים.

י. לנדסמן : אמנם קבלנו רק 18 אג' מ 1/4 ו 19 אג' מ 20/7/74 בלעדי התיקרות במחלבות, אבל אני מציע לקבל את הסיכום לגבי החלב. אם נדחה אותו זה יקח זמן ואי קבלת הסובסידיה תעלה לנו יותר מההפרט של האגורה שלא קבלנו.

פרץ בן יהוסף : לדעתי, יש לתבוע תוספת של 5 אג' מ 1/7/74, ללא כל קשר עם ייקור המספוא. אנו דברנו על 1,1 ל"י מ 1/4/74 ולא התיחסנו לתאריך של יולי. מאפריל עד יולי חלה התיקרות של 5 אג' ואין כל הצדקה שלא נקבל אותה. מי שטיפל בנושא צריך להודות שהסיכום אינו טוב וצריך להודיע על כך לחקלאים ולהטאיר בידם את הזכות להמשיך במאבק, כפי שהם מוצאים לנכון.

א. גלבוע : אני חושב שהסיכום עד 1/4/74 הוא טוב. לא כן כאשר מדובר על הסיכום מ 20/7/74, כאשר הוא כולל גם יקור המספוא (פרץ בן יהוסף): אם זו היא דעתך, למה הלכת לגמור (!) קודם כל, לא הלכנו לגמור, היות והסיכום הובא הנה ע"י הח"ר. איילנד ויש לנו הזכות לקבל אותו, או לדחותו. עם זאת אני מציע לקבל את הסיכום, בתנאי שיבטיחו לנו סידורו על המחיר מחד באוקטובר ויכללו בו גם את ההתיקרות מאפריל עד אוקטובר.

ס. גל : הפיצוי עבור יקור המספוא היה חמיד אוטומטי. בפעם הקודמת הכירו בטעות של חישוב במזון מרוכז וחקנו אותה. אני מציע לקבל את הסיכום, אבל לבדוק מחדש, יחד עם משרד החקלאות, את ההתיקרות שחלה במזון המרוכז ואם יוברר, שהיא עולה על 2 אג', יש לתבוע את מלוא ההחזר.

י. בר לבב : משרד החקלאות הגיע לסיכום עם האוצר על מערכת מחירים. אנו צריכים להחליט לא רק אם מקבלים אותו, או לא, אלא גם מה כן מקבלים ומהן התביעות הנוספות שלנו.

למרות תיקון המחיר של החלב ב 10 אג' עדיין נשאר הענין מתוח מאוד. הוא אינו נותן פתרון למצבם הקשה של הרבה רפתנים במוסכים. אנו דברנו על מחיר נמו ליצרן פלוס תוספת עבור התיקרות במחלבות ואילו עתה הודיעו לנו על מחיר אחד הכולל גם את המחלבות. מטבע הדברים, מי שיסמך על כך ידרוס מאתנו לבדוק היטב מהן ההתיקרויות הריאליות במחלבות ואם הן לא יכולות לספוג חלק מהן, כדי להגדיל את התמורה ליצרן.

שנית, היה צורך לדעתי, להפעיל את יקור המספוא רק בעוד 3 חדשים. יקור המספוא
לאחר יחמיר את המצב, היות והמגדלים ידגישו יקור זה כבר ממחר ואילו את ההחזר
יקבלו בעוד 2-3 חדשים.

אני חושב שאנו לא יכולים להגיד "הללויה" אטרי סיכום זה. גם אם ישנה
דעה שלא ניתן לעלות עתה על בריקדות יס, לדעתי, לכנס את מליאה המרכז החקלאי
ולהודיע טקיים הסכם, אבל אנו דורשים המשך בטיפול להטבת המצב. אני חושש, שאם
הסיכום יתקבל מתוך טביעת רצון, לא ידברו אהנו כל כך מהר ואזי יתארגנו מהר מאוד
ועדי פעולה.

א. נחמקין : אני מיעץ לח"י. לנדסמן לא להכריז בפומבי על החלטת מאי קבלת כספי
הטובסידיות. היכולת שלנו לאיים נוחנת לנו את האפשרות לנהל את המאבק, גם אם אני
מסתמט לפעמים באקציה ריק. אני חסיד מזהיר את החקלאים שיכולה הפעולה שלנו היא
מוגבלת. למעשה, לא העמדנו את החקלאים בסבחן. אנשי הדרום אמרו לנו במפורט מה
אתם מפחדים?! הרי אנו נהיה הנפגעים העיקריים, אם לא נוכל לבצע את האיומים.
התנגדתי בזמנו וגם עתה אני בדעה שלא היה צורך ביקור המספוא.
זה מטיל נטל כספי כבד על המגדלים. אולם אני מבין שטר החקלאות לא יכול היה
יותר לעמוד בלחץ הממשלה והוא חייב היה להתווסף על הצו.

לדעתי, יס לקיים 2-3 כינוסים של רפתנים ולהביא בפניהם את הסיכום
ולהסאיר בידיהם את ההחלטה אם לקבל, או לדחות אותו. אני לא דוגל בשיטה זו לגבי
יתר הענפים, אבל הפעם המצב הוא שונה. מצב הרפת הוא כזה המחייב למסור בידי הרפתנים
עצמם את ההחלטה. אתן לכם דוגמא מוחשית. לח"י אברהם בן מאיר יס רפת בה 3 טנים.
הוא השקיע בה כספים בתנאים טובים ויס לו 30 פרות. למרות עבודתו ושל בני ביתו הוא
אינו יכול להחזיק ממנה. למזלו, הוא עובד גם במטרד החקלאות ומקבל מסכורת טובה.
אני מוכן להופיע בפני הרפתנים ולסכנע אותם לקבל את הסיכום, בתנאי
שיובטח לנו שהנוטא יבדק מחדש ב-1/10/74. כיום ההפרט בין מה שהוטג לבין הפרטה עם
מטרד החקלאות מסתכם באגורה אחת. לא נוח לנו לנהל מאבק על אגורה אחת - לעומת זאת
יהיה ההפרט באוקטובר גדול מאוד ואז נוכל מבחינה צבורית לנהל את המאבק, כולל שפיכת
חלב, אם יהיה צורך בכך. במידה ולא תובטח לנו בדיקה כזו באוקטובר, אין לנו ברירה,
אלא להסאיר את ההחלטה בידי הרפתנים.

לדעתי, עלינו להתיחס גם לנוטא של בטר עגלים. כיום ישנו
עודף של בטר קפוא ועלולים להוזיל עוד יותר את מחירו ובעמוד בפני מצב שהעגלים
יטארו במטק ולא נוכל למכור אותם. ע"כ יס צורך לסיים מיד את ההסכם על מחיר מובטח
לבטר.

ד. גל : המרכז החקלאי מהווה, בטופו של דבר, נציג החקלאים ועליו לטמוע
את דעתם לפני שהוא פוסק סופית לגבי הסיכום.

התחשיב לחלב היה מבוסס על 1.195 ל"י, אבל הסכמנו ל- 1.1 ל"י. כיום מדברים על 1.08 ל"י וז.א. קיצוץ ב 2 אג', הנובע משיטת מו"מ נוסח "מסחר סופיס" ולא כתוצאה של שכנוע הדדי. לו היו קובעים מחיר זה בפברואר 1974, הייתי מקבל אותו. אולם אנו עומדים עתה ב 18/7/74 ומתעלמים מהתיקרויות שחלו מאפריל עד היום! מדובר על התיקרויות משמעותיות שלא היו מקובלות בשנים קודמות. ההתיקרות בחלב ממרץ עד מאי מסתכמת ב 3 - 3,5 אג', מבלי שבדקנו באופן יסודי מה קרה ממאי עד היום. תוספת היוקר של 20.6% תפיע ללא כל ספק על היקור במכוני התערוכה. אני מניח, כי בנוסף ל 3,5 אג' הקודמות ישנה התיקרות ההון ב - 3 אג' וזאת ממרץ עד מאי ולא עד סוף יולי. אם נוסיף 6,5 אג' אלו למחיר של 1.2 ל"י בהתאם לתחשיב. ז.א. 1.265 ל"י אם קבלנו מ 20/7/74 1.21 ל"י הרי חסרות לנו 5,5 אג' עד סוף מאי.

עלינו לזכור גם כי המחיר של 1.08 ל"י שנקבל מ 1/4/74 הינו בפועל פחות מזה בכמה אגורות, בגלל זה שאי תשלום הטובסדיה במסך 3 החדשים גורר אתו גם ריבית. עם זאת אני מוכן לקבל את הסיכום, בתנאי שהוא בר תוקף עד ל 1/7/74. ממועד זה צריך להיות מחיר חדש הלוך בחשבון את ההתיקרויות שחלו ממרץ עד מאי וכן את הייקור הנובע מהעלאה מחירי המספוא. אם נקבל את הסיכום המוצע כלשונו, אזי באוקטובר יסמס המחיר של 1.09 כבסיס להמסך המו"מ. בסיס כזה המתיחס ל 20/7 אינו מספק אותי, לאור מה שקרה הסנה.

א. פינקלמן : יש לחלק את הבעיה ל :

1) התיקרות עד ל 1/4/74 (2) ההתיקרות לאחר ה 1/4/74 (3) יקור המספוא.

אני מוכן לראות במחיר של 1.08 ל"י מ 1/4 כסיכום מתקבל על הדעת. אין אנו יכולים להתיחס להתיקרויות שלאחר מועד 1/4/74, מאחר ולא הצגנו תביעות כאלו בפני הממשלה. יש, איפוא, לנהל מו"מ ב 1/10/74 על המחיר לעתיד, אשר יכלול חוזר התיקרות שחלה מאפריל ותחול עד אוקטובר. אשר ליקור המספוא, יש לי הרגשה כי התוספת של 2 אג' אינה עונה על הבעיה. יש לראות בה, איפוא, סיכום ביניים ולאחר בדיקה הנחוצים הצטרך הממשלה להשליט את הפרש ממועד יקור המספוא

פ. שור : לדעתי, הסיכום של שר האוצר הוא סיכום רע וגם לא מכובד. מטרת החקלאות

צריך היה להודיע לאוצר שהוא יכסה את הגרוש שרוצים לקחת מהחקלאים. הוא לא עשה זאת והסיכום שנחקבל מעמיד אותנו במצב לא נוח. אנו לא יכולים להמשיך את המאבק על הגרוש החסר לפי המתכונת שהחלטנו עליה רק אתמול. עם זאת יש להודיע לאוצר שאין אנו מקבלים את הסיכום הזה. אם הוא לא יתוקן יש לדרוש בדיקה מחודשת. י. בחודש אוקטובר של כל מערכת ההתיקרויות.

ב. שני : אני מציע שתיעשה הפרדה מוחלטת בין התחשיבים ליצרן לבין התחשיב של

המחלבות. יש להגיד ברורות כי התוספת ליצרן היא 18 אג' ו-2 אג' למחלבות.

ב 1/7/74 הצטרפנה המחלבות לשלם חוספת יוקר ואין ספק שזה יבוא ע"ח הקטנת החמורה ליצרן, או שהמחלבות תקבלנה חוספת סובסידיה ע"ח התעסיה. שנית, ישנם מוצרי חלב שאינם בפיקוח והחומר גלם שלהם עלה מ 20/7/74. יש, איפוא, ליקר מוצרים אלה, אחרת זה יפגע טוב ביצרנים.

ר. איילנד : המרכז החקלאי רשאי להחליט אם לקבל או לדחות את הסיכום. ברצוני רק לציין איך אני רואה את העניין ואיך היתי מצביע כחבר המרכז החקלאי, לו הייתי מסתתף בדיון כזה.

יחכן שהמערכת כולה הינה מעוותת והייצור צריכים לדאוג שנעבוד לפי אינדקס הוצאות יצור, כדי למנוע ויכוחים לעתים מזומנות מדי. זה לא קיים כיום והמרכז החקלאי צריך להתיחס לבעיה אם לדרוש שינוי המצב בחחום זה.

התביעה שלכם היחה 22 אג". לו היינו מודיעים לכם לפני שבועיים שגמרנו על 21 אג", כולל יקור המספוא, באטר לא נחקבלה, למשל, התביעה שלכם על הכללת מלוא החוזר עבור הוצאות הכלליות במוטב, או עבור מניות וכו' - הייתם מקבלים זאת ורואים בזה היטב. הייתם רואים בתוספת שנחקבלה עבור מניות היטב חלקי, תוך הנחה שהוא יושלם במשך הזמן. יקור הקודם של המספוא נכלל כולו בתוך החוזר. החיטוב של התיקרות קט וחציר נערך על בסיס של 60% קנוי, למרות שח. פלד אמר שהתביעה היא על 50%. אז יש לכם כאן אגורה נוספת! לפי הערכתי, אם קבלנו 21 אג" יש לראות בזה היטב. אם אחם עומדים על מלוא התביעה של 22 אג", רבותי, אני אכבד את רצונכם ואפעל בהתאם, מבלי שאציין במקום כל שהוא שהמרכז החקלאי מתעקט על דבר קטן.

אני מסכים שהיקור החדש של המספוא מכאיב לחקלאים. אבל הוא מכאיב בדיוק כמו כל יקור אחר, אטר הממשלה החליטה עליו. מטרה החקלאות מנע במשך 3 שבועות הוצאת הצו. במקום היטל של 10% הוחלט כי זה יהיה 7%. אולם לגמרי למנוע אותו, לא ניתן היה. לפי החשבון שלי יקור המספוא מטחכט ב 2 אג" לגבי חלב ומחזירים אותו במלואן. נכון, ישנם ענפים שלא יקבלו את מלוא החוזר עבור יקור המספוא. אני מסכים שיש לתקן את מחיר המינימום לעגלים. אולם כל עוד המחיר בשוק עולה על המחיר המובטח, תהווה זאת חוספת פיקטיבית בלבד.

לגבי פטיסים והודיים אמרנו במפורש, שהיות וחטרות כאן 4-5 אג" שצריכות להתאזן לפי חשבון שנתי, אזי נבדוק את הבעיה בתחילת אוקטובר. לדעתי, אפשר לחיות עם ההסכם שהוסג. צריך רק לערוך את החיטובים, ע"מ שאפחד יהיה בתחילת אוקטובר להתחיל בסו"מ על המחיר החדש.

1. פרלמוטר : כסיכום הדיון אני מציע לקבל את החלטות הבאות :
- (1) אנו מחליטים לא לבטל את מליאת המרכז החקלאי, אטר נועדה ליום ה' הבא.
  - (2) מאטרים את הסיכום לגבי מחיר החלב מ 1/4/74, וכי ההפרט של 2 אג" אינו מצדיק הפעלת כל המערכת הסנקציות שתכננו לבצע.

(3) בהתחשב עם ההתיקרויות הדרסטיות, יוצע למליאה לקבל החלטה, לפיה נדרשת הממשלה לדון ב 1/10/74 מחדש על מחיר החלב, כאשר החישוב כולל את ההתיקרויות מ 1/4/74.

(4) אנו תובעים תיקון מידי של מחירי המינימום לגבי בטר ועגלים, הלוקח בחשבון את ההתיקרויות וכן יקנר המספוא.

(5) מקבלים את הסיכום לגבי קרפיונים, חוץ הבעת אי שביעות רצון לעמדת משרד האוצר. היה סיכום עם משרד החקלאות על 71 אג' ואילו עתה מדובר על חוספת של 67 אג'. ההפרט הכללי מסתכם בס"ח כ 600-700 אלף ל"י.

(6) אנו נבחון את הנחונים לגבי יקור המספוא ואם יחברר שיטנו טעות בחישובי ההחזר נדרוש תיקון בהתאם.

הצעות הסיכום נחקבלו

א. נחמקין : אני מציע כי תנובה תתייחס לחוספת של 20 אג' מ 1/4 כאילו סיכום רק ליצרנים (ר. איילנד: אני לא מתנגד לזה).

י. פרלמוטר : הסיכום הוא על 18 אג' ליצרן ו 2 אג' למחלבות. כל עוד לא נחקיים דיון על שינוי הסיכום הוא עומד בעינו. במידה ומשרד החקלאות יודיע לנו, שזה נכון להחלטה שלנו, נתייחס לזה.

פרטי כל מזכירות המחלקה להתיישבות מ- 13/11/74.

נוכחים : א. גלבוע; מ. שור; א. כנעני; מ. ארזי; ש. גוסליב; ה. פלד; א. גולדברג;
ד. רביב; י. חפירא; ז. ארנון; ד. מירון; י. כוכבא; א. בן-יעקב; בן עמז הראל
מ. ברום; ד. גל; ע. גורביץ; מ. אוזילבסקי; י. בר לבב; י. סעדי; א. נחמקין.

מוזמנים : ב. שני; ס. יונגרייס; א. בן אהרן; א. יוסבה; מ. הרץ; סמי רייך; ד. גרסטן;
י. רוזנברג; מ. ידלין; א. סדומי; ע. הורביץ; ארתור בן ישראל; י. לנדסמן;
צ. קליבנסקי; א. פולמן; א. ישראלי; י. דורון.

נעדרו : פנחה יוספטל; נ. חובב; ד. פלג; א. יודנפרוינד.

סדר היום : (1) החלטת מועצת המנהלים של חב" מקורות, בקשר למעמדו של מנכ"ל החברה.

(2) השפעת הפיחות על מחירי המים

(3) כח אדם ליטובי ספר

(4) היטל על המלאי

(5) מחירי התוצרת החקלאית.

סעיף א - החלטת מועצת המנהלים של חב" מקורות, בקשר למעמדו של מנכ"ל החברה.

א. גלבוע: הבוקר נפגשו באופן פקרי כמה חברים מכל הזרמים והתייחסנו להחלטת מועצת המנהלים של חב" מקורות בקשר למנכ"ל שלה הח" ז. קריב. סכמנו ביננו, למרות שלא היה דיון מוקדם על כך בתנועות, להביא בפני המזכירות הצעה החלטה כדלקמן :

" מזכירות המחלקה להתיישבות של המרכז החקלאי מביעה צער על קבלת החלטה במועצת

המנהלים של חב" מקורות, לא להיענות להוראות היועץ המספטי של הממשלה, בדבר הסעיף המנכ"ל שלה הח" ז. קריב.

מבלי להתייחס לגופו של הענין, עליו לא נתקיים דיון במרכז החקלאי, מביעה מזכירות

המחלקה את דעתה שאי ההיענות להוראות היועץ המספטי מטהרה פגם צבורי והיא חובעת לתקן אותו "

עלינו, איפוא, להחליט אם אנו מאמצים סיכום זה, או לא.

בן עמי הראל: איטית, אני דוחה את הסיכום המוצע ומתפלא מאוד על זה שלא נותפתי בהתייעצות זו. הנושא נדון במזכירות תנועת המושבים ואני מציע, כי הח" מ. אוזילבסקי יציג את עמדתה.

מ. אוזילבסקי : היועץ המספטי פנה אל סר החקלאות ובהמלצה שלו נאמר טיוגס, כנראה, כתב איסום נגד ז. קריבוע"כ הוא מציע להטעות את 3 האנשים מתפקידם. הסר הודיע, שזה ענין הנתון לסמכותה הבלעדית של מועצת המנהלים של חב" מקורות והוא יעמוד מאחורי כל החלטה שתתקבל על ידה.

הסר העביר, איפוא, את הענין למועצת המנהלים של חב" מקורות והיא החליטה מה

שהחליטה, בהתאם למצפונם של המסתחפים. לדעת מזכירות תנועת המושבים, אין התנועות או כל גורם אחר, צריכים להביע עמדה על נו"א הנתון לסמכותה של מועצת המנהלים, ואין להפוך אותו לענין פוליטי של סקרטר זה, או אחר. המזכירות החליטה, איפוא, לא לנקוט עמדה בענין זה.

א. כנעני : אני מציע להחליט לאנו מבקשים ממועצה המנהלים של חב' מקורות לחזור ולדון
סנית בדבר.

בן עמי הראל : אני מציע להוריד את הנושא מסדר היום ולתת לו להתפתח לפי התהליכים
המקובלים.

מ. טור : מספר חברים נפגשו הבוקר, בהקד לננוא אחר, ולאחר שהחליטו דעות הם סכמו
להביא את הצעת הסיכום. אני חושב שמחובתה של ההתייבות ולא רק זכותה, להתייחס לענין זה
המספיק את הצבור כולו. אני מציע, איפוא, לא להוריד אותו מסדר היום של המזכירות וכ"א
לצביע לפי מצבונו.

א. גלבוע : הנושא הוא רציני ולא הייתי רוצה שנהלים עליו ע"י הצבעה. עלינו לזכור, כי
הזרקור מופנה גם אלינו. הצבור יודע שלהתייבות ישנה נציגות די נכבדה אם כי לא יסירה,
בהנהלת חב' מקורות והוא רוצה לדעת שהי העמדה שלנו. אני לא חושב שאנו יכולים לגמרי
להתנער ממנו.

בן עמי הראל : בעבר קרה לא פעם שרצו להסדר מ"בפנים" בנושאים פליליים, צבאיים וכו',
היות וזה היה קטור לאנשים השליכים לתנועה זו, או אחרת. אני תמיד התנגדתי לכך, באשר אני
דוגל שהמספון לא ניתן לחלוקה לפי יהודים "סלני" ויהודים "סלך". אני אסתיך להילחם נגד זה, גם
אם אצטרך להתפטר מהנהלת חב' מקורות ואפילו מחבורה במרכז החקלאי.

אני מציע, איפוא, שלא נתייחס לנושא המצוי בתהליך מספטי. הנושא הוא עדין ביותר
וחוץ רצון להבהירו, אנו עלולים לפגוע במישהו מבלי שהתכוונו לכך.

א. גלבוע : אני מציע, כי המזכירות תסמיך מספר חברים המיצגים את כל התנועות לקיים
אחרי היטיבה התייעצות, בהשתתפות חברינו בהנהלת מקורות, ולהחליט איך לפעול בענין זה.

הצעת הסיכום נתקבלה

להלן נוסח ההחלטה שנתקבלה בהתייעצות זו :

" מזכירות מחלקת ההתייבות של המרכז החקלאי פונה אל מועצה המנהלים של חב' מקורות לחזור ולדון במעמדו של מנכ"ל "מקורות" הח' ז. קריב, לאור פנייתו של היועץ
המספטי של הממשלה "

טעיף ב' - השפעת הפיחות על מחירי המים.

מ. טור : אנשי נציבות המים הופיעו הבוקר בדחיפות אצל הח' סנטה יוספטל, ע"ס להסביר
את הצעותיהם, אשר הם מתכוונים להעלות מחר במועצה המיס והקטורות בהעלאת מחירי המים עקב
הפיחות. מבלי שהספקנו לקיים התייעצות על הבעיה החלטנו להביא אותה מיד בפני מזכירות
המחלקה להתייבות.

לפי הנחונים של נציבות המים הסתכמו ההוצאות של חב" מקורות להפקת 679 מליון ש"ח³ מים לחקלאות בסכום של 131,9 מליון ל"י בשנת 1974. עקב ההתיקרויות הנובעות רק מהפיחות יגיעו הוצאות אלו ב- 1975 לסך של 249.1 מליון ל"י. ז.א. גידול של 117.2 מליון ל"י.

תוספת זו הביא לגידול בעלות המים לפי האזורים הטונים כדלקמן :

	1974	1975
גליל	מ- 3,4 אג' עד 54,8 אג'	מ- 6.1 אג' עד 98.6 אג'
צפון	מ- 7,6 " עד 51.7	מ- 13.7 " עד 93.1
מרכז	מ- 11,8 " עד 41.0	מ- 21.2 " עד 73.8
נגב	מ- 12.8 " עד 72.4	מ- 23.0 " עד 130.3

במידה ויתקבלו המחירים המוצעים כלהלן יגדלו הכנסות חב" מקורות ממים לחקלאות מ- 71.1 מליון ל"י בשנת 1974 ל- 166.7 מליון ל"י בשנת 1975. ז.א. גידול של 95.6 מליון (134,4%).

מחירי המים החדשים צריכים להיות לדעת נציבות המים דלקמן :

	1974	1975
גליל	מ- 4,6 אג' עד 15.1 אג'	מ- 10.6 אג' עד 37.8 אג'
צפון	מ- 8,6 " עד 15.1	מ- 18.1 " עד 37.8
מרכז	מ- 11,8 " עד 12.9	מ- 21.2 " עד 32.2
נגב	מ- 11,2 " עד 12.3	מ- 28 " עד 30.8

עליה ממוצעת של 134%.

הצעה זו מבוססת על קבלת כל ההתיקרויות ע"י העלאת מחירי המים לחקלאות, מבלי שהיא תחייב תוספת סובסידיות.

חב" מקורות טוענת כי לפי המחירים החדשים ההכנסות בשנת 1975 צריכה להיות 184.6 מליון ל"י ולא 166.7 מליון ל"י, באשר יש צורך להגדיר מים, לכסות הפרטי רביית וכו'. לדעתה, יש להעלות את המחירים יותר ממה שהנציבות מציעה.

אם נוסיף את ה- 17.9 מליון ל"י החסרים, אז הגידול בהכנסות יהיה

דלקמן :

חקלאות	154%	184.6 מליון ל"י
תעשייה	85%	" 17.6
צריכה ביתית	100%	" 80.0

נציבות המים טוענת, שלפי החלטות ועדה ג. יעקבי, מחירי המים לתעשייה ולצריכה ביתית מבוססים על העלות ואילו החקלאות נהנית מסובסידיות. כן קיים מעגל סגור של החשבונות לגבי התעשייה והצריכה הביתית ולא ניתן להסיל עליה יותר ע"י הקטנת העומס מהחקלאות.

לפי תרגיל העשיתי, אם יעלו להקלאות רק ב-100% את מחירי המים
מ- 71.1 מליון ל- 142.2 מליון ל"י) אזי זה יחייב להעלות את מחירי המים ליתר הסקטורים
ל- 190% בממוצע, במקום 140%. נציבות המים טוענת שלא חוכל להעביר זאת.

עלינו להתייחס לנושא זה ולקבוע אם עמדתנו לקראת ישיבת מועצת המים.
לקבל יסגן 3 אפשרויות: (1) זאת הגזירה של תוספת 145%, לפי דריסת חב" מקורות, או 134,4% לפי
הצעת נציבות המים. (2) לקבל את ההצעה שהועלתה הנוקר ע"י הח" סנסה וגם טר החקלאות דיבר
עליה עם הח" מולכו, כי החקלאות תסלם תוספת של 100% בלבד ולדרוש מן הממשלה תוספת
סובסידיה. (3) יסגס חברים המציעים כי התוספת הנדרשת תחולק לסגיים: חצי תוסל על
החקלאים וחצי תכוסה ע"י הממשלה.

א. גלבוע : אני מציע לא להיכנס לדיון על האינפורמציה שקבלנו, ואנו נציע לחברינו
במועצת המים שלא יסכימו להצעות של נציבות המים ולא של חב" מקורות, אלא יתבעו הקמת
ועדה שתנהל מו"מ על המחירים החדשים. אני מציע, כי המזכירות תסיל על פורום המים לנהל
בסגנו את המו"מ הזה ליהוא יהיה מוסמך להחליט סופית על המחירים.

ההצעה נתקבלה

סעיף ג' - כח אדם לעזרת יטובי הספר.

א. ברנס : בקסתי את הח" סנסה יוספסל להעמיד לדיון את הנוסא של חידוש התנדבות
לסמירה ביטובי העיסות. אין צורך להסביר כאן את הסיבות הענין. אני מציע, איפוא, שהמזכירות
תחליט על פניה להסתדרות שתסייע להגיע לועדי עובדים של מוסדות סונים בארץ, במטרה לארגן
פעולה זו של התגייסות לעזרה בסמירה. הכוונה לאנשים העובדים במוסדות סירות ולא במפעלי
ייצור.

ההצעה נתקבלה

ד. פלב : יסנו עוד סוג של כח אדם שיכול לסייע למסגרת שלנו והכוונה לגיוס
תלמידים. איני יודע מי נתן את ההוראה, הקובעת סירות לאומי לא פועל באזורים מסוכנים.
אני מציע, איפוא, סנספל גם בתחום זה.

א. גלבוע : בסגיים האחורונות סיפל בנושא זה הח" י. גלילי. אני מציע לקבל את
התוספות ונעביר אותן לפורום המצומצם של הפעילים עם סמכות להחליט כיצד לספל בענין.

ההצעה נתקבלה

סעיף ד' - היטל על המלאי.

מ. ארזי : עם ביצוע הפיחות הופעלו, כידוע לכם, תקנות המחייבות ריטום המלאי, ע"ס
לגבות את ההיטלים בהתאם לסוגי המוצרים. אהמול בקרו 3 אנטי סכס במועצת הכולגנה ודרשו לוודא
גודל מלאי של כותנה, חמרי הדברה וכו'. כן בקרו במסחטות למטרה זו.

בעת הפיחותים הקודמים לא בדקו את מלאי האספקה לבעלי חיים שהיה במכונים
המקומיים של המסקים. הפעם יצאה הוראה המחייבת ריטום מלאי זה וכך זה המצוי במכוני התערובת
האזוריים.

אני רוצה להתייחס כעת למלאי המצוי במכונני התערובת, המוערך ב 100 אלף טון. ועבודתו ים לסלם היטל בטכום של 30 מליון ל"י. בפיתוח הקודם, שהיה לפני 3 שנים, היה הסכם עם הממשלה על העלאת מחירי התערובת רק כעבור 12 ימים, כאשר העריכו את המלאי המצוי בהם המספיק לתקופה כזו. כיום המלאי הוא גדול בהרבה וזאת בהתאם לדרישת משרד החקלאות ומשרד המס והתעסוקה להחזיק מלאי סיספיק לפחות לחודש ימים, כמלאי ברזל לסעת חירום. כתוצאה מזה הגדילו בהנחיים האחרונות את מקומות האחסון ב- 70 אלף טון.

בפגישה שנחקימה היום אצל הח' מנשה יוספטל, בהשתתפות מנהלי ארגונים, מכונני תערובת וכו' הוחלט להציע לממשלה לראות במלאי זה לחודש ימים כמלאי חירום שאין מפחיתים ממנו ולפטור אותו מחובת הסלום היטל. במידה ויהיו מכונים אשר מסכו בחודש האחרון מהמלאי למעלה מהממוצע החדשי הקבוע, או סיקטינו כעתיד את מלאי החירום, אזי יסלמו היטל של 300 ל"י עבור כל טונה כזו.

א. ברום : אני מציע לנהוג, כפי שעשו בעבר, במקרה של יקור המספוא עקב פיחות. במקום לבדוק ולרשום את המלאי קבעו בעת החדינות על מחירי החוצרת, על תחולה מאוחרת יותר של מוצר מסויים בהחשב עם גודל מלאי מוערך.

א. גלבוץ : אני מציע לאשר את ההצעה שהועלתה ע"י הפורום של מנהלי המכונים ולוקחים בחשבון את האלטרנטיבה הנוספת שהוצעה ע"י הח' א. ברום.

ההצעה נתקבלה

סעיף ה' - מחירי החוצרת החקלאית.

ח. פלד : החוברת שחולקה לכם מנסה לסקר את כל האינפורמציה, שהצלחנו לרכז במסך הימים הספורים מאז שהוכרז על הפיחות והטפעתו על המגזר החקלאי. מצוי בחוברת זו סיכום של שתי חביעות - פיצוי עבור החיקריות עד אוקטובר ופיצוי עבור יקור החסומות הנובע מהפיחות. המחירים של 51% מהחסומה החקלאית, כגון מספוא, דשן, דלק מיט וכו' נקבעים ישירות ע"י הממשלה ו 21% של החסומה נקבעים לא באופן ישיר אם כי תוך פיקוח מסויים. 28% מהחסומה זה סכ"ע. אם נתייחס ל- 72% של החסומה הקנויה נראה, כי שינוי המחירים אינו בדיוק לפי שינוי הסער האפקטיבי של המטבע שהוא בערך 21%. ישנן חסומות שהתיקרו לפי החלטת הממשלה הרבה יותר ממה שמחייב משינוי סער המטבע. יקור מרכיב היבוא בחסומה הקנויה מסתכם בממוצע ב 41% ויקור החסומה המקומית מסתכם ב- 22.6%. זה יעלה את ההוצאות היצור לגבי ערך היצור החקלאי הכולל ב- 12%.

את ההתיקרות של החסומה הקנויה חשבנו במשותף עם המרכז לתכנון. נוסף לזה נצטרך לחשב את הטפעת הפיחות על המרכיבים האחרים, כגון: עבודה שירותי הון וכו' לפי מדדי המחירים של הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה, או על בסיס של חישובי ביניים. כך נהגנו בעבר ונעשה זאת גם הפעם. דברנו עם פרופ' פוהורילס ונכניס את נתוני ההתיקרות למחשב, כדי לחשב מדי חודש את ההתיקרות הסופת לגבי הענפים הסונים ולהגיש חביעה לפיצוי במידה והיא תהיה מסמעותית. כן יערך חשבון כולל על הטפעת הפיחות לגבי המספור כולו. חסיבות החשבון היא מועטה ומכוונת בעיקר לקבלת המונה על הכנסות המגזר כולו.

עמטיו אני אעבור בקצרה על הסעיפים השונים. השער הרשמי הועלה ב- 43%. ההיטל הוקטן מ- 1,47 ל"י ל- 90 אג" והתמריץ הוקטן מ- 1.84 ל"י ל- 1.30 ל"י. השער האפקטיבי ביבוא הוא, איפוא, כ- 22% וביצוא כ- 21%.

עם יקור המספוא תסתכם הסובסידיה ב- 130 מליון ל"י בלבד. הסובסידיה תבוסל לגבי הכוספות וקמה דגים. להלן פיעור העליה של מחירי המספוא לפי הזנים השונים כדלקמן:

מחיר	מחיר	מחיר	מחיר	סוג
בינלאומי	סיעור הסינוי %	מ-10 לנוב"	עד 10 לנוב"	
1080	46.0	920	630	מילוקורן
1070	(47.0	970	660	סעורה
1190	(48.5	965	650	חירס
	15.4	3000	2600	קמה דגים
	47.4	840	570	סובין חיטה
	50.5	1400	930	כוספת סויה
	47.0	1250	850	כוספת כוחנה וחמניות
	40.8	1000	710	כוספת קוקוס
	44.6	1200	830	כוספת פסחן

המחיר הבינלאומי לגבי הגרעינים חוסב על בסיס של מחיר מסוקלל חזוי לתשל"ה. במחצית הראשונה של השנה היו קניות זולות יחסית של גרעינים ואילו סינואר - פברואר לקחנו בחשבון, כי מחירי המילוקורן, סעורה וחירס יעלו כדי 1350 ל"י. לפי מחירים אלה תגיע הסובסידיה ל- 300 מליון ל"י, במקום 130 מליון ל"י.

על בסיס העלאות המחירים לעיל יתייקרו התערובות - חומרים בלבד - בשיעורים

אלה :

באחוזים	בל"י לסונה	
47.4	322	תערובת חולבות
46.4	332	תערובת מטילות
46.8	344	תערובת פסימים
46.4	341	תערובת הודיים
41.4	323	מדון לדגים

מחירי הדלק (טולר) הועלו ב- 100% ושל החשמל ב- 90%.

החישוב של סיעור ההתיקרות במים הוא ארעי ומסתכם ל- 125%. נציבות המים נתנה לנו נתון יותר גבוה. החלטנו לכלול 125% למרות שרש קיים סיכום על גובה ההעלאה הריאלית של מחירי המים.

סיעור ההתיקרות ביהר סעיפי תחומה קנויה נבחרים הוא דלקמן :

סעיף	סיעור ההתייקרות - %
סיס	125
דסן	24
חלקי חילוף	19
הו ב לה	25
ויטמינים ותרופות, סמנים חומרי הדברה, חומרי אריזה, תחליפי חלב	15
פ ל ס ס י ק (לחמיות)	22

התיקרות היצור של מוצרים מן החי בבקורת לרגל הפיחות מסתכמת

כדלקמן :

חלב בקר	23.5	אג'
ביצה מאכל	9.1	"
בשר עגלים	152.4	"
בשר פטימים	151.5	"
בשר הודיים	173.2	
קרפיונים	112.3	

בלי התיקרות הטיס. לו היינו מצרפים מקור הטיס ההתיקרות יהיה מסתכמת ב- 202.3 אג'.

מרכיב המסבב הזר בתוספת הקנויה ערב הפיחות היה 55%. יקור מרכיב היבוא בתוספת הקנויה יסתכם בממוצע ב- 41%; יקור התוספת הקנויה ב- 22,6% ויקור התפוקה הכוללת בעקבות יקור היבוא יהיה 12%, הנחתי 3 אפשרויות של יקור ההוצאה המקומית המותנים במידת הצלחת הפיחות, כדלקמן :

יקור הוצאה המקומית	ב %	12	15	18
היעור ההתיקרות הכולל	ב %	20.4	22.5	24.7

אם נוסיף את ההתיקרות שחלה עד אוקטובר נקבל סיכום של התביעה הכוללת במוצרים

מן החי כדלקמן :

עד אוקטובר 74	עקב הפיחות	תיקונים נחבצים	ס"ה
חלב בקר	17.7 אג'	23.5 אג'	43.7 אג'
ביצה מאכל	3.3 "	9.1 "	14.9
בשר פטימים	60.0 "	151.5	211.5
בשר הודיים	68.0 "	173.2	241.2
בשר עגלים	—	152.4	152.4
קרפיונים	52.5	112.3	203.3

חוספת נחבעה לענף במליוני ל"י	כמות מחוכננת אוק. 74 - מרץ 75 מליוני יחידות	מחיר קיים	
105	240	111.0 אג'	חלב בקר
89	600	" 31.0	ביצת מאכל
116	55	" 4.80	בשר פטימים
48	20	" 5.68	בשר הודיים
12	6	ל"י 5.53	קרמיונים

המחיר המובטח לעגלים הנדרש עד אוקטובר 8.39 ל"י הק"ב
 הספעת הפיחות (חטבון ארעי) " 1.52
 ס"ה (מעוגל) 10.00 ל"י הק"ב.

במידה ויתקבלו התביעות שלנו חתכם הסובסידיה כדלקמן :

ביצת מאכל	חלב בקר	
7.1 אג'	54.7 אג'	סובסידיה קימת באוק. 74
" 10.0	" 42.4	" לאחר קבלת הפיצוי הנחבע
19%	34%	% הסובסידיה מהמחיר הטיטונאי הריאלי (פדיון + סובס.) באוק. 74
18%	23%	לאחר העלאת המחירים לצרכן

כן רכזנו נתונים על הספעת הפיחות על הוצאות היצור של כמה ענפים

פרובלימטיים כדלקמן :

שיעור התיקרות כולל		
32,5 %	יקור דלק בלבד יעלה אח הוצ. הייצור ב 27.2%	ורדים ליצוא
19,5 %	מזה יקור סוכר 17%	צבט
18.0 %		כותנה
10.0 %		הדרים

הנתונים לגבי כותנה והדרים נאספו בחופזה והמסקלות אינם מעודכנים.

אני חושב שההתיקרות היא גבוהה יותר מזה הנקוב כאן.

אני הגעתי למסקנה, כי הפיחות הזה לא יביא לשיפור במאזן ענפי היצוא,

יש כאן חוסר איזון בין שינוי סער מטבע אפקטיבי לבין ההתיקרות המקומית ואין כל ספק, שתוך זמן קצר יצטרכו להעלות את התמריצים. אני גם מסופק אם יש יתרון יחסי לגבי הענפים המיצרים לטוב המקומי. יתכן שהמת החיים חרד ומצד שני, עצם ההתיקרות הגדולה תפגע בט בענפים אלה :

א. ישראל : ההתיקרות הנובעת מהפיחות היא מוחלטת ביותר ובעיקר בענפי בעלי חיים, כאשר המספוא התייקר ב 50% וזה מתבטא בהרבה מאוד כסף. למרות עליה זו טרם הגענו למחיר הבינלאומי. נכון לקנינו חלק מהמספוא לחזירים הקרובים במחיר 900-930 ל"י, אבל במסופע לגבי כל שנת חס"ה אנו נמצאים בפיגור של 150 ל"י לסונה.

מה שמיחד פיחות זה הוא ביטול חלק גדול של הטובסידיות והעלאת המחירים לצרכן. בהנחה שיתקבלו התביעות לפיצוי התיקרויות עד אוקטובר נגיע לרמה של 3/4 מלירד טובסידיות בחלב ובביצים בלבד! העברנו חצי מלירד על שכס הצרכן ונשאר עם טובסידיה של 250-300 מליון ל"י.

בטר קפוא החיקר ב- 2 ל"י הק"ג בשלב הסיטונאי (מ-9 ל"י ל- 11 ל"י) ובחלב המעטי מ- 18 ל"י ל- 21 ל"י. מסיבות טונות לא ניתן היה להעלות יותר את מחירי הבטר הקפוא.

עם יקור המספוא לא ניתן היה, כמובן, להטאיר את מחירי החיטה הקימים והם הועלו, בשלב זה, ל- 1070 ל"י הטונה.

הקרפיונים הוצאו מחוץ מסגרת 14 המוצרים היסודיים. לטובת הענף, קבענו מחיר מסגרת לצרכן, באטר הגדלה דרסטית מדי של פער החיווך הביא לצמצום הענף. מחיר הקרפיונים לצרכן, שהיה בראשית השנה 3,5 ל"י הועלה בראשית השנה ל- 5,9 ל"י ועתה הוא יגיע ל- 9 ל"י.

במערכת זו של התיקרויות החליטה הממשלה על גביית היסל על הפלאי והוא מחייבם לכל המוצרים. התלוט יתחיל מינואר וימשך במשך 9 חודשים.

הפיצוי עבור ההתיקרות עקב הפיחות הוא מידי, ע"י העלאת המחירים לצרכן מיום א' מחיר החלב הועלה ב 60%. עלות מוצרי החלב היא יחסית מהונה ובעיקר לגבי גבינות קשות, וזאת בהתחשב עם מה שהמחיר הועלה בחקופה קודמת ונתגלו קטיי סיווק. זהו מהלך הנוגד את המקובל בעבר לפיו נהגו להעלות מחירי מוצרים הנחשבים כנצרכים ע"י חכבות אמידות. תנובה שותפה בקביעת המחירים.

מחירי הביצים לצרכן הועלו ב 12,5 אג". נקבעו גם הפרטי מחירים מחיימים בין סוגי הביצים הטונות.

לא ניתן היה לבצע לגבי הבטרים את העליה הנדרשת של 2 ל"י מגידול ההוצאות. העלינו את מחירי הפטימים בלירה אחת ואת מחירי ההודיים בחצי לירה בלבד. הסיבה ברורה. שמחתי לשמוע היום כי לא חל שינוי מסמעותי בסיווק הפטימים. אני מקווה, כי זה יגביר את סיווק ההודיים.

קימים עדיין הפרטים בין משרד החקלאות לבין המרכז החקלאי לגבי הסומות מיובאות מעבר למספוא, דלק, חשמל וכו'. נצטרך לברר אותם בימים הקרובים. אני יודע שיטבו עם אנטי טרופ' פוהורילט. לגבי דברים שלא נכללו בפחותים הקודמים בהחזר מידי. הכוונה לחלקי חילוף ודברים אחרים שמחיריהם הועלו עקב הפיחות, אשר החישוב לגביהם נערך בדרך כלל בהתחשבות שנתית. אני מקווה שהחקלאים לא יהיו הרטונות שיתבעו החזר של התיקרויות שנחיות במסגרת זו של הפיחות. בכל אופן, טרם בדקתי את הנתונים ואעשה זאת מחר בבוקר ואם יהיה צורך נקיים על כך אתכם דיון מסותף.

נושא התיקרויות עד אוקטובר מרס הגיע לידל סיכום סופי עם האוצר. היתה

צריכה להתקיים עבימה עם האוצר, כדי לנסות להגיע לסיכום לפני שהענין מועבר לידי
השרים. בינתיים נכנס הפיחות ורצינו לנצל את ההזדמנות ולחצנו על האוצר לגמור ענין זה
במוצאי חמשת. זה הגיע עד לראש הממשלה, אבל לא ניתן היה להביא את הנושא בפני הממשלה.
אולם הובטח לנו כי מערכת הסובסידיות תפעל במתכונת הקיימת, למרות העלאת המחירים לצרכן,
בהנחה כי הסיכום לגבי התיקרויות אוקטובר יתקבל תוך שבועיים ימים. בכל מקרה, נקבל
עבור חלב 15 אג' יותר מהמגיע לנו לפי כל חשבון שהוא. בעופות זה מתאזן פחות או יותר
ובמידה שתימסך הסובסידיה כפי שהיא כיום, לא קיימת בעיה גם לגבי ביצי מאכל.

הויכוח עם האוצר לגבי התיקרויות עד אוקטובר נסוב בעיקר לגבי חלב וקבלה 2,5

אג' לביצים עקב התביעה לתיקון החסויב. ההפרס לגבי פטימים והודיים אינו גדול ומחבטא
באגרות בודדות. האוצר טוען, כי 8 אג' טניחנו לחלב באמצע השנה הן ע"ח התיקרויות ולא
ע"ח תיקון עוותים. בנוסף לכך ישנה התביעה המופיעה בחוברת זו על תוספת של 2,5 אג'
ע"ח תיקונים נחבעים ע"י החקלאים.

אשר להטענה הפיחות על ענפי ייצוא, אין ספק, כי ענף הפרחים יפגע במיוחד

עקב יקור הדלק ויצוא כבד האווזים יפגע עקב יקור הגדול של הירס. הוצאות דלק לדונם ורדים
יגדלו מ- 15 אלף ל"י ל- 30 אלף ל"י. אם מדובר על 1200 ד' אזי מדובר על תוספת של 18 מליון
ל"י. ברור שהטוק בחו"ל אינו פתוח בכל מחיר ושני הענפים יפגעו אם התמריץ יסאר בגובה של
1,3 ל"י. יתר ענפי היצוא הנמצאים כבר בתהליך היצור יחזיקו מעמד עד התמריץ הקיים. אולם,
לפי הערכת האיטית, יהיה להם קשה לבצע את היצוא כאשר הם יזדקקו לתוספות חדשות מיובאות.
ישנה בעיה הקטורה בסיווק הדבש. הייצור שלו אמנם לא התיקר, היותו ומדובר על
דבש באיסורם. אולם כאשר מחירו טווה למחיר הסוכר, אזי אין סיכוי שיהיה היצע מסודר של דבש
לטווקים. מציאת הסדר של העלאת מחיר סוצר זה, הינו דבר מחויב המציאות.

ב. שני : אני אחיחט ל- 3 ענפים ואציין את ההבדל המהותי ביניהם.

הקרפיונים הוצאו ממסגרת מוצרי היסוד, הנתמכים ע"י הממשלה ומפוקחים במחיר.
קבעו מחיר לצרכן של 9 ל"י וליצרן 7,5 ל"י ברוטו. אין כל בשחון שהצבור ימשיך לקנות אותה
כמות של קרפיונים.

לגבי ענף הלול מדובר על מחירים מובטחים. במידה והאומדניה היו נכונים, יש
להניח שאין מקום לדאגה, כאשר הממשלה אחראית על מחיר מסויים.

לעומת זאת טונה המצב בענף הרפת. כאן מדובר על מחיר מסרה ולא על מחיר
מובטח. אנו חתפנו פעולה עם מסדר החקלאות והאוצר וקבלנו את התכנית שהוצעה בטבת בכוקר
שחייבה להטיל על הטוק 230 מליון ל"י. הערכנו שיקור המוצרים ב 45% בממוצע עלולה
לגרוף לצמצום הסיווק של תוצרת נגרה וגבינות רכות ב 10% ושל גבינות קשות ב-20%.
אולם התכנית טונתה בצהרים והוחלט להטיל על הטוק 329 מליון ל"י במקום 230 מליון ל"י.
זה חייב ליקר את המוצרים ב 66%. יקור כזה טונה את ההערכות לגבי הסיווק. אני חושש
מירידה גדולה בצריכה אשר תטעיע קשות על הכנסות החקלאים.

יש להבחין בין מוצרי חלב שהרווח שלהם לכל ליטר חלב גדול יותר וישנם מוצרים עממיים שהחמורה להם נמוכה יותר. כתוצאה מהיקור הגדול ינחה הציבור אחרי המוצרים העממיים. אם אנו אומרים, שעל מנת לשלם ליצרן את מלוא הפיצוי, יש לקבל עוד 42,4 אג' לליטר חלב, הרי זה מבוסס על זה שהשווק יזון 56 אג' לליטר חלב גלמי. לפי הערכתי, לא נדע עד סוף פברואר, שהוא מועד קבלת תוספת היוקר ע"י הטכירים, אם ההטענה האפקטיבית של **העלאה המחירים**, אין ספק, שתהיה ירידה דרסטית עד פברואר וביחוד באותם המוצרים הנותנים הכנסה מחקבלת על הדעה. מאחר ועומדים להתוות בעוד כמה ימים על הטכט המחירים, רצוי לקחה בחשבון את הדבר ולחקן את המחיר בהתאם לאומדן הצריכה.

כ. יונגריים : ההתיקרות הנובעת מהעלאה מחיר המספוא עקב הפיחות מסתכמת ב 1.14 ל"י לק"ג פסימים. אנו מוכרים את הפסימים מיום א' במחיר של 5,5 ל"י ועם הטובסדיה הקיטת של 30 אג' ז.א. בס"ה 5,8 ל"י. אם אני מוסיף את 1.14 ל"י למחיר המובטח של 4,8, אזי היינו צריכים לקבל 5,94 ל"י. ז.א. שחסרות לנו 14 אג' מלבד ההתיקרויות הקודמות. (א. פינקלמן: הטובסדיה היא רק מקדמה ע"ח ההתיקרויות).

אנו מוכרים מסוצאי טבת את ההודיים במחיר של 6 ל"י הק"ג. נראה לי שהיצרן לא צריך לקבל את המחיר שקבל עד כה. לפי הסידור של מחיר ממוצע שבועי הוא צריך לקבל הסלמה עד 6.91 ל"י שזהו המחיר המובטח מ - 24/11/74 וזאת מלבד ההפרטים שיוסכם עליהם עבור התיקרויות קודמות.

אני מקבל את דירוג המחיר של הביצים לגבי 4 הטובים הראשונים. חבל שאיתן ישראלי לא קיבל את ההצעה שלנו לגבי יתר הטובים. אני מברך על התוספת במחיר לאריזה קמעונאית. כל הטובים בקטנו זאת ורק עתה תוקן הדבר.

יש לי טענה כלפי הח' ח. פלד בקיר לפער התיווך המיסונאי. אין הצדקה שנמסין להביא את הביצים לחנוני ב 5.75% קומיסיון. אנו דרשנו הכללה 7 פרושות כתוספת קומיסיון עבור התיקרות הנובעת מהפיחות, ולמרות שהכנסת לעשות זאת זה לא נעשה (ח. פלד : עקרונית, אתה צודק כיחס למספוא - 7.9 אג') אם אני צודק, אז נא לרשות את הדבר ולחקן אותו. הפסקנו היום את מכירת הפסימים לעיירות הפיתוח, באשר לא הגענו לידי הסכם עם י. דרוזן מי יכסה את ההפסד עד 5,5 ל"י. הייתי רוצה לקבל מאיתן ישראלי תשובה לבעיה זו.

פ. הרץ : כאשר הוחלט להטיל על החוק סכום העולה על 300 מליון ל"י במקום 230 מליון, כפי שדובר היה בתחילה, עמדנו בפני דילמה קשה - אם לחקן את הערכות הסיווק ולהגיד שזה יגרום לירידה גדולה בסיווק חלב שתיה ושל מוצרי החלב הטובים. הארנו את הערכות הקודמות, באשר אחרת היינו מגיעים בהכרח להעלאה מחירים דרסטיות יותר.

העובדות של הימט הראוונים הן קטוח וזה כולל גם את חלב סתיה, אשר

השיווק שלו ירד ב- 30%. אולם טרט ניתן להוציא על סמך זה מסקנות סופיות. אני לא שותף לדעתו של הח"ב. שני שבחודש פברואר גדע כבר השפעה ההתיקרות על היקף השיווק. כאשר יקרנו ב- 28/1/74 את מחירי המוצרים, חזר הטוק להיקפו המלא רק בחודש ספטמבר! אני גם לא רואה את מערכת החלב המסוגלת להוציא עתה מליוני לירות, כדי להטפיע על הגברה הצריכה ולהוציא מהטוק את 56 אג' לליטר חלב. בעת שהכאנו בפני האוצר את הצעות היקור אמרנו, שיש לייקר את הגבינות ב- 50% ואח הלב סתיה ב- 75%. בתחילת המך בנו מסרד החקלאות. זה לא נתקבל, היות וסענו שהצבור לא יראה בעין יפה יקור יחסי גדול לבני מוצר עממי ואילו הגבינות, ונצרכות ע"י שכבות אמידות יותר, יתייקרו יחסית פחות.

החומר על התיקרות במחלבות יוסלם במטך הטבוע. מסרד החקלאות צריך לדאוג גם להפרטת רזרבה לכיסוי התיקרות נוספות שהתינה בחדשים הקרובים וביחוד עקב תשלום תוספת היקור בחודש פברואר.

אני רוצה להתייחס גם לבעייה של חלב צאן. המחיר של ליטר חלב צאן יועלה ל- 3.7 ל"י, במקום 2,4 ל"י עד כה. לפיכך יגיע משיר ק"ג גבינה מאן ל 35 ל"י. אני מסופק ביכולת הצרכנים לקנות את המוצר במחיר כזה. הפתרון היחידי, הנראה לי, הוא החזרת חלב צאן למסגרת הסובסידיות.

פ. ארזי : הנימה השלמה כאן היא, שמדיניות הממשלה ביחס להקטנת הצריכה תתבטא, אם כי טרט ברור באיזה היקף זה יתבטא. מה שדובר עד כה התייחס לענפים שיש להם מסגרת למו"ס עם הממשלה. לא התייחסנו לשני ענפים - פירות נשירים והדרים - אשר אין להם מסגרת כזו ומצב הרווחיות ירד בלאו הכי בשנים האחרונות.

ארגון מגדלי ההדרים הגיע ביום ו' לחישוב שותף עם הפרטיים שיש לקבל 7.3 ל"י לכל דולר יצוא, במידה ורוצים להבטיח את ביצועו. יקור הדלק והחסמל יעלה את הוצאות האיטום של התפוחים והאגסים וכן את הוצאות ההובלה. לכך יש להוסיף את יקור המיט, הדטן וכו'. אין ספק שהצרכן ינקוט במצב החדש איפוק בקניות ויצמצם צריכת הפירות. השבוע הועלו מחירי המוצרים, אבל לא ניתן היה לעשות זאת לגבי הנסירים. לפני שסוגרים את הרשימה והולכים אל הממשלה, עלינו להתייחס גם לשני ענפים אלה. או שנגיד להם שנשפל בהם בנפרד בשלב מאוחר יותר. נכון, שניתן לסעון כנ"ל לגבי ירקות, אבל חלק ממוצרי הענף ובמיוחד המו"א, מסודרים פחות, או יותר. לא כן הדבר לגבי הנשירים.

ז. ארנון : אני רוצה להתייחס לשני ענפי היצוא הגדולים - הדרים וכותנה. אחרי הפיחות ישנה תוספת הכנסה עקב החמריץ בכל ענפי היצוא ב 250 מליון ל"י, אבל לעומת זאת ישנה הוצאה נוספת ביצור, במערכת השיווק ובהובלה. נצטרך לערוך את החשבון המדויק בשני ענפים אלה ולהסיק מסקנות בהתאם. לפי אומדן ראשון מסתמכת ההתיקרות, הכוללת הוצאות המועצה והשינוע, ב 26-28 אחוז. עם זאת אנו יודעים כי בהדרים וגם בכותנה ישנה ירידת מחירים תלולה מאוד ומצד שני, צורכים שני הענפים הרבה חמרי הדברה ומחיריהם עלו במידה גדולה מאוד, בעת שמחירי חמרי הגלם למזון הם בקו ירידה.

א. נחמקין : היות ואחרי לישיבה, ברצוני לשאול אם ברור לנו כבר מה יש לדרוש ואם זה מקיף את כל המגזרים של המטק החקלאי ?

א. גלבוע : רשימת הדרישות הונחה בפני החברים ומגמת דיון זה היא לסמוע את דעת החברים, ע"ס לקבוע הנחיות למשלחת שתיפגש עם סר החקלאות לקראת המ"מ עם האוצר.

א. נחמקין : האם כמקובל, המשלחת תהיה בת 15 חברים !? (א. גלבוע : לא! יסתחפו בה רק 5 חברים). זה סביר.

א. ישראלי : הסיכום לגבי חלב נקבל בשבת על יסוד הערכות הסיווק שהובאו בפננו. לסם זהירות סכמתי טאנו נבשוק את הנחונים תוך 3 חדשים, לאור המציאות בפועל. במידה ולא נגיע לסיווק החזוי, נצטרך לדון על טיפוי המחירים והסובסידיות.

אנו מוכנים לבחון את נושא חלב צאן, אבל אני לא יכול להביא כעת הצעות כל שהן. במידה ויתברר שהענף לא יוכל להתקיים במחירים החדשים, נצטרך למצוא דרך איך לתמוך בו.

הנושא של מחירי פשימים והודיים יהיה מורכב במסך השבועיים הקרובים. כדי לגרום לפיצוי מידי ללא חשבונות, הקדמנו בגבוע את היקור בטוק. המועצה תקבל את 30 אג' כמקדמה עד גמר החשבון וכל היתר מותנה בהתנהגות הסוק, טאנו מכתבים אותה, והתוספות שחבואנה. אם יהיו במועצה בעיות כליות, אני אעמוד לרשותכם. (ט. זונגרייס : מה בקשר למכירות לעיירות פיתוח ?) אף אחד אינו חושב להכניס את זה למועצת הסבוע. בהזדמנות זו עלי להעיר לך, שנענינו לבקשתך בקשר לביצים הקטנות והן הוזלו ב 3 אג' בהטואה לסוגים אחרים.

נכון שלא הייתה התיחסות לכל הענפים. אין ספק, כי במקרה של מסבר העלול לקרות במסך יפגעו העיירות יותר ממוצרים הבסיסיים. ענף הנמירים קבל הרומה טאי אפשר להעריך את גודלה, ע"י מבצע הוזלת מחירים כאמצעות מכירה בחנויות טרטר המקטיין גם את פער החיווך. עם זאת נצטרך לתח את הדעת בסלב מאוחר יותר על מצבו של הענף. אני לא אחיחם כעת למצב ההדרים והכותנה.

א. גלבוע : הועלו כאן מספר בעיות שלא נכללו בחוברת של המדור הכלכלי. ישנו ענין של ענפי יצוא - פרחים, הדרים, כבד אווז, חמרי רבייה וכו' - שטרם קבלו את העידוד המתאים, בעת שההוצאות גדלו באחוזים לא קטנים בהטואה הנוספת. אני מציע שלא נקבל בסלב זה החלטה לגבי ענפים אלה, כאשר יש צורך לבדוק את הנחונים ולעבד הצעות מבוססות. נצטרך להתיחס לכל ענף וענף בנפרד במסגרת הפורומים הטונים ולברר מהן החביעות הקונקרטיות. זה כולל, כמובן, גם את ענף הנטיהיט, טאינו ענף יצוא, כדי להביא לידי כך שהוא לא יפגע בצורה חמורה. אני מניח שבעית מחיר הדבס תמצא את פתרונה הרצוי. אין ספק שלא ציון לסווק מוצר זה במחיר טוה למחיר הסוכר.

הח' ב. טני דבר כאן על מחיר מטרה לחלב. בזמנו, עשינו תרגיל כזה ודברנו על מחיר מטרה, אבל כיום אנו רואים את המחירים הנקבעים בהסכמים כמחיר ליצרן. נכון הוא טאנו מטדלים שהמחיר ליצרן יהיה קרוב ככל האפשר למחיר המטרה. אני מקבל את ההצעה שעלינו לעמוד הפעם על כך שהמחיר טיקבע יועבר בפועל ליצרן, בגלל החשש שההתיקרויות במחלבות ובסווק עלולות להיות כגובה כזה שהן ינגסו חלק גדול מהתמורה ליצרן.

החשש של צמצום השיווק והיחס בין מחירי מוצרי החלב הם נושאים מאוד רגיזיים ואנו צריכים להיות מודעים להתפתחויות שתיווצרנה. אני מקבל את הערת הח"א, ישראלי שתהיה התייחסות מיוחדת במקרה של ירידה בשיווק. ע"כ אין אנו צריכים בטלב זה לקבל החלטות בעניין זה ונתייחס אליו בזמן הקרוב לאחר שנדע בדיוק מה קרה בשוק.

הערה קצרה לגבי מחיר החיטה. נראה לי שהפעם בין מחירי המטפוא לבין מחיר החיטה הוא קטן מדי. מאחר ואנו רחוקים עדיין ממועד הקציר, אין אנו צריכים כעת לקבוע את עמדתנו.

כסיכום היסיבה הזאת אני מציע להחליט, שאנו מקבלים את נתוני החוברת כבסיס למו"מ על המחירים ומטילים על המדור לבחון את הנתונים, בהתחשב עם ההערות החבריים לגבי מחיר משרה, אפשרויות שיווק וכו'. שנית, לפרסם את עמדת המרכז החקלאי לגבי המדיניות הכלכלית החדשה לפי הנוסח המוצע כדלקמן:

- (1) המרכז החקלאי מברך על צעדי הממשלה לבלום את דלדול הרזרבות במטבע זר ויחמוך בכל הפעולות המיועדות לגרום להבראת המסך.
- (2) המרכז החקלאי קורא לכל החברים בהתיישבות העובדת לתרום את חלקם להצלחת המדיניות הכלכלית החדשה, ע"י הקטנת ההוצאות הלא הכרחיות והסכון בצריכה אישית.
- (3) המרכז החקלאי תובע מהממשלה לכסות את ההתיקרות התחומות החקלאיות שהתהוותה מאפריל 1974 עד אוקטובר 1974 וזו שנגרמה ע"י המדיניות הכלכלית החדשה, כאשר חלק מן ההתיקרות יתכסו ע"י העלאת המחירים לצרכן וחלק ע"י סובסידיה.

א. יוטבת : חשבתי לתומי שאם הממשלה הכריזה על מדיניות כלכלית חדשה היא החכונה גם אלינו כחלק מאזרחי מדינת ישראל. הצעת הסיכום מנוסחה מבחינה דיאלקטית כתואמת מגמה זו, אבל ספק אם היא עונה על הבעיה גם מבחינה מעשית. הממשלה תובעת מכל החוגים הורדת רמת החיים ויפה מאוד מצדנו שאנו פונים אל חברינו לצמצם את הצריכה. אבל אנו מהווים גם יצרנים ובו בזמן אנו דורשים לכסות הכל מה שמגיע לנו! הרי זה בדיוק מה העושים פועלי אמקור ואחרים! איפה מתבטאת כאן התרומה שלנו? אני מציע, איפוא, לתקן את הצעת הסיכום.

א. נחמקין : יש להבדיל בין הוצאות יצור לבין סכר עבודה. במידה והמסך - חקלאות ותעסיה כאחת - לא יקבל את מלוא הוצאות הייצור, פרט לסכ"פ, אזי הוא לא יוכל להמשיך לייצר. אני חוזר עתה מיטיבה מזכירות תנועת המושבים, בה הוחלט לחבוע את מלוא הוצאות הייצור, פרט לסכ"פ, וקבלת אטראי מוגדל, כדי לאפשר המסך הייצור החקלאי. היות ואנני מכיר את הרכב הבית הזה, הייתי מציע להוסיף פיסקא, המקבלת בברכה החלטת הממשלה לפצות את שכבות מעוטי יכולת וכן... שאנו פונים אל ההסתדרות שתהיה שואפת לנו במגמה זו של הקפאת הסכר.

א. כנעני : אני מציע לשבץ בהצעות הסיכום חלק נוסף כדלקמן :
היות והמדיניות הכלכלית מכוונת להגביל את היבוא, אנו לוקחים על עצמנו את המשימה להגביר את הייצור החקלאי ולהתאים את החומר לצרכי האוכלוסיה.
אנו נבוא בדברים עם הממשלה בקוד להחזר התיקרות התחומות הקנויות והבטחת אטראי הדרוש לביצוע משימה זו.

ד. פלב : מוסכם על דעת כולנו, שיה לדרוש החזר התיקרות התסומות היסירות, כדי לאפשר יהיה להמשיך בייצור. לעומת זאת נושא סכ"ע קטור לבעיה שלוקח ההכנסה והנטל על כלל האוכלוסייה. ע"כ אני מתנגד לניסוח מפורט המציע לאחרים לותר על הסכר שלהם ואין אנו צריכים להדגיש גם אנו מותרים על הסכר שלנו.

ט. טור : כאשר הח"א יוסבה דבר חשבתי שהוא יציע הורות מחיר החלב. את זה לא דרשתי, אלא הצעה לתקן את הצעות הסיכום.

כנית, עלינו לסכם את עמדת המרכז החקלאי ולא להחליט מה להסתדרות ואחרים צריכים לעשות.

אני מציע לקבל את הצעות הסיכום שנוסחו, לדעתי, בצורה מוצלחת ומאוזנת. הסעיפים מבטאים המיכתנו במדיניות הכלכלית, פניה אל הברינו לצמצום בהוצאות ולחסכון בצריכה אישית להביעה לכיסוי ההתיקרות כדי למנוע פגיעה בייצור. כל זה בא גם לידי ביטוי בדברי החברים ואיני רואה צורך להכניס תוספות ושינויים כל שהם.

בן עמי הראל : מי שהתנסה בבעיות של עובדים וסכר יודע שחמיד הגדולים מדברים בטע הקטנים ואילו הגדולים מרויחים. אני מכיר זאת מחוץ הנסיון בארגון המוסכים. באים המזכירים וקובעים דברים שהם כאילו טובה כלל המושבים, אבל בפועל גדל הפער בין החלטים לבין החזקים.

אם אנו רוצים למעונינים בסובח המדינה, אזי עלינו לגלות בגרות פוליטית לאומית ולהגיד שאנו מוכנים לתרום את חלקנו בהתאם ליכולת הריאלית שלנו. לפני שבוע דנו כאן איך להבטיח את היצור עד אפריל ודרחנו שהממשלה תבטיח את המחיר גם לאלה שמיצרים מעבר למכסות. אז בואו ונהיה כנים עם עצמנו ולא נסתפק בהכרזות כלליות! בהתייבות יחנם מסקים חלטים וגם חזקים וכחט שאנו חובעים מתעקרים, או מבעלי הכנסות גבוהות, עלינו להיות נכונים לתת את חלקנו בהתאם ליכולת המעטית שלנו.

א. גלבוע : יי לי דעה דומה לזו של הח"בן עמי ודברתי על כך בישיבת המערך בהסתדרות. לפי הסיסה הקימה, כאשר נותנים תוספת מקבלים החזקים יותר מן החלשים. לדעתי, אין אנו יכולים להתייחס לנו א הסכר, היות ואין אנו מקבלים כאן, בדרך כלל, החלטות בדרך של הצבעה לבני נוסאים בהם יש חילוקי דעות קיצוניים. אולם צריך להיות ברור, שבחוקר החביעות שלנו הנובעות מהפחות לא כלולה תביעה לתוספת סכר, אלא אנו מתייחסים רק להחזר התיקרות של התסומות היסירות.

ט. טור : זה לא נכון! התביעה לבני החזר התיקרות עד אוקטובר כוללת גם סכר עבודה! (א. גלבוע: אני דברתי רק על מה הנובע מהפחות!).

א. נחמקין : כדי שלא אצטרך להסתייג מהצעות הסיכום, אזי אין אנו יכולים לתבוע החזר התיקרות מבלי להתייחס לסכ"ע. אני בעד זה שלא נתבע תוספת יוקר עבורנו. ולתבוע גם האחרים לא יקבלו אותה. אני חושב שזה לטובת העמלים ולא לטובת הרופאים, המהנדסים והסוכנות האחרות. אין להסתפק בהכרזות כלליות על צמצום בצריכה, כאשר מי שיש לו כסף הוא יוציא אותו. (ט. טור : אתה יודע היטב 750 אלף פועלים לא שייכים לקטגוריה זו!) ע"כ אני הצעתי שהמרכז החקלאי מקבל בברכה החלטת הממשלה לתת פיצוי מלא לסוכנות מעוטי יכולת. אולם אני מתנגד לתשלום תוספת יוקר! (ט. טור: המרכז החקלאי לא דן על תוספת יוקר!) אני לא יכול להסכים שנתבע החזר הוצאות יצור ולא נתבע עבור סכ"ע כאשר האחרים יקבלו תוספת יוקר! אתה מן המתיים - או שכולם מקבלים, או שכולנו יחד מכריזים על ביטול התביעה לתשלום תוספת היוקר.

א. גלבוע : אני מטכיס שנתייחס בצורה חיובית לבעיה של מעוטי יכולת ולהסיל על החברים המתכנסים אחרי הישיבה בקשר לנושא אחר לנושא גם את הטעיף הזה.

מ. אוזילבסקי : מקובל כיום, שכל צבור או ארגון, שיש לו תביעות מן הממשלה עולה על הגל הזה של מעוטי יכולת. אם אנו מברכים על המדיניות הכלכלית של הממשלה ורוצים סיהיה לה גם "סינייס", אני מציע לא להצטרף אל האחרים בעליה זו על הגל של מעוטי יכולת. הטעיפים 1, 2 מנוסחים היטב ויש לקבל אותם כלשונם. כדי שלא נעסוק בקטנות, אני מציע לשנות סעיף 3 ולהגיד שאנו חובעים מן הממשלה לנקוט במדיניות אשר תמנע מביעה בהיקף היצור החקלאי ותעודד את היצוא החקלאי.

א. גל : אני מציע לבטל את הסיפא של סעיף 2 ובמקום התייחסות להקטנת ההוצאות והסכון בצריכה אינזית לחוסיף את המטעם "ע"י יעול היצור, הגברת הפרוץ וריסון הצריכה הפרטית".

ד. פירון : לדעתי, אין המרכז החקלאי צריך להתייחס לנושא של חוספת היוקר. המכסיר לחלוקה נאותה של ההכנסות הוא המיסוי המתאים.

י. בר לבב : התכנסנו כאן והתחלנו לדבר על גרוטים ואחוזים וסכמנו על התיקונים הדרושים. בטוף הישיבה מוציאים ניר ובול יש הצעה מנוסחת על מדיניות כללית. במקרה נכנס הח"א. נחמקין לישיבה והתחיל ויכוח על זה. אם רוצים לקיים דיון על מדיניות אזי יש למצות אותו עד הסוף. אני מציע לא לפרסם דבר כל עוד לא נתקיים יסודי.

א. גלבוע : אני מציע לקבל את התיקון של הח"ב. גל לבבי סעיף 2 ואת התיקון של הח"פ. אוזילבסקי לבבי סעיף 3. סעיף זה נותן תשובה גם לבעיה האחראי.

סוכס (1) מאשרים את נחוני החוברת של המדור הכלכלי ככטיס למו"ם על המחירים ומטילים על המדור לבחון אותם מחד, בהתחשב עם הערות החברים שהוסמעו בישיבה לבבי מחיר מסרה, הערכות טיווק וכו'.

(2) לפרסם בעתונות קוסניקט המכטא את עמדת המרכז החקלאי לבבי המדיניות הכלכלית החדשה כדלקמן :
המרכז החקלאי מברך על צעדי הממשלה לבלום את תלדול הרזרבות במטבע זה ויחמוך בכל הפעולות המיועדות לגרום להבראת המוק.
המרכז החקלאי קורא לכל החברים בהתיישובת העוברת לתרום את חלקם להצלחת המדיניות הכלכלית החדשה "ע"י ייעול היצור, הגברת הפרוץ וריסון הצריכה הפרטית.

המרכז החקלאי חובע מן הממשלה לנקוט במדיניות אשר תמנע מביעה בהיקף הייצור החקלאי ותעודד את היצוא החקלאי.

10.12.74
מחלקת המחקר והתכנון
משרד המגורים

ירושלים, כ"ח בכסלו תשל"ה
12.12.74

הסוכנות היהודית לישראל
המחלקה להתישבות כפרית

פרטיכל מהישיבה של הנהלת המחלקה
עם הנהלת משרד החקלאות שהתקיימה
ביום ב' 18.11.74 בירושלים

נוכחים ה"ה ר. ויץ, י. אדמוני, ד. איילנד, א. רוזנמן, נ. גנץ, מ. שמיר,
ד. צור, ד. נחמיאס וי. ליכטמן

הנושאים שנדונו בישיבה
-----

1. פיתוח ישובים העומדים על בתי צמיחה - בהסתתפות ה"ה שמואל דרורי,
שמואל גפן, הגב' יהלומה שחורי, אברי ראבד, ש. שקלנביץ, ב. חופשי,
א. בסיך ונהב יגאל.
2. קרקע ומים להתישבות חדשה.
3. חוות מרים.
4. הקמה גוף משותף למשרד החקלאות ולמחלקה להתישבות החנויות אסטרטגיה
לפיתוח החקלאות בעתיד.

-----
1. פיתוח ישובים העומדים על בתי צמיחה

ד. נחמיאס - מטרת התכנית להתישבות בפיתחה רפיה היא להביא לאיכלוס מירבי
של האזור. מדובר בהקמת תשעה ישובים המבוססים בעיקרם על חקלאות אינטנסיבית
(בתי צמיחה) ואשר יכללו כ-1300 יחידות מטק. אם לא ניתן יהיה לבסס את הישובים
הנ"ל על חקלאות אינטנסיבית אלא על חקלאות קונבנציונלית, מספר יחידות המטק
בהם יהיה קטן פ-1300. יחידה המטק תבסס על כ-2 דונמים בתי צמיחה, לול הודיים
ו-3-5 דונמים מטק סובטרופי, מנגו או אבוקדו והיא תצרוך כ-10,000 מ"ע מים
בממוצע לשנה במקום 19,600 מ"ע כמקובל בחקלאות קונבנציונלית באותו אזור.
ש. שקלנביץ - מתוך כוונה להמשיך את הנסיון ההתישבותי בפיתחה על בסיס בתי-
זכוכית בצורה מבוקרת, אנו מציעים לתכנן את ישובי הפיתחה באופן גמיש שיאפשר
פיתוח הישובים גם ללא ענף בתי-צמיחה.

לאחר סדרת דיונים עם חבל הנגב אנו מציעים פכנון מוטבים מתמחים ומתרחבים
בפיתחה רפיה בהתאם לעקרונות הבאים:

א) המוטבים יתוכננו ל-60 - 70 יחידות בטווח הקצר, עם אפשרות להרחבה
מקסימום עד 120 - 140 יחידות בטווח ארוך יותר, מוחנה בהצלחה בבתי צמיחה.
מכאן שהתכנון הפיזי והאדריכלי יוחאם למצב בסלב הסופי (דהיינו 120 - 140
יחידות).

ב) שטחי העבוד יחוכננו כך שניהן יהיה לנצלם בצורה יעילה גם בהיקף של 60 יחידות מטק. במידה ויחולו עיקובים בהליך האינטנסיפיקציה בגלל רווחיות נמוכה של ענף בתי צמיחה או הצורך בהפנייתו ליטובים אחרים, ניתן יהיה לקיים יטובים עם 60 - 70 יחידות במחכונת קונבנציונלית, על בסיס מכסות קרקע והמים המקובלים בחבל אשכול.

ג) לכל ישוב חובטת מכסת מים המהווה 50% מזו המקובלת בחבל אשכול, כלומר 9800 מ"ע ליחידת מטק, ובהתאם גם מכסות הקרקע. המים הנוותרים שבמכסת היטוב יטמרו לפיתוח יטובים בפיתחה ויועמדו לרשות היטוב, במידה ויהיה צורך לעבור לחכנו: פיתוח רגילה או לעיבוד שטחי שלחין רגילים של ישוב אחר בפיתחה, לפני פיתוח ענף בתי-זכוכית.

ד) יוברר לאגודה ולמחייטבים לפני כנסתם למוטב, שהחכנון לטוח ארוך יתכן ויחבטט לרוב על מטק אינטנסיבי עם כמות מים מצומצמת ושעליהם לראות במספר היחידות המקסימלי המתוכנן כוונה חיכנונית בלבד ולא החחיבות להגדלה גורמי הייצור, כולל הון. מכאן טאמצעי הייצור יותאמו בטלב ההתחלתי לפי מספר היחידות המינימלי (60 או 70).

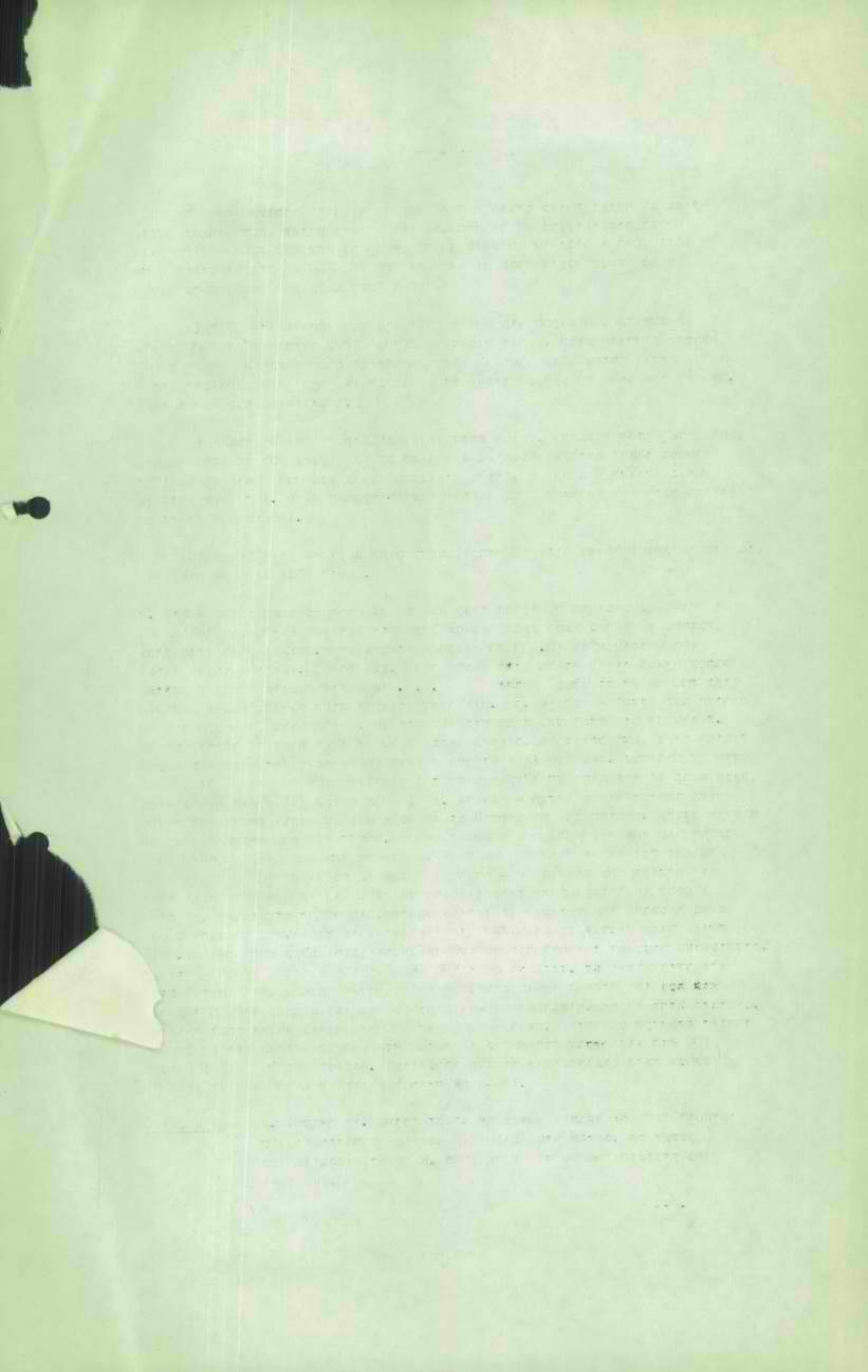
ה) הקצאת המים ליטובים תהיה בהתאם למספר היחידות בפועל (מוסבר בסעיף ג), עד הכמות של 1170 מ"ע ליטוב.

ד. ויץ - כמובן טאנו מטאירים גמיטות בחיכנון הפיזי של היטובים כך שהמטע יהיה במובצח היטוב, מרוכז ומפורצל ויט הבדל אם גוט המטע נמצא במרחק או במטבצח. ענין המים סגור ומכוסה. י. אדמוני - הכמות של 10.000 מ"ע ליחידת מטק נקבעה באופן טרירוחי. במקרה דנן, ברור שמכסת המים צריכה להיות מחצית המכסה הקיימת בחקלאות קונבנציונלית פן . . . ולרשח בטלב זה רק אח שטח בתי הזכוכית והמטע כך שלא תהיה אפשרות לספור מים. ר. איילנד - לענין קצב הפיתוח של בתי הזכוכית, ברור שליטוב הפיתחה אספקטים רבים בצד האספקטים הכלכליים. במידה שיחברר שהפיתוח לא יהיה כלכלי במאה אחוזים, אז נוותר קצת. בעיה המימון להקמת בתי הזכוכית (דובר על 70 דונמים בתי זכוכית) קשה מאד. במחירים של היום יהיה צורך בחקציב של עשרה מיליוני ל"י. הסכום הנ"ל לא יהיה בידינו בטנה הבאה. בעיה נוספת היא מימון חכנית המחקר. י. אדמוני - חכנית פיתוח הפיתחה היא חכנית ההיטובות ובהור שכזו היא צריכה גם להכתיב אח קצב הפיתוח. איננו יודעים מה מספר היטובים שיאטרו להקמה. בנוסף למוטב אוגדה ולהאחזות אחת טאוורן|כבר, יתכן שיאטרו עוד יטוב אחד או שניים. יטנה אפשרות לקבל אטראי נוח מהאוצר שהוא בגבולות 80% מעלות האובייקט. י. שחורי - 70 דונמים בתי זכוכית הוא אינו מספר קדוט אלא קו מנחה. על סמך הנסיון ניתן יהיה להגדיל או להקטין מספר זה. חסרה בטלב זה החטתית. מדובר בגידול זן עגבניות אשר מתרככות בחום וקטה להובילן בים. יסגם סיכויים לקבל חוץ 2-3 טנים זן עגבניה טונה וזולה יותר. מציעה ללכת בטלב זה בצורה מבוקרה עד שתעמוד לרטוחנו העגבניה האופטימלית. ר. ויץ - המחקר והליווי הטובים מאד. מאידך אם לא נזוז, לא ייברא הילד ולא יגיע להיות חייל. נטאלח הטאלה מה הוא המינימום טאפטר להתחיל אחו **ומה הוא** קנה המידה טאנו מציבים לעצמנו לפיתוח בטנה-טנתיים הבאות. אם לא יהיה מינימום, לא נוכל לפתח את הצינורות שיאטרו לנו להתקדם הלאה. היטובים הקיימים יווסתו אח קצב הפיתוח בעחיד. לדעתו, הסף המינימלי בין הידוע לבלי ידוע הוא 100 דונמים נ של בתי זכוכית. בעוד עטרה חודטים נוכל להתקדם הלאה ובטלב זה מציע לא להתקצר עם חו"ל ולא להרויח אח ה-15%.

ט ו כ ט : 1) ד. נחמיאס וי. שחורי ילמדו את הנוטא ויקבעו אח הטסח ההתחלתי של בתי הזכוכית ומיקומם חוץ טבוע ימים מהיום. הם יקבעו כמו כן בהחיעצות עם א. כסיך אם לייצר אח בתי הזכוכית בארץ או ליבאם.

./..

(2) מר דוד נחמיאס יבדוק את היקף התקציבים הדרושים למחקר בנושא בתי הזכוכית במסגרת חבל הנגב ויתאם בין גורמי המסרד והמחלקה אשר יטאו במשותף בתקציבים הנ"ל.

2. קרקע ומים להתיטבות חדשה

י. אדמוני - הכנו הצעה להקמה של כ-36 יטובים, בהם מספר גדול של כפרי תעשייה, בטנים הבאות. אנו מחלבים באשר לאפשרויות הביצוע. אנו מחקרבים למצב טוב האפשרויות להקמת התיטבות קונבנציונליות והיינה מצומצמות ביותר. התיטבות יטובים המבוססים על בתי צמיחה עשויים לסייע להרחבת התיטבות. לאחר נסיון של שנה שנתיים בבתי זכוכית, נראה איך זה פועל, אולי ישתנו פני הדברים, אולי נשנה את הענפים. התנועות מוכנות לאמץ את החקלאות המבוקרת על תנאי שזה יהיה בגדר נסיון בשלב זה. התנועות הקיבוציות רק עכשיו הגיעו למסקנה שזו סוף הדרך להתיטבות הקונבנציונליות והן מוכנות לאמץ התיטבות אשר רק בחלקה המזערי מתבסס על חקלאות. בפיתוח רפיה, גם הקיבוצים יתבססו על 1 מיליון מט"ק ליטוב כמו המוטבים. לאור המצב שתואר לעיל, צריך לבדוק אפשרות הקמת מאגר מים וקרקע להסוך פיתוח התיטבות והרחבתה. אמנם מי הקולחים באים להחליף מים מתוקים אך הבה נייעד אותם להתיטבות חדשה. בועידת האיחוד, נדונה ההצעה לקבוע מכסות המים על בסיס יותר מציאותי כך שאפשר יהיה לייעד את המים אשר יסוחררו להמסך פיתוח התיטבות. ההצעה אמנם נפלה אך ברוב קטן וזה מעודד להמשיך ללחוץ בכיוון זה ויטנס סיכויים שההצעה בסופו של דבר תתקבל. הקיבוץ הדתי הנוסף המוצע להקמה בגלבוץ מתבסס על מאגר הקרקע והמים בעמק בית שאן והיטוב הנוסף המוצע להקמה בגוש עציון מתבסס על מאגר הקרקע והמים בגוש.

ס ו כ ס : להרכיב צוות פריטטי משותף למסרד ולמחלקה בהרכב שני חברים מהמסרד ושני חברים מהמחלקה אשר מתפקידו יהיה ללמוד את הנושא ולהציע היכן שניתן הקמת מאגרי ψ , ψ ומים אזוריים ו/או הנזעהיים לצורך המסך פיתוח התיטבות והרחבתה.

3. חווה מרים

י. אדמוני - בזמנו נרכשה החווה ע"י האגוד שכלל את אירגון מוטבי הנגב, אירגון מוטבי הדרום ואירגון מוטבי הפוהמ"ז. התאגיד הנ"ל התפרק. אירגון מוטבי הנגב העביר חלקו בחווה לרשותנו וספחנו הסטח לכוכב. אירגון מוטבי הפוהמ"ז מבקש להמשיך להחזיק בחלקו בחווה. אירגון מוטבי הדרום החליט למכור את חלקו למטואות יצחק כולל המים. מחנגד להצעה להעמיד החלק של אירגון מוטבי הדרום לרשות תלמי יפה ומחייב העמדת הסטח לרשות מוטב אשר יקלוט עולים. מטבצת חווה מרים בכלל מיועדת להקמת כוכב ב'. חווה ניבה עומדת למכירה.

ס ו כ ס : (1) המסרד והמחלקה יפעלו במשותף למניעת מכירה של קרקע ומים ליטוב בניגוד ליעוד שנקבע להם ע"י המחלקה והמסרד לרבות המכירה למטואות יצחק.

(2) לרכוש את חווה ניבה. ייעודה ייקבע במשותף ע"י המחלקה והמסרד.

4. הקמת גוף משותף למסרד החקלאות ולמחלקה להתיטבות להתווית אסטרטגיה לפיתוח החקלאות בעתיד

ס ו כ ס : להציע הקמת גוף משותף למסרד החקלאות ולמחלקה להתיטבות להתווית אסטרטגיה לפיתוח החקלאות בעתיד.

=====